

Ștefan NEMECSEK

POLITICĂ
RELIGIE
ȘI
MORALĂ

Realitatea Românească - 2007

Editura

Ștefan NEMECSEK

**POLITICĂ, RELIGIE
ȘI MORALĂ**

©Copyright –

Editura **REALITATEA ROMÂNEASCĂ** și autorul

Toate drepturile sunt rezervate

Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**

Jud. Hunedoara – România - 336200

Vulcan, Str. Mihai Viteazu, nr. 24, bl. 17, sc. E, ap. 1-2

Tel./Fax: 0254-571089, Tel.: 0723321466

Reproducerea integrală sau parțială – digitală, mecanică, xerocopie, fotocopiare, sau în orice alt mod - a conținutului acestei lucrări este posibilă numai cu acordul prealabil în scris al autorului sau al Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEMECSEK, ȘTEFAN

Politică, religie și morală / Ștefan Nemecek. –

Vulcan: Realitatea Românească, 2007

ISBN 978-973-88085-6-0

32

2

17

Editor: **ing. Daniela MIKLOS**

Tehnoredactare

computerizată:

ing. Cristian NEMECSEK

ing. Zoltan MIKLOS

Copertă:

ing. Elisabeta KOCSIK

ing. Cristian NEMECSEK

Corectură:

Ioan DUBEK

POLITICĂ, RELIGIE ȘI MORALĂ

Ștefan NEMECSEK

**POLITICĂ,
RELIGIE ȘI
MORALĂ**

Editura REALITATEA ROMÂNEASCĂ

Ştefan NEMECSEK

- 2008 -

*Dedic această carte OAMENILOR
din a căror personalitate și conduită de viață
am luat câte un pic ca model
pentru a mă forma ceea ce sunt:*

Tiberiu Istrate,

Rusu Teodor,

Prof. univ. dr. Emil Pop,

Prof. univ. dr. Nicolae Iliăș,

Prof. univ. dr. Dumitru Titus Popa

Prof. univ. dr. Mihai Dumitrescu

Prof. univ. dr. Ioan N. Roșca

Prof. univ. dr. Marin Aiftincă

Prof. univ. dr. Angela Botez

CUVÂNT ÎNAINTE

După lansarea primelor patru volume „**Controverse filosofice**”, „**Toleranța în filosofia lockeeană**” și „**PRESA HUNEDOREANĂ, de la origini și până în prezent** (vol. I și II)”, Ștefan Nemecek, cunoscut ziarist și editor, își consacră cel de al 5-lea volum „**POLITICĂ, RELIGIE ȘI MORALĂ**” unui domeniu și mai incitant al gândirii filosofice – ETICA. **Morala – latură a existenței umane**. Acesta este titlul capitolului II, cel mai consistent al cărții.

De ce etica? De ce morala? Desigur, autorul a avut argumente personale în opțiunea de a aborda acest domeniu vast și atât de incitant al gândirii filosofice. După Larousse, etica (de la gr. ethos moravuri) este știința principiilor moralei, iar morala desemnează mai cu seamă aplicarea acestor principii în actele particulare ale vieții, ea fiind știința binelui și a regulilor acțiunii umane. Morala își pune problema adevăratei destinații a omului; ea este deci partea filosofiei care îl interesează direct pe om. Azi morala se prezintă mai ales ca o teorie a relațiilor cu semenul, o filosofie a „comunicării”. Morala tinde așadar să se înscrie într-o „ontologie”, adică, o teorie a realității. Având în vedere aceste considerente, putem înțelege apetența, interesul ziaristului – filosof Ștefan Nemecek pentru abordarea problematicii morale, a eticii. Opțiune justificată și prin faptul că „în triada valorilor absolute”, una aparține moralei. „Dacă adevărul – consideră Victor Botez, autorul lucrării „Comunicare și valoare în presă” – este un scop al științei, iar frumosul al artei, morala își revendică drept scop binele. Dincolo de considerațiile teoretice, după deceniile de dictatură și diletantism, după bulversarea generală a valorilor în anii tranziției post-decembriste, lumea din jur, realitatea vieții cotidiene cu multiplele ei fațete, pe care

mass-media inclusiv blogosfera, ni le înfățișează cotidian cu generozitate, oferă argumente și mai consistente pentru a justifica oportunitatea opțiunii ziaristului Ștefan Nemeșek de a aborda problematica moralei, a eticii.

Spre a ilustra elementele acestei realități vom apela la câteva opinii, elocvente considerate de noi, ale unor personalități reprezentative ale vieții culturale românești. Cităm dintr-un site al lui Mircea Cărtărescu: **„Nu se poate să nu fi uluit de faptul că, de pildă, una dintre cele mai răspândite strategii de supraviețuire e mitocănia agresivă. Înrațiți în lumea în mijlocul căreia trăim, cu timpul începe să ne placă să fim răi”**. De aici **„banalitatea răului”**, afirmă un alt analist. Libertatea ne-a deschis „Cutia Pandorei” și noi trăim consecințele... Bulversarea sistemului de valori, bulversare generată de utopii, lăcomie, trufie, ipocrizie, lipsă de credință. Într-un cuvânt, lichelim, cum spune G. Liceanu. „Dar se va ajunge, oare, la o „curățenie” reală? se întreba cât a mai fost printre noi strălucitul octogenar Octavian Paler. Sau dimpotrivă, continua regretatul, vom desăvârși criza valorilor din România, ajungând la un dezgust general și slinos, în care nu va mai rămâne nimic de prețuit, nimic de respectat?” Spre a ilustra „tabloul” lumii din jur, într-un interviu apărut recent într-un săptămânal cultural, Norman Manea sintetizează: „Corupția și politicianismul de o parte, de cealaltă cetățeanul abandonat și turmentat de necazuri și de clișee, de manipulări și demagogie”.

În fața acestui tablou, drept componentă a terapiei ce se impune mentalului public, moralității publice, Ștefan Nemeșek ne propune o incursiune în trecut, la izvoarele primare ale înțelepciunii, apelând la fondatorii sistemelor etice din antichitate. Așa s-ar putea aprecia inițiativa sa de a consacra capitolul Morala – latură a existenței problemelor

eticii și moralei. Autorul argumentează: „În definirea noțiunii de civilizație umană, marile sisteme etice ocupă un loc deosebit de important.” Introducerea capitolului este dedicată prezentării originii judecăților morale în istoria civilizației (apriorism , empirism, evoluționism), precum și clasificării sistemelor și definirii naturii fenomenului moral, a scopului conduitei morale, făcând referire la hedonism, endomonism și la limpezirea obiectului conduitei morale. Autorul se oprește la reprezentanții principalilor gânditori care și-au consacrat o bună parte a operei problemelor etice, ale moralei. Sunt prezentați corifeii spiritualității de la începuturile antichității până în epoca modernă. Ne reîntâlnim cu reprezentanții filosofiei orientale, ai Greciei antice, leagănul sistemelor etice – cu Socrate, Platon, Aristotel, Epicur.

Fiecare paragraf al capitolului ne oferă o bogăție de idei, concepte, veritabile paradigme ale rațiunii elevate, informații, interpretări ale textelor marilor gânditori ale căror doctrine și-au pus amprenta în mod covârșitor asupra evoluției civilizației umane. Iată câteva perle de înțelepciune universal valabile de pe vremea anticilor pe care studiul ni le oferă cu generozitate. Din Socrate autorul reține mai ales îndemnul „Cunoaște-te pe tine însuși!” și sublinierea că „Cel mai mare pericol, atât pentru individ, cât și pentru societate constă în suspendarea gândirii critice”. „Dacă știi binele, îl faci”, mai zice Socrate. Interesante sunt și referirile lui Ștefan Nemecek la ideile din „Republica” lui Platon: „O societate ideală, reală ar trebui să promoveze binele tuturor membrilor societății”; „Însă ce e mai important, o asemenea societate ar fi dreaptă cu toți cetățenii săi, luând și dând fiecăruia partea sa, fiecare dintre ei participând la binele tuturor”; „Omul moral are în sine în adâncul sufletului său conștiința a cea ce este bine. Ea îi devine conștientă prin propriul său efort, prin învățare.” Și acum, de la Platon, la

Aristotel: „Trecerea de la posibilitatea vagă la realitatea perfectă se datorește forței (tendinței) către existență. Această putere care realizează ceva o numește Aristotel entelechia.” „Există o singură ființă care este idee pură, fără materia: Dumnezeu. El este gândirea însăși.” La fel ca Platon, Aristotel nu separă morala de politică, observă Ștefan Nemecek. Ce bine ar fi dacă s-ar conforma și politicienii noștri acestui precept...Referindu-se la sobrietatea epicurismului, autorul studiului subliniază ideea lui Epicur potrivit căruia „O condiție esențială a fericirii este calmul, liniștea sufletească. Ființa umană înțeleaptă evită tulburarea sufletului, suprimând agitația dorințelor care chinuie omul vulgar”.

În concluzia studiului, Ștefan Nemecek subliniază: „Infinit de mult adevăr conține afirmația anticilor cum că înțeleptul e singura ființă fericită. Adevărata înțelepciune este liniștea, echilibrul interior, neatîmarea de bunuri exterioare, nu zadarnica goană după fericire.” În aceasta constă înțelepciunea antică și, fără îndoială, atât în prezent, cât și pe viitor, avem mult de învățat de la ea”.

Evocarea înțelepciunii anticilor, ca și a celor din epoca modernă, sintagmele antologice, valori autentice ale civilizației umane, sunt de stringentă actualitate, viziuni programatice, o veritabilă pledoarie pentru rațiune, adevăr, pentru omenie. Important e însă faptul că aceste adevăruri eterne ale spiritului, adevărate perle ale înțelepciunii înaintașilor antici, moderni sau chiar contemporani, să nu rămână simple evocări în diferite exegeze, pentru delectarea minții și a sufletului, niște valori paralele cu realitățile vieții cotidiene. Ideal ar fi ca valorile morale, ale spiritualității să devină convingeri, judecați de valoare, comportamente, să se transpună, deci, în practica vieții cotidiene a indivizilor și a comunităților umane. Activizarea opiniei publice în direcția ameliorării mentalului colectiv, a

moralității publice, a raportului interindividual și a relației între instituțiile publice și cetățeanul de rând, sensibilizarea axiologică față de moralitatea publică a mass-media, a lucrătorilor din presă, aflată în preocupările autorului, ar putea constitui un subiect benefic, demn de abordat în viitoarele studii ale ziaristului-filosof Ștefan Nemeček. Lumea culturii și civilizației reprezintă de fapt o lume a valorilor, iar opțiunile, orientarea omului în câmpul axiologic, în mediul său încojurător sunt determinate, benefic sau dimpotrivă, funcție și de influența mass-media, de orientarea dată de mijloacele de comunicare opiniei publice, de judecățile de valoare pe care le promovează.

Autorului Ștefan Nemeček, aceeași prodigiozitate și în viitor!

Ioan DUBEK
licențiat în filosofie
ziarist

Partea I

Despre Toleranță, Politică și Religie

CONCEPTUL MODERN DE TOLERANȚĂ ÎN ACTUALITATE

Una dintre lucrările importante la care se face rar referire, lucrare care prezintă și dezvoltă premisele teoretice ale dezvoltării societății politice democratice moderne este volumul filosofului John Locke *Scrisoare despre toleranță*.

Lucrarea pledează în favoarea ideii de toleranță atât în sfera politică cât și în cea religioasă. Pentru a trata ideile propuse a fi analizate în acest volum am analizat conținutul *Scrisorii despre toleranță* sub trei aspecte diferite.

1. Din prisma trecutului subliniind premisele ce au făcut posibilă dezvoltarea unei astfel de opere.

2. Din prisma epocii în care a fost creată. În acest sens am urmărit o prezentare efectivă a conținutului lucrării care a însemnat o reformă deosebită întrucât în ea Locke nu se limitează să traseze pur și simplu limitele și obligațiile toleranței, ci ajunge la concluzii revoluționare, având în vedere contextul istoric în care a fost gândită. Astfel se dezvoltă idei precum separarea domeniului ecleziastic de cel civil, pledarea în favoarea toleranței religioase și a dreptului de proprietate. În secolul XVIII, lucrarea a jucat un rol esențial atât prin influențare, pe linia liberalismului, a unor filosofi precum

Rousseau, Montesquieu sau Voltaire, cât și a unor mișcări reformatoare precum Revoluția Franceză.

3. Din prisma viitorului, întrucât teoria lockeeană se face resimțită chiar și în epoca contemporană prin influențarea unor mișcări precum Green Peace, care militează pentru o societate în care să existe mai mult civism și toleranță între oameni.

Așa cum este amintit în această lucrare, Locke nu a fost tipul de reformator care să creeze mișcări în rândul maselor pentru ca mai apoi să se posteze în fruntea lor, ci reforma sa atât spirituală cât și politică este mult mai subtilă și totodată mai profundă, căci ea are loc la nivelul conștiinței morale a fiecărui om.

Pe lângă faptul că John Locke este o personalitate culturală deosebit de importantă atât în istoria filosofiei cât și în cadrul istoriei universale, el se distinge și prin marele merit de a fi considerat ca părinte fondator al mai multor paradigme culturale. Precum remarca Adrian-Paul Iliescu referindu-se la Locke, „printre puținii privilegiați care au realizat acest tur de forță se numără alături de Kant și filosoful englez John Locke”¹.

John Locke este figura tutelară a trei mari tradiții de gândire:

1. În cadrul filosofiei cunoașterii el este întemeietorul empirismului matur, fără a-l fi inițiat însă (lucru făcut de Francis Bacon și Thomas Hobbes). Locke însă este reprezentantul cel mai de seamă al empirismului, lucru dovedit și de faptul că atunci când istoria filosofiei se referă la marea

¹ Iliescu, Adrian Paul – art. John Locke și idealul modern al unei vieți fondate pe reguli, în vol. Al doilea tratat despre cârmuire /Scrisoare despre toleranță, p. 5

dispută raționalism-empirism sunt evocați, de regulă, Descartes și John Locke.

2. Locke a jucat un rol important și în cadrul filosofiei limbajului, putând fi considerat fondatorul paradigmei moderne a limbajului ca instrument de organizare a experienței și de „decupare ontologică a lumii”, viziune ce a stârnit puternice ecouri mai ales în epoca actuală, în acord cu ideea că fiecare limbă sau sistem conceptual nu este altceva decât un mod particular de a percepe și a structura o realitate care, cum este ea în sine însăși, rămâne inaccesibilă.

3. În al treilea rând, dar nu și în ultimul, Locke este părintele fondator al liberalismului modern din cadrul filosofiei politice.

Trebuie înțeles faptul că filosoful englez nu este un simplu ideolog, ci trebuie să privim liberalismul în sensul său umanist cel mai larg, ca spirit liberal modern bazat pe constituționalitate susținând ideile de democrație, de drepturi și libertăți civile în cadrul monarhiei constituționale. Acest ultim punct ne interesează cu precădere întrucât reprezintă cea mai importantă contribuție a filosofului atât în cadrul operei sale, cât și în influențarea politicii contemporane.

Capitolul I

REFORMA LUTHERANĂ

Schimbările ce au permis conturarea viziunii moderne asupra toleranței atât în plan practic – prin înlăturarea cenzurii, cât și în plan spiritual – prin influențarea modului de a vedea lucrurile, au fost de două tipuri:

1. Primul tip de reformă a fost făcută în cadrul bisericii – reformă ecleziastică, având ca principal reprezentant pe Martin Luther.

2. Al doilea tip de reformă a fost în cadrul guvernării civile, susținătorii săi renumiți fiind, în ordine cronologică, gânditorul politic italian Machiaveli, filosofii englezi Hobbes și Loacke, luminiștii francezi Montesquieu și Rousseau.

1. În perioada actuală suntem obișnuiți cu existența unei singure structuri de putere în societatea engleză. În Europa Evului Mediu existau însă două și anume – puterea civilă reprezentată de monarh și puterea bisericească condusă de Papa de la Roma.

Cu atât mai importantă va apărea în acest context reforma lui Luther. Au existat mai multe speculații pe tema reformei înfăptuită de Luther și s-au găsit multe motive care ar fi determinat această reformă, însă, lucru cert, acest eveniment a schimbat foarte mult relația dintre guvernarea religioasă și cea laică, fiind o mutație ce a permis crearea premiselor noului sistem.

Totuși, înainte de orice speculație, trebuie să vedem în ce a constat efectiv reforma: în concepția medievală (anii 1500) Dumnezeu era văzut precum o figură răzbunătoare, care

pedepsea orice păcat comis. Mântuirea putea fi obținută ajungând chiar să fi considerat fără de păcat în momentul morții, prin ștergerea păcatelor în ochii lui Dumnezeu.

Era aproape un exercițiu matematic: scopul oamenilor simpli era să acumuleze cât mai multe merite care să contrabalanseze păcatele. „Meritele” luate în discuție se câștigau prin fapte bune, în special cumpărarea de indulgențe emise de capii bisericii de la Roma. Luther știa că aceste „învățăături” ale bisericii erau false. În opinia sa, mântuirea era oferită tuturor în mod gratuit de către Dumnezeu. În acest sens, singurul lucru de care avea nevoie cineva era credința desăvârșită în Dumnezeu.

Martin LUTHER **(1483-1546)**

S-a născut în anul 1483 în orașul german Eisleben, în Turingia. Educat încă din familie, cult, își însușește o aleasă educație universitară. La sugestia tatălui său, o perioadă de timp studiază dreptul. Își întrerupe studiile de drept și decide să devină călugăr augustin. În anul 1512, își definitivează teza de doctorat, obținând titlul de doctor în teologie la Universitatea din Wittenberg. Recunoscându-i-se valoarea, este primit în rândurile cadrelor didactice ale Universității, ajungând profesor de exegeză a Bibliei. Este întemeietorul protestantismului german. Intră în

contradicție cu conducerea bisericii romano-catolice, atât în privința problemelor de dogmă, cât și de etică, cu referiri directe la vânzările de indulgențe.

Nemulțumirile lui Luther la adresa Bisericii au prins contur în mod treptat. În timpul unei deplasări la Roma, este pur și simplu șocat de corupția și activitățile contrare unui climat religios ale clerului din capitala Italiei. Cea mai sfidătoare practică ce l-a inflammat pe Luther a fost cea a vânzării indulgențelor către publicul larg. Indulgența era o iertare a păcatelor acordată de Biserica Romano-Catolică ce însemna o reducere a timpului pe care omul păcătos urma să-l petreacă în Purgatoriu.

Ca reacție a nemulțumirilor sale, Luther concepe și redactează celebrele nouăzeci și cinci de teze în care denunța cu multă virulență abuzurile Bisericii, practicile anticredință și vânzările de indulgență. În data de 31 octombrie 1517 afișează pe ușa Bisericii din Wittenberg celebrele nouăzeci și cinci de teze. În același timp reușește să tipărească textul tezelor și să le răspândească în întreaga regiune. Această acțiune este caracterizată ca fiind un început al Reformei religioase lutheriene.

Acțiunile de protest ale lui Luther împotriva Bisericii devin tot mai agresive și vehemente. Călăuzit doar de ideile Biblice și rațiunea pură, contestă autoritatea Papei și a conciliilor generale ale Bisericii. În cele trei opusculi, scrise în anul 1520 – „Către nobilitatea creștină de naționalitate germană”, „de captivitate babilonica ecclesiae praeludium” și „De libertate chistiana” – își prezintă propriile principii teoretice de reformare a Bisericii, punând în discuție fundamentele credinței catolice și chiar structura organizatorică a Statului papal de la Vatican. În același an, 1520, arde în piața publică bula papală EXURGE DOMINE. Așa cum era normal

și firesc de așteptat, reacția Bisericii nu a întârziat. Protestatarul din Wittenberg este convocat în fața oficialităților ecleziastice. După derularea a numeroase audieri și ordine de retractare, Dieta de la Worms îl declară în anul 1521 eretic și proscris, fiindu-i interzise absolut toate lucrările. Este excomunicat de către Papă. Se merge mai departe, fiind condamnat la moarte prin cea mai dură practică de a ucide - arderea pe rug – împreună cu toate cărțile și studiile elaborate până la acea dată. Este salvat de la moarte, prin răpire, de către electorul Saxoniei, Frederic Înteleptul, protectorul său. Se ascunde timp de peste un an de zile. În toată această perioadă, ideile sale cunosc o răspândire explozivă, primind un larg sprijin din partea populației germane, și chiar a unor principii germani.

Luther a fost foarte activ, scriind mult, ideile și lucrările sale exercitând o influență mare asupra gândirii generale din epocă. Ca o realizare de excepție a anului 1521 este considerată traducerea Bibliei în limba germană. Acest fapt a făcut ca orice persoană care știa să citească să poată aprofunda, dacă voia, în mod direct conținutul Sfintei Scripturi, fără a avea nevoie de serviciile preoților, fără a fi influențat în interpretarea textelor biblice, judecata făcând-o fiecare după propriile convingeri. Prin traducerea Bibliei, într-un stil impecabil, Luther și-a mai câștigat „un calificativ”, fiind recunoscut întemeietorul bazelor normelor limbii literare moderne germane, influențând enorm evoluția limbii și literaturii germane în ansamblu.

Gândirea teologică reformatoare a lui Luther nu poate fi analizată în rezumat, implicând o abordare mult mai largă, lucru pe care ni-l propunem într-o lucrare viitoare. Pentru a înțelege însă reforma lutherană, vom face câteva scurte referiri la principalele idei care au zdruncinat profund clerul romano-catolic și nu numai.

Teologul german consideră că omul este atât de împovărat de păcate, faptele bune nefiind suficiente pentru a-l salva de caznele blestemului etern. Mântuirea omului poate fi realizată doar prin CREDINȚĂ și prin grația lui Dumnezeu. Așa stând lucrurile, vânzarea diligențelor de către Biserică ar constitui o practică de afaceri nepotrivită și inefficientă în totalitate. A considerat că preoții și Biserica nu pot să-și asume calificativul de intermediari între păcătos și Dumnezeu, în general OMUL putând contacta divinitatea prin credință, din orice loc și la orice oră. În acest context, doctrinele lui Luther conturau rațiunea conform căreia rolul și scopul Bisericii Romano-catolice dispărea dintr-o simplă trăsătură de condei.

Pe lângă exprimarea clară legată de lipsa de rațiune a rolului esențial al Bisericii, Luther a mai luat atitudine și împotriva altor practici bisericesti. A contestat existența Purgatoriului și obligativitatea clerului romano-catolic de a nu se căsători. A dorit să dea în acest sens propriul exemplu: s-a căsătorit în anul 1522 cu o fostă călugăriță cu care a avut șase copii.

Revenind la Reforma lutherană, se poate spune că principala consecință a acesteia o reprezintă formarea a câtorva secte protestante. Cu toate că protestantismul reprezintă doar o componentă a creștinismului, ca urmare a numeroșilor adepți, depășește alte religii cu rădăcini mai vechi existente în lume. O altă consecință importantă a Reformei a fost legată de răspândirea confruntărilor religioase pe bătrânul continent. Putem aminti în acest sens „Războiul de treizeci de ani” din Germania dintre anii 1618-1648. Apoi, conflictele politice dintre catolici și protestanți au influențat în mare măsură politica europeană, până în zilele noastre. Reforma lutherană a jucat un rol important și subtil în dezvoltarea intelectuală a occidentului european. Până la epoca în care a trăit Martin

Luther, nu a existat decât o singură Biserică oficială: BISERICA ROMANO-CATOLICĂ. Oricine se opunea acestei Bisericii era urgent catalogat ca fiind eretic, condamnat și de cele mai multe ori ars pe rug.

Studiind lucrările lutheriene cu multă atenție mai putem trage o concluzie interesantă: teologul reformator a fost un antisemit înverșunat. Virulența scrierilor sale, despre evrei, s-ar putea să fi pavat drumul spre ideologia hitleristă din Germania secolului XX.

Reforma nu a reprezentat doar o dispută teologică în epocă. Poate că în primul rând poate fi catalogată ca o revoltă naționalistă germană împotriva tendințelor exagerate de influență ale Vaticanului. În mare măsură aceasta ar putea fi o explicație importantă a sprijinului deosebit primit din partea principilor germani. Indiferent de intențiile lui Luther, ideile sale au determinat un mare număr de protestanți germani să accepte și să promoveze absolutismul în chestiuni de politică, fiind posibil după cum subliniam ceva mai înainte ca Luther să fi netezit calea spre epoca lui Hitler.

Moare în anul 1546 în timpul unei vizite în orașul său natal Eisleben.

Dintre lucrările sale importante mai putem aminti „Mesa germană și ordinea cultului” „Micul și Marele catehism”, recunoscut oficial la Dieta de la Augsburg din 1530.

El nu s-a rezumat doar la dezaprobarea acestor indulgențe, ci, în 31 octombrie 1517, afișează pe poarta principalei biserici din Wittenberg „nouăzeci și cinci de teze” împotriva vânzării de indulgențe. Cum era și firesc, biserica, scoțând bani frumoși din vânzarea indulgențelor, s-a sesizat, cazul lui Luther ajungând chiar în atenția Papei. El a fost convocat la Augsburg în octombrie 1518, unde cardinalul Cajetan a încercat să-i dovedească că greșește, trecând în scurt timp de la argumente

la amenințări. Luther însă rămâne ferm pe poziția sa, astfel că s-a hotărât organizarea unei discuții deschise la Leipzig în iulie 1519. Doctorul Johann Eck a fost ales pentru a susține poziția bisericii. Timp de optsprezece zile problemele au fost dezbătute în fața unui juriu format din academicieni și în prezența demnitarilor locali. Însă aceste discuții nu au convins pe nimeni de justetea poziției bisericii.

În urma acestora, Luther a plecat cu reputația de revoluționar. În mare măsură Eck a fost răspunzător pentru ceea ce s-a întâmplat ulterior, căci l-a forțat pe Luther să aducă argumente până la concluziile lor logice. Astfel, ceea ce fusese o provocare pentru Papă în chestiuni de detaliu s-a transformat într-o contestare generală: de la ipoteza că Papa își depășește atribuțiile s-a ajuns la ideea că Papa nu are nici un fel de putere. Dacă la început se dorise o încetare a abuzurilor, acum devenise clar că nu se mai putea întocmi o înțelegere cu autoritățile ecleziastice.

Critica lutherană împotriva capilor Bisericii se baza pe ideea că preoții nu se deosebeau de ceilalți oameni decât prin faptul că erau autorizați de comunitatea lor să îndeplinească anumite funcții. Argumentul său central era că Papii, prin succesiunea lor, pervertiseră adevăratul creștinism și, lucru foarte important, întrucât ei (Papii) refuză să corecteze abuzurile practicate de biserică, responsabilitatea pentru acest lucru cade asupra acelor cărora Dumnezeu le dădu-se puterea în probleme seculare.

Astfel, Luther răstoarnă nu doar ordinea încetățenită în cadrul bisericii, ci și relația tradițională dintre biserică și stat. În acest sens trebuie menționat faptul că, timp de secole, biserica a pretins că, în virtutea descendenței sale divine, toate autoritățile seculare, începând cu împărați și regi, să se supună

autorității sale, în timp ce intervenția laicilor în probleme spirituale era total cenzurată.

Respingând ideea unui domeniu spiritual separat, Luther îi invită pe guvernanții laici să-și ia asupra lor controlul problemelor religioase pe teritoriul lor.

Prin această reformă e lesne de înțeles influența avută asupra gândirii ulterioare. Totodată, în privința practicilor religioase, Luther se dovedește a fi un bun cunoscător al firii umane, astfel că, în privința practicilor religioase, pledează pentru un punct de vedere mai libertin. De exemplu, preoții aveau dreptul să se căsătorească, dacă prin aceasta s-ar fi eliberat de ispită; confesiunea să înceteze, dacă intervenția preotului în relația dintre credincios și Dumnezeu devenea prea mare, iar regulile postului să fie suspendate, dacă continuarea lor ar presupune greutateți inutile.

De la reforma lutherană și până la separația făcută ulterior între guvernarea civilă și cea religioasă nu a fost decât un pas. Am amintit despre primul tip de reformă, reforma ecleziastică și rolul ei în conturarea viziunii lockeene de mai târziu.

Capitolul II. MOMENTUL MACHIAVELI

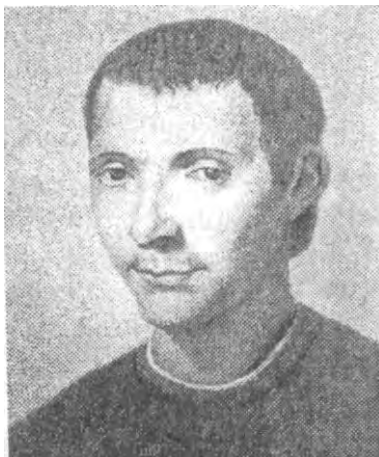
2. Al doilea tip de schimbare a fost făcut în cadrul guvernării civile, oferind premise pentru formarea unei concepții moderne despre toleranță.

Machiavelli a fost un astfel de reformator, cu toate că, spre deosebire de Martin Luther, care a schimbat structurile ecleziastice încă din timpul vieții, Niccolo Machiavelli (1469-1527) a început să fie cu adevărat apreciat abia după moartea sa, în special prin tratatul de filozofie politică *Principele*, tipărit postum în 1532.

NICCOLO

**(di Bernadodei)
MACHIAVELLI
(1469-1527)**

S-a născut în anul 1469 în Florența. A fost un important politician, scriitor și istoric, un strălucit diplomat, dramaturg și filosof, reprezentant al Renașterii italiene. Între anii 1498-1512 a ocupat funcția de Secretar de Stat al Consiliului seniorilor din Republica

Florența. A îndeplinit numeroase și importante misiuni diplomatice. A fost un adept convins al necesității întemeierii unui stat național unitar, sub egida unei monarhii absolute, în Peninsula Italică. După revenirea familiei Medici, căzând în dizgrație, este îndepărtat din viața politică și publică, fiind exilat la San Casciano.

Opera sa fundamentală *Principele* este dedicată lui Cesare Borgia. În conținutul lucrării, Machiavelii descrie cu mult realism și luciditate aspectele multilaterale ale perioadei în care a trăit, subliniind că în politică dictează interesele și forța iar nu considerentele morale. A contribuit hotărâtor la despărțirea teoriei politice de morală și teologie. A adus un realism nou în studiul politicii. Prin ideile exprimate în *Istoriile florentine*, din păcate neterminate, în care intuiește rolul istoric al luptei de clasă în Florența, se dovedește a fi unul dintre creatorii istoriografiei renascentiste italiene. Condamnat de Papalitate, majoritatea operelor sale au văzut lumina tiparului abia după anul 1782, printre care amintim comedia *Mătrăguna* și nuvelele satirice *Belfegor arhideavolul*.

După cum subliniam, Machiavelii este în principal amintit pentru *Principele* lucrare de teorie politică. După apariția cărții, numele filosofului din Florența devine sinonim cu intrigile politice. Ca urmare a limpezimii analizelor detaliate, a tehnicilor politice de succes, deși deseori imorale, textul „principelui” se află și astăzi pe lista bibliografiei cursurilor de politică și filosofie care se predau în facultățile de profil ale marilor universități ale lumii.

SCOPUL SCUZĂ MIJLOACELE. Iată sintagma ce rezumă foarte pe scurt ideea fundamentală din *Principele*. Machiavelii descrie tehnicile la care trebuie să recurgă politicianul în vederea atingerii obiectivelor propuse, fără a lua în considerare justificarea morală a mijloacelor utilizate în acest sens. Critică pentru lipsa sensibilității morale, *Principele* rămâne o lucrare de o admirabilă consistență și integritate intelectuală.

Fără a intra foarte mult în amănunte în prezentarea lucrării fundamentale a gânditorului renascentist, trebuie să spunem că

acesta ne înfățișează mijloacele prin care un conducător își poate atinge cel mai bine obiectivul odată ce a hotărât că acesta merită să fie obținut. Întregul conținut al lucrării are un evident caracter practic, fără a face referiri asupra corectitudinii metodelor. Putem identifica mai multe teze conform cărora scopurile politice sunt benefice. Conform judecății lui Machiavelli există trei „lumi” politice primare: 1- securitatea națională; 2- independența și 3- o constituție puternică. Prioritar, este interesat de întrebările și posibilitățile practice referitoare la asigurarea succesului politic.

„Este inutil să urmărești un obiectiv politic bun prin mijloace neadecvate, fiindcă acesta va eșua cu siguranță. Pentru a avea succes trebuie să-ți urmărești convingerile cu tărie și curaj, utilizând orice mijloc necesar.” – concluzionează Machiavelli.

Este clară ideea centrală a manipulării celorlalți, incluzând masa poporului în vederea obținerii puterii. Deși virtutea nu este prezentată ca fiind bună, aparenta virtuozității poate servii la atingerea obiectivelor politice. Acesta a fost probabil principala idee a filosofului care a deranjat și cauzat indignarea la dresa operei machiavelliene. Putem spune însă că autorul *Principelui* nu a fost deranjat de criticile caracterizate a fi de o sensibilitate ieftină și chiar ipocrită.

„În concluzie, dacă scopul unei persoane este bun în sine tot ce contează este îndeplinirea acestuia, iar pentru al realiza – spune Machiavelli - este nevoie să avem o mai multă putere decât oponentii noștri”.

Cu toate că *Principele* este „beton” în privința mesajului și ideilor „pentru o mai bună și corectă înțelegere este bine să se studieze și mai echilibrata lucrare machiavelliană *Discursuri*, în care este prezentat un cadru mult mai amănunțit al elementelor pe care trebuie să le conțină o Constituție reușită.

Idealul politic al lui Machievelli constă într-o republică guvernată de principii, conducătorii principatelor, dar și de nobilime și de cetățenii de rând deopotrivă, cu toții participând la Constituție.

Cu siguranță că Machievelli nu a avut timp pentru tiranii, nu fiindcă oameni au dreptul ialinielabil la libertate, ci fiindcă tiraniile au fost și sunt mai puțin stabile, mai crude și mai inconsecvente decât guvernările respectate de către o populație mulțumită într-o măsură rezonabilă.

„*Discursurile* pot fi foarte bine citite de un liberal al secolului al XVIII – lea, fără a-i produce mari surprize sau dezaprobare” - comentează Russell.

Se poate pune întrebarea: ce legătură conceptuală poate exista între John Locke și Machievelli atâta vreme cât, cel puțin în privința asertării politice, primul a fost un militant al ideii de pace și de democrație, pe când al doilea și-a întemeiat sistemul politic pe ideea că scopul scuză mijloacele, oferind circumstanțe atenuante prefăcătoriei și violenței în cazul guvernării civile.

Trebuie făcută însă o distincție: în primul rând Machievelli s-a dovedit în acest sens un sociolog, pe când Locke a fost mai degrabă un teoretician și un ideolog. Machievelli a arătat felul cum este societatea sa, pe când Locke o prezintă așa cum ar trebui să fie. În al doilea rând, trebuie amintit faptul că corupția și violența ce dominau atât societatea laică, cât și cea clericală în vremea lui Machievelli erau atât de puternic înrădăcinate și de răspândite, încât ar fi fost imposibil și contrar bunului simț să preaslăvești binele și frumosul când în jurul lui domnește haosul. În al treilea rând, trebuie menționat faptul că Machievelli s-a răzbunat prin lucrările sale împotriva unei societăți care l-a prigonit pe nedrept.

Fiind numit, încă de tânăr, secretar al Republicii Florentine, a fost trimis deseori în misiuni diplomatice în țară precum și în Franța sau Germania. El, care a fost un înfocat patriot și al cărui unic vis era să vadă Italia unificată, nu putea accepta cu ușurință protecția împovărătoare pe care Florența o suporta din partea Franței. Prin urmare, Machiavelli nu și-a ascuns supărările, fiind obligat să raporteze la întoarcerea din misiunile diplomatice condițiile umiltoare pentru patria sa. În acest mod însă, și-a atras ura unor magistrați care l-au privat de toate demnitățile obținute și l-au izgonit din țară. Mai târziu a fost chiar întemnițat de cardinal, viitorul papă Leon al X-lea.

Principiul său „scopul scuză mijloacele” nu numai că a fost greșit interpretat de criticii săi, însă el își are o perfectă justificare atât din punctul de vedere al contextului respectiv, cât și din punctul de vedere al idealului său pentru care iubirea de libertate și unificarea și dezrobirea patriei erau scopuri ce îndreptățeau multe lucruri altfel condamnabile. Planul unificării Italiei sub un singur rege era ceva atât de măreț încât nu mai conta alegerea mijloacelor necesare înlăptuirii acestuia.

În al patrulea rând regăsim multe puncte de vedere comune între *Principele* și celebra *Scrisoare despre toleranță*. Astfel că, întocmai ca și Locke, Machiavelli pledează pentru alegeri constituționale în cadrul cărora voința poporului trebuie să se facă auzită căci:

„Acela care devine principe cu ajutorul celor mari se menține în această situație mai greu decât acela care o obține cu ajutorul poporului”²

În schimb –

² Machiavelli, Niccolo – *Principele*, cap. 9, *Despre principatul civil*, pg. 39

„[...] acela care ajunge principe prin favoarea poporului, este sigur pe lui și nu are împrejur pe nimeni sau prea puțini care să nu vie să-l asculte. Afară de aceasta, pe cei mari nu poți să-i mulțumești în mod cinstit și fără a le face rău celorlalți, pe când poporul îl poți mulțumi astfel; căci dorințele poporului sunt mai cinstitute decât cele ale celor mari, întrucât aceștia din urmă vor să asuprească, iar celălalt vrea să nu fie asuprit”.

Machiavelli, care avea o solidă cultură clasică, oferă în sprijinul ideilor sale un exemplu inspirat din antichitatea greacă: Nabis, principele spartanilor, a rezistat la asaltul Greciei întregi și al unei armate romane care câștiga pretutindeni victorii și și-a apărât împotriva lor patria și statul, fiindu-i de ajuns în momentul primejdiei să se asigure împotriva unui număr mic de dușmani, lucru care desigur n-ar fi fost suficient dacă poporul însuși i-ar fi fost ostil.

Împotriva părerii comune bazată pe cunoscutul proverb care spune că cine pune temei pe popor construiește pe noroi, Machiavelli subliniază faptul că acest proverb este adevărat doar atunci când un cetățean particular are încredere în popor și se amăgește cu gândul că acesta i-ar lua apărarea dacă el ar fi urmărit de dușmani sau de magistrați. Dar dacă principele care pune temei pe popor e un om care știe să conducă și care nu pierde în situații dificile iar prin energia și inițiativa lui știe să întrețină încrederea și forța poporului, atunci acesta nu îl va înșela niciodată în așteptările lui așa încât se va vedea că temeliile pe care și-a înălțat puterea erau trainice.

Capitolul III. DOCTRINA POLITICĂ A LUI THOMAS HOBBS

O altă influență majoră nu atât pe sfera civilă ori religioasă, cât mai ales prin legătura ce o face între aceste două tipuri de guvernare, o reprezintă sistemul de gândire a lui Thomas Hobbes . Mai mult chiar, pe lângă influența avută asupra lui Locke, în special prin lucrarea sa *Leviathan*, Hobbes a format „sâmburii” filosofiei liberale engleze prin care erau aduse laolaltă, într-o perfectă simbioză, filosofia și adevărata religie.

Thomas HOBBS

(1588-1679)

Gânditor politic și filosof materialist englez, este născut în anul 1588. Considerat continuator al lui Fr. Bacon, elaborează un empirism nominalist și raționalist aplicând matematica filosofiei, concepută ca doctrină despre corp și mișcare. Materialismul mecanicist a lui Hobbes reduce bogăția însușirilor senzoriale ale materiei la proprietăți geometrice și mecanice. Omul, egoist prin natura sa, se comportă ca un „lup” pentru semenii săi. În vederea cenzurii egoismului omeniei au creat Statul, un corp artificial, numit, după monstrul biblic, „leviathan”. Ca formă de guvernare, filosoful a propus monarhia absolută.

Thomas HOBBS a intrat în conștiința universală prin contribuția adusă în mai multe domenii, mai cu seamă în ceea ce privește dezvoltarea geometriei, balisticii și opticii, însă el este recunoscut și amintit mai cu seama ca gânditor politic.

La fel ca Bacon și Descartes, a căutat să-și întemeieze și să-și structureze cercetările nu pe descoperirea mai multor fapte, ci pe găsirea și utilizarea unei noi metodologii. Știința politică gândită de filosoful englez a fost conturată pentru prima dată în lucrarea *Elenemts of Law*, publicată în anul 1640. Inițial, Hobbes nu a conceput conținutul lucrării cu intenția de a-l mediatiza, fiind destinat adeptilor regelui Carol I, cu scopul de a justifica acțiunile acestuia în fața Parlamentului care devenise din ce în ce mai ostil.

Din motive personale, Hobbes decide să-și petreacă aproape un deceniu de viață în Franța, unde dobândește reputația unui gânditor serios. În anul 1642, publică la Paris lucrarea *De Cive* în care dezvoltă tema tratatului *Elements of Law*. Profunzimea ideilor sale filosofice este însă cel mai evident surprinsă în capodopera „*Leviathan sau materia, forma și puterea unui stat ecleziastic și civil*”.

Din contextul lucrării se poate reține că omul acționează potrivit anumitor legi naturale. Hobbes crede că starea naturală a omului este una conflictuală, atât timp cât ea nu este influențată și generată de regulile conviețuirii sociale. Doar o lege aplicată și impusă sub amenințare ar putea împiedica individul să revină la starea sa naturală.

„Fără acest legământ, societatea s-ar dezintegra și ar fi un război al fiecăruia împotriva tuturor celorlalți, iar rezultatul inevitabil ar duce la o viață solitară, săracă, meschină, crudă și scurtă” – crede Hobbes.

În concluzie, acesta avansează ideea necesității adoptării și legalizării unui contract social prin care omul să fie împiedicat de a reveni la întunecata stare conflictuală naturală. Fiecare om – spune Hobbes – acționează în conformitate cu principiul natural al autoconservării. Fiecare dintre noi dorește în mod natural ceea ce este bine pentru el. Contractul nu ar face altceva

decât să asigure că obiectivele noastre nu pot fi atinse decât având în vedere și binele altora.

Contractul social consideră că ființele umane sunt conduse de forțe naturale. Ca urmare, totul în univers este corporal, existența sufletelor sau spiritelor imateriale fiind exclusă. Chiar și Dumnezeu este pură materie. Un astfel de materialism necrușător nu mai fusese susținut din vremea anticilor, a presocraticilor greci. Aceste teorii îndrăznețe, susținute și mediatizate au constituit adevărate acte de curaj, având în vedere poziția puternică a Bisericii din acea vreme. Materialismul hobbesian trebuia să găsească totuși o cale de afirmare a liberului arbitru fără invocarea minții sau a sufletului imaterial. Cu toate că făcuse mare caz de starea naturală a omului, trebuia să ofere o explicație asupra modului în care s-au format societățile, urmând un acord. Pentru Hobbes, liberul arbitru și determinismul nu se exclud reciproc, fiind noțiuni compatibile. Atâta timp cât omul este liber să-și urmeze înclinația sa naturală, care în esență constă în supraviețuire și înmulțire, el este liber să acționeze.

Dintre lucrările de valoare scrise, pe lângă cele menționate, mai este de reținut volumul *Despre corp*.

Cea mai bună metodă de a înțelege opera lui Thomas Hobbes ca o operă unitară și de a evita totodată paradoxurile acesteia este de a privi concepția sa dintr-o perspectivă istorică, astfel că filosofia din prima jumătate a lucrărilor lui Hobbes și teologia din ce-a de-a doua sunt reunite în *Leviathan* prin intermediul istoriei: viața politică există în timp, fiind susținută de către toți oamenii ce acționează în cadrul limitelor impuse de legi, ori de profeții.

Astfel, religia supranaturală are ea însăși o istorie, fiind o credință într-o narațiune particulară despre trecut, prezent și

viitor, cât și o acceptare din partea credincioșilor a tuturor datoriilor religioase, politice sau morale, implicate de acea narațiune. Această narațiune poate fi explicată din punct de vedere psihologic: fiecare om caută un sens care să justifice propria sa viață, propriul său destin, însă de multe ori viața particulară nu poate fi explicată prin ea însăși, astfel că omul își leagă propria sa viață de o narațiune mai complexă – de istoria și destinul omului. În acest sens, se poate justifica puterea regimurilor politice care sunt generate de o credință religioasă supranaturală, ce-i motivează pe oameni chiar la a fi dispuși să moară pentru apărarea propriilor interese, adică a destinelor lor ultime.

O a doua utilizare a dimensiunii istorice pentru înțelegerea *Leviathanului* este aceea că ne permite să situăm *Leviathanul* în contextul crizei politice din Anglia secolului al XVII-lea (puternica revărsare de scrieri pe tema obligației politice, ocazionată de controversa asupra „angajamentului” combinat în discursul filosofic cu cel teologic și istoric).

Un al treilea mod de analiză a *Leviathanului* din perspectiva istorică este unul retrospectiv. Astfel, cu ajutorul celei de-a doua jumătăți a *Leviathanului* putem înțelege mai clar locul politicii lui Hobbes în dezvoltarea ulterioară a liberalismului.

În acest punct, teologia lui Hobbes și ideile vehiculate în legătură cu biserica, precum subjugarea ei și dependența ei față de guvernarea civilă, îl determină pe Locke să-și afirme concepțiile prin contrapозиție, motivându-l să separe total politica liberală față de teologia biblică, prin construirea unei istorii rudimentare de tip filosofic opuse celei sacre și ecleziastice.

În ceea ce privește relația dintre religie și politică, poziția lui Hobbes este radical diferită de cea a lui Locke, dar putem fi

îndreptățiți să credem că l-a influențat într-o bună măsură pe autorul *Scrisorii despre toleranță*, îndemnându-l să se pronunțe prin contrapoziție.

Dacă pentru Locke, magistratul civil avea o implicație minimă în chestiuni ecleziastice și aceasta doar în cazuri extreme, atunci când anumite practici ale unor secte contraveneau legilor morale sau legilor firii, în schimb, pentru Hobbes, creștinii trebuie să-l considere pe suveranul creștin ca pe un „profet al Domnului”. Totuși suveranul nu-i poate obliga pe oameni să creadă. Aflat în poziția de suveran civil, el poate promulga legi în acord cu doctrina sa și care îi poate obliga pe oameni să ia anumite opțiuni pe care altfel ei nu le-ar îndeplini.

Această supunere față de suveran are la baza concepției hobbesiene ideea de voință a supunerii, o credință nu atât în suveran, cât mai degrabă în faptul că un Dumnezeu profetic stă în spatele naturii și a istoriei, astfel că o interpretare a profeției Scripturii care să nu se afle în contradicție cu rațiunea naturală ține de „politica divină”. A fi credincios și a avea încredere în cel ce interpretează cuvintele profetice înseamnă a transforma obligația politică, din teama față de putere, în credința în dreptatea divină a puterii suveranului.

Hobbes ajunge astfel la ideea că supunerea față de legea civilă este dreaptă, fondată pe credința creștină, care este necesară pentru salvare. Spre deosebire de Hobbes, care prin teoria sa justifică un stat autoritar, în gândirea lui Locke statul este înțeleș în spirit progresist, democratic.

Pentru Eldon Eisenach, interpretarea hobbesiană a Scripturii este o teorie a istoriei. Fiind o cosmologie, această formă a istoriei precede natura, astfel că interpretarea biblică nu poate subordona Scriptura față de lege ca și când legea ar fi universală, iar Scriptura particulară.

În privința politicii hobbesiene, lucrurile se clarifică în momentul în care vom înțelege interpretarea hobbesiană a Scripturii ca și o periodizare biblică a istoriei politice. Astfel, Vechiul și Noul Testament conțin o profeție referitoare la regate politice, în care există anumite relații între Dumnezeu, conducători și supuși.

În conformitate cu această viziune, a crede în cuvântul biblic înseamnă a crede în această periodizare a istoriei și a obligațiilor politice specifice epocii. Potrivit lui Hobbes Vechiul Testament este o cronică a regatului lui Dumnezeu instituit printr-o convenție cu un popor ales, cel evreu. În acest „regat profetic” credința era în perfecta simbioză cu puterea pioasă, iar religia cu politica. Acest regat însă a dispărut, iar legitimitatea teocrației a dispărut. Regatul viitor există acum doar prin credința creștinilor aleși.

Raportându-se la epoca sa, Hobbes o vede ca pe o eră a depravării și a înșelăciunii din care doar credința interioară ori grația divină îi mai pot salva pe oameni.

Abia în acest punct se clarifică viziunea sa asupra suveranului ca și profet a lui Dumnezeu: Dumnezeu a dorit salvarea oamenilor din starea actuală, astfel că le-a dat o posibilitate de scăpare, oferindu-le rațiunea naturală și motivația de a construi reguli ale moralității în conformitate cu gradul lor de depravare. Așadar, apelul la rațiunea naturală pentru construirea unei ordini politice și morale reprezintă o obligație religioasă pentru acest moment din istoria sacră. În acest context, este evident rolul suveranilor politici care, consideră Hobbes, trebuie să fie garanția celei de-a doua veniri, a celui de-al doilea regat având puterea de a întocmi legi prin care să-i convingă pe oameni să creadă în Hristos, dar,

subliniază el, „credința nu are nici o legătură cu impunerea sau cu porunca și nici nu depind de acestea”.³

În comunitatea sa civilă, Hobbes construiește biserica de stat și conferă conducătorului acesteia puterea de a interpreta Scriptura, însă e nevoit să respingă rezultatul moral al supunerii față de aceste interpretări ale Scripturii, căci gândurile și credințele, care nu pot fi observate, nu cad sub incidența obligației.

Societățile civile, în accepțiunea hobbesiană, sunt de mai multe tipuri, în funcție de diferența dintre persoanele cărora li se transmite puterea suverană. Astfel, avem trei tipuri de stat:

- 1) Cel în care toți au drept de vot – democrația,
- 2) Cel în care doar câțiva dețin puterea – aristocrația,
- 3) Cel în care o singură persoană este suverană.

Faptul că Hobbes pledează pentru monarhia absolută este perfect justificat din punct de vedere al contextului istoriei, respectiv trebuie să ținem cont de dominația Bisericii în Evul Mediu și încercarea ei de a controla până și sfera civilă. În acest sens, doctrina lui Hobbes care tindea să scoată statul de sub influența Bisericii capătă un caracter firesc.

* * *

³ Hobbes, Thomas – **Leviathan**, cap. 3, subcap. 42, pg.433, apud Eisenach, Eldon

Am vorbit așadar de influențe asupra gândirii lui John Locke. Totuși, cred că trebuie menționat că prin termenul de „influențe” nu ne referim atât la sensul propriu al cuvântului, cât la o influență în sensul mai larg al termenului, de ferestre, spărturi în cursul unei istorii, spărturi ce au permis schimbarea unei mentalități și, astfel, un cadru propice creării unei lucrări precum *Scrisoare despre toleranță*.

Machiavelli, Luther, Hobbes au marele merit de a fi făcut posibilă crearea unei dimensiuni sociale în care conceptul de democrație să nu mai fie din start cenzurat sau negat de autoritățile vremii.

Capitolul IV

CONCEPȚIA POLITICĂ A LUI JOHN LOCKE

John Locke s-a născut la 26 august 1632 în localitatea Wroughton din comitatul Somerset. După doar cinci ani are loc celebra răscoală scoțiană împotriva regelui Charles I, pentru ca în 1640 să înceapă istorica sesiune politică numită „Parlamentul cel Lung”. Pe când Locke avea în jur de 10-11 ani, tatăl său a luptat în cadrul marilor războaie civile din Anglia alături de forțele antiregaliste. Între anii 1647-1652 Locke urmează o școală celebră din Londra, Westminster School. Avea 16 ani când are loc execuția lui Charles I și poate asista la abolirea monarhiei engleze. În 1652 Locke devine student la colegiul Christ Church din Oxford. În timpul dominației puritanilor și a lui Cromwell, Locke este student la Oxford unde încep să se manifeste preferințele sale către științele naturii și nu către tradiționalele arte umaniste. Această înclinație către științele exacte se va manifesta și mai târziu la Locke.

În jurul anilor 1660, odată cu Restaurația instaurată prin venirea la tron a lui Charles al II-lea, începe cariera de profesor a filosofului în cadrul aceluiași colegiu în care studiasse și al cărui membru rămâne. Din această perioadă datează, se pare, și primele sale încercări de teorie politică. După moartea tatălui său în 1662, Locke obține o mică avere, deși el nu se va retrage niciodată la țară pentru a-și administra proprietățile, fapt ce dovedește că filosoful intenționa să se devoteze unei carieri academice. Ceea ce a determinat decisiv viața lui Locke este însă întâlnirea (accidentală) și prietenia cu lordul Ashley ce ocupa în vremea respectivă funcția de ministru de finanțe. Întâlnirea cu acesta, ulterior devenit conte de Shaftesbury, îl introduce pe Locke în sfere diferite decât cele în care trăise până atunci. Astfel, dintr-un obscur profesor care nu se

remarcase încă prin nimic, el dobândește notorietate și funcții, politice înalte. În relația cu contele de Shaftsbury el va fi nu doar medicul familiei aristocrate, ci și aliatul și consilierul contelui și al anturajului său. Ulterior, devine prietenul și partenerul de discuție al protectorului său, el fiind teoreticianul care justifică anumite opțiuni politice ale celui care va ajunge să ocupe funcția de stat supremă, aceea de Lord Cancelar. Totuși, nu doar politicianul avea de câștigat de pe urma cărturarului, ci și acesta din urmă a fost influențat de discuțiile avute cu Shaftsbury. În acest sens, se presupune chiar că cele două tratate despre cărmuire le datorăm concepției pe care Locke a dobândit-o din frecvențele sale discuții cu contele.

Având în vedere cadrul politic zbuciumat al acelor vremuri, prietenia cu Shaftsbury nu a avut doar consecințe plăcute. Criza politică din jurul anului 1680, prilejuită de perspectiva unei succesiuni catolice la tronul Angliei, divizarea oamenilor politici în faimoasele partide Whig și Tory și frecvențele comploturi, au dus la exilul lui Shaftsbury în 1683. Locke, a cărui situație era strâns legată de cea a protectorului său, a fost nevoit să-l urmeze în Olanda. Odată cu căderea în dizgrație, urmează excluderea lui Locke de la colegiul Christ Church. Poposind în special la Amsterdam, Utrecht și Rotterdam, a avut și aici parte de unele momente mai dificile. În 1685 este reclamat drept trădător de autoritățile engleze și este silit astfel să trăiască ascuns. Totuși, plecarea în Olanda are marele merit de a-i fi oferit ocazia să-și definitiveze principalele opere.

Anul 1668 reprezintă un moment semnificativ în viața filosofului, este anul încoronării lui Wilhelm de Orania în urma „Revoluției Glorioase” și detronarea lui James al II-lea, adică victoria asupra absolutismului regal. Odată cu acest moment, Locke revine în țară și, de asemenea, tot în această perioadă,

apar lucrările sale fundamentale, prin care s-a impus ca o puternică personalitate a culturii moderne. Dintr-un simplu jurnalist în Olanda, Locke devine un om cu influență politică, având prieteni în poziții înalte.

Dincolo de anumite posturi publice pe care le-a ocupat o vreme, Locke rămâne liderul intelectual al partidului Whig. În acest sens are o activitate intensă – își ajută prietenii, tinerii colaboratori, cu sfaturi sau analize (multe sub forma unor scrisori sau prin intermediul unor materiale create în vederea dezbaterii parlamentare și a organizării guvernării).

Influența sa devine atât de mare încât se va vorbi chiar de existența unui grup de parlamentari „lockeeni”, care acționau conform unei politici rațional aplicate.

Așadar, Locke dezmente prejudecata conform căreia o intensă viață cărturărească o exclude pe cea socială, dovadă în acest sens fiind numeroasele sale contacte atât cu prieteni, politicieni, cât și cu cărturari. Printre aceștia, trebuie amintiți Isaac Newton, Robert Boyle sau Thomas Sydenham (un medic celebru). Deși era implicat în politică, inclusiv în viața de stat, Locke nu a întrerupt legătura cu oamenii de știință în rândul cărora era recunoscut ca o figură de seamă, fapt demonstrat și de cooptarea sa ca membru în celebra Royal Society, înființată în 1668.

Moartea filosofului survine la 28 octombrie 1704 la Oates, punând capăt unei vieți în care s-a remarcat nu doar ca o importantă personalitate a acelei vremi, ci și ca un mare gânditor și filosof ce a rămas în istoria universală.

Un fapt demn de menționat este că lucrările lui Locke reprezintă rodul unei dense perioade de gândire, rezultând în urma unor lungi gestații, apărând în amurgul vieții sale.

Celebra sa lucrare *Scrisoare despre toleranță* (Epistola de toleranția) constituie o operă clasică a doctrinei toleranței și a

pledoariei liberale pentru separarea dintre autoritatea laică și cea ecleziastică. Fapt interesant de menționat, lucrarea apare anonim abia în 1689. În toamna aceluiași an apar lucrările fundamentale de filozofie politică *Două tratate despre cârmuire*. Primul respinge doctrina regalistă ce susținea absolutismul monarhic ca pe un drept divin moștenit pe linia descendenților încă de la Adam și transmis ulterior tuturor regilor (care erau urmașii săi). Dacă primul tratat a fost centrat pe demolarea viziunii patriarhaliste (ilustrativă pentru mentalitatea Tory), în schimb cel de-al doilea tratat are viziune pozitivă despre natura umană, originea și scopul societății civile, limitele puterii politice, drepturi și libertăți civile.

Numele lui John Locke rămâne încrustat pentru totdeauna în istoria gândirii moderne, odată cu apariția în anul 1690 a eseului său asupra naturii cunoașterii umane intitulat *Eseu asupra intelectului omenesc*. Cartea este gândită și scrisă pe parcursul a mai bine de două decenii. Ideile din textul volumului vor exercita o influență covârșitoare asupra gândirii occidentale, în anii următorului secol John Locke fiind catalogat drept cel mai important filosof britanic al tuturor timpurilor. Berkeley, Kant și Hume își vor dezvolta numeroase dintre viitoarele lor lucrări pornind de la ideile din *Eseul* lui Locke.

„Subiectul eseului, așa cum indică titlul, privește natura intelectului omenesc, anume felul în care mintea (intelectul) noastră culege, organizează, clasifică datele și în cele din urmă emite judecăți bazate pe informațiile primite prin intermediul simțurilor.”⁴

⁴ Philip Stokes – 100 Mari gânditori ai lumii, Editura Lider, București, 2003, p. 83.

În creația sa filosofică John Locke a fost profund influențat de curentul scientist caracteristic acelor ani. Cunoscut și apropiat prieten cu doi dintre apreciații și renumiții savanți englezi Robert Boyle și Isac Newton, el intenționa să ofere cunoașterii o temelie științifică sigură. Locke studiasse cu atenție și pasiune *Meditațiile* lui Descartes. A respins însă concepția raționalistă cuprinsă în concluziile sale. În gândirea filosofului englez, nu există o cunoaștere înnăscută. Tot ceea ce creierul acumulează ca experiență și informație se datorează acțiunii lumii fizice asupra organelor de simț. La naștere, mintea omului este asemenea unei coli de hârtie netipărite, ce așteaptă să fie scrisă, de către lumea experienței.

„Această concepție este cunoscută acum ca bază a empirismului și este una încă importantă dacă nu în detaliu, cel puțin în esență, pentru Quine și alți gânditori moderni”⁵

În 1693 apare lucrarea *Câteva gânduri asupra educației*. Pe lângă aceste opere majore, Locke publică și alte lucrări pe teme filosofico-religioase: *Reasonableness of Christianity* – 1695, *Economice Some Considerations of the Consequences of the Lowering of Interest and Raising the Value of Money* – 1692, precum și altele.

Operele filosofice majore ale lui John Locke s-au bucurat imediat de atenția contemporanilor, având o puternică audiență nu doar în Anglia, ci și în Franța, Germania precum și în alte țări din Europa Occidentală și, fapt important, în America.

⁵ **Philip Stokes – 100 Mari gânditori ai lumii**, Editura Lider, București, 2003, p. 83.

Studiul de față este centrat pe lucrarea lui Locke, *Scrisoare despre toleranță* dat fiind că aceasta sintetizează pe deplin concepțiile politice și filosofice liberale, care au influențat profund atât pe cei ce aveau să devină marile figuri ale gândirii politice franceze, în special Montesquieu și Rousseau, inspiratori ai mișcărilor reformatoare din secolul al XVIII-lea, precum Revoluția Franceză, cât și pe părinții fondatori ai SUA, în special pe Thomas Jefferson. De altfel, nu de puține ori, autorul *Scrisorii despre toleranță* este prezentat ca fiind „strămoșul intelectual al Declarației de independență și al Constituției SUA”. Influența sa continuă până în secolul al XIX-lea și al XX-lea, contribuind la formarea viziunii social-politice moderne.

Urma lăsată de gânditorul britanic în istoria teoriei și a practicii politice occidentale este foarte adâncă. Dacă vom privi peisajul de ansamblu al acestei secțiuni din istoria modernă, putem afirma pe drept cuvânt că nici un alt filosof nu a contribuit într-o măsură mai mare la evoluția spiritualității și a vieții publice europene din ultimii două sute de ani.

Lucrarea lui John Locke referitoare la doctrina toleranței pornește din start cu premisa că toleranța „este trăsătura caracteristică esențială a adevăratei biserici”.

Această operă reprezintă lucrarea de o importanță maximă atât prin sine, prin faptul că este o inovație prin ideile vehiculate, cât mai ales prin faptul că dezvoltarea ideii de toleranță și separarea celor două domenii de putere, cel ecleziastic și civil, poartă în sine bazele pe care s-a dezvoltat societatea contemporană.

Ideea de toleranță este inserată sub două aspecte:

- 1) în cadrul bisericii

2) în cadrul guvernării civile.

1. BISERICA

În primul rând lupta interreligioasă dintre diferite secte, trebuie să dispară întrucât consideră Locke:

„[...] indiferent ce neam se laudă cu vechimea locurilor și titlurilor sau cu splendoarea cultului său interior, în timp ce altele cu reformarea obiceiurilor lor, și toate laolaltă cu ortodoxia credinței, căci fiecare e ortodox pentru el însuși, toate acestea sunt mai degrabă trăsături ale luptei pentru putere și dominație a unuia asupra celuilalt, decât ale bisericii lui Hristos.”⁶

Întâietatea și justiția asupra unei secte ori alta, era un motiv foarte des întâlnit în Evul Mediu. Locke însă spulberă aceste tipuri de discursuri patriarhale căci nu vede în ele decât, precum am amintit, trăsături ale luptei pentru putere și dominație.

După cum remarcă filosoful, oricine poate avea o pretenție în acest sens:

„fiind lipsit totuși de milă, modestie și altruism pentru întreaga omenire în general, chiar și pentru cei care nu sunt creștini, e departe de a fi el însuși un creștin adevărat.”⁷

⁶ Locke, John – **Scrisoare despre toleranță**, pg. 211, Ed. Nemira, București, 1999

⁷ **Locke, John – op. cit., pg. 211**

O mențiune foarte importantă este în legătură cu stilul inovator de critică a lui Locke. Argumentelor sale aduse împotriva războaielor religioase, el le oferă ca sprijin chiar citatul din Biblie. Răspunde pretextelor ecleziastice pentru dominație folosindu-se de însăși armele lor, critică Biserica raportându-se la Biblie: „Regii neamurilor domnesc peste ele (peste popoare)” le spune Isus discipolilor săi -,„dar între voi să nu fie astfel”.⁸

Vedem că rolul religiei este cu totul altul, principalul său scop fiind de „a orându-i viețile oamenilor după canoanele virtuții și pietății”⁹, și nu îndeletnicirea cu războaie religioase. În acest sens, să nu uităm că în Evul Mediu înșiși capii bisericii își arogau puterea de a trimite soldații la război, pretextând că ei luptă de partea lui Dumnezeu în așa zisele „războaie sfinte.”

Orice creștin, afirmă Locke, trebuie ca înainte de toate să ducă o luptă împotriva propriilor poftă și vicii, căci ar fi absurd ca cineva să se numească creștin fără a poseda calități precum virtutea, bunătatea sau sfințenia vieții: „Să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului”.¹⁰

Autorul pledează pentru eradicarea războaielor religioase, fiindcă cei ce s-au implicat în astfel de acte trebuie să fie preocupați în primul rând de grija propriei mântuiri și abia apoi să se preocupe de a altora:

⁸ Locke, John – op. cit., apud Biblia, Luca 22,25-26

⁹ Locke, John – op. cit., pg. 211

¹⁰ Locke, John – op. cit., pg.212, apud Biblia, 2 Timotei, 2.19

„[...] e imposibil ca aceia care au primit cu adevărat creștinismul în sufletele lor să se ocupe în mod sincer și din toată inima cu creștinarea altora.”¹¹

În continuare, Locke le răspunde celor amintiți mai sus că, din moment ce cei așa ziși „slujitori ai Domnului” care-i persecută, îi chinuiesc sau îiucid pe alții sub pretextul religiei și al implementării creștinismului, cum se face că aceștia nu aplică același tratament și pentru prietenii lor sau pentru membrii congregației lor care „comit păcate clare împotriva preceptelor Bibliei”.¹² Cum se face – se întreabă Locke – că acești frecvenți apărători ai religiei, care comit atrocități față de unii, permit în același timp ca desfrânarea, violența sau răutatea să domine printre membrii grupului lor.

Sensul criticii lockeene nu trebuie interpretat greșit. El nu consideră separările dintre secte ca o piedică în calea mântuirii sufletului, însă amintește că fapte precum „adulterul, păcatul trupesc, necurătenia, destrăbălarea, idolatria și alte asemenea lor nu poate fi negat că sunt lucrarea cărnii”, iar „cei care fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția Domnului”.¹³

În sprijinul afirmațiilor sale, Locke oferă exemple din viața lui Iisus:

„Dacă, asemenea Împăratului mântuirii noastre, ei doresc cu sinceritate binele sufletelor, atunci vor pași pe urmele sale și vor urma pilda desăvârșită a Prințului păcii, care și-a trimis soldații să supună neamurile și să le strângă în biserica SA nu

¹¹ Locke, John – op. cit., pg. 212

¹² Locke, John – op. cit. pg. 212

¹³ Locke, John – op. cit., pg. 213, apud Biblia, Galateni, 5.21

înarmați cu sabia sau cu alte instrumente de luptă, ci cu Scriptura păcii și cu sfințenia desăvârșită a vorbei lor. Aceasta a fost metoda Sa.”¹⁴

Ideea separării cârmuirii civile de cârmuirea religioasă reprezintă un punct de bază al cărții. Urmărind prin această reformă stoparea conflictelor religioase în virtutea ideii de toleranță, probabil că Locke nu a fost conștient de impactul puternic al acestei reforme atât în cadrul epocii sale, cât și prin uriașa contribuție pe care a adus-o modernității. Desigur, au mai existat tendințe în acest sens la Machiavelli, Hobbes sau chiar Boccaccio, însă opera lockeeană are marele merit de a fi înfăptuit ruptura finală față de vechiul sistem politico-social, punând, prin însuși acest act, bazele societății moderne.

Locke, se dovedește a fi un excelent analist social și un bun cunoscător al firii umane. Principalul motiv pentru care trebuie să se distingă și să se stabilească limitele dintre cârmuirea civilă și cea religioasă este aceea de a se evita situația:

„că unii să nu-și poată ascunde spiritul de persecuție și cruzimea necreștinească sub pretextul grijii pentru bunătatea obștii și ascultare legilor, și pentru că toți ceilalți să nu poată căuta să rămână nepedepsiți pentru desfrâu și destrăbălarea lor sub pretextul religiei, într-un cuvânt pentru ca nimeni să nu se poată amăgi pe sine sau să înșele pe alții sub pretextul loialității și supunerii față de prinț sau al iubirii și sincerității față de cultul Domnului”.¹⁵

¹⁴ Locke, John – op. cit., pg. 213

¹⁵ Locke, John – op. cit., pg. 213

2. COMUNITATEA CIVILĂ

Aceasta apare sub două aspecte :

2.1. Schițarea structurii comunității și setul de legi pe care se bazează

2.2. Eliminarea domeniului ecleziastic din cel public

2.1. Petru a trasa limitele celor două sfere de influență, Locke schițează un portret al comunității civile.

Orientarea sa liberală – de altfel, în viața reală, Locke a fost și a rămas personalitatea tutelară a liberalismului modern – îl determină să considere că societatea civilă se bazează pe ideea de democrație.

Potrivit lui Locke, dreptul la proprietate, care este o trăsătură definitorie a sistemului politic capitalist, trebuie să facă parte din comunitate. Pentru a înțelege mai clar puternicul aport al ideilor lockeene la sistemul politico-administrativ actual, este necesar să trasăm principalele caracteristici ale comunității, așa cum a fost ea gândită de Locke:

- Comunitatea „este o societate a oamenilor construită doar în vederea dobândirii, conservării și promovării propriilor interese civile”¹⁶

- Interesul civil reprezintă „viața, libertatea, sănătatea și tihna trupului, de asemenea posesia de bunuri exterioare cum ar fi banii, pământul, casele, mobilele și altele asemănătoare lor”¹⁷

- datoria magistratului civil este „executarea imparțială a legilor egale și protejarea față de toți în general și față de

¹⁶ Locke, John – op. cit., pg. 215

¹⁷ Locke, John – op. cit., pg. 215

fiecare în parte, corecta posesie a bunurilor aparținând acestei vieți”¹⁸

- Pedepsa pentru încălcarea legilor dreptății și echității publice, stabilite în vederea conservării acestor bunuri constă în „privarea totală sau parțială de acele interese civile sau bunuri de care, [...] omul ar fi putut și trebuie să se bucure”.¹⁹

Dar, cum acest întreg fundament nu se poate menține fără o forță capabilă să aplice legea:

- „magistratul trebuie înzestrat cu forța și puterea tuturor supușilor în vederea pedepsirii celor care încalcă drepturile cuiva”²⁰

Am văzut argumentele lockeene pentru eliminarea și prevenirea influențării magistratului civil de către domeniul ecleziastic. Totuși pentru ca separarea dintre cele două sfere să fie completă, autorul trece în continuare la respingerea oricăror influențe și imixtiuni ale religiei în politic.

2.2. Se pleacă de la ideea că „grija pentru suflete nu este încredințată magistratului civil mai mult decât oricui altcuiva”²¹

Autorul aduce două argumente în sprijinul acestei ipoteze:

- Ar fi imposibil ca Dumnezeu să fi înzestrat pe cineva cu asemenea putere asupra altcuiva, încât să-i impună propria religie

- Ar fi absurd să presupunem că cineva poate renunța în asemenea măsură la grija propriei mântuiri, încât s-o lase pe

¹⁸ Locke, John – op. cit., pg. 215

¹⁹ Locke, John – op. cit., pg. 215

²⁰ Locke, John – op. cit., pg. 215

²¹ **Locke, John – op. cit., pg. 216**

seama altuia, căci religia este în esența sa „o convingere interioară și completă a minții”.²²

Mai mult chiar, procedând în felul acesta, adică închinându-ne unui cult de al cărui adevăr ne îndoim, nu facem decât să păcătuim față de Dumnezeu prin ipocrizie și sfidare.

Concluzionând, putem afirma că grija pentru suflete nu poate aparține magistratului civil, întrucât atribuțiile sale constau în forța exterioară, pe când religia reprezintă o convingere interioară. Chiar dacă prin forța legilor și tăria pedepselor magistratul ar putea să convingă sau să schimbe judecata oamenilor, acest lucru nu ar ajuta în schimb la mântuirea sufletelor lor. Numai urmându-l pe Dumnezeu putem găsi fundamentele datoriilor noastre.

Pentru autor, adevărurile religiei se pot stabili cu ajutorul rațiunii, astfel ele devenind un bun inteligibil și comun tuturor oamenilor. Sunt puse în acest fel bazele unui creștinism rațional.

Multe din ideile religioase provin direct de la Dumnezeu, iar ideile revelației stau alături de ideile obținute prin rațiune și intră împreună în domeniul credinței. Deși, adevărurile provenite direct de la Dumnezeu, prin revelați, sunt mai certe, credința nu este opusă rațiunii:

„Căci, nefiind decât un adevăr unic, un singur drum spre rai, ce speranțe ar fi ca mai mulți oameni să fie călăuziți spre acesta, dacă nu au altă regulă de urmat în afara religiei curții, fiind obligat să renunțe la cunoaștere prin intermediul propriei lor rațiuni, opunându-se îndemnurilor propriilor conștiințe și lăsându-ne orbește în voia cârmuitorilor lor și religiei pe care

²² **Locke, John – op. cit., pg. 216**

ignoranța, ambiția sau superstiția au încetățenit-o în țările în care s-au născut?”²³

Rezumând cele spuse anterior, vom conchide, în acord cu Locke, că întreaga putere a cărmuirii civile privește doar interesele civile ale oamenilor limitându-se la grija pentru bunurile ce aparțin acestei lumi, fără a avea de-a face cu lumea de apoi.

Biserica este definită sub două aspecte:

- 1) Aspectul atribuțiilor și al limitelor sale în virtutea ideilor de toleranță
- 2) Aspectul structural

1) Înainte de a face o analiză în profunzime a structurilor clericale, filosoful oferă o definiție bisericii care, pentru el, este societatea liberă și voluntară a oamenilor, adunați într-o comunitate din proprie voință în scopul venerării lui Dumnezeu pentru a obține mântuirea sufletelor lor. Pentru ca lucrurile să fie și mai clare, vom face o analiză schematică a acestei comunități precum și a relațiilor din cadrul ei.

Astfel:

- Nimeni nu s-a născut membru al unei biserici, căci, dacă am urma această idee, ajungem la o situație absurdă: toți oamenii și-ar păstra credința în aceeași manieră în care își păstrează pământurile, sau în general, bunurile, averea. Nimeni

²³ Locke, John – op. cit., pg. 217

nu este în mod natural legat de vreo biserică sau sectă, ci se alătură în mod voluntar societății religioase care i se pare justă, speranța mântuirii fiind singurul motiv pentru care intrăm într-o astfel de comuniune.

- Nici o societate, fie ea ecleziastică ori de altă natură, nu va putea rezista fără anumite legi care să o mențină într-o formă încheșată. Însă, întrucât așa cum am amintit, societatea bisericească trebuie să fie liberă, putem admite că dreptul de a face legile nu aparține altcuiva decât societății însăși sau anumitor persoane pe care acea societate le-a autorizat pentru aceasta.

- Argumentul clasic al supremației unei biserici, datorat succesiunii ei pe linie istorică, ce provine chiar de la primii apostoli, este demolat de Locke, care folosește în sprijinul supoziției sale însăși un argument din Biblie: „unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor.”²⁴, pentru ca nimeni să nu aibă în felul acesta un conducător impus, ci unul pe care el însuși l-a ales.

- Celor care în numele așa zisei lor credințe îi torturează și îi persecută pe alții, autorul le răspunde tot prin intermediul Scripturii. Deseori Scriptura susține că discipolii lui Hristos trebuie să sufere persecuții, însă nicăieri nu se precizează că creștinii ar avea dreptul să-i persecute pe alții, obligându-i prin forță să adere la religia lor. În acest sens, singurele mijloace de care adepții creștini au dreptul să se folosească sunt îndemnul, mustrarea și povața. Limita autorității ecleziastice se mărginește doar la a exclude din sânul comunității acele persoane care nu mai au nici o speranță de îndreptare.

- Nici o biserică nu este obligată, în virtutea toleranței, să păstreze o persoană care, deși a fost atenționată, continuă să

²⁴ Locke, John – op. cit., pg. 219, apud Biblia, Matei, 18:20

încalce canoanele societății respective. Sentința excomunicării însă nu trebuie să fie urmată de o folosire dură a cuvântului ori a faptei, sau ca persoana respectivă să fie prejudiciată în privința averii sau a trupului întrucât, așa cum am arătat, aceste lucruri cad sub jurisdicția magistratului civil.

Nici o persoană particulară nu are dreptul să-i aducă prejudicii civile unei alte persoane sub pretextul apartenenței confesionale. Ceea ce se aplică în cazul persoanelor particulare de religii diferite, e valabil și în cazul bisericilor, astfel că nici una dintre acestea nu deține vreun ascendent sau jurisdicție asupra alteia, iar aceasta din două motive: în primul rând, se întreabă Locke, care este temeiul în virtutea căruia o biserică are puterea de a-i trata rău pe ceilalți, în al doilea rând, fiindcă, nu există un judecător, prin a cărui sentință să se determine superioritatea vreunuia dintre ele. Atunci când un cult sau altul este întărit cu puterea civilă, pacea și altruismul propovăduite până atunci sunt lăsate deoparte, el suportând mai ușor răspândirea idolatriei, a superstiției și a ereziei în vecinătatea lor.

- Cel ce e înzestrat cu anumită funcție clericală e dator nu doar să se abțină de la orice tip de violență, ci chiar să propovăduiască altruismul și pacea față de toți oamenii.

Implicarea conducătorului civil în problemele legate de credință nu are același aspect ca și în alte cazuri. În acest sens este dat un exemplu concludent: dacă prințul poruncește ca oamenii să urmeze negustoria în vederea asigurării traiului, atunci el va fi în măsură să despăgubească pe acela care, urmând porunca sa, și-a pierdut întreaga avere. În schimb, în privința vieții de apoi, dacă cineva alege un drum greșit, nu mai poate sta în putința magistratului să-l despăgubească sau să-i refacă situația.

Credința religioasă devine la Locke o alegere morală și asupra acestei alegeri puterea politică nu se poate exercita, căci, la rândul ei, are de făcut aceeași alegere pentru care nu există decât o singură cale și anume conștiința individuală:

„Mă pot îmbogăți printr-un meșteșug a cărui practicare îmi e neplăcută; mă pot vindeca de o boală folosind medicamente în care nu am încredere; dar nu mă pot mântui printr-o religie în care nu cred și printr-un cult pe care nu-l pot suferi.”

* * *

După analizarea și trasarea limitelor și a atribuțiilor toleranței în cadrul religiei urmează să analizăm instituția ecleziastică și din punct de vedere structural.

2) În cadrul acestui aspect de analiză este necesar să diferențiem două aspecte esențiale:

- a) Forma exterioară și ritualurile cultului.
- b) Dogmele și canoanele credinței.

a) Definirea omului ca organism social presupune separarea intereselor civile de cele religioase.

- Dacă prima separare implică capacitatea trupului de a funcționa ca reprezentare socială a individului, în schimb cea de-a doua presupune capacitatea credinței, a îngrijirii sufletului ca reprezentare a relației dintre individ și Dumnezeu.

În privința organizării slujbelor, aceasta nu privește în nici un fel comunitatea atâta vreme cât desfășurarea cât și omiterea

vreunei slujbe nu aduc avantaje sau daune libertății și averii cuiva.

În privința lucrurilor indiferente, acestea nu pot deveni prin mijlocirea autorității umane părți ale cultului Domnului, întrucât atâta vreme cât aceste lucruri nu pot schimba sau afecta relația individului cu divinitatea, în mod cert nici o autoritate umană nu le poate oferi o astfel de demnitate.

Pentru a evita neclaritățile trebuie să distingem între o parte a cultului, care e hotărâtă de Dumnezeu, fiind implicit necesară, și circumstanțele acestuia care, deși aparțin de cult, totuși modificările lor nu sunt determinate, intrând astfel în sfera lucrurilor indiferente.

Magistratul, în virtutea limitelor amintite, nu are dreptul să interzică, folosindu-se de autoritatea sa, practicarea unor ritualuri sau slujbe în biserică, exceptând însă cazurile extreme în care astfel de ritualuri contravin legilor morale sau sociale.

b) Canoanele credinței se împart în speculative și practice.

Opiniile speculative nu pot fi impuse vreunei biserici prin legea pământului. În acest sens, magistratul nu poate interzice predicarea unor opinii speculative într-o biserică, căci acestea nu au nici o legătură cu drepturile civile ale supușilor. E adevărat că unele dintre aceste opinii speculative pot fi false sau absurde, însă acesta nu e un motiv suficient pentru a le interzice întrucât, consideră Locke:

„sarcina legilor nu e de a asigura adevărul părerilor, ci siguranța și liniștea întregii comunități.”²⁵

²⁵ Locke, John – op. cit., pg. 244

Părerile practice

O viață corectă și bună este determinată de acțiunile morale ale fiecărui individ. Ele însă țin atât de conștiința fiecărui individ, cât și într-o bună măsură, de cârmuirea civilă, țin atât de magistrat cât și de conștiință. Pericolul apare atunci când vreuna dintre aceste două jurisdicții o ignoră pe cealaltă sau luptă împotriva ei.

Atâta vreme însă cât un om nu încalcă drepturile altuia prin părerile sale greșite sau maniera nepotrivită de cult, atâta vreme cât prin părerile sale nu este încălcată vreo lege civilă, acea persoană trebuie să fie tolerată, neputând fi vorba de utilizarea violenței în acest caz.

Pe lângă problema mântuirii sufletului, trebuie analizat, în primul rând, problema conservării. În starea naturală, omul este supus mereu pericolului de a-și pierde proprietatea sau chiar viața în urma violențelor și atacurilor din partea altor oameni. Pentru a se evita această stare de haos, pentru a se evita un război al fiecăruia contra fiecăruia, oameni au creat, în vederea asigurării traiului și proprietății, o construcție artificială numită „societate”, care e bazată pe anumite reguli.

Se poate pune însă întrebarea în virtutea cărui principiu omul devine proprietarul lucrurilor?

Locke va răspunde: PRIN MUNCĂ.

Omul fiind în mod natural proprietar al persoanei sale, va fi prin urmare proprietar și pe munca sa.

Lucrurile care până atunci au fost comune, în momentul în care omul a intervenit cu munca sa, îi devin proprii. Raportul omului cu natura se definește la Locke prin muncă, căci:

„Acele lucruri care sunt necesare desfășurării confortabile a vieții noastre nu sunt produse firești ale naturii și nici nu sunt deja potrivite ci pregătite pentru întrebuințarea noastră”²⁶.

Având în vedere însă faptul că oamenii mai degrabă ar prăda bunurile altora decât să încerce și ei înșiși să producă, oamenii sunt nevoiți să intre în societate și astfel, prin ajutor reciproc și forță comună, își pot conserva bunurile și traiul.

Societatea întemeiată pe contracte reciproce în vederea apărării bunurilor lor este bazată pe legi și pe autoritatea magistratului civil care să aplice aceste legi fie în cazul atacurilor altor popoare, fie în cazul violențelor dintre cetățeni. Acestea sunt limitele legislativului și țelul său.

Baza și garantul societății consistă într-o viață morală și pașnică, iar cei ce trăiesc în virtutea acestor principii, cei ale căror purtări sunt cinstite și pașnice, trebuie tratați în termeni egali cu ceilalți supuși, indiferent de apartenența lor religioasă. De altfel, acesta este și un bun argument politic întrucât magistratul care nu îngădește libertatea supușilor săi în probleme religioase se va bucura de sprijinul lor în situații dificile, cum ar fi starea de război cu alte popoare.

Locke vede în interzicerea oficerii anumitor slujbe sau întruniri un motiv al discordiei și al luptelor și comploturilor civile. Scriptura nu poruncește astfel de lucruri, Biserica care „nu-i judecă pe cei din afara ei”²⁷ nu urmărește asta, iar societatea care-i cuprinde pe toți oamenii nu o poate impune.

Nu diversitatea opiniilor, ci lipsa toleranței față de cei care au alte opinii este cauza tuturor relelor puse pe seama religiei. Conducătorii bisericilor, folosindu-se de sprijinul și orgoliul

²⁶ Locke, John – op. cit., pg. 245

²⁷ Locke, John – op. cit., pg. 246, apud Biblia, Corinteni 5.11

magistraților și de naivitatea mulțimilor, au împins pe oameni împotriva Scripturii și a legilor morale, împotriva ereticilor, lipsindu-i de posesiunile lor civile și uneori chiar de dreptul pentru viață.

Ce alt deznodământ firesc, afirmă Locke, poate decurge din faptul că oamenii se văd deposedați de bunurile lor obținute prin muncă și că sunt jefuiți și atacați de ceilalți dacă nu ripostează la rândul lor prin violență?

Odată cu această supoziție, filosoful face un apel către omenire, avertizând totodată că, atâta vreme cât principiul persecuției religioase va triumfa, iar cei ce ar trebui să fie propovăduitorii păcii și armoniei vor continua să-i îndemne pe oameni la violență, lucrurile vor rămâne neschimbate. Dacă fiecare dintre cele două sfere, atât cea bisericească, cât și cea civilă, s-ar fi limitat la propriile lor atribuții, nu ar fi putut să apară conflicte între religii.

Lucrarea se încheie cu o rugă a filosofului care, sintetizează întreaga operă:

„Mă rog din tot sufletul Domnului Atotputernic ca Scriptura păcii să poată fi propovăduită și ca magistrații civili să dorească mai mult să-și conformeze propriile conștiințe legii lui Dumnezeu și să fie mult mai puțin îngrijorați de supunerea conștiințelor celorlalți prin legi omenești, putând astfel, precum părinții țărilor lor, să-și îndrepte toate povețele și strădaniile către promovarea bunăstării civile universale a tuturor copiilor lor, cu excepția acelor care sunt plini de ei, de necârmuit și dăunători pentru confracții lor; și că toți ecleziaștii care se vor moștenitorii apostolilor să calce pașnic și cu pioșenie pe urmele

acestora fără a se amesteca în treburile statului, dedicându-se întru totul mântuirii sufletelor. Amin.”²⁸

* * *

Cum este și firesc pentru orice operă filosofică de anvergură, nici *Scrisoare despre toleranță* nu a lipsit din vizorul criticilor. Astfel Pierre Manent consideră că proiectul liberal definitivat odată cu aceasta își are originea într-un paradox: el întemeiază legitimitatea politică pe drepturile individului dar, individul nu există niciodată ca atare, ci e produsul cât și producătorul altor indivizi. Așadar, el este condiționat de familie, de profesiune, de naționalitate și etnia sa. În virtutea acestei idei, politica liberală trebuie să înceapă prin restabilirea egalității naturale între indivizi, prin smulgerea lor din rețeaua de influențe și dependențe în care sunt prinși, cu riscul de a-i îndepărta definitiv de libertatea pe care o promite. În al doilea rând, nici unul din elementele sistemului liberal nu este spontan sau durabil – libertatea de conștiință trebuie garantată de stat, neutralitatea statului depinde de respectarea anumitor legi, afirmarea individului presupune un consiliu reprezentativ, iar schimburile interumane trebuie reglementate astfel încât confruntările dintre interese să se păstreze într-un context echitabil.

În privința sistemului reprezentativ, odată ce-l analizăm începem să avem dubii cu privire la realitatea democrației. Studiind mai îndeaproape mecanismul reprezentării și având în vedere realități precum forțe financiare, medii de informare sau puteri ideologice, într-adevăr legitimitatea democrației pare să se clatine. Sub aparența democrației ar fi instituită de fapt o

²⁸ Locke, John – op. cit. pg. 257

oligarhie, astfel că minoritatea celor care dețin un capital material sau cultural, manipulează în fapt instituțiile politice în beneficiul lor.

O altă observație asupra democrației se referă la faptul că acest concept este foarte greu de definit. De ce? Pentru că diversele aspecte ale fenomenului democrației sunt asumate de discipline diferite, de cele mai multe ori incapabile să comunice între ele. În acest sens, rolul democrației este de a așeza deosebiri și separații acolo unde alte regimuri nu le plasau. Observăm aici un paradox – libertatea individului este bazată de fapt pe izolarea sa. Întrucât problema regimului reprezentativ implică posibilități destul de grave și pentru ca reprezentarea să nu se poate transforma în opresiune, este necesar să completăm separația dintre reprezentat și reprezentant prin separația dintre puteri. Puterile luate în discuție sunt cea legislativă și cea executivă. Puterea legislativă, ca și expresia voinței poporului, este singura reprezentativă. Dar, remarcă Montesquieu, la rândul ei puterea executivă are și ea partizani în rândul poporului. Există astfel patru categorii:

- la nivelul guvernului două puteri, executivă și legislativă
- la nivelul poporului două partide, cel al puterii executive și cel al puterii legislative.

Fiecare dintre acestea vor încerca să-și atingă scopurile prin intermediul puterii pe care o susțin și la ale cărei favoruri aspiră. Voința lor însă nu va putea avea un efect imediat fiindcă forma de putere politică de la care așteaptă o favoare este limitată de o altă putere.

Faptul că Locke nu a ajuns la o viziune asupra puterii similară cu cea a lui Montesquieu, care a insistat asupra subordonării executivului de către legislativ, e perfect justificat din punctul de vedere al realității politice în care a trăit

filosoful, așa încât o distribuție egală a puterii între legislativ și executiv nu putea fi concepută atâta timp cât noțiunea de suveranitate își avea principiul în rege.

Manent consideră că cel mai puternic și, totodată, cel mai nobil motiv al adversarilor democrației moderne este faptul că ei considerau ca ceva extraordinar de periculos pentru om ambiția de a organiza lumea după bunul plac în loc să ne supunem legii divine sau să urmăm tradițiile sigure primite de la generațiile anterioare.

Să nu uităm și analiza pe care o face Friedrich Hayek asupra libertății umane. Acesta remarcă paradoxul democrației: omul natural ajunge în starea de om civil printr-o înțelegere superioară a lucrurilor, altfel spus prin rațiune. Folosirea rațiunii se bazează pe control și previzibilitate.

CAP: V. LUMINISMUL FRANCEZ. ROUSSEAU

După ce am încercat să prezentăm o analiză a lucrării lui Locke *Scrisoare despre toleranță* atât dinspre trecut cât și în perioada în care a fost scrisă, consider că este important să urmărim consecințele acestei opere care a modelat practic meandrele gândirii moderne.

În primul rând, teoria contractului civil, formă de acord între popor și guvernanți, a fost preluată ulterior de Jean - Jaques Rousseau. În concepția acestuia omul își recunoaște propria imperfecțiune, astfel că își construiește în mod deliberat un dispozitiv bazat pe legi și norme selectate în mod rațional, pentru a interveni în acest fel în adaptarea sa comportamentală la un mediu în schimbare.

Rousseau, sub influența lui Locke, urmărește aflarea unor reguli care să permită stabilirea unui regim politic legitim, în acord cu cerințele rațiunii și ale dreptății absolute. Procedând întocmai ca și Locke, pornește de la analizarea tezelor monarhiste și apoi le combate prin argumente raționale, astfel:

1. Subordonarea oamenilor unii față de alții nu se poate întemeia pe natură întrucât, dacă ar fi astfel, familia, care este cea dintâi societate, atunci când copiii nu mai au nevoie de părinți, atunci natura ar cere ca ea să se dizolve. Totuși acest lucru nu se întâmplă și dacă ea se menține aceasta nu se face decât prin convenție.

2. Ipoteza dreptului celui mai tare nu poate de asemenea să se mențină, întrucât cuvântul „drept” în această propoziție nu are nici un sens.

Trebuie astfel întocmită o convenție în vederea stabilirii unei autorități legitime. Totuși, nici un om nu poate printr-o convenție să-și înstrăineze libertatea. Sclavajul nu-și poate găsi justificarea nici în război, întrucât războiul nu urmărește decât distrugerea unui stat și nu dă nici un drept asupra necombatanților.

Nu doar în privința concepției asupra domeniului civil îl urmează Rousseau pe Locke, ci și în privința celui clerical. Așadar, și Rousseau pledează pentru toleranță în religie cu mențiunea că:

„Pretutindeni unde intoleranța teologică este admisă e cu neputință ca ea să nu aibă și vreun efect de ordin civil.”²⁹

Când ne referim la impactul filosofiei lockeene asupra epocii moderne, trebuie să vorbim așadar în primul rând de Secolul Luminilor. Dar ce este propriu acestei epoci? În primul rând, faptul că a așezat omul în centrul preocupărilor sale. Această tendință, prezentă într-o oarecare măsură în cadrul renașterii, trecând prin filtrul filosofiei lockeene, a reușit să fie reluată și mult adâncită în timpul perioadei iluministe, care este una în care se pune accentul pe educarea maselor, educația devenind astfel punctul de maximă focalizare al orientărilor socio-politice din acea epocă.

Secolul Luminilor are o valoare proprie, întrucât vine cu o nouă viziune asupra lumii, pornind de la viziunea asupra omului. Cu siguranță, marele gânditor John Locke, prin viziunea sa raționalistă, a contribuit în mod fundamental la nașterea omului luminilor care, stăpân pe propriul său destin,

²⁹ Rousseau, Jean Jacques – Contractul social, pg. 210

odată înlăturate piedicile prejudecății, ale religiei și ale condiționării lor inerente propriei sale firi, se definește ca ființă rațională, creatoare a civilizației.

Descendența ideilor lockeene își fac simțită prezența și în cadrul raportului omului cu transcendentul. Astfel reprezentările vehiculate de biserică încep să devină tot mai șterse, iar omul de știință ia locul teologului în explicarea originii lumii.

Cu toate că, în prezent, John Locke este un autor mai puțin citat decât Descartes ori Kant, la o privire mai atentă vedem că opera lockeeană este o adevărată comoară din care s-au inspirat nu numai luminiștii francezi, ci mulți filosofi moderni. Sesizăm în opera gânditorului englez conturată ideea că libertatea este un act superior de conștiință, deoarece omul ascultă în cadrul ei de o lege pe care singur și-o oferă, nu de o înclinație. Însăși acțiunile realizate prin datorie și nu prin mijlocirea vreunei înclinații conferă omului autonomia conștiinței.

Putem sesiza apropierea dintre Kant și Locke, pe linia eticii, căci ceea ce-i desparte este de fapt o diferență de accent. În timp ce Locke este mai înclinat către spațiul comunitar, Kant este mai relaționist, centrându-se mereu pe raportul dintre individ și acțiunile sale asupra societății.

Deși Locke și luminiștii francezi prezintă avantajele ce decurg din societatea civilă există totuși o problemă: trecerea de la starea naturală la starea civilă se face prin încheierea unui contract; dar ne dăm seama că cel care încheie contractul nu este om pe deplin, el aflându-se încă în stare naturală. Ori, însuși acest act al încheierii contractului presupune că el este deja un om cu conștiință civică, însă nu se precizează clar trecerea de la natură la aceasta.

Odată stabilit contractul, se ajunge la un tip mai profund de libertate, care are loc la nivelul conștiinței – este vorba de

conștiința civică. Având în vedere avantajele ce reies din acest fel de libertate, nu este surprinzător faptul că această concepție a stat la baza gândirii și reformelor cetățenești din cadrul Revoluției Franceze. La Locke și la luminiștii francezi se conturează însă și o idee mai profundă și anume aceea a unui naturalism civic, starea perfectă în care toți cetățenii se respectă între ei pe baza conștiinței lor morale. Marx însuși va fi înflăcărat de existența unei astfel de idei, iar liderii comuniști de mai târziu precum Lenin vor încerca s-o pună chiar în practică.

Așadar, ideea utopică a religiei civice și a egalitarismului a avut o viață lungă, făcându-se resimțită chiar și în prezent, în cadrul unor mișcări precum Green Peace, care-și au ca punct de plecare constatarea imperfecțiunilor și care militează pentru mai mult civism în cadrul acesteia.

Rezumând opera lockeeană și contribuțiile luminiștilor francezi, putem spune că sensul general al libertății care se desprinde este de libertate în lipsa coerciției sau libertatea individuală. După cum subliniază Friedrich Hayek în *Constituția libertății*, în primul rând prin conceptul de „libertate” trebuie înțeleasă o stare de care omul, trăind printre semenii săi, poate spera să se apropie. Din acest motiv, sarcina principală a unei politici a libertății trebuie să fie aceea de a minimaliza coerciția și efectele ei negative. Cu toate că există grade diferite de libertate, trebuie subliniat faptul că libertatea este unică, și nu variază în natură.

Desigur, problema gradelor de libertate este foarte importantă, însă, dacă individul este liber sau nu, aceasta nu depinde de gama sa de opțiuni, ci de măsura în care el se așteaptă să-și urmeze acțiunea conform intențiilor sale, sau de existența altuia care poate face să acționeze nu conform propriei voințe, ci conform voinței acelei persoane.

În acest sens, ne apare cu atât mai importantă insistența lui Locke pentru ca individul să aibă o sferă privată asigurată, asupra căreia alții să nu poată interveni.

Nu putem tăgădui importanța celorlalte sensuri ale libertății, precum libertatea politică sau libertatea interioară, metafizică. Toate aceste tipuri de libertăți sunt importante, însă oare nu se sprijină toate acestea pe noțiunea de libertate ca lipsă a constrângerii, pe libertatea socială? Este destul de greu să ne imaginăm o libertate politică în cadrul unui regim totalitar, sau o libertate interioară, o libertate a convingerilor în cazul unor constrângeri extreme din partea altora. Noțiunea de libertate depinde, așadar, de conceptul de coerciție și nu va fi exactă atâta vreme cât acest concept nu este definit.

Legile și normele oferite de Locke și de luminiștii francezi în legătură cu acest concept sunt de maximă importanță, ele reprezentând premisele constituțiilor contemporane. Ele stau ca și garanții în scopul apărării libertății individului și a conștiinței.

Capitolul VI. DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ A SUA (1778)

De asemenea este cunoscut impactul gândirii lockeene și al celei luministe asupra unui alt moment important al istoriei, înrudit în bună măsură prin concepții cu doctrina Revoluției Franceze și anume Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii.

Nu cred că este greșit să vedem în Locke un reformator de categorie specială, și nu un reformator de tipul celor care provoacă o mișcare în sânul maselor populare în fruntea cărora se așează, un reformator de un tip mai profund, din cadrul acelor care prin noutatea și profunzimea ideilor formulate fundamentează bazele mișcărilor populare amintite. Astfel, dacă nu ar fi existat un gânditor precum Locke, care să-l influențeze pe reformatorul american Thomas Jefferson, probabil că nu ar fi existat nici *Declarația de independență a Statelor Unite* (iunie 1776).

* * *

Nimeni nu poate contesta faptul că SUA este „statul model” al democrației planetare pentru foarte multe națiuni ale lumii. Cum a început construcția democrației americane? De către cine? Prin ce convulsii a trecut această națiune și stat democratic, de-a lungul a aproape trei secole? Cine și ce a făcut pentru menținerea și consolidarea independenței statale și apărarea a ceea ce se numește DREPTURILE OMULUI?

Iată teme cărora li s-a dat prea puțină importanță, literatura românească necunoscând lucrări temeinice de analiză în acest sens. Considerând teme de interes general, pentru cei interesați voi prezenta pe scurt personalitatea reformatorului american Thomas Jefferson, părintele *Declarației de Independență a*

Statelor Unite ale Americii, de a cărei biografie sunt legate începuturile democrației americane și cartă scrisă a drepturilor și libertăților universale ale omului. Persoană cultă, cu o zestre de cunoaștere extinsă în multe domenii, Thomas Jefferson este profund influențat de ideile și gândirea lockeeană, idei la fel de actuale și în prezent ca în urmă cu trei sute de ani. Cel care avea să ajungă al treilea președinte al Statelor Unite ale Americii și părintele *Declarației de Independență a SUA* s-a născut în anul 1743, în localitatea Shadwell din Virginia, în familia unui funcționar cinstit, cunoscut și respectat de comunitate. Pe lângă funcția publică, tata Jefferson se remarcă ca un prosper plantator, fapt care asigurase familiei o stare materială mulțumitoare, putând fi catalogată ca avută, cu o avere apreciabilă în zonă.

Dând dovadă de o sete de cunoaștere pentru tot ce-l înconjoară, tânărul Thomas Jefferson urmează cursurile Colegiului William & Mary. Din motive neprecizate, după doi ani părăsește Colegiul, fără să fi obținut diploma. Mai bine de șapte ani, Thomas Jefferson își ocupă timpul cu practicarea avocaturii și cultivării plantelor, caracteristică și deja tradițională familiei. Impunându-se prin comportament și activitatea desfășurată în comunitatea locală, Jefferson devine membru al camerei inferioare a Parlamentului local.

Prima lucrare scrisă cu care atrage atenția opiniei publice americane este eseul *Privire sumară asupra drepturilor în armata britanică*, apărut în 1774. După puțin timp, în 1775, este nominalizat ca delegat al Virginiei la al II-lea Congres Continental. În anul următor, adică 1776 elaborează prima temă a *Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii*. Înainte de sfârșitul aceluiași an, Jefferson poate fi găsit în Adunarea Legislativă a Virginiei, unde își aduce o contribuție importantă în formularea și adoptarea unor reforme

majore. Merită nominalizate două dintre cele mai importante: *Statutul Virginiei pentru libertatea religioasă și Propunere pentru extinderea cunoașterii*, care puncta reglementări privind învățământul public. Jefferson propunea învățământ primar accesibil tuturor; învățământ superior de stat printr-o universitate unde tinerii dotați să poată însuși o instruire suplimentară, un sistem de burse. Deși proiecte similare erau existente și practicate deja în majoritatea statelor americane, propunerile pentru extinderea cunoașterii ale lui Jefferson, nu au fost adoptate și pentru Virginia.

Importanța *Statutului Virginiei pentru libertate religioasă* constă în faptul că militează pentru o toleranță religioasă absolută și pentru o departajare totală a bisericii de instituția Statului. După cum era și firesc, propunerile lui Jefferson au cunoscut o puternică opoziție fiind totuși adoptate până la urmă în 1786 de legislativul din Virginia. Numeroase dintre ideile consemnate în *Statutul Virginiei pentru libertate religioasă* se regăsesc în Declarațiile drepturilor din alte state, apoi ceva mai târziu, în Constituția Statelor Unite.

După ce ocupă funcția de guvernator al Virginiei, între anii 1779-1780 Jefferson hotărăște retragerea din viața publică. Se dedică scrisului. Finalizează volumul *Însemnări despre Statul Virginia..* Printre multe alte idei interesante, autorul, formulează o declarație în care condamnă instituția sclaviei.

În 1782 Jefferson este greu încercat de viață prin decesul soției sale, cu care a conviețuit zece ani și cu care a avut 6 copii. Nu se mai recăsătorește.

După puțin timp totuși, Jefferson decide să revină în politică. Ajunge în Congres. Printre multe alte propuneri legislative formulează două de importanță deosebită: introducerea sistemului monetar zecimal și abolirea sclaviei în

noile state. Prima propunere este respinsă, respectiv la votarea privind abolirea sclaviei, pierde la limită, la un vot diferență.

În anul 1784, Jefferson trece Atlanticul, pentru o misiune diplomatică în Franța, succedându-l pe Benjamin Franklin în funcția de ambasador al Statelor Unite. Petrece în Franța 5 ani, timp în care în SUA este concepută și ratificată Constituția Statelor Unite.

Alături de alții, Jefferson s-a numărat printre partizanii adoptării unei Constituții, militând cu tărie pentru formularea și introducerea în textul legii fundamentale și a unei declarații a drepturilor omului.

Întors acasă, în anul 1789, este numit primul secretar de stat. În scurt timp, divergențele privind concepțiile politice generează un conflict ai cărui protagoniști sunt Jefferson și Alexander Hamilton, care era secretarul Trezoreriei. Urmare a acestor divergențe, susținătorii lui Hamilton din teritoriu se organizează și întemeiază Partidul Federalist. Pe de altă parte, simpatizanții și susținătorii lui Jefferson se reunesc și alcătuiesc Partidul Democrat-Republican, care s-a impus în cele din urmă în societatea americană ca Partidul Democrat.

La alegerile din anul 1796 Jefferson decide să candideze pentru funcția supremă. Este însă depășit de John Adams. În conformitate cu legislația timpului, ca urmare a ocupării poziției numărul 2 în alegeri, devine vicepreședinte al Statelor Unite ale Americii. Nu dezarmează și candidează din nou, pentru funcția de președinte în anul 1800. De această dată, obține voturile care îi conferă primul loc în ierarhia puterii, devenind președintele SUA, învingându-l pe Adams.

Ca urmare a temperamentului său moderat și echilibrat, promovează ca președinte un stil de muncă conciliant, cu toți foștii oponenți, creând astfel un precedent de apreciat și reținut în Statele Unite.

Una dintre cele mai importante demersuri din timpul mandatului lui Jefferson este cumpărarea Louisianei, fapt care practic, a dublat teritoriul SUA la acea vreme. Evenimentul se poate consemna ca o performanță absolută în istorie, fiind cel mai mare transfer de teren pe cale pașnică din toată timpurile. Această tranzacție permite SUA transformarea într-o mare putere cu perspective deosebite pentru perioada următoare din foarte multe puncte de vedere. Artizanii principali cărora se datorează această „afacere” sunt THOMAS JEFFERSON pe de o parte, și NAPOLEON BONAPARTE, cel care a decis vinderea Louisianei. Trebuie știut însă că „afacerea” a fost pregătită, negociată și mediată de trimișii americanilor la Paris – Robert Livingston și James Monroe.

Este interesant de consemnat faptul că niciodată Thomas Jefferson nu și-a atribuit această tranzacție ca realizare personală în timpul mandatului său.

În anul 1804, simpatizat și agreat de americani, Jefferson este reales președinte. Deși ar fi avut aceleași șanse de reușită, popularitatea sa fiind menținută, hotărăște să nu mai candideze la alegerile din 1808, consolidând astfel precedentul stabilit de George Washington. Hotărăște să se retragă din nou din viața publică în 1809. Ultima acțiune guvernamentală pe care ține să o mai realizeze privește contribuția sa la înființarea Universității Statului Virginia în anul 1819. Astfel, și-a putut vedea parte din programul gândit și propus legislativului din Virginia cu mai bine de patru decenii în urmă.

Ceremonia aniversării a cinci decenii de la proclamarea *Declarației de Independență* coincide cu un eveniment trist pentru America. La 4 iulie 1826, Thomas Jefferson moare, după o intensă viață și activitate, la vârsta de 83 de ani.

Pe lângă abilitatea politică, acel har deosebit despre care nu se poate vorbi la mulți oameni de stat ai lumii, Thomas

Jefferson avea și multe alte talente. Vorbea cursiv șase limbi străine. Stăpânea bine științele naturii și matematicile. A dovedit practic că poate fi și un fermier de succes, promovând tehnici moderne de cultivare în ferma familiei. Nu în ultimul rând, se poate spune că a fost un ambițios fabricant, un inventator de mică anvergură și un arhitect înzestrat. Ca urmare a calităților personale și a realizărilor materializate pe parcursul existenței sale Thomas Jefferson ocupă un loc distinct în ierarhia valorilor umane universale.

„În stabilirea adevăratei lui importanțe, ar trebui să luăm în considerare, Declarația de Independență, deoarece conceperea acesteia este apreciată ca o realizare ieșită din comun.”³⁰

Legătura dintre Declarația de Independență, filosofia lockeeană și Thomas Jefferson este subliniată în mod mai mult decât relevant de către Michael H. Hart:

„În primul rând se impune precizarea că Declarația de Independență nu este parte a sistemului legislativ al Statelor Unite. Importanța ei preliminară rezidă din afirmarea idealurilor americane. Mai mult, ideile exprimate în ea, nu-i aparțineau lui Jefferson, ci derivau în mare parte din scrierile lui John Locke. Declarația nu era filozofie originală și nici nu fusese concepută în acest sens; mai degrabă își propunea să fie o exprimare concisă a gândurilor deja împărtășite de mulți americani.”³¹

³⁰ Michael, H. Hart – 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii, Editura Lider, Editura Sirius, ediția a IV-a, București 1992, p. 213.

³¹ Idem p. 213.

Care a fost contextul în care a fost gândită, redactată și proclamată *Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii*?

Confruntările de Lexington și Concorde marchează în aprilie 1775 începutul războiului. Cu aproape un an și jumătate înainte de Declarația de Independență. După începerea războiului, administrațiile coloniilor americane au fost puse în fața unei situații delicate: solicitarea unei independențe totale pentru teritoriile în discuție sau să opteze pentru un compromis cu autoritățile engleze?

La Congresul continental din primăvara anului 1776 era vehiculată cu preponderență a doua variantă. Primul care a propus la data de 7 iunie 1776 declararea independenței coloniilor americane față de Marea Britanie a fost Richard Henry Lee din Virginia. Însă votul pentru aprobarea rezoluției depuse de Lee și un comitet condus de Jefferson este amânat. S-a considerat că înaintea luării unei decizii finale este necesară elaborarea unui document public care să cuprindă motivele justificative pentru cererea și obținerea independenței. În vederea elaborării documentului, membrii comitetului au hotărât să-l lase pe Jefferson să conceapă după propria gândire și optică textul *Declarației*.

După o scurtă perioadă, adică la 1 iulie 1776 Congresul trece pe ordinea de zi a discuțiilor moțiunea lui Lee. A doua zi documentul care conținea decizia crucială de declarare a independenței este aprobat cu unanimitate de voturi.

Imediat după această reușită, s-a pus în discuție și textul lui Jefferson, care a fost adoptat în Congres, cu foarte puține modificări, la data de 4 iulie 1776.

Iată deci, o a doua materializare – după *Statutul Virginiei pentru libertatea religioasă* – a ideilor și conceptelor filosofice

lockeene care îi conferă lui Thomas Jefferson dreptul de a candida pe lista celor mai însemnate personalități din istoria omenirii.

„Desigur, ideile religioase fuseseră exprimate de câțiva filosofi proeminenți înaintea lui Jefferson, inclusiv de John Locke și Voltaire. Totuși, statutul lui Jefferson depășea cu mult ideile lui Locke. Mai mult, Jefferson a fost un politician care a reușit să-și vadă propunerile înglobate în acte legislative, iar propunerea sa a influențat și alte state, atunci când acestea și-au conceput sistemul de drepturi civile” – subliniază același Michael H. Hart.

Din această succintă prezentare a personalității celui care a fost Thomas Jefferson, reiese în mod evident influența filosofiei lockeene asupra gândirii și activității acestuia.

„Chiar dacă unele dintre ideile sale își trag seva din cele ale unor personalități ca James Madison, John Locke sau Voltaire, alături de George Washington, Thomas Jefferson a jucat un rol decisiv în obținerea independenței țării sale și crearea instituțiilor democratice.”³²

În acest sens cred că ar fi necesară enumerarea câtorva articole care stau drept girant pentru înrâurirea avută de filosoful englez:

Art. 1. – „Toți oamenii se nasc în mod egal liberi și independenți: au drepturi sigure, esențiale și naturale, de care nu pot prin nici un fel de contract, să-și lipsească sau să-și

³² Michael, H. Hart – 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii, Editura Lider, Editura Sirius, ediția a IV-a, București 1992, p. 215.

despoaie urmașii: acesta sunt dreptul de a se bucura de viață și de libertate, ca mijloace de a obține și de a poseda proprietăți, de a căuta și de a obține fericirea și siguranța.”

Art. 2. – „Întreaga autoritate aparține Poporului și, drept urmare, emană de la el: Magistrații sunt Mandatarii săi, slujbașii săi sunt răspunzători în fața lui în toate situațiile.”

Art. 3. – „Guvernul este sau trebuie să fie instruit pentru binele comun, pentru apărarea și siguranța Poporului, Națiunii sau a Comunității. Dintre toate diversele forme de guvernământ, este aceea care poate asigura în cel mai înalt grad fericirea și siguranța și care este cel mai real ferită de primejdia proastei administrări. Așadar, ori de câte ori un Guvernământ va fi incapabil să îndeplinească aceste condiții, sau va lucra împotriva lor, majoritatea Comunității are dreptul neîndoielnic, inalienabil și imprescriptibil de a-l reforma, schimba sau aboli, așa cum va crede cel mai potrivit pentru folosul public.”

Art. 4. – „Nici un om, colegiu sau asociație de oameni nu poate avea alte titluri care să-i îndrituiască la obținerea unor anumite avantaje sau privilegii, exclusive și distincte de cele ale Comunității, decât de cele oferite în virtutea serviciilor aduse binelui public; iar titlul acesta nu se poate transmite urmașilor și nu poate fi moștenit, căci ideea unui om născut Magistrat, Legiutor sau Judecător este absurdă și împotriva naturii.”

Art. 5. – „Puterea legiuitoare și Puterea executivă a Statului trebuie să fie distincte și separate de autoritatea judiciară; și cum trebuie să ia asupra-le nevoile Poporului și să

participe la rezolvarea lor, pentru ca Membrii celor două Puteri sus-numite să fie feriți de dorința de oprimare a altora, la termenul indicat, fiecare trebuie să revină la un statut privat, să intre iarăși în sânul Comunității de unde provine, iar locurile rămase libere să se ocupe prin alegeri suficient de dese, sigure și regulate.”

Art. 6. – „Alegerile de Membri care să reprezinte Poporul în Adunare trebuie să fie libere; și oricare om care a făcut suficientă dovadă a unui interes permanent și a unui atașament ce decurge din acesta față de interesele Comunității are dreptul să fie ales.”

Art. 7. – „Nici o parte din proprietatea unui om nu poate să-i fie luată și nici folosită în interes public fără consimțământul său al Reprezentanților săi legitimi; Poporul este legat doar prin legile pe care le-a aprobat astfel pentru binele public.”

Art. 8. – „Orice suspendare a legilor sau orice oprire a executării lor, în virtutea oricărei autorități, fără consimțământul Reprezentanților poporului, este o atingere adusă drepturilor lor și nu trebuie în nici un fel să existe.”

Art. 9. – „Orice lege cu efect retroactiv și care este făcută pentru a pedepsi delictе comise înainte de existența ei, este o lege opresivă și trebuie să ne ferim să adoptăm vreodată asemenea legi.”

Art. 10. – „În orice proces pentru crime capitale sau alte crime, orice om are dreptul să întrebe cauza și natura

acuzărilor care i se aduc, să ceară confruntarea cu acuzatorii și martorii lor, să aducă sau să ceară să fie aduși martori în favoarea sa sau orice altceva ce îi poate fi favorabil, să ceară o procedură promptă de către un Juriu imparțial din vecinătate fără al cărui consimțământ unanim să nu poată fi condamnat. Nimeni nu poate fi obligat să aducă dovezi împotriva sa și nici un om nu poate fi lipsit de libertatea sa decât printr-o Judecată de către Egalii săi, în virtutea legilor Țării.”

Art. 11. – „Nu trebuie să se ceară niciodată opțiuni excesive, nici să se impună amenzi prea mari și nici să se aplice pedepse crude sau neobișnuite.”

Art. 15. – „O miliție regulată provenind din Corpul Poporului și cu obișnuința armelor este apărarea cuvenită, naturală și sigură a unui Stat liber; armatele pregătite mereu și pe timp de pace trebuie evitate ca primejdioase pentru liberate și, în orice caz, militarii trebuie ținuti întotdeauna în subordinea autorității civile și conduși de către aceasta.”

Art. 17. – „Un Popor nu poate păstra un Guvernământ liber și nu se poate bucura de libertate decât printr-un atașament ferm și constant la regulile justiției, ale moderației, ale transparenței, ale economiei și ale virtuții și printr-un recurs frecvent la principiile sale fundamentale.”

Art. 18. – „Religia sau Cultul sunt datorate Creatorului, iar modul de a se achita de aceste îndatoriri trebuie condus numai de rațiune și de convingeri, niciodată prin forță sau violență: de unde se înțelege că orice om trebuie să se poată bucura de cea mai deplină libertate a conștiinței și de libertatea cea mai deplină în alegerea cultului pe care i-l dictează conștiința sa; și nu trebuie împiedicat și nici pedepsit de vreun Magistrat decât

în cazurile în care, sub pretextul Religiei, tulbură pacea, fericirea sau siguranța Societății. Este o îndatorire reciprocă a tuturor Cetățenilor de a practica toleranță creștină, dragostea și mila unii față de alții.”

Capitolul VII DECLARAȚIA DREPTURILOR OMULUI ȘI ALE CETĂȚEANULUI

Opera lui Locke este concentrată pe ideea de toleranță datorită monarhiei absolute ce era instituită în acea perioadă. În acest sens, trebuie menționat faptul că opera lui Rousseau nu este singulară, ci există o întreagă direcție de gândire centrată împotriva monarhiei despotice.

Din punct de vedere politic, regimul respectiv definea îndeosebi absolutismul monarhic de drept divin. Acest regim a contribuit într-o bună măsură la acutizarea crizei socio-politice în parte prin lipsa contactului direct cu poporul.

Plecând de la aceste constatări și bazându-ne pe faptul că, după cum se știe, criza socio-politică din Franța secolului XVIII a degenerat în Marea Revoluție Franceză, am îndrăzni a spune că filosoful englez a contribuit în mare măsură la această mișcare prin dezvoltarea unei gândiri politice rațional-constituționale. Pentru a reieși cu mai multă claritate influența lui John Locke și a luminiștilor francezi asupra acestui moment crucial din istorie trebuie să amintim câteva din schimbările îndeplinite de această amplă mișcare de reformă. Ca orice mișcare de acest fel, ea a însemnat atât demolare cât și construcție. Astfel, cea mai importantă cucerire a Revoluției Franceze a reprezentat-o în mod cert abolirea feudalității laice și ecleziastice. În timp, pe lângă aceste schimbări s-au adăugat: secularizarea bunurilor bisericii, confiscarea averilor nobililor emigranți. Tot în domeniul înființării noii economii se află înlăturarea barierei vămilelor interioare, precum și abrogarea unui regim fiscal învechit, bazat pe scutiri și privilegii.

În privința laturii constructive a mișcării revoluționare influența luminismului este și mai evidentă; așadar, una dintre trăsăturile definitorii a fost grăbirea procesului de construcție a economiei capitaliste. În acest scop, noua clasă conducătoare

impune proprietatea individuală ca fundamentală și recunoașterea valorii bunurilor mobiliare, ca izvor de bogăție alături de cele imobiliare, dezvoltarea economiei de schimb și crearea pieței naționale, libertatea comerțului, a tranzacțiilor financiare, a producției și a muncii. Proprietatea e definită întocmai ca în concepția lockeeană – pământul trece în mâinile celor care muncesc.

Din punct de vedere economic, odată cu Revoluția Franceză s-au creat primele structuri ale revoluției industriale, prin deschiderea unui început de mecanizare. Liberală și democratică, Revoluția Franceză propune îmbinarea liberalismului politic cu democrația socială. Marile idei contemporane și-au aflat sursa în această mișcare, începând cu ideea de libertate și egalitate, precum și ideea de progres politic și social, de proprietate și prosperitate și, mai ales, de suveranitate a popoarelor. În sprijinul ideii noastre cât și pentru a vedea actualitatea gândirii filosofice luministe în actualitatea zilelor noastre, vom oferi în continuare câteva din articolele din *Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului* (26 august 1789), proclamată în urma revoluției.

Art. 1. – „Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi. Distincțiile sociale nu pot fi întemeiate decât pe utilitatea comună.”

Art. 2. – „Scopul oricărei asociații politice este păstrarea drepturilor naturale și imprescriptibile ale omului. Aceste drepturi sunt libertatea, proprietatea, securitatea și rezistența la opresiune.”

Art. 3. – „Principiul oricărei suveranități rezidă în esență în Națiune. Nici un individ nu poate exercita o autoritate care nu emană în mod expres de la ea.”

Art. 4. – „Libertatea constă în a putea face tot ceea ce nu dăunează altuia: astfel, exercitarea drepturilor naturale de către fiecare om nu are alte limite decât cele care asigură celorlalți membrii ai societății folosința aceluiași drepturi. Aceste limite nu pot fi determinate decât prin lege.”

Art. 5. – „Legea nu are dreptul să interzică decât acțiunile dăunătoare societății. Tot ceea ce nu este interzis prin lege nu poate fi împiedicat și nimeni nu poate fi constrâns să facă ceea ce ea nu poruncește.”

Art. 6. – „Legea este expresia voinței generale. Toți cetățenii au dreptul să concureze personal sau prin reprezentanții lor la alcătuirea ei. Ea trebuie să fie aceeași pentru toți, fie că protejează, fie că pedepsește. Toți cetățenii, fiind egali în ochii ei, sunt la fel de admisibili în toate demnitățile, locurile și funcțiile publice, după capacitatea lor și fără nici o altă deosebire decât cea a virtuților lor și a talentelor.”

Art. 7. – „Nici un om nu poate fi acuzat, arestat, nici deținut decât în cazurile determinate de lege și după formele pe care ea le-a prescris. Cei ce solicită, expediază, execută sau fac să fie executate ordine arbitrare trebuie să fie pedepsiți. Dar orice cetățean chemat sau prins în virtutea legii trebuie să se supună imediat, el se face vinovat prin rezistență.”

Art. 8. – „Legea nu trebuie să stabilească decât pedepse în mod strict și evident necesare și nimeni nu poate să fie pedepsit decât în virtutea unei legi stabilite și promulgate anterior delictului și aplicate în mod egal.”

Art. 9. – „Orice om fiind presupus nevinovat până ce a fost declarat culpabil, se consideră indispensabil să fie arestat, orice asprime care n-ar fi necesară pentru arestarea persoanei trebuie să fie cu severitate interzisă prin lege.”

Art. 10. – „Nimeni nu trebuie să fie tulburat pentru opiniile sale, fie ele chiar religioase, atâta vreme cât manifestarea lor nu tulbură ordinea publică stabilită prin lege.”

Art. 11. – „Comunicarea liberă a gândurilor și opiniilor este unul din drepturile cele mai prețioase ale omului; orice cetățean poate deci să vorbească, să scrie liber, având obligația de a răspunde de abuzul acestei libertăți, în cazurile determinate prin lege.”

Art. 12. – „Garantarea drepturilor omului și ale cetățeanului face necesară o forță publică; această forță e deci instituită în avantajul tuturor și nu pentru folosința particulară a celor cărora îi este încredințată.”

Art. 16. – „Orice societate în care garantarea drepturilor nu este garantată, nici separarea puterilor determinată nu are deloc Constituție.”

Art. 17. – „Proprietatea fiind un drept inviolabil și sacru, nimeni nu poate fi lipsit de ea decât atunci când necesitatea

publică constatată legal i-o cere în mod evident și cu condiția unei drepte și prealabile indemnizații.”

Cap. VIII. DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ar fi frumos să putem vorbi într-un sens general de un mănunchi de reguli de bună cuvîntă între indivizi, având la bază principii de respect reciproc privind voința semenului care să fie egală cu a ta, abținere reciprocă de la practicarea ofensei, a violenței, a jafului și a oricăror practici care să pună într-o mai mică sau mare dificultate existența individului. Însă din momentul în care s-ar încerca implementarea acestor principii, mergându-se până a fi considerată ca *principii fundamentale ale societății* acestea s-ar contura într-o anume lumină: aceea de voință, de negare a vieții, de principiu al descompunerii și decăderii. Astfel, în acest domeniu trebuie să pătrundem temeinic până în străfunduri și să ne străvilim toate slăbiciunile sentimentale: viața însăși este în esență sustragere, rănire, biruință asupra celui străin și asupra celui mai slab, oprimare, duritate, impunere cu forța a formelor proprii, asimilare sau cel puțin și în cel mai blând caz exploatare.

„Exploatarea aparține nu numai societății corupte sau imperfecte și primitive, ea aparține esenței vieții, ca funcțiune organică, fundamentală, ea este o consecință a voinței de putere propriu-zisă, cea care este însăși voința de a trăi.” – subliniază Freidrich Nietzsche în *Dincolo de bine și de rău*.

Departate de a fi o problemă a oricărei epoci, ideea drepturilor omului a fost formulată abia în epoca modernă în operele unor filosofi precum Th. Hobbes și J. Locke. După cum am mai punctat, John Locke vorbea despre „*Legea naturală a lui Dumnezeu*” care constă în faptul că nimeni nu are dreptul să lipsească pe alt om de viață, sănătate, proprietate și libertate. Dreptul la viață, la proprietate și la libertate sunt naturale: ele îi aparțin fiecăruia prin însuși faptul că s-a născut

om. Rosul guvernământului este aceea de a le proteja. În al doilea rând acele drepturi sunt inalienabile, ele nu pot fi înstrăinate, nimeni nu poate renunța la ele. În consecință dacă un guvernământ încalcă acest lucru, el își pierde legitimitatea și trebuie înlăturat. Așa cum reiese din conținutul textului anterior prezentat, încă din secolul al VIII-lea, filosofia drepturilor naturale ale omului a fost încorporată în programe politice, precum *Declarația de Independență* (1776) a SUA și *Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului* (1789) în Franța.

Drepturi, precum cele menționate au următoarea caracteristică: Pentru ca un om să beneficieze de ele, acțiunea statului trebuie să fie cât mai mică. De exemplu, dacă ne gândim la libertatea individuală rolul statului este acela de a o asigura. Cu cât prin intervenția sa statul se amestecă mai puțin în acțiunea oamenilor, cu atât libertatea fiecăruia este mai mare. Acest gen de drepturi sunt catalogate ca fiind negative. În ultimele decenii, în special în perioada de după cel de-al doilea război mondial s-a considerat că alături de aceste drepturi tradiționale, ar trebui adăugate și altele, precum: dreptul la îngrijirea medicală, la educație, participarea la viața publică, dreptul de a avea un concediu plătit ș.a. Pentru ca aceste drepturi să devină efective, statul trebuia, de această dată, să intervină activ în viața oamenilor. Acest fel de drepturi se numesc pozitive.

Formularea și nominalizarea acestor drepturi a născut însă o serie de controverse de natură politică și filosofică. Aspectul politic a fost ăpus în evidență de faptul că în 1948 când Adunarea Generală a ONU a hotărât elaborarea și promulgarea Declarației Universale a Drepturilor Omului, Drepturile pozitive au fost incluse în aceasta la propunerea fostei uniuni sovietice. Accentul pus pe țările cu regim comunist asupra

drepturilor economice a fost folosit pentru a masca nerespectarea în aceste țări a drepturilor fundamentale negative ale omului.

Din punct de vedere filosofic, problema este dacă drepturile pozitive sunt realmente drepturi ale omului. În acest sens, putem noi oare pretinde ca semenii noștri să se ocupe de satisfacerea nevoilor noastre? Dacă orice om are, de exemplu, dreptul la educație, înseamnă că o sumă de bani care provine din impozitele plătite de membrii societății va fi folosită pentru a să i se asigure acest drept. Dar nu cumva acest fapt vine în contradicție cu libertatea fiecăruia? În multe țării drepturile pozitive nu pot fi materializate datorită nivelului scăzut de dezvoltare economică. De aceea ele ne apar mai curând ca scopuri, ca idealuri spre care tindem, decât ca drepturi.

Apărătorii drepturilor omului au la rândul lor argumente puternice pentru a putea susține universalitatea acestora. Unul dintre imperativele morale ale creștinismului cere ca fiecare să ne iubim aproapele ca pe noi înșine. Desigur, aceasta nu înseamnă că fiecare om procedează astfel. Legea creștină nu ne spune cum ne comportăm realmente față de ceilalți, ci cum ar trebui să ne comportăm. Tot așa, drepturile omului nu privesc felul în care sunt și acționează realmente oamenii, nu descriu modul în care efectiv oamenii beneficiază de libertatea de gândire, de exprimare sau de acces la educație. Ele nu sunt descriptive, ci au un caracter normativ, adică arată cum ar trebui să fie tratat fiecare.

* * *

Considerând că recunoașterea demnității inerente a tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și

inalieneabile constituie fundamentul libertății, dreptul și păcii în lume,

Considerând că ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au dus la acte de barbarie care revoltă conștiința omenirii și că făurirea unei lumi în care ființele umane se vor bucura de libertatea cuvântului și a convingerilor și vor fi eliberate de teamă și mizerie a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a oamenilor,

Considerând că este esențial ca drepturile omului să fie ocrotite de autoritatea legii pentru ca omul să nu fie silit să recurgă ca soluție extremă, la revoltă împotriva tiraniei și asupririi,

Considerând că este esențial a se încuraja dezvoltarea relațiilor prietenști între națiuni,

Considerând că în Cartă Organizația Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, drepturi egale pentru bărbați și femei și că au hotărât să favorizeze progresul social și îmbunătățirea condițiilor de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerând că statele membre s-au angajat să promoveze în colaborare cu Organizația Națiunilor Unite respectul universal și efectiv față de drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și respectarea lor universală și efectivă,

Considerând că o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui anagajament,

ADUNAREA GENERALĂ A ORGANIZAȚIEI
NAȚIUNILOR UNITE

proclamă la 10 decembrie 1948

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR
OMULUI,

Ca ideal comun spre care trebuie să tindă toate popoarele și toate națiunile pentru ca toate popoarele și toate organele societății să se străduiască, având această declarație permanent în față, ca prin învățatură și educație să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure prin măsuri progresive, de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă, atât în rândul popoarelor statelor membre, cât și a celor din teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

Art. 1. Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Art. 2. Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără nici un fel de deosebire ca de pildă deosebirea de rasă, culoare sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.

În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, ne autonome sau supuse vreunei alte limitări de suveranitate.

Art. 3. Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

Art. 4. Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute; sclavajul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

Art. 5. Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Art.6. Fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică.

Art.7. Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o preotecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

Art.8. Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

Art.9. Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

Art.10. Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial, care va hotărâ fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acușări în materie penală îndreptată împotriva sa.

Art.11.

1. Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau, în momentul când au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai grea decât aceea care era aplicabilă în momentul când a fost săvârșit actul cu caracter penal.

Art.12. Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.

Art.13.

1. Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat.

2. Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa.

Art.14.

1. În caz de persecuție, orice persoană are dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în alte țări.

2. Acest drept nu poate fi invocat în caz de urmărire ce rezultă în mod real dintr-o crimă de drept comun sau din acțiuni contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Art.15.

1. Orice persoană are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia.

Art.16.

1. Cu începere de la împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o

familie. Ei au drepturi egale la contractarea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și statului.

Art.17.

1. Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură, cât și în asociație cu alții.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Art.18. Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat, prin învățatură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

Art.19. Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

Art.20.

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.

2. Nimeni nu poate fi silit să facă parte dintr-o asociație.

Art.21.

1.Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea publică a treburilor țării sale, fie direct, fie prin reprezentanții liber aleși.

2. Orice persoană are dreptul de acces egal la funcțiile publice din țara sa.

3. Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri ne falsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmând o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

Art.22. Orice persoană în calitatea sa de membru al societății are dreptul la securitatea socială; ea este îndreptățită ca prin efortul național și colaborarea internațională, ținându-se seama de organizarea și resursele fiecărei țări, să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.

Art.23.

1.Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condițiile echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.

2. Toți oamenii, fără nici o discriminare, au dreptul la salariu egal, pentru muncă egală.

3. Orice om care muncește are dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure atât lui cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea sa și completată la nevoie prin alte mijloace de protecție socială.

4. Orice persoană are dreptul de a întemeia sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

Art.24. Orice persoană are dreptul la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și de concedii periodice plătite.

Art.25.

1. Orice om are dreptul la un nivel de trai care să îi asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei sale, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală precum și serviciile sociale necesare; el are dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență în urma unor împrejurări independente de voința sa.

2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire deosebită. Toți copiii, fie că sunt născuți în cadrul unei căsătorii sau în afara acesteia se bucură de aceeași protecție socială.

Art.26.

1. Orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie la îndemâna tuturor, iar învățământul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturor, pe bază de merit.

2. Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie să promoveze înțelegerea, toleranța, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinți au dreptul de prioritate în alegerea felului de învățământ pentru copiii lor minori.

Art.27

1. Orice persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a localității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.

2. Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

Art.28. Orice persoană are dreptul la o orânduire socială și internațională în care drepturile și libertățile expuse în prezenta declarație pot fi pe deplin îndeplinite.

Art.29.

1. Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om nu este supus decât numai îngrădirilor stabilite prin lege, exclusiv în scopul de a asigura cuvenita recunoaștere și respectare a drepturilor și libertăților altora și ca să fie satisfăcute justele cerințe ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea fi în nici un caz exercitate contrar scopului și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Art.30. Nici o dispoziție a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicând pentru vreun stat, grupare sau persoană dreptul de a se da la vreo activitate sau de a săvârși vreu act îndreptat spre desființarea unor drepturi sau libertăți enunțate în prezenta Declarație.

BIBLIOGRAFIE

- Arendt, Hannah, Originile totalitarismului, Ed. Humanitas, București, 1994
- Iliescu, Adrian Paul, John Locke și idealul modern al unei vieți fondate pe reguli, în vol. Al doilea tratat despre cârmuire / Scrisoare despre toleranță, Ed. Nemira, București, 1999
- Jolley, Nicholas, Locke – His Philosophical Thought, Oxford University Press Inc., New York, 1999
- Kuhn, Thomas, Structura revoluțiilor științifice, Ed. Humanitas, București, 1999
- Locke, John, Scrisoare despre toleranță, din vol. Al doilea tratat despre cârmuire / Scrisoare despre toleranță, Ed. Nemira, București, 1999
- Machiavelli, Niccolo, Principele, Ed. Mondero, București, 1997
- Machiavelli, Niccolo, Arta de a governa și armatele naționale, Ed. Biblioteca pentru toți, București
- Manent, Pierre, O filozofie pentru cetățean, Ed. Humanitas, București, 2003
- Manent, Pierre, Istoria intelectuală a liberalismului, Ed. Humanitas, București, 2003
- Noica, Vulcănescu, Istoria filosofiei moderne – De la Rădulescu – Motru, Renaștere până la Kant, Ed. Tess – Expres, București, 1996
- Randell, Keith, Luther și Reforma în Germania, 1517-1555, Ed. All, București, 1994

- Roșca Ioan N., Introducere în filosofie, Ed. Universitară, București, 2003
- Rials, Stephane, Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului, Ed. Polirom, Iași, 2002
- Socaciu, Emanuel–Mihail, Filosofia politică a lui Thomas Hobbes, Ed. Polirom, București
- Michael H. Hart, 100 de personalități din toate timpurile care au influențat evoluția omenirii, Ed. Lider, București, 1992.
- Philip Stokes, 100 de mari gânditori ai lumii, Ed. Lider, București, 2003.
- Miroiu Mihaela, Iliescu Adrian Paul și Miroiu Adrian, FILOSOFIE, Ed. Didactică și pedagogică, R.A. București, 1996.

Partea a II-a
MORALA
latură a existenței umane

În definirea noțiunii de civilizație umană marile sisteme etice ocupă un loc deosebit de important. Clasificarea sistemelor etice pe probleme, presupune o precizare a originii judecăților morale. Adică apriorism, empirism și evoluționism. Apoi, sublinierea specificului, naturii fenomenului moral, formalismul etic, precum și determinarea materială a conținutului normei morale. Important este de explicat care sunt motivele care determină voința morală, intelectualismul etic și moralele emoționale. Trebuie înțeles care este scopul conduitei morale, făcând referire la moralele plăcerii (hedonism) și fericirii (eudomanism), perfecționismul, naturalismul și utilitarismul. Nu în ultimul rând, trebuie limpezit obiectul conduitei morale, egoismul, altruismul și universalismul.

Știința logicii explică faptul că un sistem științific este o vastă ipoteză menită să explice, reunind într-o aceeași gândire, un însemnat număr de fapte. Pentru a exemplifica, facem trimitere la sistemul lui Newton care poate fi identificat cu una dintre cele mai vaste concepții ale spiritului omenesc, pentru a îmbrățișa întreg universul material. Despre un sistem de morală nu se poate spune că este ceva diferit de celelalte sisteme științifice. Un sistem de morală nu este altceva decât o construcție mentală, care apare într-o fază mai înaintată a evoluției intelectuale a omenirii, cu scopul de a subordona unei formule de ansamblu fenomenele morale, oferite de conștiință sau cercetările istorice.

Pornite dintr-o nevoie naturală a spiritului omenesc ce încearcă să unească și să sintetizeze pentru a înțelege, sistemele morale leagă de câteva principii generale judecățile de valoare,

sentimentele morale, regulile privind actele vieții și aduc astfel mai multă unitate, coerență în ideile morale.

Făcând o analiză a direcțiilor filosofice în etică, putem constata că sistemele etice pot fi privite din două puncte de vedere: istoric sau pe probleme.

Din punct de vedere istoric, se pot nominaliza trei tipuri de perfecție, trei grupe principale de virtuți după care s-a statuat conduita omenească: morala antică, morala creștină și morala modernă.

Pe probleme, sistemele etice se pot diferenția după felul în care răspund la mari întrebări referitoare la:

- originea conștiinței morale (proprietatea de a judeca moral);

- natura (specificul) fenomenului moral și a caracterelor lui generale;

- motivele care determină voința morală;

- obiectul conduitei morale;

- asupra cui trebuie să se îndrepte o acțiune pentru a fi morală.

După felul cum răspund la problema originii judecăților morale, există în etică un apriorism, numit și nativism, precum și un empirism, transformat în perioada ultimelor decenii în evoluționism.

După apriorism, putem spune că morala își are fundamentul într-o proprietate primitivă apriori a sufletului omenesc. Deci ideile morale, conștiința morală, nu ar fi obținute prin experiență, ci ar fi o funcție specifică, înnăscută a naturii noastre, o activitate intuitivă. De aici și termenul de intuiționism, întrebuițat uneori pentru această concepție.

Ca morală apriorică, vom prezenta kantianismul, după care legea morală, cu obligația ei absolută, este un produs al rațiunii

pure, ale cărei legi ne sunt cunoscute „a priori” și sunt sigure în mod apodictic.

Se mai poate spune că apriorismul este prezentat la fel de relevant de către Spinoza, Fichte și Schopenhauer. Apriorismul este reprezentat în mod distinct și în etica engleză prin Cudworth și Butler, în primul rând, dar și de alții. Pentru intuiționiștii englezi, evidența judecăților și principiilor morale este atât de mare, încât ele pot fi comparate cu axiomele matematice. La fel ca și acestea, ele nu au nevoie de nici o demonstrație, impunându-se nemijlocit ca sigure.

În etica filosofică modernă, empirismul este întâlnit sub forma evoluționismului. În teoria dezvoltării organice, Darwin a reușit un mare pas înainte prin evidențierea unui număr de fapte concrete care încercau să explice ivirea și transformarea speciilor. Lui Darwin îi datorăm prima înfățișare a procesului formării conștiinței morale într-un mod științific.

Introducerea evoluționismului în etică în forme mulțumitor filosofice a fost continuată de Spencer, mai apoi de W. Wundt, cu puncte de vedere foarte rodnice.

Analizând natura (esența) fenomenului moral, caracterele sale generale, valabile pentru orice caz special, după formalism, caracterele general valabile nu pot fi stabilite decât făcând abstracție de orice determinare a conținutului, de motivele, scopul și obiectul conduitei morale.

Fondatorul formalismului este Imanuel Kant. După acesta o lege morală ca de exemplu „nu minți” este un imperativ categoric, o normă absolută, necondiționat valabilă care cere un respect universal și nici un alt scop, efect sau vreo condiționare oarecare nu-i poate aduce o limitare.

Caracterul comun al normelor morale este universalitatea însăși a poruncii morale, forma pe care o ia orice lege morală:

„lucrează întotdeauna după o regulă prin care să poți să vrei totodată, ca ea să devină o lege universală”.

În opoziție cu criteriul formal al valabilității universale, alți eticieni au încercat să determine material conținutul normelor morale. Această determinare se poate face din punct de vedere al motivelor, scopurilor și conduitei morale, ceea ce dă posibilitatea să identificăm alte trei grupe speciale de direcții etice.

MOTIVE CARE DETERMINĂ CONDUITA

Fiind acțiuni voluntare ale oamenilor, faptele morale pot fi explicate prin motive. Pentru a explica un mare număr de fapte morale, trebuie să arătăm că depind toate de un singur și unic motiv. Astfel, se poate spune că sistemele de morală au întotdeauna același caracter general: aleg unul din motivele de activitate și îl generalizează, adică încearcă să explice prin acest motiv toate acțiunile omenești numite morale. Câte motive principale vom găsi în spiritul nostru, atâtea sisteme etice vor exista.

În acest context putem spune că moralele sentimentului, indică drept motive care determină voința morală unele fenomene emoționale ca simpatia sau iubirea. Pe de altă parte, intelectualismul etic așează pe primul plan ideile morale ca gândirea celei mai mari perfecțiuni posibile a colectivității sau calcularea interesului personal.

Epoca în care domină punctul de vedere intelectualist este antichitatea. Pentru Socrates „a ști” este condiția oricărei virtuți. Alți filosofi ai epocii, ca Platon și Aristotel, împărtășesc aceleași concepții, având ca fundament ideea conform căreia

viața morală înseamnă supunerea instinctelor inferioare intelectului. Conform gândirii anticilor, înțelepciunea, supremul dar al rațiunii, este cea mai înaltă dintre virtuți. Același lucru îl putem afirma și despre istorici și epicureiști. În epoca modernă, predomină din nou intelectualismul, aproape în tot decursul secolelor XVII și XVIII. În galeria filosofilor intelectualiști poate fi integrat și Kant.

Aprofundând ideea, se poate constata că unele trăsături sigure ale unei morale a sentimentului le găsim în creștinism, pentru care iubirea este motivul fundamental al conduitei morale. Mai târziu, Spinoza dezvoltă în „ETICA” sa același punct de vedere. Adică, după acesta afectele determină exclusiv voința umană. AFECTUL fundamental este „iubirea intelectuală către Dumnezeu”, iubirea pentru cunoștința completă filosofică, ce sesizează și înțelege totul în perspectiva eternității. Etica emoțională a mai fost susținută de filosoful englez Shaftesbury și moralistul englez Smith, autorul teoriei simpatiei. În filosofia post-kantiană îl mai putem nominaliza alături cei amintiți pe Schopenhauer.

SISTEMELE ETICE DUPĂ SCOPUL DAT CONDUITEI MORALE

De-a lungul secolelor, în marea lor majoritate, eticienii au concluzionat că într-un sistem de valori și scopuri trebuie să existe un scop suprem, o valoare absolută cu care să fie ordonate, măsurate și valorificate toate celelalte valori relative. Unitatea ființei omenești cere un astfel de scop suprem sau valoare absolută. Iată o întrebare la care încercând să găsim răspuns putem aprofunda și înțelege mai bine sensurile conduitei morale: sunt materiale sau spirituale, fericirea sau perfecțiunea, datoria sau interesul personal, bunul suprem,

scopul ultim al voinței omenești? După scopurile prin care se explică conduita omenească, vom distinge morala plăcerii (hedonismul), moralele fericirii (eudomonismul) și în strânsă legătură cu acestea morala perfecționismului, naturalismul și utilitarismul.

Ca ultim scop al oricărei conduite, a fost definit de numeroși eticieni, sentimentul plăcerii. Se poate spune că o acțiune care aduce plăcere este bună, respectiv, o acțiune care provoacă durere, o suferință, este rea. Sunt adevăruri bine știute. O direcție numită hedonism consideră ca bun suprem plăcerea fizică, sensuală. Unii eticieni, ca de exemplu Epicur, propun alegerile între diferitele plăceri, pe cele intelectuale, a căror stabilitate mai mare poate asigura fericirea. Ideile morale care susțin că ultimul scop al acțiunii este fericirea, fie individuală, fie colectivă, se numesc eudemoniste.

Eudemonismul este o doctrină morală foarte răspândită în toate epocile. Atât Socrates cât și Aristoteles au reprezentat-o în antichitate. Nici creștinismul nu este indiferent față de eudemonism. Doctrina morală definea o fericire transcendentă în ceea ce privește bunurile pământești cerându-se o completă renunțare la acestea. În filosofia modernă, eticele definesc fericirea ca stând în bucuria, satisfacția interioară care rezultă din unitatea și consecvența voinței cu sine însăși.

Eudemonismul moral, după care binele este căutat pentru satisfacțiile pe care le aduce celui virtuos, se opune rigorismului kantian, care cere îndeplinirea legii morale din respectul pentru legea însăși, din pură datorie, indiferent de înclinările sau consecințele acțiunii noastre.

Perfecționismul, ca o altă doctrină etică, definește ca scop al activității morale perfecționarea și progresul. Pentru un reprezentant de seamă al acestei direcții care a fost Leibniz,

perfectiunea înseamnă dezvoltarea intelectului către reprezentări clare și distincte.

Naturalismul – o altă doctrină, definește scopul activității morale ca fiind viața conform naturii. Adică virtutea este o prelungire a vieții biologice, iar idealul moral este expresia nevoilor și instinctelor care construiesc voința de a trăi. În contradicție cu o seamă de opinii mult răspândite care spun că morala înseamnă ordine, disciplinare a omului natural, partizanii naturalismului înclină pentru satisfacerea înclinărilor naturale. În antichitate, cinicii susțineau libertatea morală deplină, în sensul unei totale neatârării de autoritatea exterioară. În etica modernă Nietzsche ne prezintă ca ideal de acțiune supraomul, care eliberat de opreliștile morale ale turmei de mediocri, își dezvoltă voința sa proprie, își creează sie-și normele activității sale.

O altă direcție etică pe care o avem în vedere este utilitarismul, dezvoltat cu deosebire în etica engleză. Deseori utilitarismul se transformă în eudemonism, utilul devenind tot ceea ce asigură plăcerea. Un exemplu relevant este formula la care ajunge Bentham care precizează: „străduiește-te să realizezi cea mai mare fericire posibilă pentru cel mai mare număr cu putință”.

Am considerat importantă studierea utilitarismului ca o doctrină aparține de moralele eudemoniste, întrucât acestea găesc ca ultim scop al activității o stare oarecum subiectivă a individului, în timp ce utilitariștii vor să lege conduita de anumite valori obiective: interesul bine înțeles, sau altfel spus, interesul general.

O altă problemă fundamentală în etică privește obiectul conduitei, adică aspectele care se referă asupra cui trebuie să se îndrepte, la cine trebuie să se raporteze conduita pentru a se putea numi morală. După egoism, individul izolat este obiectul

voinței morale. După altruism, din contră, trebuie să recunoaștem ca un astfel de obiect, numai o anumită colectivitate: familia, o clasă socială, națiunea, etc.. Când țelul activității morale este societatea în genere, sau omenirea în totalitatea ei, putem diferenția și o a treia direcție: universalismul.

La universalism putem deosebi atâtea specii diferite câte forme de colectivitate există, putând vorbi în același timp de un universalism social, politic și uman. În antichitate, Platon înclina către universalism în forma lui politică. Aristotel a avut un concept intermediar. La o privire de ansamblu, judecând în context larg, se poate concluziona că antichitatea nu a construit sisteme etice bazate pe un altruism pur. Sistemele antice unesc de regulă, egoismul și altruismul, într-o concepție unitară. Egoismul se poate întâlni totuși într-o formă pregnantă la cyrenaici, numiți și hedoniști și mai târziu la epicureiști. Despre creștinism, care își propune să rezolve mântuirea întregii omeniri, se poate spune că au o notă pronunțat universală.

În perioada modernă, filosofia lui Descartes și Leibnitz fac „eforturi” de a uni egoismul și altruismul, interesele individuale cu cele colective. Egoismul este susținut în mod deosebit de Spinoza și Hobbes care consideră că scopul oricărei străduințe morale trebuie să fie conservarea și perfecțiunea individuală. Ca reprezentanți ai altruismului, pot fi nominalizați Schopenhauer și A. Comte. Ca universalist poate fi considerat Wundt.

MORALA ÎN FILOSOFIA ORIENTALĂ

Despre morală putem vorbi din cele mai vechi timpuri ale existenței omului. Dar leagănul adevărat al preocupării morale

poate fi regăsit în gândirea elenică. Grecia este spațiul geografic unde au fost create cele mai deosebite sisteme etice, cu mai bine de 600 de ani înainte de Hr., până în era creștină. În religiile popoarelor din Orient pot fi regăsiți primii germeni ai moralei. Cercetătorul poate însă constata că în acea fază și perioadă ideile morale au fost exprimate într-un mod timid și confuz.

Iată câteva exemple: în India veche, cărțile sfinte – VEDA – cuprind o sumedenie de precepte morale, la fel ca brahmanismul, religie panteistă care îl identifică pe Dumnezeu cu lumea și susține împărțirea oamenilor în caste, strict despărțite. O altă mare religie a lumii, relativ mai recentă, BUDISMUL, datorită reformei religioase analoge creștinismului, a fiului de prinț – BUDA – recomandă egalitate între oameni și caritatea.

Într-o altă regiune geografică a lumii, Persia, se dezvoltă doctrina lui Zoroastru, o formă a dualismului, admițând în lume o luptă continuă între principiul binelui și răului.

Ajungem în IUDEIA. În această zonă au fost formulate mai multe idei care au conturat concepția unei religii monoteiste, precum și un mănunchi de dogme, care în timp „prelucrate”, au dat naștere creștinismului. Morala evreilor se baza pe conținutul celor 10 porunci (tabela lui Moise) și legea talionului pe care o găsim deja codificată la Hamurabi, regele Babilonului încă în anul 4000 in. Hr.

Poemele homerice scot în evidență primele idei morale ale elenilor în care se aduc laude curajului lui Achile, castității Penelopei, perseverenței lui Ulise etc. Legenda celor șapte înțelepți și fragmente din poezii gnomici ne arată alte direcții ale începuturilor reflecției morale. Cei șapte înțelepți sub forma unor maxime scurte, discuții familiale, răspândesc și prezintă variate și interesante idei morale. La fel, o serie de

poeți gnomici – ca de exemplu Solon – prin reflecțiile lor morale, exprimau interpretările unor rezultate ale unor experiențe ale oamenilor acelor epoci ca : pericolul violenței, necesitatea moderării etc.

În filosofia greacă presocratică, în perioada secolelor VI și V î. Hr. în perimetrul insulelor din Marea Ionică, în Italia meridională și în Grecia mare, pe coastele Asiei mici, sunt prezentate interesante idei morale. Un exemplu: în anul 475 î. Hr. în lucrările sale Heraclit cere subordonarea individului izolat colectivității.

În mișcarea morală din epoca presocratică intervine un moment interesant prin confreria religioasă și științifică fondată de Pitagora la Crotona. Morala respectată de pitagoricieni era foarte austeră, mulți gânditori văzând în ea prima formă de apariție a ascetismului, o concepție morală care consta în a nu ține nici o socoteală de plăcere și durere, a satisface cât mai puțin posibil instinctele vieții animale sau tendințele naturale ale sensibilității. Dominația voinței asupra impulsurilor spontane face parte aproape din toate moralele, dar nu are denumirea de ascetism decât dacă este împinsă la extrem sau considerată ca esențialul moralității. Renunțarea la fericire, temperanța, rațiunea angajată în lupta contra pasiunilor, dovedesc în Pitagorism o tendință etică anti-naturistă.

În opoziție cu doctrina pitagoriciană, după care fenomenul moral constă într-o luptă cu omul natural, concepția naturalist-eudemonistă a eticii este mult mai caracteristică, mai conformă geniului grec. Pentru omul antic, tot ce era natural, era frumos, respectiv, tot ce era abatere de la instinctiv, natural, tot ce era nefiresc, artificial, i se părea nesuferit, ca ceva care coboară vitalitatea și valoarea vieții. Colectivitatea era considerată ca având rădăcini solide în instinctele sociale sănătoase. Acolo unde ele degenerază, poporul e destinat prăbușirii.

Pe aceste idei naturaliste se sprijină toată înțelepciunea helenică. Virtutea nu este pentru gânditorii greci o sacrificare a naturii, ci natura ajunsă la perfecțiunea sa. În urmărirea virtuții se afirmă voința de viață și bucuria, fericirea legată de împlinirea ei.

Primul filosof grec care vede în fericire mulțumirea permanentă a sufletului – supremul bun, este Democrit (460 - 357). Nu după foarte mulți ani, vom putea vedea în ideile morale ale lui Socrates, Platon și Aristoteles că între virtute și fericire este o legătură firească, virtutea și fericirea fiind inseparabile.

Opoziția între natura omenească cu elanul spontan, instinctele sale vitale și exigențele legii morale sau sociale, o găsim foarte accentuată la sofști. Printre cei mai reprezentativi îi putem numi pe Protagora, Gorgias, Prodicus și Callicles. Sofștii erau profesori care îi învățau pe cei care îi ascultau, contra unor onorarii stabilite de comun acord, metode de a face să triumfe o teză – de regulă într-o adunare publică – virtuozitatea de a face o prezentare captivantă, într-un cuvânt ceva ce se numește arta de a convinge.

De metodă erau interesați mai cu seamă politicienii timpului care conștientizau importanța autonomiei moralei în forma neatârării de autoritatea exterioară a legilor. Aviz politicienilor zilelor noastre...

După părerea sofștilor, legea este o invenție a oamenilor, calificată într-o oarecare măsură arbitrară și artificială. Deci, legea se opune ca orice este artificial, la natură și prin aceasta fiind injustă și contrară rațiunii. Punctăm două exemple: Alcedamas denunță diferența pe care o fac legile între cetățean și sclav ca ceva contrar naturii; Lycophron atacă prejudecățile distincției de clasă. Aceeași origine convențională o afirmă

sofiștii și despre credința în zei, în care văd un mijloc al conducătorilor pentru a preveni – prin teamă – acțiunile rele.

O interpretare atât de liberă a ideilor politice și religioase își avea desigur noutatea și interesul ei. Sofiștii exagerează însă caracterul artificial al instituțiilor sociale, ajungând la cinismul politic.

Platon l-a caracterizat în „GORGIAS” pe Calicles, ca tipul imoralistului. Calicles precizează:

„Legile sunt făcute de oameni slabi, pentru ei și interesele lor. Ei se tem de oamenii puternici și capabili de a-i învinge; și pentru ca să nu existe exces de putere, ei pretind că excesul de putere este rușinos și injust;...căci ei iubesc egalitatea deoarece sunt lași. Deci, după lege, excesul de putere este injust și rușinos; natura însă ne declară singură că este injust ca cel mai bun să triumfe asupra celui rău și cel mai puternic asupra celui mai puțin puternic. Asta este la toate animalele și în toate cetățile și rasele omenești; caracterul justiției este ca cel mai puternic să domine pe cel mai slab și să-l depășească...” (Gorgias, pg. 482)

Mai departe, Calicles afirmă dreptul de a-și satisface toate poftele, dând un exemplu de libertinism privind depravarea morală:

„Binele natural și justiția naturală, ți-o spun acum deschis, este a trăi satisfăcându-ți curajos toate dorințele, astfel încât ele să fie cât mai mici cu putință... Iată ceea ce este imposibil oamenilor vulgari; de rușine pentru a-și masca propria lor neputință, ei declară că excesul este un viciu; neputându-și satisface dorințele, din cauza lașității lor, ei laudă temperanța și justiția. Însă pentru fiii de rege, sau pentru cei capabili a se ridica la putere și la tiranie, este ceva mai rușinos decât temperanța?...În adevăr, Socrates – pentru că tu pretinzi a urmări adevărul – așa este; plăcerile, lipsa înfrânării, libertatea,

iată virtutea și fericirea, restul nu este decât o adăugire contra naturii, o prostie omenească și nimic mai mult.” (Gorgias, pg. 491)

DOCTRINA MORALĂ A LUI SOCRATES

Socrates s-a născut în Atena. A trăit între anii 470-399 î.e.n.. Este socotit ca fiind unul dintre cei mai importanți și interesanți filosofi ai antichității, precursor al idealismului obiectiv. Este adevăratul fondator al MORALEI. Învățătura sa filosofică nu a fost moștenită în scris, ideile sale fiind exprimate și transmise în cadrul unor expuneri și convorbiri, rămânând până astăzi subiectul unor controverse.

De origine modestă, el a trăit toată viața sărac, a fost însă în relații cu cele mai mari personalități ale timpului său.

Socrate a orientat gândirea filosofică spre subiect, spre om, spre problemele gnoseologice și morale. A considerat că adevărul poate fi descoperit prin reflecție filosofică și prin maieutică. După afirmațiile lui Aristotel, unul dintre discipolii lui Socrate, principalele contribuții ale „maestrului său” ar fi teoria conceptului și teoria reducăției pe care însă le-a aplicat exclusiv în domeniul meditației etice. Socrate și-a motivat conceptele filosofice prin cunoașterea de sine („Cunoaștete pe tine însuși!”) fiind atașat de metoda dialectică riguroasă ca instrument de delimitare a adevărului de eroare. Personalitatea sa originală, puterea fascinantă a cuvântărilor sale au impresionat adânc pe cei apropiați de sine. El a devenit pentru viitori cetățeni modelul înțelepciunii personale și al libertății interioare. Pe lângă Platon și Aristotel, mai putem numi printre discipolii filosofului grec pe Antistene, Aristip și Xenofon, pe baza scrierilor acestora putându-se de fapt reconstitui viața și învățăturile lui Socrate.

A fost un bun soldat, luptând în Războiul peloponesiac. După terminarea ostilităților războinice, s-a retras din așa zisa viață publică, ținându-se departe de frământările vieții politice.

O bună perioadă de timp, Socrates a trăit în orașul său natal, Atena. Comparativ cu filosofii greci dinaintea lui, a fost mai puțin preocupat de problemele metafizice abstracte, concentrându-și mai cu seamă atenția spre întrebările practice privitoare la condiția umană în contextul unei vieți decente și ordonate, respectiv ce înseamnă aceasta pentru om. Deseori este numit părintele ramurii filosofice numită etică. Tocmai preocuparea și orientarea sa către chestiunile de etică au generat numeroase conflicte, deseori deosebit de violente, cu înțelepții și conducătorii cetății – asociindu-i-se acuzații conform cărora ar fi corupt și influențat mințile generației tinere, printre care numeroși copii a celor bogați cu idei populiste și revoluționare.

Fiind atenți la amănunțele existenței sale și judecându-i opera, se poate spune despre Socrates că a fost un nonconformist. Acesta, obișnuia deseori să-și provoace auditoriul la a găsi definiții și explicații pentru diferite noțiuni uzuale ca „frumos”, „bine” etc, doar pentru a dovedi cu judecăți argumentate că toate definițiile propuse și conceptele comune duceau la paradoxuri sau absurdități. Contemporanii săi considerau în parte că există o viclenie în metodele sale și că acesta ar ști mult mai multe decât ar fi lăsat că se creadă.

Metoda sa evidențiază însă pericolul acceptării necritice a credințelor. Apoi, despre el se poate spune că este persoană căreia filosofia îi datorează în mare parte evoluția către o disciplină modernă a unei reflecții critice continue.

„Cel mai mare pericol, atât pentru individ, cât și pentru societate, constă în suspendarea gândirii critice” – spune Socrates.

După cum am mai subliniat ideile și conceptele sale filosofice au găsit o largă audiență și receptivitate în rândul tinerilor care l-au admirat și apreciat. Pe acest fond însă,

filosoful și-a făcut numeroși dușmani care nu vedeau cu ochi buni propagarea în comitate a unor „mentalități viciate”. În jurul vârstei de 70 de ani, Socrate este dus în fața justiției. Acuzația: „corupere a tineretului” și „lipsa de credință în zeii orașului”.

Paralel cu o presupusă vinovăție reală, se crede că acuzațiile au fost „lucrate” pentru a determina să renunțe la discursurile sale publice provocatoare și pentru a convinge cetățenii Atenei că noua conducere ducea o politică fermă în privința legii și ordinii. În timpul derulării judecării Socrate și-a susținut cauza în stilul său care-l caracteriza, apărându-se singur, cu fermitate, acuzându-și acuzatorii, afirmând că Dumnezeu însuși îl trimise-se să practice și să predea filosofia. Se crede că dacă pleda vinovat, era achitat, putându-și trăi restul vieții în liniște, ca cetățean de rând. Rămâne 30 de zile în închisoare, fiind gata oricând să se supună legilor cetății. Refuză evadarea pe care i-o propune Criton.

„Prietenii mei – spune Socrate – ați uitat că există un martor care ne vede și care mă va condamna dacă urmez sfaturile voastre: legile țării noastre? Nu le auziți strigându-mi: Socrate, ce faci? A-ți pune în aplicare fapta pe care o prepari, ce altceva decât a ruina legile republicii?...”

După deliberări, instanța de judecată găsește că este vinovat. Cerându-i-se părerea cu privire la sentință, Socrate sfidează instanța de judecată. Drept replică, scandalizați și considerați jigniți, chiar și cei dintre membrii Curții, care nu-l găsiseră vinovat, își schimbă votul, condamnându-l la moarte prin obligarea acestuia să beie o cupă de cucută. Cu un calm desăvârșit, Socrate a acceptat sentința, supunându-se legilor Curții, interzicând familiei și prietenilor să solicite amânarea execuției.

Toată istoria procesului lui Socrate, sfârșitul acesteia, precum și discursul său final, sunt deosebit de frumos și emoționant redate de Platon în „Apologia”, „Curiton” și „Phaedon”.

Rămân celebre cuvintele lui Platon: „Singurul lucru pe care îl știu e că nu știu nimic”.

Despre moartea lui Socrates se poate spune că la fel ca și viața sa, au fost de o frumusețe unică, frumusețe senină și clasică.

SOCRATES A ÎNVĂȚAT PRACTIC VIRTUTEA.

Întotdeauna, îmbrăcat cu o mantie sărăcăcioasă, modestă, el străbătea cu picioarele goale străzile Atenei, implicându-se deseori ca un consilier moral, un director de conștiințe, în afacerile intime ale cetățenilor, îndemnându-i să practice virtutea. Exemplul existenței personale, persuasiunea cuvântului său îi garantau aproape întotdeauna succesul. Scopul său primordial în tot ce făcea și gândea ținea educația morală a tinerilor atenieni. Acest fapt însemna pentru Socrates împlinirea unei datorii patriotice și, după credința sa, a unei misiuni divine.

Studiind metoda întrebuințată în promovarea stilului său de învățământ, putem constata că Socrates stăpânea un adevărat geniu al interogării. Aproape niciodată el nu întrebuința forma expozitivă, directă, ci proceda prin întrebări. Atunci când dorea să combată eroarea, el apela la ironie (în formularea timpului, cuvântul ironie însemna interogație). Prefecându-se ignorant, ca și cum ar fi vrut să fie instruit de interlocutorul său, îl provoca să-și expună ideile obligându-l practic, printr-o serie de întrebări subtile, în contradicție cu el însuși. Odată îndepărtate opiniile false, metoda sa devenea

pozitivă. Socrates întotdeauna conducea discuția astfel încât, în mod natural, neforțat, auditoriul putea să descopere singur, profunzimea adevărului. Putem spune că valoarea metodei socratice stă tocmai în provocarea gândirii discipolului, în apelul abil la spontaneitatea lui.

DOCTRINA MORALĂ

După cum am mai spus, din păcate, Socrates nu a scris nimic. Cunoaștem doctrina sa doar prin operele discipolilor săi Platon și Xenofon. După cum am precizat, putem considera ca miez al moralei socratice maxima: „Cunoaște-te pe tine însuși” al cărui sens poate fi tradus prin „trebuie să știi prin reflexie ce ești, să-ți dai seama ce este în tine esențial și permanent, să deosebești ceea ce este bun sau rău, nobil sau comun, puternic sau slab în individualitatea ta; Și lucrează conform naturei acestui EU adevărat, adâncește-l, scoate la iveală bogățiile sale specifice. Valoarea etică a acestei cunoașteri e considerabilă, căci ea înseamnă A ȘTI, acolo unde este mai greu să ști, în propria ta ființă, acolo unde amorul propriu și alte tendințe naturale se opun cunoașterii obiective. Numai ea dă o deplină conștiință despre ceea ce individul trebuie să facă.”

Prin ironie, Socrates arăta oamenilor că nu se cunosc și le cerea un examen de conștiință mai atent. La o observație atentă am putem spune că Socrates a încercat să substituie termenilor vagi întrebuițați în morală concepte bine definite. Pentru aceasta el se servea de raționamentul inductiv și definiții universale. Intenția lui era de a defini virtuțile: curajul, temperanța etc. Socrates definește binele ca fiind ceea ce toți oamenii, fără excepție, respectă, ceea ce este universal recunoscut. Despre justiție spune că este întotdeauna un bine

prin ea însăși. Binele își are originea în rațiune, rațiunea fiind natura însăși.

Socrates spune că morala are drept scop viața fericită. „Am accepta să trăim – se întreabă Socrates – dacă în posesia unei prudențe, unei inteligențe perfecte, n-am avea partea noastră de plăcere?”.

După părerea lui Socrates, virtuțile sunt mijloacele de a ajunge la fericire. Virtutea, prin excelență este înțelepciunea, știința generală a binelui. Dacă binele este natura însăși, este imposibil ca cineva să facă răul voluntar. El pare să aibă o părere optimistă despre oameni. „Dacă ști binele, îl faci” – spune Socrates. Nimeni nu face răul din voința de a-l face. Trebuie crezut că orice om urmărește un bine. Normal, el poate numai greși în ceea ce consideră drept bine. Totul este ca omul să știe ceea ce e bine și atunci nu poate să dorească răul. Prin cultivarea inteligenței, a puterii de a percepe raporturile și armonia lucrurilor, viața poate fi îndrumată spre virtute. Afirmând că virtutea înseamnă a ști, că ea se poate învăța, etica lui Socrates ia o coloratură pronunțată, intelectualistă care va stăpâni întreaga etică de mai târziu a antichității.

Fără îndoială, se poate aduce o critică serioasă acestei concepții deoarece cunoașterea virtuții nu este de ajuns pentru a fi bun. Îndărătul conștiinței trebuie să stea voința, hotărârea și puterea de a trece la faptă.

COMBATEREA SOFIȘTILOR

Sofiștii vedeau în legi simple convențiuni, făcute de legislatori pentru a înfrâna natura omului, prin teama de pedeapsă. Întotdeauna, însă, o persoană puternică trece peste legea omenească și revine la natură. Socrates a împărțit legile în legi scrise și legi nescrise. Adevăratele legi, spune el, sunt

cele nescrise. Aceea care violează legile stabilite de zei nu se pot sustrage sancțiunii divine. Pe de altă parte, legile scrise sunt instituții care își au explicarea în natura lucrurilor. Prin reflexie oameni au substituit dezordinii sociale, ordinea, armonia, echilibrul între diferitele clase de oameni care reprezintă aptitudinile deosebite ale naturii omenești.

MORALA LUI PLATON

Anul nașterii lui Platon este 427 î.e.n. Nu se știe însă cu precizie locul nașterii, localitățile unde se presupune că a văzut lumina zilei fiind Atena sau Egina. Numele său original este Aristocles. Filosof grec, este considerat unui dintre cei mai importanți gânditori ai antichității, cel mai ilustru dintre elevii lui Socrates. A fost membrul unei familii nobile și bogate. A urmat 10 ani învățăturile lui Socrates. După moartea acestuia Platon a întreprins o serie de călătorii în Italia, Sicilia și Egipt. Întors în Atena, a întemeiat în anul 387 î.e.n. Școala filosofică numită Akademia. Este recunoscut ca fiind purtătorul de cuvânt a lui Socrates, în cele peste 20 dintre dialogurile sale printre care amintim „Banchetul”, „Fedon”, „Statul”, „Parmenide” ș.a. Aristocrat atenian, are ambiții politice. Ca apropiat a lui Socrates, ajunge de mai multe ori în Sicilia, unde îl cunoaște pe tiranul Dinoyosos și anturajul acestuia. Deși nu există certitudine în privința scrierii dialogurilor, acestea sunt repartizate de regulă în trei grupuri: timpurii, de mijloc și târzii.

După Platon, adevărata realitate o constituie Ideile sau Formele (eidos- forma de frumos sau frumosul de sine, ideea de om). Esențe inteligibile, constituind o existență în sine în afara spațiului și timpului. Copiile sau umbrele degradate ale ideilor ar fi lucrurile din realitatea sensibilă. Acestea din urmă fiind într-o continuă curgere și devenire nu au deplină realitate, nu pot fi obiect al științei ci numai al „opinieii”. Adevărata

știință se întemeiază pe „reamintirea” ideilor, pe care sufletul nemuritor al omului le-a contemplat într-o existență anterioară. În ciuda fondului său idealist, Teoria platoniană a ideilor conține o gândire dialectică prețioasă.

Se poate spune cu certitudine că Platon a pregătit terenul pentru constituirea logicii ca știință de către urmașul său Aristotel. Concepția filosofică platoniană constituie fundamentul unei utopii sociale arisocratice. Statul ideal imaginat de el, trebuia să fie împărțit în trei caste:

1- filosofii – adică aceia care erau conducătorii;

2 – gardienii – adică apărătorii statului;

3 – agricultorii și meseriașii – sclavii care nu făceau parte din Stat.

În contextul bogatei sale creații filosofice, Platon poate fi considerat întemeietorul unor teorii etice și estetice originale, bazate și ele pe Teoria ideilor. Întreaga evoluție a idealismului a fost influențată de filosofia platoniană care a rămas până astăzi un model clasic. Este recunoscut ca fiind un desăvârșit maestru al dialogului și unul dintre marii stilști ai prozei din Grecia antică.

Alfred North Whitehead afirma în mod justificat că „cea mai corectă caracterizare a filosofiei occidentale este cea a unei serii de note de subsol la Platon”. Nu există vreo temă de interes filosofic care să nu își găsească locul în corpus-ul operei sale. În acest context este mai mult decât dificil de caracterizat și evaluat un asemenea vast și cuprinzător canon al gândirii. Sintetizând, putem observa, însă, că în marea parte a scrierilor sale el tratează conceptul unei realități a formelor ideale. În gândirea platoniană, lumea experiențelor este iluzorie, din moment ce doar ceea ce este neschimbător și etern este real. Ideea este „împrumutată” de la Parmenide.

„Așadar, - spune Platon – trebuie să existe o lume a formelor eterne, neschimbătoare, care sunt modelele ale fenomenelor efemere pe care le observăm cu ajutorul simțurilor”. Gândirea creștină a fost profund influențată de această idee, în care omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Iată doar un exemplu prin care filosoful grec și-a pus amprenta asupra teologiei creștine.

Teoria platoniciană a formelor nu privea doar obiectele materiale. După părerea filosofului „există forme ideale ale conceptelor abstracte sau universale, ca frumos, dreptate, adevăr și ale conceptelor matematice, anume numărul și clasa”. Prin susținerea concepției platoniciene de către Frege și Godel, concepție care se regăsește în ansamblul gândirii filosofice a acestora, scoate în evidență influența lui Platon asupra filosofiei secolelor scurse de-a lungul a peste două milenii de existență umană.

Lucrarea cea mai cunoscută și comentată a lui Platon este REPUBLICA. Conținutul acesteia aprofundează Teoria formelor. Din dorința de a încerca înțelegerea naturii și valoarea dreptății, filosoful ne oferă o viziune a unei societăți utopice condusă de o elită formată din gardieni educați de la naștere în spiritul conducerii, restul societății fiind împărțiți în soldați și oameni de rând. Cetățeanul ideal din cadrul Republicii înțelege că trebuie să-și pună energiile și întregul talent în folosul comunității, asumându-și această sarcină. Libertățile și drepturile individului în REPUBLICA lui Platon nu cunosc o atenție deosebită; deoarece totul este controlat cu rigurozitate de conducători, pentru binele statului, ca întreg.

Republica reprezintă o încercare de a descompune forma ideală a unei societăți. O societate reală ar trebui să promoveze binele comun al tuturor membrilor societății. O astfel de

societate ar putea fi puternică și invincibilă, imposibil de cucerit și stăpânit de către dușmani.

„Însă, cel mai important, o asemenea societate ar fi dreaptă cu toți cetățenii săi, luând și dând fiecăruia partea sa, fiecare dintre ei participând la binele tuturor” – credea Platon. Societatea ideală, gândită și prezentată de filosof rămâne și astăzi un subiect deschis controversei.

Platon continuă doctrina lui Socrates, lărgind-o prin metafizica sa. Principiul filosofiei morale a alui Platon și poate al întregii sale filosofii este concepția dualistă a naturii omenești: în fiecare dintre noi există două forțe contrarii, de o parte intuiția adevăratei realități a ideilor, respectiv, de altă parte, senzația fizică, dorința oarbă a plăcerii. Cu alte cuvinte, un principiu activ, spiritual, asociat cu pasivitatea și rezistența materiei. Ideile nu sunt numai principii ale cunoașterii, modelele după care s-au format obiectele particulare care ne apar sub forma materială, sensibilă, ci sunt ceea ce este întradevăr existent, real, esența permanentă a lucrurilor. Ceea ce nu aparține esențial unui lucru, adică partea concretă a fenomenului sensibil, material, reprezintă principiul răului. Cea mai înaltă idee este cea a binelui care se confundă cu esența divinității. La cunoștința ideilor ajungem prin rațiunea pură. Această cunoaștere superioară nu este însă opera vieții omenești ci este o reminiscență a unei vieți anterioare în care sufletul participă nemijlocit la principiul lucrurilor.

Metoda pentru a ajunge la idee – care dă cunoaștere esenței – este dialectica, cuprinzând sinteza prin care concepem o idee foarte generală despre fiecare obiect și diviziunea prin care precizăm această concepție generală.

CONTINUAREA LUPTEI ÎMPOTRIVA
SOFIȘTILOR

Platon continuă lupta lui Socrates contra sofștilor. Plecând de la conceptele lui Callicles și Thrasimachus care susțineau că legile sunt simple convențiuni sociale, că omul abil și puternic își satisface toate pasiunile, Platon susține că există o lege morală care nu depinde de capriciul legislatorilor. Este o exprimare clară contra acestei morale a puterii. Platon se opune imoralismului lui Callicles însă ironizează în același timp idealul de o extremă rigiditate a cinicilor. Dorința și pasiunea nu sunt rele prin ele înșăși, numai în excesul lor. Natura bine înțeleasă nu contrazice viața morală.

Pentru Platon sufletul omenesc este o unitate complexă compusă din trei părți diferite:

1- dorințele sensuale; 2 - pasiunile nobile (voința); 3 - rațiunea

Fiecare parte are o funcțiune specială și exprimă o anumită virtute. Virtuțile esențiale sunt patru la număr. Trei corespund la cele trei părți ale sufletului. Virtutea dorințelor inferioare este temperanța, a pasiunilor nobile este curajul iar virtutea rațiunii este înțelepciunea. A patra virtute, justiția, rezultă din ansablul celorlate trei, ea menținând între cele trei părți ale sufletului ordinea și armonia. Platon spune că virtuțile sunt mijloace care permit să se dezvolte puterile naturale ale omului.

TEMPERANȚA

Această noțiune în concepția lui Platon are un sens mult mai larg decât cuvântul temperanță, adică limitarea plăcerilor naturale. Înseamnă justa măsură, ordonarea vieții interioare, armonia sufletească. Partea ei negativă nu înseamnă extirparea

sentimentelor ca la stoici, nici ascetismul creștin, ci numai stăpânirea de sine, combaterea oricărei exagerări a sfâșierii interioare. Partea ei pozitivă înseamnă puterea asupra efectelor și tuturor forțelor obscure ale vieții: instincte, nevoi etc. Care prin tendința lor tiranică, pot dispersa spiritul și tulbura liniștea interioară. Cu alte cuvinte, formarea vieții afective în sensul armoniei, disciplinarea, spiritualizarea ei.

Așadar, putem spune că temperanța este starea de pace acea demnitate calmă, fără tensiune, care ne impresionează atât de mult în arta helenică, seninătatea interioară, simplitatea nobilă a celebrului Venus din Milo, majestatea fără emfază a sculpturilor din Friza, Panateenelor (Parthenon).

Vitejia, curajul, reprezintă bărbăția, neclintirea în fața primejdiei, învingerea de sine. Ea este totdeauna acolo unde ni se cere să rezistăm îndârjit și merge până la jertfirea vieții și bucuria sacrificiului. La eleni, curajul are sensul adânc etic al unui act al libertății interioare și responsabilității personale. Cine are curajul spre faptă trebuie să aibă totodată curajul de a suferi consecințele, durerea. Hotărârea lui Socrates de a muri este cel mai sublim exemplu de înaltă concepție morală. Și pe acest fond, putem sublinia faptul că temperanța, curajul sunt condițiunile înțelepciunii.

Purificând sufletul de pasiuni putem spune că facem o pregătire pentru înțelepciune, pentru virtutea rațiunii. Acest fapt dă posibilitate individului să-și stăpânească dorințele și să se ridice deasupra lumii materiale și simțurilor, către contemplarea Binelui și Adevărului. În tot acest context larg, toate aceste virtuți urmăresc în comun realizarea unui scop mai înalt: Justiția. În sistemul de virtuți platonician, justiția poate fi considerată ca o încoronare a stăpânirii de sine, curajului și înțelepciunii. Justiția consistă într-o ordine și armonie, care se

realizează atunci când toate părțile sufletului își îndeplinesc funcția lor.

Atenția pe care o acordă Platon justiției se explică prin direcția ei socială. Pe când celelalte virtuți platoniciene se referă la conduita interioară, justiția este o atitudine față de semenii noștri. A fi just înseamnă a aprecia corect, cu egală măsură pe alții, mai precis a da ceea ce este egal ca valoare. A fi drept este un act de demnitate morală. „Cel care suferă nedreptatea este de 729 de ori mai fericit decât cel care o face” – spune Platon.

Concepția morală a lui Platon stă în strânsă legătură cu dualismul sistemului său filosofic. Dacă ținem seama că pasiunile nobile sunt intermediare, că ele se pot alia cu rațiunea sau dorințele inferioare, după direcția pe care o dăm vieții, rămân două părți esențiale în om: plăcerile sensuale și rațiunea. Existența umană închinată doar plăcerilor fizice este ignorantă și neputincioasă. Ignorantă pentru că nu cunoaște binele adevărat, nu poate face deosebire între plăceri, respectiv, neputincioasă pentru că nu-l poate atinge singur.

Vom putea spune oare că reușim trecerea în extremitatea opusă a ascetismului pur, îndepărtând din sufletul nostru orice plăcere, orice înclinare? O asemenea existență ar fi probabil imposibilă naturii omenești. Totodată, o viață incompletă nu ar putea face pe om fericit. În mod normal, nici un element al naturii omenești nu poate fi sacrificat în profitul altuia superior, ele însă trebuiesc ordonate, ierarhizate.

Platon arată în „Philegos” că „Binele este un amestec proporționat, armonios din plăcere – pe care o compară cu o fântână de miere – și înțelepciune, fântână sobră căreia vinul îi este necunoscut și de unde izvorăște o apă sănătoasă.”

Cum poate oare ființa umană să realizeze această armonie? Printr-un singur mod, adică prin știință, care este cunoașterea

raporturilor imuabile a lucrurilor, a ordinii și armoniei. Persoana care cunoaște bine raporturile dintre oameni nu poate fi injust. Știința dă toate virtuțile. Cine are adevărata înțelegere a binelui în mod sigur, acela este un om bun. Această doctrină, care constă în a confunda știința cu virtutea, este împrumutată de la Socrates și precizată de Platon.

Dacă vom considera că virtutea este „a ști” se naște o firească întrebare: „Se poate transmite această știință, poate fi învățată virtutea sau este ceva înnăscut de la natura conștiinței morale, o proprietate primitivă a sufletului? „Această alternativă trebuie înțeleasă ca o disjuncție riguroasă” precizează N. Hartman.

Dacă virtutea este ceva care se poate învăța, conținutul ei nu poate fi o proprietate specifică a conștiinței morale, a sufletului. Putem spune atunci că este o creație omenească și nu are o valoare absolută. Relativitatea cunoașterii susținută și de sofști se aplică și la conștiința morală. Dependența conduitei morală de știință înseamnă în acest caz părăsirea criteriilor absolute, imuabile ale binelui și răului. Și invers, dacă virtutea este înnăscută de la natură, ea este o unitate de măsură stabilă a valorii, o proprietate originală a conștiinței, fundamentul cunoașterii morale, însă ceva care nu se poate învăța. Sufletul nu poate scoate decât din el. Pentru etică, aceasta înseamnă însă izolarea în teorie, în nepractic, în contemplativ.

Platon tratează această problemă în „Menon”. Omul moral are în sine, în adâncul sufletului său, cunoștința a ceea ce este bun. Ea îi devine conștientă prin propriul său efort sau prin învățare. A învăța pe cineva virtutea este a-l face atent asupra conștiinței binelui, pe care el o are în adâncul său, a-l provoca să privească în sine însuși. Se poate învăța ceea ce este dat ca un conținut primitiv al conștiinței. În concluzie, putem spune

că Platon nu vede o opoziție între proprietate de a putea fi învățată și caracterul înnăscut, primitiv al virtuții.

Putem spune, așadar, că binele pe care vrea Platon să-l definească nu este numai un bine uman, relativ, el este binele în sine, binele suveran absolut. Această definiție se sprijină pe o concepție metafizică despre univers, fără de care nu putem înțelege înțelepciunea platoniciană. Ca idee, universul este opera unui artist divin, o ordine în care domnește proporția geometrică, altfel spus într-un singur cuvânt, un cosmos. Virtutea înseamnă pentru persoana umană alinierea la această ordine universală.

RAPORTUL DINTRE VIRTUTE ȘI FERICIRE

Virtutea este floarea naturii. Prin ea, omul participă la unitatea divină. Eliberat de lumea sensibilă, el se înalță către regiunile eterne, lumea ideilor. Virtutea poate aduce fericirea, căci ea este singurul bine natural al sufletului. „Cel drept este fericit. - precizează Platon - El poate fi nedemn tratat de oameni, târât în închisoare, biciuit, torturat, pus în lanțuri; el va fi mai fericit decât cel rău.” (Republica, cap. I, pg. 354).

Ca o părere generală, putem spune că morala lui Platon este o construcție apriori a moralei. Ceea ce o caracterizează mai întâi este metoda. El duce virtuțile morale din conceptul metafizic al binelui în sine, în absolut. Însă binele absolut este o problemă metafizică foarte discutată ca să poate servi de fundament moral. Numai prin rațiune, apriori, se poate afirma că există un bine universal, către care tinde întreaga natură și căruia i se subordonează toate celelalte valori. Deci, nu prin observarea realității morale, ci apriori, prin pură reflexie, determină Platon esența binelui.

Confuzia între știință și virtute, deși mai atenuată decât la Socrates, este o idee principală a moralei lui Platon.

Dacă este deajuns „să ști” pentru a face binele, atunci fapta rea nu este decât efectul unei ignoranțe sau erori, ea nu este niciodată voluntară.

În gândirea lui Platon, virtutea este concepută ca o armonie, o stare de liniște a sufletului. Prin aceasta, el exprimă concepția naturalistă a elenilor: „virtutea este exercițiul normal al unei funcțiuni care depinde de natura însăși. Viața morală înseamnă însă luptă, străduință și obligație”.

Despre armonia socială – așa cum o definește Platon – putem spune că implică un acord perfect între natura individuală și funcția socială a omului. Fiecare ființă este destinată de la natură să îndeplinească o funcție determinantă și numai pe aceasta. Justiția și legalitatea, departe de a fi însă produse spontane ale naturii noastre, sunt rezultatul unui efort de voință, de multe ori penibil, susținut de o îndelungată educație. Pentru a-și dori liber legalitatea, ființa umană trebuie să-și învingă voința puterii, tendința spontană de a călca sfera altuia de activitate, invidia bunurilor străine.

MORALA LUI ARISTOTELES

Aristoteles se naște în orașul Stagyră, colonie greacă în Tracia în anul 384 î.e.n. După denumirea orașului natal i se mai spune Stagyritul. Tatăl său Nicomachus, era medic și prieten al lui Amyntas al III-lea, regele Macedoniei. A fost savant și filosof grec. Este considerat alături de Imanuel Kant ca fiind unul dintre cei mai importanți filosofi ai Europei. Este cunoscut ca fiind unul dintre cei mai de seamă discipoli ai lui Platon. De la vârsta de 17 ani a învățat și s-a instruit la „Academia” lui Platon. Stagiul de studii platoniene durează aproape două decenii, până la decesul maestrului.

A fost însărcinat de Filip, regele Macedoniei, cu educarea fiului său Alexandru, pe atunci în vârstă de 13 ani. Scribe special pentru elevul său numeroase lucrări pe diverse teme, din păcate astăzi pierdute. El păstrează mult timp legături de prietenie cu fostul său elev devenit celebrul și cunoscutul Alexandru cel Mare.

Întors la Atena, în perioada ce a urmat, Aristotel își formează propria instituție pe care a numit-o „Lykeyon” (Lyceul) unde va promova un concept filosofic cu totul diferit de cea a fostului său dascăl, atât ca metodă cât și conținut. A optat pentru această denumire întrucât stabilimentul se afla în apropiere de templul lui Apollo cu același nume. Discipoli săi se numeau peripateticieni, de la cuvântul a se plimba, din cauza obiceiului lor de a învăța plimbându-se. A concentrat multitudinea cunoștințelor dobândite până la el din diferite domenii, punând bazele multor discipline noi ca: logica formală („Organon”), psihologia („Despre Suflet”), politica și economia politică („Politica”), etica („Etica nicomanică”), estetica („Poetica”), zoologia etc. Pe baza deosebirii dintre facultățile sufletești a clasificat științele în: teoretice, (metafizica, fizica, matematica), practice, (politica, economia,

etica) și poetice (poetica, retorica). A considerat că științele trebuie să explice ființarea și devenirea lucrurilor individuale compuse din materie și formă, trecerea lor de la potență la act. A considerat formele ca inseparabile de materie și generalul de individual. Știința supremă este metafizica, ea ocupându-se cu studiul primelor cauze și principii („Metafizica”). A elaborat o gnoseologie realistă, cu elemente dialectice. Fizica, în egală măsură știință a naturii și filosofiei, va studia știința în măsura în care participă la mișcare („Fizica”). Concepția sa - materia este pasivă, o simplă potențialitate care se actualizează numai prin acțiunea formei – l-a adus în cele din urmă la idealismul obiectiv, la postularea divinității ca formă pură și ca „prim motor imobil”. Concepând creația artistică drept o mimesis, conturează în „Poetica” o doctrină devenită mai târziu clasică în care generalizează principii ale artei ce vor căpăta ulterior caracter normativ. Metafizica, cosmologia și fizica lui Aristoteles, interpretate de multe ori denaturat, au dominat, începând din secolul XIII gândirea medievală europeană. Logica lui și numeroase dintre virtuțile sale în toate domeniile, își păstrează actualitatea până în zilele noastre.

Aristoteles a fost un spirit universal, care a scris în cele mai variate domenii: știința, filosofie, probleme literare etc. Este uimitoare și de neîntrecut contribuția lui Aristoteles la dezvoltarea și desăvârșirea istoriei și gândirii occidentale. În egală măsură om de știință, astronom, gânditor politic, nu în ultimul rând filosof și inventator a ceea ce astăzi numim logică, formală sau simbolică. Lucrările sale de biologie, psihologie, etică, fizică, metafizică și politică, gândite și elaborate cu mai bine de două milenii în urmă, au avut și au o veșnică actualitate, multe dintre conceptele sale fiind subiect de curs în facultățile unor mari universități ale lumii.

La moartea lui Alexandru, partidul Antimacedonian îl acuză pe Aristoteles de încălcarea religiei. Bătrânul filosof, în vârstă de 70 de ani, trebuie să se refugieze în insula Eubeea unde nu peste foarte multă vreme va și muri.

Teoria ideilor lui Platon influențează în parte, logica și metafizica lui Aristoteles. El nu are un punct de vedere absolut formal în logică, conceptele, ideile generale și abstracte nu sunt numai unități de înțeles, ca pentru noi – noi putem defini de exemplu, și obiecte care nu există - ele există și trebuie descoperite. Spre deosebire de Platon pentru care ideile există independent și înainte de orice realitate – generalul cauzează singularul, particularul – pentru Aristoteles ideile generale există în lucruri, se valorifică în ceea ce sunt. Ele pot fi izolate prin gândire. Individualul există, orice ființă este totodată materie și formă, adică idee. Materia este ceva în spațiu. Ea este o posibilitate, o potență de a deveni o realitate, așa cum un bloc de marmură are posibilitatea de a deveni Apollo, prin mânăuirea cu măiestrie a unei dălți de către un sculptor. Materia are însă o receptivitate neutră, indiferentă: marmora ar putea deveni Apollo, dar în același timp și Dionysos, sau orice altă personalitate. Numai prin formă (idee) capătă o realitate completă bine definită. Trecerea de la posibilitatea vagă, la realitatea perfectă, se datorește forței (tendinței) către existență. Această putere care realizează ceva o numește Aristoteles entelechia.

Există o singură ființă care este idee pură, fără materie: Dumnezeu. El nu conține nici o posibilitate care să nu fie reală. Dumnezeu este gândirea însăși. La ce gândește Dumnezeu? El este „cea mai superioară ființă, deci gândește asupra gândirii însăși” spune Aristoteles. El pune totul în mișcare, fără a se schimba însă, rămânând același în veșnicia lui.

Aproape două secole de la moartea filosofului grec, scrierile sale au fost considerate pierdute. Printr-o fericită întâmplare însă, acestea au fost descoperite în insula Creta. În jurul anului 500, Boethius traduce majoritatea operelor lui Aristotel în limba latină, fiind astfel posibilă răspândirea și perceperea conținutului acestora în toată zona orientului apropiat. Țările bătrânului continent au ignorat scrierile lui Aristotel fiind acceptate lucrările lui Platon. De abia în secolul al XIII-lea creația aristotelică trezește interesul Europei Occidentale datorită lui Toma d'Aquino, care a încercat să împace doctrina creștină cu opera filosofului grec.

Poate că mai mult ca toți gânditorii din perioada existenței sale, Aristotel a pus accent în studiile sale pe observația și clasificarea strictă a datelor., fapt pentru care este considerat părintele metodei științifice și a științei empirice. Este interesant de constatat că, acum mai bine de 2000 de ani, un filosof grec considera important să țină cont și să ia în considerare pentru luarea unei decizii importante, atât de opiniile experților, cât și de cele ale oamenilor de rând, înainte de a-și prezenta propriile argumente. Caracteristica acestei metode filosofice statuate de Aristotel era rigurozitatea, lipsindu-i tonul prozelit al multora dintre predecesorii săi. Spre deosebire de Platon, nu era de acord cu existența unei discipline bazate pe un principiu filosofic universal căreia i-ar fi subminate toate ramurile diversificate ale cercetării umane.

„**Științe diferite**, necesită axiome diferite și admit grade variate de precizie în conformitate cu subiectul tratat” – susținea Aristotel. De asemenea, acesta nega posibilitatea existenței unei legi exacte ale naturii umane, susținând însă că anumite categorii metafizice – cum ar fi cantitatea, calitatea, substanța și relația – sunt aplicabile descrierii tuturor fenomenelor.

SCOPUL ACTIVITĂȚII MORALE: FERICIREA

Dintre toate sistemele de morală ale Greciei antice, gândirea filosofică a lui Aristoteles redă într-un mod deosebit de credincios și pur spiritul elenic.

„Nici un alt moralist n-a dat o înfățișare ideală a vieții, în care să fie așa de fericit exprimat, ceea ce este mai profund și mai viu în sufletul grec.” – precizează Olle – La prune în „Morala lui Aristotel” pg. 76.

Conform gândirii lui Aristoteles și în Etică, la fel ca pretutindeni, trebuie definit scopul și determinate mijloacele proprii de a atinge acest scop. Etica nu este o știință exactă ca matematicile ci o disciplină care vrea să facă pe oameni mai buni. Ea are deci un scop practic și nu binele absolut, ca la Platon, ci un bine determinat, acela pe care omul îl poate atinge prin acțiunile sale. Pentru a cunoaște acest bine, trebuie să ne servim de observație și inducție. Viața și experiența existenței ne arată însă că oamenii caută toți fericirea. Deci, fericirea este scopul către care tinde ființa umană în acțiunile sale. Fericirea este scopul dorit pentru el însuși. Toate celelalte bunuri ca cinstea, plăcerea, înțelpciunea, nu sunt dorite de ele înșile, ci ca mijloace pentru fericire.

Aristoteles precizează că fericirea constă în a trăi conform virtuții. Ea este activitatea sufletului, conform celei mai perfecte și mai complete virtuți.

Omul este cu adevărat om atunci când își împlinește cât mai mult și mai bine posibil opera sa de om. Funcția proprie, distinctivă a omului este de a trăi conform rațiunii. Viața

conform rațiunii ne dă fericirea și virtutea care sunt inseparabile.

Principiile etice ale lui Aristoteles dau o sumă de proceduri prin care rațiunea poate să străbată și să conducă întreaga activitate. Descripția pasiunilor, analiza relațiilor sociale, fac din „Etica nikomachică” o operă din cele mai valoroase, izvor nesecat pentru orice cercetare a valorilor etice.

TEORIA VIRTUȚII

Aristoteles a elaborat o teorie originală despre virtute. Acesta consideră că virtuțile sunt de două feluri: virtuți ale intelectului, adică dianoetice și virtuți ale caracterului, adică etice.

Virtuțile intelectuale pot fi definite ca: înțelepciunea, prudența, virtuțile morale ca temperanța și generozitatea.

„Virtuțile intelectuale iau naștere și se dezvoltă prin instrucție. Ele au nevoie de o lungă experiență. Nici una dintre virtuțile moarte nu ne este dată de la natură. Căci nimic natural nu poate fi schimbat prin obișnuință. Virtuțile le obținem prin activitate îndelungată, așa cum se întâmplă cu artele. Căci, ceea ce trebuie să facem după ce-am învățat, învățăm făcând. Astfel ajungi prin construcție un arhitect, prin cântat de țiteră un cântăreț. Tot așa devenim prin acțiuni juste, just, prin observarea măsurii temperat, prin fapte de curaj curajos... Nu trebuie deci să confundăm virtuțile etice, adică puterea voinței, dominând pasiunile, cu virtuțile dianoetice. Adică inteligența, care caută calea cea dreaptă.” – precizează Aristoteles.

Mai departe, filosoful grec arată că virtutea constă în a găsi mijlocul just între acțiunile și pasiunile care comportă un exces sau o scădere. Virtutea este un obicei, un habitus care ține

drumul de mijloc, hotărât prin rațiune și anume, astfel cum îl definește un om înțelept.

Virtutea mai poate fi definită ca fiind ceva de mijloc între două extreme, ambele rele. Una este „în mai mult” adică exagerarea, respectiv, cealaltă „în mai puțin”, adică lipsa. Adoptând acest criteriu, Aristoteles analizează mai multe virtuți:

1.CURAJUL este mijlocul just între temeritate, adică îndrăzneala oarbă și lașitate.

2.TEMPERANȚA este mijlocul just între desfrâu și insensibilitate. Este un mare merit a lui Aristoteles de a fi văzut în opoziție cu Cinicii și Stoicii o inferioritate morală în slăbirea sentimentului pentru plăcere și bunurile vieții. Cu aceasta este indicată anticipat limita oricărei specii de ascetism.

3.GENEROZITATEA, în chestiune de bani, ține locul de mijloc între risipă și zgârcenie. Ea este virtutea oamenilor cu avere modestă.

4.MĂRINIMIA se poate dezvolta doar în clasele bogate. „Un sărac nu poate fi mărinimos, căci el nu poate da cât trebuie. Dacă acesta încercă mărinimia este un prost. Mărinimia este atitudinea pe care se cuvine s-o aibă membrii claselor înstărite care știu să profite înțelept de avatajele lor sociale. Cele două vicii care li se opun sunt meschinăria, adică socoteala ultimului ban care la omul sărac n-ar avea nimic ridicol și risipa ostentativă, adică patima de a face cheltuieli mari, fără gust și rațiune” – precizează Aristoteles.

5. MÂNIA. O lipsă morală este nu numai irascibilitatea, pornirea iute la mânie, dar și incapacitatea de mânie. Atitudinea flegmatică împinsă la extrem. Este de reținut în etica lui Aristoteles valorificarea afectelor pe care am văzut-o și la Platon. Mânia este ceva bun în sine, totul depinzând de direcția justă pe care i-o dăm. Există o mânie legitimă, sfântă

chiar, pe care oricine la un moment dat, trebuie să o simtă. După părerea lui Aristoteles, acela pe care nimic nu-l poate face să iasă din calmul și indiferența lui nu poate inspira o prea mare simpatie.

6.ONOAREA. Aristoteles nu găsește un nume pentru valoarea morală în raport cu onoarea.

„Poți pretinde în îndreptățită măsură onoarea, mai mult decât este drept și mai puțin. Cine merge în această cerere mai departe se numește ambițios; Cine nu merge de-ajuns, este un om lipsit de ambiție, cine însă ține drumul de mijloc pentru acela lipsește denumirea. Există deci o anumită proprietate morală în onoare, căreia i se opune ambiția nemăsurată și lipsa de ambiție, indiferent de onoare.” precizează Aristoteles.

7. NOBLEȚEA DE CARACTER. Întocmai ca și virtuțile în legătură cu banii, Aristoteles distinge în relația către onoare virtutea dorinței juste de onoare, în mic, de noblețea de caracter îndreptată asupra valorilor de onoare, în mare. La fel ca și mărînimia, această virtute nu poate fi virtutea oricui. Acea persoană care are această virtute tinde către ceva ce poate fi denumit măreț și justifică această pretenție prin aceea că este întradevăr demn și capabil de ea. Trăsătura caracteristică este înalta conștiință îndreptățită despre el, sau mai exact spus mândria morală care se sprijină pe adevărata noblețe și demnitate. Sub aprecierea a ceea ce este înalt ca valoare morală în sine, deprecierea personală este după părerea lui Aristoteles, tot atât de lipsită de valoare etică, precum supraprețuirea de sine, Orgoliul. Virtutea care stă între ele este o virtute de înalt ordin. Aceasta poate fi caracterizată ca și conștiința valorii personale. Orice nepotrivire între evaluarea de sine și realitatea morală este nedemnă, falsa mândrie pe care existența persoanei nu o justifică, tot atât de mult, ca și lipsa de mândrie, ce se unește cu defecțiunea morală. Numai măreția reală a existenței

morale îndreptățește la mândrie, numai în raport cu valorile înalte conștiința de sine poate fi numită mândrie.

A avea noblețe de caracter înseamnă a avea sentimentul propriei demnități a iubirii din noi, ceea ce este demn de a fi iubit, ceea ce constituie adevărata noastră superioritate etică, ceea ce ne înnobilează. Anticii au cunoscut acest ideal moral superior în mod profund, atât de departe de admirarea de sine. Aristoteles nu a făcut decât să-l exprime.

8. SIMPATIA. Noțiunea este definită ca fiind atitudinea manifestată pentru bucuria meritată a unei persoane sau cosuferința pentru cel ce suferă o nedreptate.

9. SENTIMENTUL PUDORII. „Rușinea nu este o virtute și totuși cel pudic (rușinos), este lăudat căci și aici se vorbește de unul, care ține mijlocul, de altul care trece peste măsură, cum este sfiosul (timidul) și despre un al treilea care are prea puțin, sau nu are deloc sentimentul rușinii, adică nerușinatul”, spune Aristoteles. Deși nu recunoaște ca virtute sentimentul rușinii, deoarece omul virtuos trebuie să fie astfel încât să nu aibă nimic de care să se rușineze, Aristoteles îl prețuiește totuși ca valoare afectivă.

„În realitate omul face foarte multe lucruri de care se rușinează: în acest caz, este mai bine dacă îi este rușine de ele, decât dacă nu-i este. De la multe lucruri (rele) îl face să se abțină sentimentul rușinii; el simte că ar trebuie să se rușineze dacă le-ar face și îi e rușine să le facă.” – concluzionează Aristoteles.

10. VIRTUȚILE CARE SE RAPORTEAZĂ LA RELAȚIILE SOCIALE ÎN CUVINTE ȘI FAPTE. Prima dintre acestea este a fi adevărat, sincer în manifestările față de alții. Aristoteles numește această virtute Veracitate. Înțelesul pe care îl leagă filosoful grec de această virtute reiese din locul de mijloc ce îl dă între lăudăroșenie și falsa modestie. Spre

deosebire de fanfaronul care își exaltează meritele și ipocritul care își ia o poză de modestie, prefăcându-se cu multă artă că refuză omagiile altora pentru a-și atrage lauda lor, omul virtuos se arată așa cum este el, adică natural.

A doua virtute în legăturile sociale se referă la atitudinea practică în dialoguri cu semenii, ciocnirea dintre opinii. În extreme stau: cel ce caută să placă, adică lingușitorul, și cel care contrazice orice opinie, căutând să evidențieze numai pe a sa, certărețul, dificilul, cu care nu se poate discuta. Virtutea constă în această situație, în a susține prietenos, amabil, numai ceea ce ești convins că este adevărat, a-ți apăra părerile dar a lăsa și pe altul să și le apere.

O altă virtute din această categorie are drept obiect tonul dialogului, gluma și seriozitatea. Există o virtute în atitudinea față de glumă: omul cu tact rămâne demn când întrebuințează umorul. Sensul ei apare clar prin extremele descrise de Aristoteles: lipsa simțului pentru umor și frivolitate care găsește în orice ceva de râs. Virtutea aceasta a tactului social nu o are nici ceremoniosul, care nu pricepe gluma, dar nici bufonul care nu este în stare să ia nimic în serios.

CARACTERELE ETICII ARISTOTELIENE

În toate virtuțile analizate de Aristoteles domină ideea de ordine, de măsură și armonie, noțiuni atât de scumpe grecilor din antichitate. Numeroase dintre virtuțile descrise ca mărinimia, politețea etc. Sunt virtuți caracteristice unui nivel social mai ridicat. La o observație mai atentă am putea concluziona că pentru Aristoteles morala este un învățământ aristocratic care se adresează în primul rând tinerilor din clasele nobile.

Obișnuința din filosofia lui Aristoteles poate fi calificată ca o condiție a virtuții. Aristoteles este foarte aproape de mulți pedagogi moderni care susțin cu multe secole după acesta că dispozițiunile moralei iau o direcție constantă către act, numai dacă sunt transformate în deprinderi. Obișnuința face acțiunea ușoară: omul nu este cu adevărat virtuos, decât dacă nu simte nici o greutate în a face o acțiune bună. Devenită obicei, virtutea nu mai este un bun trecător, ci o pasiune durabilă.

Nu este suficient să știi că posezi virtutea ci trebuie să o și practici.

„Cine construiește bine, devine prin acesta un bun constructor... De aceea trebuie să ne ostenim de a da un caracter determinant acțiunilor noastre, căci după acest caracter se formează obiceiul. Și pentru aceasta nu este puțin lucru dacă din tinerețe ne-am obișnuit într-un fel sau altul; dimpotrivă, depinde foarte mult de aceasta sau mai bine zis totul.” precizează Aristoteles.

Una dintre caracteristicile metodei lui Aristoteles în morală este întrebuințarea analogiei – analogia actului virtuos cu operele naturii și artei. Acestea evită excesul și tind la anumite proporții juste. Fericirea este scopul acțiunii morale, deci teza eudemonistă.

Aristoteles face un studiu al valorificării pozitive a afectelor. Mânia justificată, sentimentul rușinii, ambiția nobile, și simpatia sunt valori ale afectelor. Subordonarea vieții instinctive și afective sub valorile superioare ale rațiunii nu-l determină pe Aristoteles să sacrifice forțele vitale care stau în afecte. Prin afirmarea valorii vieții în întregimea ei, Aristoteles este unul dintre reprezentanții de seamă ai naturalismului etic.

La fel ca și Platon, Aristoteles nu separă morala de politică. Virtutea nu se poate realiza decât în societate. Societatea este un fapt natural care răspunde la înclinările

omului. Tendința socială a moralei lui Aristoteles se evidențiază în studiul aprofundat al justiției și amicitiei, ambele virtuți sociale. Așa cum am arătat la Platon justiția era armonia, unitatea care rezultă din posedarea celorlate virtuți. Pentru Aristoteles justiția este o virtute aparte. Pe lângă forma generală de respectare a drepturilor altora, care face din justiție un aspect al vieții morale, Aristoteles desemnează sub numele de justiție o virtute specială, constând în a menține egalitatea în:

1. Distribuția onorurilor și bogățiilor între cetățeni – adică dreptul distributiv.
2. Contractele de orice fel: vânzare-cumpărare etc – adică dreptul contractual
3. În represiunea delictelor și crimelor - adică dreptul penal.

În tranzacțiile sociale, justiția cere ca bunurile schimbate să fie riguros egale, iar în represiunea actelor de violență ca pedepsele să fie exact proporționale greșelilor.

Adevărata unire a cetățenilor după opinia lui Aristoteles, este săvârșită de amicitie. Forma cea mai înaltă este amicitia între oamenii liberi și egali, însuflețită fiecare de iubirea de bine, care se unesc pentru a se corija unii pe alții și a se face mai buni. În consecință, nu plăcerea sau interesul, ci virtutea trebuie să fie scopul amicitiei. O trăsătură esențială a acesteia trebuie să fie dezinteresarea. Perfecțiunea amicitiei stă în a iubi mai mult decât a fi iubit.

În viziunea filosofică a lui Aristoteles viața practică are drept obiect, nu binele absolut, binele în sine ca la Platon ci un bine determinat, acela care este propriu fiecărei ființe. Deasupra vieții practice, deasupra acțiunii, al cărui scop este de a realiza armonia în viața individuală și socială, Aristoteles așează ca bine propriul naturei omenești, activitatea

intelectuală, contemplația. Omul înțelept cultivă în sufletul său rațiunea eternă și divină.

„Nu trebuie să urmărim sfatul acelor care ne recomandă să avem numai gânduri și sentimente omenești. Pentru că suntem oameni și să nu aspirăm decât la destinul unor creaturi muritoare, pentru că suntem muritori; din contra, trebuie să ne immortalizăm cât mai mult cu putință... căci acest gen de viață este prin măreție și demnitatea sa mai presus de orice. Intrarea în imortalitate prin contemplația intelectuală, este astfel scopul ultim al vieții morale.” concluzionează Aristoteles.

Faptul că Aristoteles trece de la virtuțile umane la virtutea divină, transcendentă lor, se explică prin relațiile de conținut ale moralei cu metafizica sa. Dumnezeu este substanța unică, intelectul pur, gândirea asupra gândirii însuși. Rațiunea omenească se ridică într-un elan neconținut către divinitate, adică spre ceea ce este mai înalt în gândire.

MORALA PLĂCERII CELE MAI INTENSE

„Plăcerea este singurul bun, plăcerea cea mai intensă este scopul vieții.” Iată, o teză formulată de Aristipp din Cyrena, colonie greacă din Africa, născut în anul 435, discipol a lui Socrates.

Aristipp pleacă de la principiul socratic că fericirea este scopul oamenilor și arată că fericirea stă în plăcerea prezentă. Conform filosofiei sale, fiecare ființă vie se supune unei legi universale: satisfacerea tuturor nevoilor. Toate ființele vii au o caracteristică comună. Caută plăcerea și fug de durere. Ca orice animal, și omul trebuie să urmărească plăcerea și anume plăcerea cea mai înaltă, cea mai intensă.

Analizând critic concepția moralei plăcerii din filosofia lui Aristipp putem preciza că este teza cea mai exagerată referitoare la morala fericirii și totodată cea mai greu de admis. Din mai multe motive. Vom analiza acest aspect mai întâi prin prisma unor motive psihologice.

Este oare adevărat că voința, atunci când se îndreaptă către un lucru de valoare are în vedere plăcerea. Este oare plăcerea într-adevăr un scop sau numai un mijloc? O mamă dorește binele copilului său sau vrea acest lucru doar să-și producă sieși o bucurie? Ce stă oare în centrul voinței, privirii sale de valoare? Am putea spune că plăcerea în acest caz ar putea fi cel mult un scop inconștient al conduitei. Plăcerea este un fenomen afectiv care însoțește celelalte valori de la cele mai înalte și mai spiritualizate valori morale până la cele din urmă și banale valori corporale. În nici un caz nu o putem concepe ca ultimul scop, de sine stătător al voinței noastre, ea nefiind o valoare morală, în înțelesul strict al cuvântului.

Recomandându-ne drept scop al conduitei plăcerea, această morală ne promite fericirea continuă. Ea uită însă că plăcerea nu are o unitate absolută de măsură, că ea este relativă, în contrast cu durerea. Fiecare plăcere este plătită cu durere, amărăciunea iese din plăcerea înseși. Cel mai sigur mijloc de a face oamenilor viața nenorocită este de a le da drept scop suprem plăcerea. Acest sentiment nu depinde numai de voință, ci și de împrejurările exterioare asupra cărora voința nu mai are uneori nici o influență. Ea nu poate fi obținută direct, ci numai prin obiectul care o provoacă, iar acest obiect nu are în toate împrejurările același coeficient de plăcere. Cel ce urmărește plăcerea este de foarte multe ori înșelat în așteptarea sa. Plăcerea poartă în ea germele propriei sale morți, efectele ei se pot schimba repede în contrariul ei. Acest fapt, această filosofie a voluptății a condus la condamnarea vieții, la

sinucidere. Este știut faptul că nimeni nu ia hotărârea de a se sinucide pentru că este nefericit, ci pentru că fiind prea preocupat de fericire nu îi mai rămâne nimic de ce să-și lege viața, când plăcerea îi lipsește.

Pesimismul unuia dintre filosofii care au trăit la începutul secolului III al erei noastre, Hegesias, supranumit oratorul morții, constituie un exemplu. Conform ideilor filosofice ale acestuia, plăcerea este ceva destul de repede trecător, mobil. Plăcerea nu este nemuritoare, se epuizează repede. Și dacă scopul superior al vieții este plăcerea, la ce bun să supraviețuiești plăcerii stinse? Mai bine să previi dezgustul de plăcere și tristețea, mai rea decât moartea, de a te vedea părăsit de ea, și să mori viu. Renunțarea la viață este astfel strania consecință logică a moralei plăcerii. Sub inspirația acestui fel de a gândi se formase în orașul Alexandria Academia comurinzilor din care făceau parte și celebrii Antonius și Cleopatra. Romanii decadentei, iubitori, neîntrecuți până astăzi ca exemple ai voluptății, își dăruiau într-o ultimă orgie viața ca o ofrandă destinului și se cufundau, cu un fel de repeziciune voluptoasă, în acest necunoscut pe care îl credeau a fi neantul.

Desigur, plăcerea are o valoare. Ea este legată prin legile însăși ale naturii noastre de orice exercițiu normal și sănătos al activității umane. Plăcerea este, pe de altă parte, un vehicul al valorilor morale superioare, un stimulent al virtuții, o recompensă matură a activității raționabile, cu atât mai de preț cu cât vine de la sine, după orice acțiune bună. A îndepărta oameni în numele unui fanatism moral de la acest bun evident al vieții, a proscrie plăcerea, este lucru puțin înțelept și la urma urmelor, zadarnic, întrucât forțele vieții nu pot fi stăvilite prin teorii. A condamna în mod absolut plăcerea, satisfacția personală și a o socoti vătămătoare adevăratei moralități,

înseamnă a nu ține seama de natura omului și a refuza serviciile ei.

De ce oare nu am putea considera viața omului moral ca neavând și un farmec natural, fiind doar o trudă fără bucurie și odihnă?

Ideea conform căreia etica nu trebuie să aibă nici o legătură cu fericirea omului este una dintre cele mai absurde idei care s-au enunțat vreodată, un fanatism sau o pedanterie morală.

Din cele mai sus exprimate nu trebuie însă concluzionat că orice străduință a noastră să tindă spre plăcere, nici că plăcerea trebuie să fie scopul unic al activității și existenței noastre. Sigur, plăcerea este o valoare a vieții, dar nu singura, nici cea mai înaltă. Ne putem imagina un om care ar căuta ca totul să-i aducă bucurie? Nu putem susține că lucrurile universului au o valoare numai ca mijloace de satisfacere a omului, ca efecte care să producă plăcere. Acest fapt ar însemna ca universul să fie o materie de consum. Pedepșa unui asemenea punct de vedere ar fi o nivelare a tuturor valorilor.

Pentru ca persoana umană să cunoască ce este reala fericire, plăcerea trebuie supusă unei selecții, unor reguli. Există plăceri și plăceri. Nu toate plăcerile au aceeași valoare. Sunt plăceri lipsite de valoare morală, multe chiar contrare virtuții. Plăcerea ca atare nu este o unitate de măsură a propriei ei valori, ci conținutul său. Plăcerile grosolane, animalice ale cretinului lipsit de finețe și simțul nuanțelor ca și plăcerile superficiale ale omului degenerat, obosit de viață pentru a mai trăi plăcerea în plinătatea ei, nu pot fi considerate, în nici un caz idealuri pentru ființa umană adevărată, cerebrală.

Aprofundând studiul se poate spune că viața nu are drept scop plăcerea, ci perfecționarea ființei umane. În acest sens, durerea nu trebuie considerată ca un rău de care trebuie să

fugim, ci un instrument de perfecție. Omul care nu este capabil să trăiască durerea, să suporte durerea, se frânge sub povara ei. Nu trebuie văzut în durere doar răul. Cel care acceptă cu demnitate suferința descoperă în el forțe adânci și nebănuite. Durerea îi arată valori ale sufletului neștiute înainte.

„Cel capabil a suporta suferința se întărește în durere, puterea sa de rezistență, ființa sa morală crește... Căci tocmai atunci când activitatea este neputincioasă, când se pare că nu ne mai rămâne decât a răbda pasivi până ce răul va trece, se înalță o adâncă putere, care ia asupra ei lupta hotărâtoare, pentru existența morală. Suferința este proba de putere a ființei morale, proba de capacitate a elasticității sale... Ea este deșteptarea profunde potențialități morale și eliberarea celor mai nobile forțe omenești.” – precizează N. Hartmann.

MORALA LUI EPICUR

Lacunele moralei celei mai intense plăceri au fost observate și analizate de Epicur (341-270 î.Hr.) Dacă Aristip n-a rămas la afirmarea brutală a plăcerii, fapt ce însemna negația înseși a moralei, Epicur adaugă ca un corectiv, regula că omul trebuie să păstreze în mijlocul plăcerii libertatea interioară, să urmărească plăcerea, dar să nu se lase dominat de ea. El nu a arătat însă mijloacele pe care le-a gândit pentru a ajunge aici.

PLĂCERILE CORPULUI ȘI SPIRITULUI.

Epicur susține că binele suprem pe care și-l propune omul este plăcerea. Ca și Aristipp, prezintă acest lucru ca un fel de evidență care nu pretinde o demonstrație prea amplă. Epicur introduce însă un punct de vedere nou din punct de vedere calitativ: trebuie să facem o diferențiere între conținuturile plăcerii. Nu cea mai intensă plăcere trebuie să o luăm ca regulă a vieții, ci plăcerea durabilă, liniștită. Filosoful nu recomandă semenilor să urmărească orbi toate plăcerile, ci să aleagă între ele. Plăcerea pur spirituală este așezată pe primul plan. Tot atât de juste sunt considerate însă și plăcerile corpului.

„Nu aș putea concepe binele dacă aș suprima plăcerea gustului (a mânca și bea), ale auzului, ale ochiului și acelea ale iubirii”, spunea Epicur. Omul nu caută aceste plăceri decât atunci când simte o nevoie sau o durere, foame sau sete. Ele sunt o invitație a naturii de a satisface nevoile corpului, Atunci când durerea a dispărut, agitația încetează și face loc unei plăceri liniștite. Această voluptate în repaus, care rezultă din satisfacerea tuturor funcțiilor naturale ale corpului, echilibrul corpului, sănătatea, este o condiție necesară a fericirii.

Calmul și liniștea sufletească. O condiție esențială a fericirii este considerat calmul, liniștea sufletească. Ființa umană înțeleaptă evită tulburarea sufletului, suprimând agitația dorințelor care chinuie omul vulgar. Stabilind condițiile fericirii, Epicur precizează o serie de reguli pentru a se putea atinge această înțelepciune prețioasă. Toate au drept scop să ne împiedice a depăși în detrimentul fericirii noastre, limitele fixate de natură. „Trebuie să consideri ca o suferință orice plăcere care aduce suferințe mai mari și ca o plăcere orice durere care poate aduce plăceri mai mari.” precizează Epicur.

În tot acest context rațiunea are un rol deosebit. Rațiunea trebuie să intervină pentru a potoli și suprima nevoile, care fiind imposibil de satisfăcut, provoacă noi dureri. Cel mai înalt grad de plăcere, consideră Epicur, stă în suprimarea durerii. Odată reușit acest lucru face ca plăcerea să fie variată dar nu mărită. Plăcerea nu este decât un mijloc de a face să dispară suferința născută din nevoie. A o prelungi zadarnic este o nebunie, căci înseamnă a merge singur și inutil către durere. Pentru a aplica această lege, trebuie să știm care sunt nevoile a căror satisfacție este necesară pentru a evita durerea. Putem vorbi prioritar mai întâi de dorințele naturale și necesare a căror satisfacție este indispensabil. Ele sunt ușor de satisfăcut. Înțelept este acela care cu puțină apă și pâine rivalizează în fericire cu Zeus. Alte dorințe sunt naturale, dar nu necesare, ca de exemplu: instinctul de reproducție, amorul, afecțiunile familiale etc. Numim acestea instincte naturale deoarece se regăsesc și la animale. Însă, înțeleptul se poate elibera de ele pentru a nu-și complica existența și a-și provoca ocazii de suferință. Nu în ultimul rând putem vorbi de dorința de bogăție, putere și funcție. Toate aceste dorințe pot fi calificate superficial.

„A fost o mare fericire pentru mine, de a nu mă fi amestecat niciodată în tulburările Statului, și de a nu fi căutat niciodată să plac poporului, pentru că poporul nu aprobă ceea ce eu știu, iar eu nu știu ceea ce aprobă poporul”, precizează cu multă înțelepciune Epicur.

Incontestabil morala lui Epicur este mult deasupra principiilor moralei provocate de Aristipp. Sub noțiunea de plăcere, se încadrează valorile superioare ale stăpânirii de sine, libertății interioare, participării înțelepte la bunurile vieții. Eudemonismul este numai vehiculul exterior al unei mari bogății de valori etice superioare.

Caracterul care domină întreaga morală epicuriană este dorința de liniște absolută și nevoia de repaus. În limitarea dorințelor care tulbură, mulțumirea cu ceea ce ai, stă adevărata înțelepciune. Mulți gânditori au văzut în morala epicuriană o morală a oboselii.

„Niciodată morala nu a fost mai puțin voluptoasă și mai tristă decât în acest ascetism sensualist. Morala lui Epicur este o morală a oamenilor descurajați care nu mai au altă forță și speranță decât cea care trebuie pentru a trăi de la o zi la alta.” (Janet și Seailles, pag. 975).

Obiectivul și esența prezentului studiu vizează în primul rând evidențierea miezului bun, a tot ceea ce este de valoare în această morală, preocuparea nefiind doar critică. Departe de a vedea în epicurist o morală a descurajării, putem crede că valoarea ei stă tocmai într-o participare înțeleaptă, spiritualizată la bunurile vieții. Sobrietatea epicurismului, întrucât putem vorbi de sobrietate, este un reazem puternic ce se aduce omului în epoca de decadentă morală prin care treceau în acea perioadă locuitorii provinciilor grecești. Simplitatea virilă a vechilor eleni era din ce în ce mai mult înlocuită cu viața plină de rafinament și voluptate cunoscută în Asia prin cuceririle lui

Alexandru cel Mare. Acea viață însă însemna o veșnică agitație, goană după plăcere și în același timp dezgust de viață. În paralel cu aceste aspecte se putea constata în mod regretabil faptul că viața publică suferise importante deteriorări calitative. Grecia era după moartea lui Alexandru divizată și slăbită. Atena era dominată și suferea de lupte neconținute între succesorii lui Alexandru, adică regii Macedoniei și Ptdomei. La scurte perioade se trecea de sub un stăpân sub altul, Atena existând independent, scurt timp. În consecință, putea fi considerat firesc, natural, ca în această epocă de frământări fericirea să apară tuturor, deci și lui Epicur. Pentru individ singurul refugiu putea fi găsit în interiorul său. Omul se întorcea asupra lui, spre a găsi în el forța morală care să-l conducă în viață.

În tot acest context, meritul moralei lui Epicur este tocmai accentuarea valorii libertății interioare. Rezerva față de bunurile exterioare este rezultatul unei direcții interioare în viață a unei atitudini aristocratice cultivate. În mijlocul decadenței, Epicur păstrează încă armonia și rațiunea, calitățile specifice ale geniului helenic.

Ca orice morală eudemonistă, ideea care comportă o discuție critică este identitatea dintre virtute și fericire. Este fericirea scopul absolut al activității morale sau cel puțin urmarea necesară a oricărei străduințe morale? Poartă virtutea fericirea în tolba ei, așa cum preciza Max Scheller? Conform principiilor lui Epicur, în primul rând trebuie să remarcăm că există scopuri care au o valoare în sine, pozitivă, independentă de sentimentul care le însoțește. Putem spune deci că acestora le aparțin toate bunurile obiective, culturale și științifice, estetice etc. În serviciul lor ne dăruim unor scopuri desupra interesului personal sau stări subiective de fericire.

Chiar dacă înțelegem prin fericire satisfacția interioară pe care ne-o aduce împlinirea datoriei, nu o putem considera ca cel mai înalt țel moral, deoarece ea nu este urmare necesară a moralității, cu alte cuvinte nu există o dependență absolută între conduita morală și starea de mulțumire interioară. Putem observa în imediata noastră apropiere și nu numai, numeroase persoane care trăiesc în împlinirea datoriei o mulțumire durabilă, dar de nenumărate ori activitatea morală este împreună cu sfâșieri interioare, conflicte sufletești pe care nu le rezolvă împlinirea datoriei.

MORALA STOICILOR

Putem spune fără îndoială că Stoicismul este una dintre teoriile cele mai importante ale moralei omenești. S-a născut într-o epocă în care cultura grecească a ajuns să fie un bine comun al tuturor provinciilor mediteraneene. Se poate spune însă că în timp ce influența grecească se făcea simțită și se impunea într-o mică sau mai mare măsură până în extremul orient și Grecia era la rândul ei deschisă influențelor Orientului.

Printre principalii reprezentanți ai stoicismului îi putem aminti pe Zenon din Citium - un mic oraș din insula Cipru – Cleanthes și Chrysipp în Grecia, respectiv, la Roma, Caton, Seneca, împăratul Marc - Aurelius ș.a.

La fel ca și epicurismul, stoicismul este o etică eudemonistă. Problema care se pune stoicismului este aceea a fericirii, adică de „a ști dacă omul, prin propriile sale forțe, poate să scape de toate relele, de eroare, incertitudine, ignoranță, mizerie...” (E. Bréhier, *L'époque, Stoicienne*, în cartea „*Du sage antique au citoyen moderne*”, (pag. 25).

După stoici, fericirea depinde nu de împrejurările exterioare, ci de o atitudine morală interioară, de voința noastră. Orice om este artistul propriei sale vieți. Așa cum rațiunea divină a făcut din univers un tot bine legat, tot asemenea omul trebuie să facă din ființa sa o operă de artă.

Virtutea apare numai când viața omenească este organizată în sensul ordinii. Astfel, moralitatea nu este un produs al spontaneității naturale, ci opera voinței care stabilește unitate și armonie în acțiunile individuale.

Am putea spune că fericirea și virtutea sunt identice. Virtutea nu are un obiect exterior către care să tindă netrăgându-și valoarea din scopul pe care-l atingem prin ea. Virtutea este scopul ei însăși. Despre binele suveran putem spune că este ceva ce înseamnă a trăi de acord cu tine însuși.

Și la stoici, ca și în morala lui Epicur, există identitate între virtute și fericire. Deosebirea este că la stoici accentul cade pe virtute, pe atitudinea morală a omului. La fel ca în morala epicuriană, fericirii i se subordonează valori propriu zis morale ca stăpânirea de sine, înțelepciunea, echilibrul interior, mulțumirea cu ceea ce ai. La stoici în fericire intră o condiție specială: INDIFERENȚA față de afecte sau altfel zis, LIPSA DE DORINȚĂ. Această problemă a afectelor i-a preocupat în mod deosebit pe stoici. Ei găseau în pasiune ceva irațional, o înclinare exagerată care se răzvrătește contra rațiunii și împiedică voința spre bine și în consecință fericirea omului. Pasiunea nu este posibilă decât prin asentimentul sau adeziunea noastră. Se poate constata că nu există mâhnire decât dacă sufletul nostru aderă la judecata că există pentru noi un rău prezent. Orice pasiune implică o judecată, o opinie falsă. Constatăm la stoici o concepție intelectualistă despre afecte: sentimentul este „a nu ști”, o cunoștință falsă, coruptă. Ei au insistat asupra rolului judecății în pasiuni, pentru a arăta că

pasiunea depinde de noi. Pentru a ne vindeca de pasiuni, trebuie să le refuzăm consimțământul spiritului nostru, să ne corectăm judecățile. Atitudinea stoicilor față de afecte este punctul cel mai contestabil al doctrinei lor. Distrugerea sentimentelor duce la sărăcirea vieții, a bogățiilor interioare. Acest lucru pentru că în afecte există o adâncă finalitate vitală. Negând latura afectivă a vieții, în numele unei înțelepciuni ideal-metafizice, stoicii îl dezumanizează pe om.

„Aici virtutea nu mai este un sentiment sporit pentru valorile vieții, o participare înțeleaptă la ele... EA înseamnă în fond, închiruirea simțului de valoare pe care epicurismul îl îngrijește și accentuează. Virtutea Stoicului este nerecunoștință față de viață, de lume și realitate. Ea este contrazicerea aceluiași imn de mulțumire al unei vieți bogate, căruia Lucrețiuș i-a dat formă clasică,” precizează N. Hartmann.

Sentimentul nu poate fi considerat un inamic continuu al moralității. Sentimentul poate fi din contra un auxiliar prețios căci singur poate da uneori impuls voinței. Este adevărat că există sentimente cărora trebuie să le rezistăm, întrucât aceștia îi învrăjbesc pe oameni și produc suferință. Este vorba de ură și invidie. Sunt însă și sentimente bune ca: iubirea de adevăr, sentimentul demnității personale, durerea pe care o simțim văzând o nedreptate, care merg în sensul rațiunii, o însoțesc și o întăresc.

Insensibilitatea față de emoții se explică în parte prin idealul rațional al stoicilor. Orice ființă e supusă în mod necesar Destinului. Omul nechibzuit încearcă să reziste destinului și să opună binelui universal fantoma binelui propriu. „El crede că se pot produce în mod arbitrar schimbări în lumea exterioară. Dacă regretăm este pentru că ne gândim că un lucru care a existat ar fi trebuit să nu existe. Înțeleptul însă acceptă evenimentele care rezultă din destin. El nu face nici o

judecată de valoare asupra lucrurilor exterioare căci aceste nu sunt nici bune, nici rele. Ele sunt ceea ce trebuie să fie. De aceea, înțeleptul este indiferent față de ele,” concluzionează E. Brehier.

Aici putem vorbi de pericolul acestei doctrine care poate fi considerată o resemnare ce ar duce la completă inacțiune. Și totuși, morala stoică nu este o morală a pasivității. Maeștrii stoici îndemneau pe discipoli lor ca mai presus de orice să-și împlinească datoriile de cetățean. Stoicul nu ajunge la pasivitate întrucât este susținut de credința în PROVIDENȚĂ. Ordinea naturii este necesară. Faptele naturii, evenimentele istoriei, formează un lanț indisolubil. Această ordine înseamnă însă totodată triumful justiției.

„Constanța legilor naturii a apărut întotdeauna înțelepciunii elenice, nu ca o necesitate brută, opusă libertății, ci ca semnul unei rațiuni providențiale, preocupată de a rămâne credincioasă ei însăși. Determinism și Providență este pentru ei un singur lucru.” spune E. Brehier.

Persoana înțeleaptă trebuie să vadă în evenimentele universului rezultatul unei rațiuni superioare și a unei voințe bune. El se supune în mod voluntar ordinii universale și vrea ceea ce Dumnezeu voiește, convins nu numai că voința Lui se împlinște totdeauna, dar că ea e demnă de a fi împlinită. Maxima frecvent repetată de stoici „a trăi conform naturii” înseamnă a voi liber și respectuos ordinea universală. Pietatea devine astfel un element integrant al înțelepciunii. Astfel, întreaga doctrină stoică poate fi considerată un omagiu adus rațiunii supreme.

Nu în ultimul rând putem sublinia la Stoici ideile sociale și politice. Toate ființele umane posedă rațiune, în toți există o singură viață și o singură ordine a lucrurilor. Deci, toți au dreptul la ocrotirea legilor. Se putea spune despre Grecia că nu

era singura țară a inteligenței. Există o societate naturală a ființelor raționale care nu cunoștea și includea nici greci, nici străini și nici vrășmași. Înțeleptul trebuia să fie în acord cu universul întreg. Stoicii au înlocuit astfel cetatea prin fraternitatea universală. Zenon afirmă în Republica sa ideea cosmopolită că oamenii nu trebuie să se separe în cetăți și în popoare având fiecare legile lor particulare, întrucât toți oamenii sunt cetățeni, rațiunea circulând în tot universul.

„Chiar dacă zeii nu se ocupă deloc de mine, eu știu că sunt o ființă raționabilă, că am două patrii: Roma, întrucât sunt Marc-Aureliu, și lumea, întrucât sunt om. Singurul bine este ceea ce e util acestor patrii.” – precizează Marc-Aureliu.

Valorile vii ale oricărei morale își găsesc expresia cea mai clară în idealurile concrete, uneori creații libere ale fanteziei, alteori rezultând din modele reale. Sub numele de înțelept filozofii greci ai antichității înfățișau o ființă ideală, înzestrată cu toate perfecțiunile: aspru cu el însuși, calm în fața primejdiilor, incapabil de a se abate de la viața dreaptă, știind cum să conducă pe alții cu indulgență și bunătate. Conform filozofiei stoicilor, înțeleptul era singura ființă care cunoștea cu adevărat lucrurile omenești și divine, înțeleptul era acela care posedă înțelegerea situațiilor care veneau, printr-o cunoștință nemijlocită, intuitivă, care depășea puterea intelectului. Stoicii așezau în conceptul de înțelept aproape tot conținutul eticii.

Ideea de înțelepciune se pare că este luată de greci, din Orient. Aproape toți stoicii proveneau din cetățile grecești ale Asiei Mici, supuse direct influenței Orientului. Înțeleptul grecilor prezintă trăsături comune cu înțeleptul budist: cunoștința și înțelerea a tot ce există, eliberarea de greutatea existenței, îndepărtarea de dorințele superficiale ale onorurilor publice, etc. Însă aceste idealuri Orientale suferă transformările geniului elenic. Pentru greci, înțelepciunea devine un înalt ideal

moral, o valoare morală cu totul aparte. Spre deosebire de înțelepciunea orientului îndepărtat, care se apropie mult de contemplație și înstrăinare de lume, caractere foarte accentuate și în stoicism, la epicuriști și îndeosebi la adepții romani, care îi dau un caracter mai viril, înțelepciunea înseamnă apropierea de realitate, participarea la bogăția ei.

Înțeleptul are întotdeauna de învățat ceva. El consideră că nu și-a definitivat ciclul învățaturii. Înțeleptul are darul de a înțelege pe alții. Dacă am putea realiza cât de mare este nevoia acelora care așteaptă zadarnic să fi înțeleși de un suflet, ne-am da seama câtă fericire, mângâiere, eliberare, aduce un înțelept între cei neînțelepți. El este prietenul înnăscut, sfătuitoarea sufletesc și nu mai puțin îndrumătorul moral, într-un cuvânt putând fi numit educatorul.

Infinit de mult adevăr conține afirmația anticilor conform căreia înțeleptul este singura ființă fericită. Adevărata înțelepciune este liniștea, echilibrul interior, neatârarea de bunuri exterioare, nu zadarnica goană după fericire. În aceasta stă înțelepciunea antică și fără îndoială atât în prezent, cât și pe viitor avem încă mult de învățat de la ea.

Epicurismul și stoicismul prezintă fiecare un aspect parțial just al idealului moral. În sinteza idealului de viață stoic și epicurian, stă adevărata idee a înțelepciunii.

„Trecerea fără interes pe lângă ceea ce este valoare este pentru înțelept tot atât de mare păcătuire împotriva vieții ca și dorințele greu de împlinit, utopice...Lumea realului este pentru înțelept nesfârșit mai bogată ca poezie și ideal. El se consideră ca cel mai bogat, cel cărui totul îi prisosește... Și în timp ce din această bogăție influențează involuntar ca exemplu, el este adevăratul educator al oamenilor către libertatea spirituală interioară și către singura fericire adevărată” – precizează N. Hartmann.

*

* *

Documentarea temei din acest capitol a scos în evidență o multitudine de aspecte prin prisma cărora poate fi dezvoltată și prezentată morala. Deocamdată închei studiul la acest punct, propunându-mi dezvoltarea temei într-un viitor volum. Pentru a vă reține atenția și a vă determina să urmăriți apariția viitoareii lucrări punctez câteva titluri țintă ce urmează a fi dezvoltate sub formă de subcapitole:

- O nouă morală se adresează umanității în suferință.
- Caracterele specifice ale moralei creștine.
- Adevărata fericire stă în viața eternă.
- Concepția pesimistă despre natura omenească.
- Ideea de păcat și mântuire.
- Accentul valorificării morale cade pe intenție și motiv.
- Aprecierea valorii morale a suferinței.
- Puritatea sufletească.
- Iubirea de aproape.
- Credința.
- Modestia și smerenia.

EPICUR

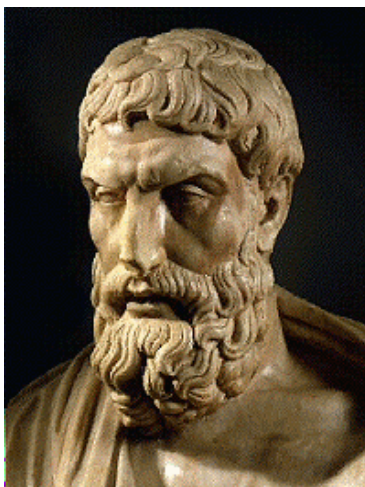
(341-270 î.Hr.)

Filosof grec, născut într-o colonie ateniană săracă din Samos, în anul 341 î.Hr., Epicur nu a fost o persoană bogată, nu a fost nici aristocrat, caracterizându-se printr-o modestie evidentă. Din păcate, a avut o sănătate șubredă în cea mai mare parte a vieții sale, fapt care i-a afectat în mod negativ existența.

Filosofia sa reprezintă un amestec creativ între temele metafizice ale presocraticilor și incursiunile etice ale lui Socrate.

Fiind în deplin acord cu Democrit, Epicur a adoptat o metafizică atomistă, dar pe care a combinat-o și a justificat-o printr-un fel de hedonism terapeutic, în care anxietățile vieții contemporane erau înlăturate prin urmărirea plăcerii, fără teama unei pedepse divine. A organizat școli filosofice la Mytilene (Lesbos), la Lamsacos și la Atena. Este continuator al atomismului lui Democrit, pe care-l atenuază prin teoria „devierii atomului de la linia dreaptă”, făcând posibilă astfel, la nivel uman, libertatea. A susținut că „scopul vieții” este plăcerea înțeleasă ca „absență a suferinței din corp și a tulburării din suflet”.

Este întemeietorul școlii epicuriene, școală filosofică deschisă în anul 307 î. Hr., într-o grădină din periferia Atenei, în care se trăia și se filosofa după principiile învățaturii lui. Activitatea școlii s-a desfășurat timp de mai multe secole și a avut trei etape principale:

1. În epoca elenistică (sec. 4-3 î.Hr.)
2. În lumea greco-romană (sec. 2-1 î. Hr.)
3. În perioada Imperiului Roman (sec. I-V d. Hr.)

În esență, putem spune că Epicur urmează atomismul lui Democrit căruia însă îi aduce importante modificări. Potrivit lui Epicur, la început atomii aflați în vid se mișcau în linii paralele urmând un curs firesc. În ciuda acestei „discipline”, unii dintre atomi s-a abătut de la acest curs printr-un act spontan de liberă voință, coliziunile rezultate ducând la alcătuirea nenumăratelor forme ale lumii fenomenale, așa cum o cunoaștem. Acest mod de schimbare a viziunii atomiste i-a permis lui Epicur să susțină mecanicismul, respingând însă determinismul ca explicație a comportamentului uman, una dintre caracteristicile ce au stârnit nemulțumire în filosofia lui Democrit. Cu toate că a păstrat ideea conform căreia sufletul însuși nu este decât o mișcare a atomilor în corpul material, unii dintre aceștia ar putea „devia de la cursul lor în vid”. Putem spune astfel că această misterioasă și deloc justificată proprietate i-a permis lui Epicur să mențină un concept al liberului arbitru al omului, ca răspuns la criticile formulate anterior la adresa teoriilor atomiste. Încercând a se pătrunde în profunzimea gândirii filosofice a lui Epicur, putem constata că adevărata preocupare a acestuia nu ținea de o metafizică speculativă, ci de o filosofie practică a vieții care necesita viziunea atomistă pentru sprijinul său teoretic. Învățătura sa etică consta în urmărirea fericirii pe care o concepea ca o eliminare a durerii, atât mentală cât și fizică. Dintre cele două, cea mentală este cea mai gravă, căci durerea fizică acută ori încetează, sau poate fi controlată cu ajutorul minții, ori duce la moarte. Gândind epicurian, moartea nu este înspăimântătoare, fiindcă nu există viață după moarte, nici vreo divinitate răzbunătoare, sufletul fiind, potrivit teoriei atomiste, doar o

înlănțuire de atomi care se vor dispersa după moartea fizică. Pe de altă parte însă, suferința mentală, sub forma anxietății și a temerilor, ar putea continua neîntrerupt, având ca rezultat nebunia, depresia și alte tulburări psihice.

Cu toate că era considerat hedonist, din pricina accentului pus pe urmărirea plăcerii, poate ar fi greșit să afirmăm că Epicur a avut un stil de viață decadent și promiscuu, o acuzație pe nedrept exprimată de filosoful stoic Epictet. Dimpotrivă, Epicur era conștient că multe din plăcerile corporale provocau durere sau aveau consecințe dureroase. Dacă avem în vedere faptul că, așa cum am subliniat înainte, el însuși nu era înstărit și avea o sănătate șubredă, atunci nu ne surprinde să găsim prudența și cumpătarea ca elemente esențiale ale gândirii sale. În concepția lui Epicur, înțelepciunea era cea mai mare virtute, căci prin ea putem afla ce plăceri trebuie urmărite și care anume sunt de evitat. Mai mult, Epicur a susținut cu tărie că nimeni nu poate fi pe deplin fericit decât dacă duce o viață virtuoaasă. Nu neapărat pentru că virtutea ar fi bună în sine, ci pentru că ea duce la consecințe plăcute și la absența durerii și a temerilor.

Din filosofia sa putem distinge, la fel ca și la Democrit și la alți presocratici premergători lui respingerea ideii zeilor antropomorfi care se amestecă în treburile lumii. A fost primul care a formulat un argument care mai târziu va fi numit „problema răului”, ca răspuns la cei ce susțineau că există o divinitate omnipotentă, a tot cunoscătoare și a tot iubitoare. Observând nenumăratele suferințe ale semenilor săi Epicur spunea:

„Vrea Dumnezeu să împiedice răul dar nu poate? Atunci nu este omnipotent. Poate, dar nu vrea? Atunci este răuvoitor. Sau este el în stare și vrea acest lucru? Atunci cum poate să existe răul?”

Chiar și așa, Epicur nu era ateu, căci el credea în existența zeilor, dar aceștia nu erau interesați de problemele oamenilor, care dealtfel nu ar fi făcut altceva decât să le distragă atenția de la urmărirea propriei plăceri prin contemplare.

Sintetizând, în concluzie, putem spune că filosofia lui Epicur reprezintă un amestec bizar de idei contrare. El este în același timp un hedonist care predică prudența și cumpătarea, un teist care respinge intervenția divină și supraviețuirea sufletului după moarte și un atomist care susține atât mecanicismul, cât și liberul arbitru. Succesorii săi sunt cunoscuți sub numele de epicureici. Cel mai cunoscut dintre aceștia este Lucrețius.

Filosofia epicureică s-a bucurat de o popularitate ce a durat aproape 600 de ani, rămânând fidelă învățăturilor întemeietorului ei până în momentul în care a fost eclipsată de interesul romanilor pentru stoicism.

„CONTROVERSE FILOSOFICE”
și
„TOLERANȚA în filosofia lockeeană”
două succese editoriale

Nimic nu este mai plăcut decât să constăți că semenii îți recunosc valoarea umană și profesională reală, situându-te pe locul pe care îl meriți, după cât oferi societății, prezentului, dar mai cu seamă viitorului comunității din care faci parte...

În urmă cu multă vreme – în decembrie 2006 – ieșeau de sub tipar volumele de debut **„CONTROVERSE FILOSOFICE”** și **„TOLERANȚA în filosofia lockeeană”**, cu emoțiile caracteristice oricărui început. Am fost plăcut surprins de interesul manifestat pentru temele prezentate, atât de mai puținii cunoscători de teme filosofice, cât și de licențiați sau chiar doctori în filosofie. În paginile următoare am gândit o prezentare a modului în care cele două volume au fost lansate, comentate, recenzate și criticate cu maximă sinceritate. Este o experiență interesantă!

Tuturor cititorilor cărților mele, alese mulțumiri.

Din Sala de Marmură a Primăriei Petroșani în hemiclulul Parlamentului European

Lansarea oficială a volumelor „**CONTROVERSE FILOSOFICE**” și „**TOLERANȚA în filosofia lockeeană**” a avut loc la începutul lunii martie 2007, în Sala de Marmură a Primăriei Municipiului Petroșani. Au onorat invitația de a fi prezenți numeroase personalități politice, oficialități locale și nu numai, prieteni, ziașiți și numeroase alte persoane interesate de manifestare. Sala arhiplină era o satisfacție pentru autor și organizatori. Acțiunea a putut fi caracterizată simplu: **o reușită**. Au urmat lansări la Galeria de Artă „Iosiff Tellmann” din Lupeni, apoi, în eleganta și cocheta Sală de Festivități a Palatului TEMCO din Cluj Napoca.

Cărțile sunt prezentate în capitală la Facultatea de Filosofie și Jurnalism, bibliotecii căreia îi sunt oferite un număr important de exemplare.

Lansarea „controverselor” și „toleranței” depășesc granițele țării, cele două volume fiind lansate ca „primele lucrări de filosofie românească” la Parlamentul European de la Strasbourg. În același timp ajung și în Biblioteca US ARMY, la o unitate militară a NATO din Germania.

Paginile care urmează prezintă toate aceste evenimente.

„ACȚIUNILE CULTURALE TREBUIE SĂ SCHIMBE
IMAGINEA VĂII JIULUI”

Curierul Văii Jiului nr. 541, 1 martie 2007, pag. 4

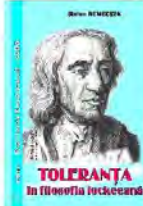
„La începutul acestei săptămâni, Sala de Marmură a Primăriei Municipiului Petroșani a găzduit lansarea a două volume de debut Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană” ale autorului Ștefan NEMECSEK. Acțiunea s-a dorit a fi o încercare de promovare a unor valori locale din domeniul culturii, necesitatea concentrării autorităților locale pentru a face cunoscut faptul că în Valea Jiului se pictează, se scrie carte, există presă de peste 120 de ani, există un tineret excepțional, avem tradiții locale milenare, o istorie originală, curată, nepoluată care să ne prezinte ca o comunitate demnă ce trebuie să fie percepută cu o imagine total diferită de cea care din păcate este promovată de unii și la momentul de față.

Având ca prezentator pe originalul Ioan VELICA, acțiunea a debutat cu un cuvânt de deschidere rostit cu multă eleganță de Tiberiu IACOB RIDZI, gazda evenimentului, primarul în exercițiu al Primăriei Municipiului Petroșani și viceprimarul Municipiului Vulcan - Angela STOICA.

A urmat evoluția Grupului “Glasuri de argint” de la Grup Școlar “Mihai Viteazu” din Vulcan pregătit de Ileana BERCHI. Evoluția tinerilor artiști și Imnul Uniunii Europene au impresionat pe toți cei prezenți în mod cu totul deosebit.

În stilul-i dinamic, Ioan VELICA a prezentat patru soliști talentați ai Văii Jiului care, din păcate sunt cunoscuți mai mult în afara comunității noastre decât la ei acasă. Este vorba despre Kinga FARKAS - laureata Festivalului Mamaia Copiilor ediția 2006, impresionantul cantautor Florin Paul CAMEN, plăcuta Ileana BERCHI și încântătoarea Simona DUMITRU. Programul a continuat cu o aplaudată “prezentare de modă” a creatoarei Cristina BONIVARTH din Lupeni. Iată că și în Valea Jiului pot fi manifestări “de modă” similare marilor orașe ale țării. În fața participanților la manifestare au evoluat 11 frumuseți prezentând superba colecție de rochii de mireasă purtând marca BONIVARTH. Bravo Cristina, bravo fete frumoase din Lupeni. Un număr de 9 pictori lupeneni au expus lucrări interesante valoroase. Este vorba despre Elisabeta KOCSIK, Mirela VIȘAN, Dănuț BAN, Monica SIMBOREAN, Tiberiu BOȘNEAG, Ioan GAL, Simonel BUCUR, Oroles BUCUR și Toader GALU. Deși aceștia nu au fost aplaudați, au fost apreciați la același mod superlativ. A urmat apoi, acțiunea de lansare a celor două cărți amintite. Scriitorii Valeriu BUTULESCU și Dumitru VELEA au făcut o prezentare a conținutului volumelor apreciată de auditoriu. Tânărul profesor Octavian RUS de la Grupul școlar “Mihai Viteazul” Vulcan a făcut o apreciere filosofică a celor două cărți. După opiniile

ACȚIUNILE CULTURALE TREBUIE SĂ SCHIMBE IMAGINEA VĂII JIULUI

La începutul anului 2006, Sala de spectacole a Teatrului din Jiuțușeni din Pitești a găzduit o manifestare culturală intitulată "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță". Această manifestare a avut loc în Sala de spectacole a Teatrului din Jiuțușeni din Pitești și a fost organizată de către Centrul Cultural "Ștefăniță Ștefăniță" din Jiuțușeni. Manifestarea a avut ca scop promovarea culturii și a cunoașterii publicului larg. În cadrul manifestării au avut loc două sesiuni de lectură și discuții. În prima sesiune de lectură au fost citite două texte ale lui Ștefăniță Ștefăniță: "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță". În a doua sesiune de lectură au fost citite două texte ale lui Ștefăniță Ștefăniță: "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță".

La începutul anului 2006, Sala de spectacole a Teatrului din Jiuțușeni din Pitești a găzduit o manifestare culturală intitulată "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță". Această manifestare a avut loc în Sala de spectacole a Teatrului din Jiuțușeni din Pitești și a fost organizată de către Centrul Cultural "Ștefăniță Ștefăniță" din Jiuțușeni. Manifestarea a avut ca scop promovarea culturii și a cunoașterii publicului larg. În cadrul manifestării au avut loc două sesiuni de lectură și discuții. În prima sesiune de lectură au fost citite două texte ale lui Ștefăniță Ștefăniță: "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță". În a doua sesiune de lectură au fost citite două texte ale lui Ștefăniță Ștefăniță: "Cărbunarii Ștefăniță" și "Toleranță în filosofia lui Ștefăniță".

celor prezenți, acțiunea care a avut loc poate fi catalogată ca o manifestare culturală unde prin cele văzute și auzite psihicul s-a putut destinde.

Încheiem cu o apreciere a uneia dintre participantele la manifestare, referitoare la lucrarea "Controverse filosofice", Gabriela NEGREA: "O lucrare care ne lasă să-l descoperim pe acest jurnalist, mereu obiectiv, mereu imparțial, mereu un maestru al condeiului, și într-o altă ipostază - un om care, ajuns la momentul maturității intelectuale, are dreptul și plăcerea să ne împărtășească din acumulările sale din domeniul filosoficului și să ne readucă în suflet dragostea de înțelepciune. E o mare onoare să se afle printre noi un jurnalist care are un master făcut la Academia Română. La fel de obiectiv, de conștient de puterea cuvântului, autorul expune în cuprinsul acestei lucrări interpretarea unor concepții moderne și contemporane referitoare la stat și societate - contractul

social - în accepțiunea lui Jean Jaques Rousseau, la veșnica controversă legată de noțiunea de „adevăr” așa cum se desprinde din gândirea filosofică a lui Descartes, Kant ori Russell, la determinism și interdeterminism în societate, fără a uita să redea și concepția marelui Constantin Rădulescu – Motru despre psihologia poporului român. Realmente este o lucrare temeinic documentată, o adevărată incursiune în gândirea și principiile filosofice specifice fiecărei vremi, meritul autorului fiind acela de a ne propune să conștientizăm actualitatea principiilor și postulatelor acestor grandioși gânditori de la Socrate și Aristotel până la Nietzsche, Hegel, Kant...”

„ȘTEFAN NEMECSEK, DE LA ZIARIST LA
SCRIITOR...”

**Afaceri în Valea Jiului, nr. 123, 20-27 februarie 2007,
pag. 5**

„Deși pentru multi cititori de presă poate părea surprinzător, colegul nostru, jurnalistul Ștefan Nemecek pășește, de ceva vreme, pe un nou tarâm publicistic. La o vârstă la care alți oamenii poate se gândesc la pensie, Ștefan Nemecek se gândeste la învățătură, la perfecționare, la descoperirea tainelor filosofiei.

În acest context se înscrie lansarea de carte pe care Editura “Realitatea Românească”, al cărei proprietar este Ștefan Nemecek, vine să ne propună un inedit eveniment editorial și artistic, al căror martori avem șansa de fi în data de 26 februarie, orele 14,00. Evenimentul va fi găzduit în sala de Marmură “Teodora Lucaciu” a Primăriei Municipiului Petroșani unde iubitorii de carte și pasionații de filosofie pe de o parte, precum și prietenii și colegii lui Ștefan Nemecek pe de altă parte, sunt invitați să participe la lansarea oficială a celor

două volume scrise de colegul nostru, respectiv: “Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană”.

Ștefan Nemeček, trecerea de la ziarist la scriitor !

Deși pentru mulți cititori de presă poate părea surprinzător, colegul nostru, jurnalistul Ștefan Nemeček pășește, de ceva vreme, pe un nou tărâm publicistic. La o vârstă la care alți oameni poate se gândesc la pensie, Ștefan Nemeček se gândește la învățătură, la perfecționare, la descoperirea tainelor filosofiei.

În acest context se înscrie lansarea de carte pe care Editura “Realitatea românească”, al cărei proprietar este Ștefan nemeček vine să ne propună un inedit eveniment editorial și artistic, al cărui martori avem șansa de fi în data de 26 februarie, orele 14.00. Evenimentul va fi găzduit în sala de marmură “Teodora Lucaciu” a Primăriei Municipiului Petroșani unde iubitorii de carte și pasionații de filosofie pe de o parte, precum și prietenii și c. olegii lui Ștefan Nemeček pe de altă parte, sunt invitați să participe la lansarea oficială a celor două volume scrise de colegul nostru, respectiv: “Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană”.

Așa cum ne asigură organizatorul evenimentului, Editura “Realitatea românească”, discursul filosofic și literar, aferent unei manifestații de acest gen, va fi intercalat de momente artistice de excepție, susținute de Florin Paul Camen (un virtuos al chitarei clasice) ori Ileana Berchi (voce de excepție a Văii Jiului), sau de “Ambasadorii Prieteniei” (dansatori de elită) ori Kinga Farkas (speranță a muzicii tinere), cărora li se adaugă picturile ce vor fi expuse pe simeze se artiștii Asociației Culturale “Iosif Tellman” din Lupeni: Elisabeta Kocsik, Ioan Gall și Mirela Visan. Tututor acestor momente li se adaugă și o inedită prezentare de modă susținută de designerul Cristina Balvarth.

Vă invităm, așadar, la acest eveniment despre care vom vorbi pe larg în numărul nostru viitor.

ISBN - 973-86295-0-2
ISBN - 973-86295-0-8

Așa cum ne asigură organizatorul evenimentului, Editura “Realitatea românească”, discursul filosofic și literar, aferent unei manifestari de acest gen, va fi intercalat de momente artistice de excepție, susținute de Florin Paul Camen (un virtuos al chitarei clasice) ori Ileana Berchi (voce de excepție a Văii Jiului), sau de “Ambasadorii Prieteniei” (dansatori de elită) ori Kinga Farkas (speranță a muzicii tinere), cărora li se adaugă picturile ce vor fi expuse pe simeze de artiștii Asociației Culturale “Iosif Tellman” din Lupeni: Elisabeta Kocsik, Ioan Gall și Mirela Visan. Tututor acestor momente li se adaugă și o inedită prezentare de modă susținută de designerul Cristina Bonivarth.

Vă invităm, aşadar, la acest eveniment despre care vom vorbi pe larg în numărul nostru viitor.”

„LANSARE DE CARTE”

Opinia Press
http://users.rol.ro/opinia
opinia@rol.ro
tel. 0729 944 929
0727 936 665

e-Realitatea în care trăim!

OPINIA
CETĂȚEANULUI

Fondat 2006 · Anul II · 5-12 Martie 2007 · Nr. 35 · 8 pagini · 70 bani

<http://users.rol.ro/opinia>
0729 944 929 · 0727 936 665

Priorități pentru Uricani

→ Pagina 2

În prim plan la mina Livezeni

→ Pagina 3

Opinia Cetățeanului nr. 35, 5-12 martie 2007, pag. 2

„Armonia existenței înseamnă un creier mereu activ care se alimentează cu energie vitală, un spirit ce veci nu îmbătrânește”

Ștefan Nemecek

„Luni, 26.02.2007, Sala de Marmură a Primăriei Municipiului Petroșani a găzduit lansarea a două volume *Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană* având prezentator pe Ioan Velica. Valeriu Butulescu și Dumitru Velea, seniori ai scrisului în Valea Jiului, au făcut prezentarea conținutului celor două volume.

**Lansare
de
carte**

*„Armonia
existenței înseamnă
un creier mereu activ
care se alimentează
cu energie vitală, un
spirit ce veci nu
îmbătrânește.”*

Stefan Nemecek

Luni, 26.02.2007, Sala de Marmură a Primăriei Municipiului Petroșani a găzduit lansarea a două volume *Controverse Filozofice și Toleranța în Filozofia Lockeeană* având părezentator pe Ioan Velica. Valeriu Butulescu și Dumitru Velea, seniori ai scrisului în Valea Jiului au făcut prezentarea conținutului celor două volume. Prezentarea volumelor a fost colorată de o aplaudată paradă a rochilor de mirese realizate de creatorul de modă Cristina Bonivarth din Lupeni. Un număr de nouă pictori lupeneni: Elisabeta Kocsik, Mirela Vișan, Dănuț Ban, Tiberiu Boșneag, Monica Simborean, Ioan Gal, Oroles Bucur, Simionel Bucur și Toader Galu au expus lucrări interesante și valoroase. Și-au remarcat prezența patru soliști talentați ai Văii Jiului: Kinga Farkaș – laureată a Festivalului “Mamaia Copiilor”, Florin Paul Camen, Ileana Berchi și Simona Dumitru, precum și grupul “Glasul de Argint”.

Melinda KELEMEN

Prezentarea volumelor a fost colorată de o aplaudată paradă a rochilor de mirese realizate de creatorul de modă Cristina Bonivarth din Lupeni. Un număr de nouă pictori lupeneni: Elisabeta Kocsik, Mirela Vișan, Dănuț Ban, Tiberiu Boșneag, Monica Simborean, Ioan Gal, Oroles Bucur, Simionel Bucur și Toader Gal au expus lucrări interesante și valoroase. Și-au remarcat prezența patru soliști talentați ai Văii Jiului: Kinga Farkaș, Florin Paul Camen, Ileana Berchi și Simona Dumitru, precum și grupul „Glasuri de Argint”

Melinda Kelemen

„**EVENIMENT INEDIT PENTRU VALEA JIULUI**”

Primul cotidian al Văii Jiului **Fondat în 1944**

MATINAL

4700 ● 0,5 lei BCN ● 8 pagini

Miercuri, 28 februarie 2007

www.matinal.com.ro

**„Iarna nu-
ca vara!”**

Zicerea actualului președinte al României, Traian Băsescu, își găsește aplicabilitate în toate domeniile chiar și când vine vorba despre oameni din partidul care l-a făcut celebru. După ce viceprimarul cu atribuții de primar, pe perioadă determinată și nu primarul în exercițiu cum îl tot proclamă un pupincurist de serviciu, a fost văzut

identificat sila la traseu în...

„Penal-ă Social” reloaded

**Furăciunea era
generalizată**

**La Primăria Petrița
Contractele de achiziții publice sunt
verificate de poliție**

Contractele de achiziții publice ale Primăriei Petrița din perioada 2004-2006 sunt verificate de polițiștii biroului de investigarea fraudelor, ancheta fiind declanșată, deoarece ar exista suspiciuni asupra modului în care s-au atribuit o serie de lucrări comunitare, respectiv au fost făcute aprovizionări de către anumite firme.

Ziarul Matinal nr. 4760, 28 februarie 2007

Sala de marmură a Primăriei Petroșani a găzduit, în prima zi a acestei săptămâni un eveniment inedit: o dublă lansare de carte purtând semnătura omului de presă Ștefan Nemecek. Ineditul a constat și în modul de organizare a acestui eveniment care, având în vedere programul de desfășurare, putem spune că a fost un amagam de evenimente, dar și de numărul de participanți și varietatea acestora: oameni politici, reprezentanți ai mai multor partide politice, oameni de cultură și personalități care reprezentau numeroase domenii de activitate, toți având ca numitor comun dragostea pentru cultură, pentru literatură în mod special.

Eveniment inedit pentru Valea Jiului

Sala de marmură a Primăriei Petroșani a găzduit, în prima zi a acestei săptămâni un eveniment inedit: o dublă lansare de carte purtând semnătură omului de presă Ștefan Nemeșek. Ineditul a constat și în modul de organizare a acestui eveniment care, având în vedere programul de desfășurare, putem spune că a fost un amalgam de evenimente, dar și de numărul de participanți și varietatea acestora: oameni politici, reprezentanți ai mai multor partide politice, oameni de cultură și personalități care reprezentau numeroase domenii de activitate, toți având ca numitor comun dragostea pentru cultură, pentru literatură în mod special. Dintre invitați îi putem aminti pe: primarul în exercițiu al municipiului Petroșani, Tiberiu Iacob Ridzi, viceprimarul municipiului Vulcan, Angela Stoica, primarul și secretarul orașului Uricani, Dănuț Buhăescu și Florin Nelu Dănuț, reprezentanți ai mai multor formațiuni politice, Haralambie Vochițoiu, Florin Racoțea, Valeriu Coandrăș, Daniel Moraru, Dorel Șchiopu, Gheorghi David, Sidonia Faibiș și lista poate continua. Lansarea de carte a fost deschisă de un mic program artistic oferit de elevii Grupului Școlar „Mihai Viteazu” din Vulcan, pregătiți de Ileana Berchi, dumneai susținând și un mic recital. În

fața publicului au mai evoluat Kinga Farcaș, laureată a Festivalului „Mamaia Copiilor” și Florin Paul Camen. Publicul a avut parte și de o prezentare de modă: o colecție de rochii de mireasă purtând semnatura Cristinei Bonivarh. Atât creatoarea cât și modelele sunt din Valea Jiului.

Lansarea de carte, care era de altfel capul de afiș al acestei acțiuni a fost lăsată la urmă, prezentarea celor două volume: „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lukeeană” fiind făcută de omul de cultură Valeriu Butulescu și criticul literar Dumitru Velea. „Ștefan Nemeșek este din Vulcan, dar în publicațiile pe care le conduce a reflectat realitatea din întreaga Vale a Jiului. La acest eveniment a reușit să adune la un loc mai multă lume decât s-a adunat la alte evenimente și ar trebui să-i mulțumim. Sper ca și pe viitor să se bucure de sprijin din partea Primăriei și a Consiliului Local Vulcan”, a declarat Angela Stoica, viceprimarul municipiului Vulcan. „Este o dublă lansare de carte, însă acțiunea organizată este mult mai amplă. Am dorit să prezint și alte valori ale Văii Jiului. Avem oameni talentați și merită să le promovăm”, a declarat autorul și organizatorul acestui eveniment cultural, Ștefan Nemeșek.

Corina OROSZ

Dintre invitați îi putem aminti pe: primarul în exercițiu al municipiului Petroșani, Tiberiu Iacob Ridzi, viceprimarul municipiului Vulcan, Angela Stoica, primarul și secretarul orașului Uricani, Dănuț Buhăescu și Florin Nelu Dănuț, reprezentanți ai mai multor formațiuni politice, Haralambie Vochițoiu, Florin Racoțea, Valeriu Coandrăș, Daniel Moraru, Dorel Șchiopu, Gheorghi David, Sidonia Faibiș și lista poate continua. Lansarea de carte a fost deschisă de un mic program artistic oferit de elevii Grupului Școlar „Mihai Viteazu” din Vulcan, pregătiți de Ileana Berchi, dumneai susținând și un

mic recital. În fața publicului au mai evoluat Kinga Farkaș, laureată a Festivalului „Mamaia Copiilor” și Florin Paul Camen. Publicul a avut parte și de o prezentare de modă: o colecție de rochii de mireasă purtând semnătura Cristinei Bonivarth. Atât creatoarea, cât și modelele sunt din Valea Jiului.

Lansarea de carte, care era de altfel capul de afiș al acestei acțiuni a fost lăsată la urmă, prezentarea celor două volume: „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” fiind făcută de omul de cultură Valeriu Butulescu și criticul literar Dumitru Velea. „Ștefan Nemecek este din Vulcan, dar în publicațiile pe care le conduce a reflectat realitatea din întreaga Vale a Jiului. La acest eveniment a reușit să adune la un loc mai multă lume decât s-a adunat la alte evenimente și ar trebui să-i mulțumim. Sper ca și pe viitor să se bucure de sprijin din partea Primăriei și a Consiliului local Vulcan”, a declarat Angela Stoica, viceprimarul municipiului Vulcan. „Este o dublă lansare de carte, însă acțiunea organizată este mult mai amplă. Am dorit să prezint și alte valori ale Văii Jiului. Avem oameni talentați și merită să-i promovăm”, a declarat autorul și organizatorul acestui eveniment cultural, Ștefan Nemecek.

Corina Orosz

ȘTEFAN NEMECSEK ÎNTRE „CONTROVERSE FILOSOFICE” ȘI „TOLERANȚĂ...”

Afaceri în Valea Jiului, nr. 121, 1-7 martie 2007, pag. 1

Cunoscutul jurnalist Ștefan Nemecek și-a făcut “intrarea” în mod public în rândul scriitorilor Văii Jiului, prin lansarea celor două volume de autor, prezentate publicului luni, 25 februarie 2007 la Petroșani, în Sala de marmura a Primăriei

Anul VII * Nr. 121 * 1-7 martie 2007 * 50 bani * ISSN 1842-4473

Director: **Tiberiu VINTAN**,
Președinte al Asociației Media Valea Jiului

Afaceri în Valea Jiului

Citește mai mult pe Internet la adresa: www.exclusivmedia.net

Publicație de analiză economică și politică locală

BĂTĂLIA PENTRU PETROȘANI !

IACOB-RIDZI **VOCHITOIU** **RACOTEA**

Pregătirile pentru alegerile parțiale de la scrierea candidaților a fost fuzi pentru începutul Petroșani, care vor desemna primarul ce va luna martie, dat fiind faptul că în 3 martie se va conduce Petroșaniului până în vara anului 2008 da startul celor 15 zile de campanie electorală, au început o dată cu constituirea, la finele săptămânii trecute, a Biroului electoral de circum-scripție. Chiar dacă termenul limită pentru in-

scrierea candidaților a fost fuzi pentru începutul Petroșani, care vor desemna primarul ce va luna martie, dat fiind faptul că în 3 martie se va conduce Petroșaniului până în vara anului 2008 da startul celor 15 zile de campanie electorală, au început o dată cu constituirea, la finele săptămânii trecute, a Biroului electoral de circum-scripție. Chiar dacă termenul limită pentru in-

continuare în pagina a 3-a

Perspectiva mineritului din Valea Jiului, după vizita ministrului Vosganian în opinia liderilor de sindicat !

Ecourile vizitei pe care Jan Vosganian, în legătură cu ministrul Economiei și Comerțului, a făcut- Valea Jiului, vă prezentăm în c în Valea Jiului, cu puțin timp acest număr, luările de pozitie în unele sunt încă în etate: ale sindicatelor din Valea Jiului

Petroșaniul are o nouă sală de sport !

Locuitorii municipiului copii Dumitrana Lupu, Miha-Petroșani vor avea ocazia ela Strulea, Alina Șerban și

“Mărțișoare muzicale” pentru petroșăneni

Municipale.

Așa cum avea să remarce criticul literar Valeriu Butulescu, cărțile lui Ștefan Nemecek descoperă o a treia latură a activității acestuia. După ce a fost rând pe rând, fotoreporter și

ziarist, iar mai nou moderator TV, Ștefan Nemecek intră, cu pasiune și îndrazneală, pe tărâmul atât de vast, dar în egală măsură atât de fascinant al gândirii filosofice. Despre acest nou “pas” din viața lui Ștefan Nemecek, profesorul universitar doctor Ioan Roșca, decanul Facultății de Filosofie din București, spune că “eseurile din lucrarea lui Ștefan Nemecek posedă arta frazării limpezi și precise, grație desigur, și exercițiului ziaristic îndelungat al autorului”. Poate că același exercițiu a stârnit interesul autorului, dincolo de “controversele filosofice” abordate, pentru o temerară, dar necesară trecere în revistă a istoriei presei din Valea Jiului de după anul 1989.

Nu doar pentru faptul că, între paginile acestei “istorii a jurnalismului contemporan” am onoarea de a mă regăsi în câteva titluri, ci pentru faptul că Ștefan Nemecek este primul om de presă care depășește barierele orgoliului, dând fiecăruia dintre oamenii de presă ai anilor 90, atenția cuvenită și, îmi place să cred, meritată, se cuvine să-i adresez multumiri. Cred, asemeni domnului Nemecek că “farâmițarea a ceea ce se vrea a fi jurnalistică, autoaprecierea și autoclasificarea, neclădite pe fundamente realiste” au fost pericolul cel mai mare al apropierii de derizoriu a acestei nobile meserii.

Sper însă că fiecare “scriitor al clipei”, cum îmi place să-i numesc pe cei care lucrează în fascinantul areal jurnalistic, să-și descopere latura tolerantă, fără de care nu vom reuși

Ștefan Nemeșek între “Controverese filosofice” și “Toleranță...”

Cunoscutul jurnalist Ștefan Nemeșek și-a făcut “intrarea” în mod public în rândul scriitorilor Văii Jiului, prin lansarea celor două volume de autor, prezentate publicului luni, 25 februarie 2007 la Petroșani, în Sala de marmură a Primăriei Municipale.

Așa cum avea să remarce criticul literar Valeriu Butulescu, cărțile lui Ștefan Nemeșek descoperă o a treia latură a activității acestuia. După ce a fost rând pe rând, fotoreporter și ziarist, iar mai nou moderator TV, Ștefan Nemeșek intră, cu pasiune și îndrăzneală, pe tărâmul atât de vast, dar în egală măsură atât de fascinant al gândirii filosofice. Despre acest nou “pas” din viața lui Ștefan Nemeșek, profesorul universitar doctor Ioan Roșca, decanul Facultății de Filosofie din București, spune că “eseurile din lucrarea lui Ștefan Nemeșek posedă arta frăzării limpezii și precise, grația desigur, și exercițiului ziaristic îndelungat al autorului”. Poate că același exercițiu a stărnit interesul autorului, dincolo de “controveresele filosofice” abordate, pentru o temerară, dar necesară trecere în revistă a istoriei presei din Valea Jiului de după anul 1989.

Nu doar pentru faptul că, între paginile acestei “istorii a jurnalismului contemporan” am onoarea de a mă regăsi în câteva titluri, ci pentru faptul că Ștefan Nemeșek este primul om de presă care depășește barierele orgoliului, dând fiecareia dintre oamenii de presă ai anilor 90, atenția cuvenită și, îmi place să cred, meritată, se cuvine să-i adresez mulțumiri. Cred, asemeni domnului Nemeșek că “fărămițarea a ceea ce se vrea a fi jurnalistică, autoaprecierea și autoclasicarea, neclădite pe fundamente realiste” au fost pericolul cel mai mare al apropierii de derizoriu a acestei nobile meserii.

continuare în pagina a 5-a

niciodată să dăm adevărata probă a responsabilității noastre. În acest context, nu pot decât să-l felicit pe colegul Ștefan Nemeșek și pentru abordarea pe cât de curajoasă, pe atât de periculoasă a subiectului toleranței. În cel de-al doilea volum de eseuri al domniei sale, plecând de la “Scrisorile toleranței” ale gânditorului John Locke, deschide, fie și prin prezentarea... intoleranței în jurnalismul contemporan, un subiect ce trebuie tratat cu maximă responsabilitate.

Compatibilitatea perfectă a scriitorului, filosofului și jurnalistului Ștefan Nemeșek poate fi apreciată până și din modul în care a “regizat” lansarea pe piață a primelor sale volume de eseuri filosofice. Trecerea de la cuvântul autorizat și elevat al criticilor Dumitru Velea și Valeriu Butulescu la spectacolul modern de sunet și lumină vorbesc de la sine despre ușurința cu care Ștefan Nemeșek “penduleaza” între real și imaginar, între spectacol și literatură, arătând lumii

întregi că, în viața reală, între filosofie și artă, între cuvântul scris și literatura cântată, nu este nici o prăpastie.

Poate chiar pentru a ne face dovada acestui fapt, Ștefan Nemecek a pregătit celor care au răspuns invitației sale și i-au fost alături la acest moment de mare însemnatate desigur, în viața și cariera sa, nu doar o clasică lansare de carte, ci un inedit show în care spectatorii au trăit emoția cântecelor interpretate de Ileana Berchi, Simona Dumitru, Florin Paul Camen și “Ambasadorii Prieteniei” și au avut ocazia de a aplauda inedita prezentare de modă a creatoarei Cristina Bonivart din Lupeni sau de a aprecia picturile artiștilor plastici membri ai Cercului “Iosif Tellmann” din Lupeni, toate sub “bagheta” unui prezentator spiritual, care nu mai are nevoie de nici o altă prezentare: Ioan Velica.

Prezența în sală, la acest eveniment cultural-artistic de excepție a unor personalități politice locale precum primarul în exercițiu Tiberiu Iacob Ridzi (președintele PD Petroșani) și contracandidații acestuia la alegerile parțiale de la Petroșani din 18 martie, Haralambie Vochițoiu respectiv Florin Racoțea, sau a liderilor de sindicat al LSMVJ și ai unor sindicate independente din Valea Jiului, ori a unor dascăli, medici, directori și oameni de presă, dovedesc o dată în plus, dacă mai era nevoie, că și datorită lui Ștefan Nemecek, societatea civilă din Valea Jiului începe să deslușească regulile toleranței, în ciuda încă poate prea numeroaselor și pătimășelor controversate.

Felicitări sincere, stimate coleg !

Tiberiu VINTAN

CONTROVERSE ȘI TOLERANȚĂ
LA GALERIILE IOSIF TELLMANN

Curierul Văii Jiului, nr. 542, joi 8 Martie 2007, pag. 4

După lansarea la Petroșani a volumelor “Controverse filosofice” și “Toleranță în filosofia lockeeană” acțiunea a fost repetată la Lupeni, gazda fiind Galeriile de Artă “Iosif Tellmann”. În fața unui distins auditoriu prof. Gheorghe

**ANUL XIII
NR. 542
JOI 8
MARTIE
2007
4 PAGINI
0,50 lei**

© ISEN
1454-70X
MARCA
TRANSMITATĂ

Curierul

VĂII JIULUI

ÎMPREUNĂ PENTRU CONTINUITATE

Primarul în exercițiu al municipiului Petroșani, **Tiberiu Iacob Ridzi** nu este singur în lupta electorală!

Cîteva dintre cei mai importanți oameni din România, primari ai unor municipii importante din țară, miniștri și înalți responsabili ai statului român, ai județului Harghita și ai Văii Jiului, alături de câteva sute de cetățeni ai Petroșanului, au fost să fie alături de Tiberiu Iacob Ridzi în momentul lansării sale oficiale în campania electorală pentru ratificarea mandatului său de primar al municipiului Petroșani.

Primarul Capitalei, **Adrian Videanu**, primarul municipiului Cluj Napoca, **Emil Boc**, primarul municipiului Orădeie, fost Blago, primarul orașului Petrești, **Ilie Pădurău**, primarul orașului Aninoasa, **Ilie Botgros**, ministrul Muncii și Solidarității Sociale, **Gheorghe Bațbu**, ministrul Administrației și Internelor, **Vasile Blago**, senatorul membru **Monica Iacob Ridzi**, viceprimar

al orașului Urziceni, **Constantin Stancu**, șeful Casei Locale de Pensii Petroșani, **Căbriela Negrea**, sunt doar câteva personalități publice ale Partidului Democrat a căror prezență alături de Tiberiu Iacob Ridzi dau putere de convingere mesajului principal pe care acesta îl transmite cetățenilor din Petroșani: **„Jani pentru Petroșani, siguranță pentru oameni!”**

Susținătorii lui Tiberiu Iacob Ridzi, oameni cu înalte responsabilități în stat sau în administrația locală, oameni care performează în funcțiile pe care le ocupă, conștientizând că Tiberiu Iacob Ridzi nu este doar un primar care promite, ci este un primar care face. Tocmai de aceea, nu întâmplător lansarea oficială a candidaturii sale pentru ratificarea publică a mandatului său de primar de drept al municipiului Petroșani, a stăruit un viu interes în rândul cetățenilor municipiului Petroșani care au

Pentru toate doamnelor și domnișoarele din Valea Jiului cele mai sincere gânduri de

8 Martie

CHIRVASĂ a prezentat semnificația acțiunii, adică dorința de a dovedi că în Valea Jiului există cultură, există scriitori și cititori de carte, există pictori, tineri talentați în multe domenii

“Surprinsă este puțin spus. Privind copertile cărților am crezut pentru moment că am în fața ochilor un extremist, o persoană duplicitară. Momentele de șovăială nu au durat prea mult... am deschis cartea cu dorința de a nu lăsa rebelul gând să mă stăpânească. Am parcurs filele cărților în căutare de răspuns. M-au izbit, pe parcursul lecturării, alte multe întrebări. Am ridicat capul pentru a privi autorul, implicat în discuție cu alte persoane, nu părea a fi un nehotărât. Partea de filosofie amintește de “vremuri de mult apuse”, știute sau mai puțin știute, dar este bine că s-a găsit cineva “să mai șteargă colbul” de pe ele.

Capitolele următoare au adus la cunoștința cititorului (a mea în acel moment) dovada că și în Valea se scrie. Revistele, ziarele, cărțile, autorii lor au defilat prin fața ochilor mei din paginile cărților. Salut inițiativa, altfel nu aflam nicicând de existența lor.

Subiectele delicate le-am lăsat pentru a încerca să alung rebelul gând ce îmi forța creierul în căutare de sertăraș, pentru a se stabili. Timpul, evenimentele, gândirea computerizată a secolului XXI au dat năvală.

Viteza, nevoia de a lua decizii prompt și rapid, necesitatea de acționare au hotărât: întrebări fără inițiativă, deci persoană nehotărâtă. Așa să fie, oare? Am ridicat din nou privirea spre autorul cărților răsfoite, întrebându-mă din nou: așa să fie oare? În timp voi afla, poate, de ce dl. Nemeček Ștefan nu vrea să spună ce și în ce crede, dacă împărtășește păreri și le susține. Este bine sau nu să își păstreze neutralitatea? Am timpul necesar și aștept cu respect și răbdare maturele certitudini ale domniei sale.”

Am reprodus mai sus opiniile tinerei Iulia Ella KOCSIK, prezentă la acțiunea de lansare a celor două cărți.

REUNIUNE CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ: “JOIA CULTURALĂ TEMCO”

Gazeta Văii Jiului, nr. 1244, 24 aprilie 2007, pag. 2

Ediția din luna aprilie 2007 a “Joiiei Culturale TEMCO” va oferi participanților o tematică diversă, bucurându-se și de o aleasă participare internațională: **prof. dr. Claude Matasa**, Consulul onorific al României la Miami, Statele Unite; **dr. Florin Mătrescu**, doctor în științe medicale, important lider al

Fondat 2002 • Anul VI • Nr. 1244 • MARTI, 24 APRILIE 2007 • 8 pagini • 0,5 RON

GAZETA Văii Jiului

SI 989911 00107

www.gvj.ro • www.gazetavaiijiului.ro

office@gvj.ro ■ 0254.546996 ■ 0254.549020

Cotidian regional *** Apare de luni până sâmbătă (inclusiv) în toate localitățile Văii Jiului

*** Redacția și administrația: str. Nicolae Bălcescu nr. 2, etaj II, Petroșani

Știrea zilei

Supermarket și la Lupeni

Faptul că în apropierea municipiului Lupeni se găsește stațiunea Straja, se reflectă și în clima economică a zonei. Primarul municipiului Lupeni, Cornel Resmeriță, spune că anul acesta, pe raza localității pe care o administrează au demarat lucrările de construcție ale unui supermarket. Edifiul este mai mult decât sigur că obiectivul va și fi dat în folosință în cursul acestui an. Moda supermarketurilor a prins în Valea Jiului. Petroșaniul are unul și mai sunt planuri pentru încă două, iar la Petrița se lucrează deja la construcția unei societăți de acest profil.

Fără energie electrică

Locuitorii de pe strada Măleia din Petroșani vor simți astăzi lipsa energiei electrice între orele 8:30-14:30. În același interval orar, rău căi din Petrița de pe strada Barou Ștefănescu, Delavrancea și rău căi de pe strada Jileț nu se vor putea bucura de acest serviciu. În

Fără sentimente maternelne

Fetețe abandonate pe scările spitalului

Comunității românești din Germania; **Willem J. Mulder**, curator al Muzeului Medical al Universității din Utrecht – Olanda; **dr. Jean Țăranu**, președinte-fondator al Asociației

Românilor din Canada; **Alex Cetățeanu**, președintele Asociației Scriitorilor Români din Canada.

În cei cinci ani de activitate, pragul acestei manifestări, inițiată de Compania TEMCO, sub patronajul **prof. dr. ing. Pompiliu Manea**, în folosul comunității, a fost trecut de numeroase personalități ale științei și culturii românești, care

au transformat „întâlnirile de joi” în adevărate spectacole intelectuale. Fie să amintim doar prezența rectorilor Universităților din Cluj-Napoca și Oradea, a marelui chirurg, **prof. dr. Irinel Popescu**, a unor importanți artiști care au cucerit scenele Europei, cum a fost **Ionel Pantea**, a unor academicieni, inventatori sau scriitori din prima linie a literaturii românești. Cinstind memoria celor care au trecut „Styx”-ul în ultima vreme, participanții la reuniune au păstrat un moment de reculegere sub genericul „Requiem pentru cei care nu mai sunt”. Personalități care au participat activ la reuniunile de la Cluj-Napoca: **Ioan Gavrilă-Ogoranu** – conducătorul mișcării anticomuniste a partizanilor din munții Făgărașului; **profesorul Raoul Șorban** – recunoscut om de cultură, declarat Cetățean de Onoare al Israelului, hăituit până

și după moarte de neprieteni ai neamului nostru, pentru atitudinea sa fermă și corectă pro-românească; marea artistă lirică **Lya Hubic**; regretatul interpret de muzică populară **Dimitru Sopon**; profesorul **Alexandru Fărcaș**, bariton de cotație europeană, rector al Academiei clujene de muzică, sub sceptrul căruia Opera Română din Cluj a fost înălțată la rangul de instituție de interes național; **sculptorul Doru Stoica**, discipol al maestrului Romulus Ladea, autor al bustului **Wilhelm Conrad Röntgen**, singurul turnat în bronz în România; **dr. Flaviu Mureșan**, cunoscut medic ginecolog, licențiat în biologie și medicină, între primii români care și-au făcut stagii de specializare în SUA în anii '60...

Un moment aparte va fi punctat de lansarea „Apelului de la Cluj-Napoca”, sub genericul „Să salvăm Roșia Montană”, transmis întregii societăți românești dar, mai ales, având ca țintă directă Guvernul și Parlamentul României. Crimei – pregătită cu abilitate de așa-zișii „investitori” canadieni, în cârdășie cu politicieni corupți, trebuie să i se pună capăt, iar zonelor Roșia Montană și Munții Apuseni, trebuie să li se lase dreptul sa reintre în bătălia pentru dezvoltarea durabilă evitând astfel cea mai cumplită dramă ecologică, economică și socială urzită împotriva României, în goana după aur, începând cu anul 1996.

Reuniunea de la Cluj-Napoca, deschisă în fiecare ediție și românilor de pretutindeni va lansa cu acest prilej noua revistă culturală a românilor din Canada, „**Destine**”, avându-l ca inițiator pe **George Filip**, cel mai important poet al Diasporei române. Va lansa, de asemenea, trei reviste periodice care apar la Cluj-Napoca: „**Orașul**”, „**Pro Memoria**” și „**Economie și Administrație Sanitară**”. Un loc important va fi și inițiativa de lecturare a celor douăsprezece cărți, sosite în ultimul timp pe adresa reuniunii „Joia culturală TEMCO”, dintre care

amintim: „Străin în America”, a scriitorului român din Canada **Alex Cetățeanu**; „Amintiri animate”, ediția a doua, a **dr. Jean Țăranu**, președinte-fondator al Asociației Românilor din Canada; „Fericiți să ucidă” (**Ioan Barbu** – Râmnicu Vâlcea); „Mlaștina deznădejdiei” (**Ilie Tudor** – Podari, Dolj, tatăl cunoscutului menestrel Tudor Gheorghe); „Aparatura pentru Radiologie și Imagistica Medicală”, realizată de **prof. dr. ing. Pompiliu Manea** din Cluj-Napoca, reprezentând o sinteză a activității de peste cincizeci de ani în slujba aparatului medical românesc și internațional; „Urgențele medico-chirurgicale în practica medicului internist-generalist (de familie)”, semnată de **dr. Florin Mătrescu**, stabilit în Germania la Essen; „Controverse filozofice”, avându-l ca autor pe profesorul **Ștefan Nemecek** din Petroșani; „Noul Testament al Domnului nostru Iisus Hristos – transpunere în versuri” realizată de **Ioan Ciorca**.

CARTE DIN VALEA JIULUI PREZENTĂ ÎN CAPITALA CULTURALĂ A TRANSILVANIEI

Curierul Văii Jiului, nr. 549, miercuri 25 aprilie 2007, pag. 4

„Joia Culturală TEMCO” este o acțiune culturală de prestigiu găzduită de Palatul TEMCO din Cluj Napoca. Programul manifestării include întotdeauna manifestări de

Curierul VĂII JIULUI

GUȘĂ JIGNEȘTE MINERII

Informațiile difuzate de Cozmin Gușă referitor la proiectul minieră la râul din Pula Universității din Cluj de 19 ani, sunt de natură să manifeste oprimă publică și să devină un simbol de instabilitate socială.

În condițiile în care toate televiziunile au difuzat imaginea foarte clară cu demonstranții din Pula Universității, și cum nu este nici a jura și să nu se înțeleagă în acest spațiu alături de Cozmin Gușă nici rolul publicului și nici minierii.

Deputatul din Valea Jiului fiind considerat încăcapabil modului în care Cozmin Gușă vorbește la adresa minerilor.

Este înțelesibil că un deputat al Progresului să nu aibă nici o idee despre activitatea minerilor, pentru a înțeles alina că este necesar proiectarea unei pensii sociale semnificative: în secolul din anul 90 în care adesea se vorbește pentru a fi chibzuită prin școlii de învățare.

TOTUȘI VOR FI DESPĂGUBIȚI DEPONENȚII DACIA?

Partidul Conservator trebuie despăgubit persoanelor care au depus înainte de 1989 bani la CEC pentru achiziționarea unei mașini Dacia.

Aleasa și sprijinul solicitanților în acest sens aparțin redacției ziarului CURIERUL VĂII JIULUI și GAZETA VĂII JIULUI, fiind susținut și promovat printr-un proiect de lege inițiat de deputatul de Hunedoara Ionica Popescu alături de alți deputați conservatori. Actul legislativ a fost depus la Parlament de anul trecut, dar, din păcate, nu s-a bucurat de înțelegerea tuturor parlamentarilor fiind respins în Senat. Nici fostul Ministru al Finanțelor Sebastian VLĂDESCU nu a agnat recitarea demersurilor conexe și

PREZENTĂM CRISOAREA DVS. NU SUNT LĂMURIȚ CU DOSARUL ...

... (textul este foarte mic și parțial necitibil din cauza dimensiunii mici și rezoluției scăzute a imaginii)

anvergură cu o participare selectă a unor personalități din viața culturală transilvană și chiar internațională. Selecția de participare este întotdeauna riguros făcută, după criterii

TEMCO TECHNO ELECTRO MEDICAL COMPANY ROMÂNIA

PALATUL TEMCO
Str. Republicii, nr. 65-67,
Cluj-Napoca,
joi, 26 aprilie 2007,
ora 13⁰⁰

Amfitrion: Prof. univ. dr. ing. POMPILIU MANEA
Joia Culturală TEMCO
Moderator: **CONSTANTIN MUSTĂȚĂ**, laureat al Premiului I al U.Z.P

OASPEȚI DE ONOARE:
prof. dr. ing. Claude MATASA (consulul onorific al României la Miami - SUA),
Willem J. MULDER (curator al Muzeului Medical al Universității din Utrecht - Olanda),
dr. Florin MĂTRESCU (doctor în științe medicale - Germania),
Jean ȚĂRANU (președinte-fondator al Asociației Românilor din Canada),
Alex CETĂȚEANU (președintele Asociației Scriitorilor Români din Canada)

SEMNAL
La Editura Madera
din Deva a apărut
volumul
„Comunismul –
experiment istoric
ilegal și
criminal”. Autor:
dr. Florin Mătrescu

Ora 13⁰⁰ – Requiem pentru cei care nu mai sunt

În cadrul emisiunii „Joia Culturală TEMCO” din 26 aprilie 2007, ora 13, membrii
diferiți profesorii care au trecut în viață, organizații pregătitoare pentru astfel de momente
de reculegere și evocare, personalităților apropiate care și-au început viața în
altă țară. Până la sfârșitul sesiunii și de reculegere însoțită de muzică.

ION GAVRILĂ-GORBANU

RAOUL ȘORBAN

LYA HUBIC

DUMITRU ȘOPON

ALEXANDRU FĂRCAȘ

DORU STOICA

Ora 13⁰⁰ –
Apelați
de la Cluj-
Napoca:
„Să salvăm
Roșia
Montană!”
(va fi
prezentă și
o delegație
a comunității locale)

Ora 13⁰⁰ – Lansarea revistelor clujene
Economie și Administrație Sanitară, Orașul, Pro Memoria
și a primului număr al revistei *DESTINE* (a scriitorilor români din Canada)

Ora 14⁰⁰ – Invitație la lectură.
Vor prezenta: prof. dr. Mișcuța
Popa, prof. dr. Ioan Chirilă, dr.
Jean Țăranu, Alex Cetățeanu,
Aurel Rău, Constantin
Zărnescu, dr. Florin Mătrescu,
Pompiliu Manea, Dimu Virgil,
Ioan Barbu, Ionel Vîlcov,
Constantin Mustățea, Crispan
Mircioiu, Barbu I. Bălan, Ioan
Cristofor, Radu Pop, Eugen
David, Zeno Mîlcea

**Ora 15⁰⁰ – Proiect pentru
organizarea unei secții
muzeele: Camera
Naționalor Captive
(Florin Mătrescu)**

191

valorice concrete. La ediția care va avea loc mâine, valea Jiului va fi reprezentată de o mică delegație de ziaristi și scriitori din Valea Jiului care vor susține prezența autorului Ștefan nemecsek la lansarea clujeană a volumelor „CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană”. Vom reveni cu amănunte de la desfășurarea evenimentului în numărul următor al ziarului nostru.

25 APRILIE 2007

Curierul Vii Jiului

4

CARTE DIN VALEA JIULUI PREZENTĂ ÎN CAPITALA CULTURALĂ A TRANSILVANIEI

„Joia Culturală TEMCO” este o actiune culturală de prestigiu găzduită de Biblioteca TEMCO din Cluj Napoca. Programul manifestărilor include: întabeknarea manifestărilor de savoye și o participare selectă a unor personalități din viața culturală transilvană și chiar internațională. Sectiia de participare este întabeknarea djunos Olcau, după criteriul valorice concrete. La ediția care va avea loc mâine, Valea Jiului va fi reprezentată de o mică delegație de ziaristi și scriitori din Valea Jiului care vor susține prezența autorului Ștefan NEMECSEK la lansarea clujeană a volumelor „CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană”. Vom reveni cu amănunte de la desfășurarea evenimentului în numărul următor al ziarului nostru.

Ediția din luna aprilie 2007 a acțiunii „Joia Culturală TEMCO” va avea participări o semnală deosebită, încadrându-se și de o aleasă participare internațională: **prof. dr. Claude Motsea**, Consuliul onorific al României la Miami, Statele Unite; de **Flovin Vidulescu**, doctor în științe medicale, important lider al Comunității românești din Germania; **Willem J. Meekler**, curator al Muzeului Medical al Universității din Utrecht – Olanda; **dr. Jean Târnuș**, președintele Asociației Românilor din Canada; **Alexandru Cebotaru**, președintele Asociației Scriitorilor Români din Canada.

În cei cinci ani de activitate, paginile acestei manifestări, inițiată de Compania TEMCO, sub patronajul **prof. dr. ing. Porpiliu Ilianaș**, din folclorul comunității, a fost țesută de numeroase personalități ale științei și culturii românești, care au transformat „întâlnirile de joia” în adevărate spectacole intelectuale. Fie și amintim doar prezenta rectorilor Universităților din Cluj-Napoca și Oradea, a marilor laureați, **prof. dr. Irinel Popescu**, a unor importanți artiști care au călătorit scelerate în spațiu, cum a fost **Ionel Furtac**, a unor academicieni, inventatori sau scriitori din prima linie a literaturii românești. Cîntînd memoria celor care au trecut, Săptămîna în ultima vreme, participanții la reuniune au pășit un moment de reculegere sub generalul „Requiem pentru cei care nu mai sînt”. Personalități care au participat activ la reuniunile de la Cluj-Napoca: **Ioan Gavrilă Ogoșaru** – conducătorul grupului anticomuniste a partizanilor din munții Păpărușului; **profesorul Ilieș Ștefan** – recunoscut om de cultură, declarat „Căpitan de Onoare al Israelului”, hăitit pînă și după moarte de neprieteni ai neamului nostru, pentru atitudinea sa fermă și consecventă postumă; **Alina Mariana Antoiș** (născută **Luca Hubic**), regretatul interpret de muzică populară **Dimitrie Ștefan**; **profesorul Alexandru Flăcău**, bariton de cochet

europăean, rector al Academiei clujene de muzică, sub scopul și obiectul Operei Române din Cluj și fost balladist la scena unei instituții de imense națiuni; **sauploul Don Stoica**, discipol al maestrului Romulus Lacka, autor al basului **Wilhelm Conrad Rôgenen**, singurul turnat în bronz în România; **dr. Flavin Mureșan**, un reșcut medic ginecolog, licențiat în biologie și medicină, între primii români care și-au făcut studiile specializate în SUA în anul 60.

Un moment aparte va fi punctat de lansarea „**Apeluului de la Cluj-Napoca**”, sub genericul „**28 salănișii Regis Montard**”, isonimis trimise societății românești dar, mai ales, avînd ca țintă directă Guvernelul și Parlamentul României. Cîrmă – pregădită de abilitate de apărății „inventori” coradeni, în cădușie cu poliștiieni corupți, trebuia să se pună capăt, iar zonelor Rogis Montard și Muntii Păpăruș, trebuia să se lase dreptul să se ridice în lăbișă pentru dezvoltarea de tabilă avîndu-se astăzi ca mai cumplimți diamă ecologică, economică și socială urzită împotriva României. În goșne după apărîncăduș ca anul 1996.

Renunțarea de la Cluj-Napoca, deschisă în fiecare ediție și romîilor de peste țînăniși va lansa cu acest prilej noua revistă culturală a romînilor din Canada, „**Destina**”, avîndu-se ca inițiator pe **George Filip**, cel mai important poet al Diasporei române. Se vor lansa, de asemenea, revistele periodice care apar la Cluj-Napoca: „**Oșezii**”, „**Pier Memoria**” și „**Economie și Administrație Săntății**”. Un loc important va fi și inițiată la lectură noua celebră deosebită cărți, zăzite în ultimul timp pe adresa reuniunii „Joia culturală TEMCO”, dinne care amintim: „**Sădii în America**”, a **dr. Jean Târnuș**; „**Canada**” de **Alexandru Cebotaru**, „**Amintiri aminate**”, ediția a doua, a **dr. Jean Târnuș**, președinte-fondator al Asociației Romînilor din Canada; „**Fenicișii**

MIILUL TEMCO
80 Aniversar în 2007
Cluj Napoca,
Pe 26 Aprilie 2007
ora 17

Anunțăm: Prof. univ. dr. ing. **PORPILIU IliANAȘ**
Joia Culturală TEMCO
Moderator: **COȘTĂCIN HĂRĂȘTEA**, Jurnalul al Primăriei și al U.E.Z.P.

AMAPETI DE OIOARE:
PUBL. în: **Stare** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – SIBU,
Mureș + **WALDER** personalitatea literară al Universității de Drept și Științe,
în: **VOIE** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – Sibiu,
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca)

SEMNAL
„Semnal” este o publicație care prezintă activitatea culturală și științifică a comunității românești din Valea Jiului.
Căpitan de Onoare: **Ștefan Nemecsek**

Cluj Napoca – Republica pentru călătorii noastre
PUBL. în: **Stare** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – SIBU,
Mureș + **WALDER** personalitatea literară al Universității de Drept și Științe,
în: **VOIE** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – Sibiu,
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca)

Cluj Napoca – Republica pentru călătorii noastre
PUBL. în: **Stare** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – SIBU,
Mureș + **WALDER** personalitatea literară al Universității de Drept și Științe,
în: **VOIE** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – Sibiu,
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca)

Cluj Napoca – Republica pentru călătorii noastre
PUBL. în: **Stare** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – SIBU,
Mureș + **WALDER** personalitatea literară al Universității de Drept și Științe,
în: **VOIE** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – Sibiu,
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca)

Cluj Napoca – Republica pentru călătorii noastre
PUBL. în: **Stare** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – SIBU,
Mureș + **WALDER** personalitatea literară al Universității de Drept și Științe,
în: **VOIE** (ANUL) Școala de învățămînt în Valea – Sibiu,
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca),
Jurnalul săptămânal pentru tinerii din Valea Jiului (Cluj Napoca)

VALEA JIULUI REPREZENTATĂ CU CINSTE LA CLUJ NAPOCA

Gazeta Văii Jiului, nr. 1248, sâmbătă 28 aprilie 2007, pag.

2

În ciuda unor critici destul de dure care i s-au adus la adresa cărților sale, Ștefan Nemecek a fost invitat la "Joia culturală Temco" la Cluj Napoca pentru a-și lansa lucrările.

Fondat 2002 • Anul VI • Nr. 1248 • SĂMBĂTĂ-DUMINICĂ, 28-29 APRILIE 2007 • 8 pagini • 0,5 RON

GAZETA Văii Jiului

office@gvj.ro ■ 0254.546996 ■ 0254.549020

Cotidian regional *** Apare de luni până sâmbătă (inclusiv) în toate localitățile Văii Jiului
*** Redacția și administrația: str. Nicolae Bălcescu nr. 2, etaj II, Petroșani

Știrea zilei

Rectificare bugetară

Administrația locală a municipiului Petroșani a primit de la Guvern, pentru finanțarea unor cheltuieli de capital la unitățile de învățământ, suma de 1.800 mii RON. Din acest motiv, bugetul municipiului Petroșani a fost rectificat, atât la veniturile cât și la cheltuieli, cu sume participative de la Guvern. Sără vor fi alocate pentru repararea capitalei către Școala Generală "Dăbâ Mare" - 100.000 lei, Grup Școlar "Dirinție Leonida" - 300.000 lei, Liceul de Informatică - 150.000 lei, Școala Generală "Carmen Sylva" - 200.000 lei, Școala Generală "Avram Băncu" - 150.000 lei, Școala Generală "G. Dușa" - 200.000 lei, Liceul Teologic "Mihail Eminescu" - 100.000 lei. Pentru investiții a fost alocată suma de 600.000 lei către: Grădinița PP nr.14 FN și Școala Generală "G. Dușa" pentru Grădinița FN.

A început bătălia

La referendum (și) PC-iștii

A fost desemnat președintele BEC

Judecătorul Ioan Drăgan a fost desemnat, prin tragere la sorți, președintele Biroului Electoral de Circumscripție Județeană

Pentru a face o imagine bună Văii Jiului, scriitorul și ziaristul Ștefan Nemecek a luat-o cu el și pe Angela Stoica, viceprimarul municipiului Vulcan.

Prezențe memorabile și lansări

Într-un cadru festiv, la Cluj Napoca - sediul companiei Temco, s-a desfășurat cea de-a cincea ediție a "Joiei Culturale Temco". Întrunirea a strâns la aceeași masă nume de renume ale culturii românești și internaționale precum, prof. dr. Claude

Mătasă, Consulul onorific al României la Miami, Statele Unite; dr. Florin Mătrescu, doctor în științe medicale, important lider al Comunității românești din Germania; Willem J. Mulder, curator al Muzeului Medical al Universității din Utrecht – Olanda și dr. Jean Țăranu, președinte-fondator al Asociației Românilor din Canada. Alex Cetățeanu, președintele aceleiași asociații din Canada nu a putut fi prezent în sală dar s-a adresat invitaților prin intermediul telefonului. Alături de aceștia au fost invitați și scriitori și poeți care și-au lansat ultimele creați, dintre care amintim: „Străin în America”, a scriitorului român din Canada Alex Cetățeanu; „Amintiri animate”, ediția a doua, a dr. Jean Țăranu, președinte-fondator al Asociației Românilor din Canada; „Fericiți să ucidă” (Ioan Barbu – Râmnicu Vâlcea); „Mlaștina deznădejdiei” (Ilie Tudor – Podari, Dolj, tatăl cunoscutului menestrel Tudor Gheorghe); „Aparatura pentru Radiologie și Imagistică Medicală”, realizată de prof. dr. ing. Pompiliu Manea din Cluj-Napoca, reprezentând o sinteză a activității de peste cincizeci de ani în slujba aparatului medicale românești și internaționale; „Urgențele medico-chirurgicale în practica medicului internist-generalist (de familie)”, semnată de dr. Florin Mătrescu, stabilit în Germania la Essen; Noul Testament al Domnului nostru Iisus Hristos – transpunere în versuri” realizată de Ioan Ciorca. Și Valea Jiului a avut un reprezentant la această categorie prin persoana scriitorului Ștefan Nemeček care și-a lansat ultimele două cărți „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană”. Scriitorul și publicistul vulcănean a fost însoțit la manifestare de viceprimarul municipiului Vulcan Angela Stoica.

Impresii la cald

Cei prezenți au uimit cu claritatea și vivacitatea lor fizică și discursivă. În scurt timp, atât Ștefan Nemecek cât și Angela Stoica și-au găsit prieteni. Ioan Timbuș, fost absolvent al Universității din Petroșani, s-a așezat mai aproape de delegația din Valea Jiului interesându-se de viața minerilor din zonă. Consilierul Timbuș a fost felicitat în fața tuturor pentru

Sâmbătă-duminică, 28-29 aprilie 2007 • GAZETA Văii Jiului

Valea Jiului reprezentată cu cinste la Cluj-Napoca

Ștefan Nemecek a fost invitat la "Uola culturală Temco" la Cluj-Napoca pentru a-și lansa lucrările. Scriitorul și ziaristul Ștefan Nemecek a fost însoțit și de Angela Stoica, viceprimarul municipiului Vulcan.

Germania la Essen; Noul Testament al Domnului nostru Iisus Hristos – transpunere în versuri realizată de Ioan Clorca.

Și Valea Jiului a avut un reprezentant la această categorie prin persoana scriitorului Ștefan Nemecek care și-a lansat cele două volume de debut „Contraverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană”. Scriitorul și publicistul vulcănean a fost însoțit la manifestare de viceprimarul municipiului, Vulcan Angela Stoica.

Impresii la cald

Cei prezenți au uimit cu claritatea și vivacitatea lor fizică și discursivă. În scurt timp, atât Ștefan Nemecek cât și Angela Stoica și-au găsit prieteni. Ioan Timbuș, fost absolvent al Universității din Petroșani s-a așezat mai aproape de delegația din Valea Jiului interesându-se de viața

1989, Virgil Ierunca și Monica Lovinescu defilau braț la braț cu comuniștii troțkiști la Paris, iar Ion Iliescu bătea cu pumnul în masă în numele Partidului Comunist Român, iar acum ei sunt vârfurile politice și culturale ale României. În timpul asta unor camarazi de-ai noștri le putezau casele în închisori. Cum mai puteți sta în scaune stînd și văzând toate aceste lucruri?”, susține „revoluționar” Florin Mătescu - doctor în științe medicale. Pe aceeași linie dr. ing. Pompiliu Manea, declara: „Să știți că aceste lucruri sunt consemnate în diferite ziare din occident, doar că despre ele nu se vrea a se vorbi în România”.

Cei adunați nu s-au dat în lături nici de la a lauda „mişcarea Legionară” și pe legionari.

Lobby pentru Valea Jiului

Nota bene la conferință a reprezentat-o prezența viceprimarului municipiului Vulcan, Angela Stoica, singurul politician și reprezentant al administrației din România. „Vă rugăm ca prin cuvântul și cunoștințele dumneavoastră să fiți ambasadorii și mesagerii oamenilor din Valea Jiului. Trebuie să dați o mână de ajutor oamenilor din Vulcan, să-i ajutați pentru ca Valea Jiului să se integreze din toate punctele de vedere în Ardeal, și deci în România”.

La această provocare, dr. ing. Pompiliu Manea a adăugat: „Imi pare rău că guvernării au gândit foarte prost problema minerilor din Valea Jiului. Le-a dat 13 salarii și i-a lăsat pe drumuri. Eu personal as fi făcut din minerii din Valea Jiului cei mai buni constructori de autostrăzi și poduri. Vă deți seama că niște oameni proșpeți și muncitori cum sunt minerii s-ar fi descurcat de minune în această misiune”. O părere mai ruanță a avut-o Ștefan Nemecek „În Valea Jiului după cum știți, schiurile reprezintă nu e scopul uzurii”

brevetarea în Canada a unei game noi de cosmetice.

Discuțiile au fost în general aprinse. Asta datorită unui grup compact de foști revoluționari și deținuți politici care nu au ezitat să pună sare și piper în dialoguri. "Înainte de 1989, Virgil Ierunca și Monica Lovinescu defilau braț la braț cu comuniștii troțkiști la Paris iar Ion Iliescu bătea cu pumnul în

masă în numele Partidului Comunist Român, iar acum ei sunt vârfurile politice și culturale ale României. În timpul ăsta unor camarazi de-ai noștri le putrezeau oasele în închisori. Cum mai puteți sta în scaune știind și văzând toate aceste lucruri?", susținea "revoluționar" Florin Mătrescu, doctor în științe medicale. Pe aceeași linie dr. ing. Pompiliu Manea, declara: "Să știți că aceste lucruri sunt consemnate în diferite ziare din occident, doar că despre ele nu se vrea a se vorbi în România".

Cei adunați nu s-au dat în lături nici de la a lăuda "mișcarea Legionară" și pe legionari.

Lobby pentru Valea Jiului

Nota bene a reprezentat-o prezența viceprimarul orașului Vulcan, Angela Stoica, singurul politician și reprezentant al administrației din România. "Vă rugăm ca prin cuvântul și cunoștințele dumneavoastră să fiți ambasadorii și mesageri oamenilor din Valea Jiului. Trebuie să dați o mână de ajutor oamenilor din Lupeni, să-i ajutați pentru ca Valea Jiului să se integreze din toate punctele de vedere în Ardeal, și deci în România". La această provocare, dr. ing. Pompiliu Manea a adăugat: "Îmi pare rău că guvernării au gândit foarte prost problema minerilor din Valea Jiului. Le-a dat 13 salarii și i-a lăsat pe drumuri. Eu personal aș fi făcut din minerii din Valea Jiului cei mai buni constructori de autostrăzi și poduri. Vă dați seama că niște oameni pricepuți și muncitori cum sunt minerii s-ar fi descurcat de minune în această misiune". O părere mai nuanțată a avut-o Ștefan Nemeček: "În Valea Jiului după cum știți, situația economică nu e tocmai ușoară. Înainte de 1989 erau angajați în mine 40 de mii de oameni. Lângă aceștia mai trăia și o soție sau unul, doi copii, adică aproape toți oamenii de acolo. Astăzi mai lucrează în mine doar 11 mii de mineri. În acest context este foarte greu să-i faci pe oameni să se mai gândească la cultură. Cu toate acestea, în Valea Jiului, există

un teatru care poate ușor concura cu cele mai mari teatre din România, există muzee și case memoriale și există o viață culturală destul de bine conturată. Este bine ca oamenii din marile orașe să știe că Valea Jiului nu înseamnă doar bâte și lămpași. Dacă la maxima atât de des folosită de mineri cu privire la viața lor "în mină intri, dar nu ști dacă mai ieși" s-a găsit o contramaximă de un cinism cras "dacă minerii nu știu dacă mai iasă sau nu din mină atunci la ce mai intră?", noi vă putem spune cu mâna pe inimă că minerii intră în mină fără a mai ști sigur dacă ies pentru că au acasă familii de crescut, și mai ales pentru că guvernul și viața nu le dau altă alternativă".

„IMAGINEA VĂII JIULUI PROMOVATĂ LA JOIA CULTURALĂ TEMCO”

Curierul Văii Jiului, nr. 550, joi 3 mai 2007, pag. 6

Evenimentul privind lansarea celor două volume „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” a fost relatat pe larg și de ziarul Curierul Văii Jiului. Prezentarea cărților și conținutul acestora a constituit un bun prilej de a

Curierul VĂII JIULUI

dovedi că în Valea Jiului există o efervescentă viață culturală, există scriitori buni, poeți consacrați, mineri care știu să scrie versuri, care mânuiesc pensula pictorului sau dalta sculptorului înnobilându-și spiritul, inclusiv prin munca pe care o prestează în subteran la sute de metri adâncime.

IMAGINEA VĂII JIULUI PROMOUATĂ LA "JOIA CULTURALĂ TEMCO"

Delegații din Canada, Statele Unite și Olanda la "Ziua Culturală TEMCO"

În cadrul unor conferințe locale de cunoaștere a sașiului la adresa voluntarilor "COMITOU VESE FRODOPOICE" și "TOLERANȚA în Sfera Culturală TEMCO".

Dr. Ioan TIMBUȘ, președintele Văii Jiului, însoțit de doamna Valentină KCHINA și vicepreședintele Valăușei, Angela STICHA

În cadrul unor conferințe locale de cunoaștere a sașiului la adresa voluntarilor "COMITOU VESE FRODOPOICE" și "TOLERANȚA în Sfera Culturală TEMCO". Acțiunea a avut la scopul să promoveze cultura sașilor din regiunea de frontieră și să contribuie la dezvoltarea turistică și culturală a zonei. În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai comunității locale și ai autorităților locale. În cadrul evenimentului au fost prezentate și imagini ale Văii Jiului, scuturată și zăpezii și a satelor din regiunea de frontieră. În cadrul evenimentului au fost prezentate și imagini ale Văii Jiului, scuturată și zăpezii și a satelor din regiunea de frontieră. În cadrul evenimentului au fost prezentate și imagini ale Văii Jiului, scuturată și zăpezii și a satelor din regiunea de frontieră.

Comitetul municipal al Văii Jiului, prezintă doamna prof. univ. dr. Ing. Claudia KCHINA (președinta comitetului), alături de doamna Valentină KCHINA

PREZENTARE DE LAȘARIE în cadrul sesiunii, Cluj Napoca - sediul comunității TEMCO, pe lângă o nouă adresa a manifestării "Ziua Culturală TEMCO". Acțiunea a avut la scopul să promoveze cultura sașilor din regiunea de frontieră și să contribuie la dezvoltarea turistică și culturală a zonei. În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai comunității locale și ai autorităților locale. În cadrul evenimentului au fost prezentate și imagini ale Văii Jiului, scuturată și zăpezii și a satelor din regiunea de frontieră.

Deputatul prof. univ. dr. Stănel POPA prezentând cele două volume ale Văii Jiului

ÎNDRĂGIA LA CALD în regiunea celor prezenți era persoana de vârstă a țării, dar persoana care se simțea cu adevărat în vârstă în țară și în țară. În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai comunității locale și ai autorităților locale. În cadrul evenimentului au fost prezentate și imagini ale Văii Jiului, scuturată și zăpezii și a satelor din regiunea de frontieră.

“CONTROVERSE FILOSOFICE” și “TOLERANȚA - în filosofia lockeeană” două cărți în biblioteca US ARMY

Curierul Văii Jiului nr. 565, vineri 24 august 2007, pag. 4

După cum a relatat pe larg presa din Valea Jiului și cea județeană de la Deva, nu cu mult timp în urmă, o numeroasă

delegație a ziaristilor hunedoreni din presa scrisă și audiovizuală au fost prezenți la Strasbourg unde au participat la o ședință a Parlamen-tului European și au vizitat clădirea Consiliului Europei. În lungul drum spre capitala Europei la

una, dintre mai lungile opriri făcute, ziaristii au avut o plăcută întâlnire cu un grup de soldați americani din trupele NATO cantonate în Germania. Militarii americani s-au dovedit

Timpul petrecut cu militarii americani a fost un bun prilej ca înainte de lansarea celor două volume “Controverse filosofice” și “TOLERANȚA în filosofia Lockeiană” în cadrul programului pregătit a se derula la Parlamentul European să fie prezentate și componentelor US Army. Gestul de a oferi aceste cărți pentru biblioteca companiei a fost apreciat, militarii americani dând dovadă de un deosebit interes pentru cultură, pentru cunoașterea istoriei tradițiilor literaturii filosofiei și nu numai, a multitudinii țărilor din toate zonele lumii din care provin camarazi ce formează întradevăr cea mai echipată, instruită, mobilă și puternică armată a lumii de azi.

Căpitanu John Shaw și soldatul Mihai Mocanu mulțumesc autorului volumelor “Controverse filosofice” și “TOLERANȚA în filosofia Lockeeană” pentru contribuția adusă la dezvoltarea bibliotecii armatei americane din Germania prin donarea mai multor exemplare din cele două cărți în limba română, primele de factură filosofică în care se regăsește și istoria USA din perioada președinției lui Thomas Jefferson.

*

**

La puțin timp după revenirea în țară aflăm din presa centrală că un militar de origine română component al trupelor NATO este unul dintre cei doi câștigători ai competiției anuale destinate soldaților și subofițerilor, organizată de Comandamentul Trupelor Americane din Europa (USAEUR) în Germania. Nu mică ne-a fost surpriza și satisfacția de a constata că militarul câștigător de care era vorba se numea Mihai Mocanu din cadrul celui de-al 2-lea batalion regimentul 6 infanterie, cunoștința noastră din Germania.

Mihai Mocanu a servit anterior în armata română. S-a născut în localitatea Hârlău, județul Iași. În prezent este caporal de infanterie în armata americană de un an și jumătate, după ce în prealabil a fost angajat al unei firme de securitate Ponsd Security din Hohenfels din Germania, timp de 6 ani. Mocanu a fost campion european la arte marțiale în 1997. Din discuția avută cu el am reținut că intenționează să frecventeze cursurile școlii care pregătește trupele aeroportate și pe cele de asalt ale armatei americane. Dorește să ajungă în trupele de asalt de pe frontul din Irak. Mihai Mocanu este căsătorit cu o tânără din Hunedoara și are o fiică pe nume Emily. În România, Mocanu a absolvit Academia Militară și a urmat un curs de pregătire pentru forțele speciale. A făcut parte, timp de trei ani, din forțele speciale ale Armatei Române. Este și va rămâne cu siguranță, unul dintre tinerii care au reușit prin forțe proprii, făcând cunoscut cu cinste și demnitate numele țării și poporului român.

Mihai Mocanu semnează în Cartea de onoare la primirea „Controverselor filosofice” și „Toleranței în filosofia lockeeană” la întâlnirea cu ziaristii români

ROMÂNII ÎN LUMEA 19

Cenar în ata SUA

cu 10 ani, gărda de corp, așa că m-am angajat la un bar. Nu a ată, unde am lucrat acolo ceva vreme, până când mi-a spus un prieten că armata americană are nevoie de voluntari. Mi-am zis că cei cinci ani lucrați în țară în grad de caporal mi-ar putea fi de folos, așa că am mers la test. Am trecut cu bine toate probele și m-au acceptat. Mă simt

John Shaw, ne-a mărturisit că romanul este cel mai bun dintre soldații săi, drept dovadă fiind titlul de "Soldatul Anului", distincția ce i-a revenit lui Mihai anul trecut.

"Lupta nu a fost simplă pentru soldați. Au fost monitorizați peste 4.500 de oameni, iar romanul vostru i-a depășit pe toți. Este un soldat foarte bun și cred că pregătirea din România a avut un cuvânt de spus", ne-a declarat John.

Mihai este campion european la karate în 1986, iar jura trecută s-a căsătorit cu Elena, o hucodoreană ce este mândră de sotul ei. "În august mă duc acasă, la nevastă, în Hucodora, și vom face și nuntă mare, căci o nunta am făcut-o. Apoi mă duc la Iași să cumpăr încă un apartament și un teren de casă, după care mergem la mare o săptămână-două. La începutul lui septembrie vin din nou în Germania, mi se termină concediul", mai spune Mihai.

Este campion european la karate

...măndru că fac parte din casa mea bună armată din Hucodora", povestește Mihai.

"În cei doi ani de când este soldat american, așa cum îi place să-și spună, Mihai a fost de două ori în Irak, ultima dată în armă cu patru luni, după care a fost detașat în Germania, pentru antrenamente.

legeanul ne-a mărturisit că nu știe exact dacă a împușcat sau nu vreun "memlo", dar "de tras am tras la greu".

Seful lui Mihai Mocanu,

Mihai Mocanu
 Vârsta: 33 de ani
 Locul nașterii: Iași
 Stare civilă: căsătorit
 Data când a părăsit România: 1997
 Ultima dată în România: iunie 2007
 Domiciliul actual: Bad Mergentheim

Tara de adopție: **SUA**

Deși are alt „profil” ziarul Libertatea nr. 272/5461 din 22 iulie 2007 îl prezintă la pag. 19 pe Mihai Mocanu răsfoind „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană”

PRIMELE LUCRĂRI FILOSOFICE ROMÂNEȘTI ÎN BIBLIOTECA PARLAMENTULUI EUROPEAN

Curierul Văii Jiului nr. 561, joi 26 iulie 2007, pag. 6

Într-o adresă primită de la Strasbourg se consemnează un eveniment cultural privind lansarea în premieră a două volume editate în limba română, din Valea Jiului, la Parlamentul European. Prezentăm în rezumat textul comunicatului la care facem referire.

În cadrul unei vizite oficiale la Parlamentul European din

CURIERUL VĂII JIULUI

ITALIENII INTERESAȚI DE VALE

La momentul de față, în România activează mai mult de 2.200 de firme italiene, investiții din penultimul fiind una dintre categoriile cele mai active de producător de bunuri și servicii din țara noastră. Este o informație primară de la președintele Camerei de Comerț Italiane pentru România **Cuglielmo Frinzi** la o întâlnire cu ziariștii din Valea Jiului care a avut loc, ieri la Primăria din Petroșani. **Cuglielmo Frinzi** împreună cu **Aluisio Menagazzo** sunt prezenți în Valea Jiului pentru a se documenta, a strânge date, în vederea întocmirii unui raport pentru Camera de Comerț din Italia, document care să stea la baza unei viitoare colaborări cu investitorii italieni. **Cuglielmo Frinzi** au prospectat zona Văii Jiului împreună cu primarul și viceprimarul municipiului Petroșani, **Tiberiu Iacob**

Ridzi și Claudiu Comea, identificând o mulțime de oportunități pentru investitori italieni. Investiții de ziariști care sunt aceste oportunități, **Cuglielmo Frinzi** a precizat că se gândește atât în domeniul industrial cât și mai ales cel turistic. Consideră că în Valea Jiului există forță de muncă pregătită pentru domeniile care au putut să se dezvolte, se poate remonta la sistemul LCPN. Pentru că italienii sunt pragmatici și plus că limba noastră banii, cel târziu la finele lunii septembrie vor reveni în Valea Jiului cu un grup de investitori și Ambasadorul Italiei în România pentru a demara primele noi atacuri și a încheia primele contracte de muncă. Ar fi bine ca exemplul de interes și primarului și viceprimarului din Petroșani **Tiberiu Iacob Ridzi și Claudiu Comea** să fie preluat și de alți șefii din Vale.

APEL PENTRU RAȚIUNE

SĂ LĂSĂM ORGOLIILE POLITICE PENTRU BINELE COMUNITĂȚII ȘI SĂ FACEM TOTUL PENTRU RELIEURAREA LUCRĂRILOR LA DRUMUL URICANI - CÂMPU LUI NEAG - HERCULANE CÂT MAI URGENT POSIBIL.

va fi manifestată de consilierii locali, indicator de culoare lor politică și vor vota proiectul de bugete privind aprobarea PZZ-ului, fapt ce exprimă voința copleșitoare a cetățenilor Organului Urucani pentru susținerea continuării și finalizării acestei investiții majore.

Consider că intenția PD de a politiza această acțiune și a-i aroga meritele de a fi singurii sustinatori este o presupunere infirmă de imagine care ar putea aduce prejudicii grave, ducând în fine la sistarea înmăntării. În acest context, apăsă la inteligența și rațiunea reprezentanților PNL de a nu se lăsa provocat. Fac un apel la calm și înțelegere. Toți factorii responsabili să ne unim eforturile și să nu dăm mâna pentru promovarea și susținerea binelui și interesului comun care vizează dezvoltarea economică socială a Văii Jiului.

Amintesc și mulțimesc colegilor primari care au înțeles să susțină sub autoritatea instituției primarului deciziați comunități și municipalități pe care înaintea și semnat împreună. Demersurile asemănătoare sunt continue împreună cu primarii de la Lupșani și Uricani.

Strasbourg, pe data de 11 iulie 2007, domnul Ștefan Nemeșek a prezentat volumele sale "Controverse filosofice" și "Toleranța în filosofia lockeeană" publicul român și european aflat la

eveniment. Autorul a oferit celor prezenți copii ale lucrărilor sale și a înaintat Bibliotecii Parlamentului European mai multe exemplare din cele două cărți.

Evenimentul reprezintă o dublă premieră: în primul rând aceasta este prima lansare de carte a unui autor român ce are loc în Parlamentul de la Strasbourg; în al doilea rând, lucrările domnului Nemeček reprezintă primele opere de natura filosofică în limba română ce vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

26 IULIE 2007 Centrul Nici Nici 6

PRIMELE LUCRĂRI FILOSOFICE ROMĂNEȘTI ÎN BIBLIOTECA PARLAMENTULUI EUROPEAN

În vârstă de peste 60 de ani, Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Chișinău / Timp în vârstă de peste 60 de ani, Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Ștefan Nemeček este un om de cultură și filosof român care a devenit un membru al Parlamentului European. În cadrul acestui eveniment, el va prezenta și va discuta despre două cărți sale: „Căminele noastre” și „Căminele noastre”. Acestea sunt două lucrări filosofice care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Biblioteca Parlamentului European deține în continuare puține publicații în limba română și de aceea, lansarea celor două cărți poate fi considerată drept un eveniment binevenit pentru prezența culturală românească în cadrul instituțiilor europene. Cele două lucrări vor contribui în mod esențial la conștientizarea publicului european cu privire la dezbaterea filosofică din țara noastră, precum și o mai bună cunoaștere în Europa a unor importante personalități ale culturii românești,

ale căror opere de referință sunt discutate în cărțile domnului Nemeșek, precum Constantin Rădulescu Motru sau Lucian Blaga.

De asemenea, este foarte îmbucurător faptul că un autor din Valea Jiului este primul scriitor român care lansează o carte la Strasbourg în cadrul instituțiilor europene, după aderarea României la Uniunea Europeană de la 1 ianuarie 2007.

Deși lasarea volumelor „CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană” la Parlamentul European de la Strasbourg, a constituit un eveniment important pentru Valea Jiului, zona și oamenii din acest perimetru geografic fiind mediatizați în una dintre cele două capitale ale Europei cu o imagine pozitivă, doar trei dintre publicațiile locale au consemnat în paginile lor această acțiune. Este vorba de „Săptămâna Văii Jiului” , „Afaceri în Valea Jiului” și „Curierul Văii Jiului”.

Este regretabil faptul că nu se profită la maxim de evenimente care pot consolida o imagine benefică a Văii Jiului, care să ștergă ceața așternută asupra minerilor și mineritului, în primul rând de mass-media mereu căutătoare de senzațional. Poate că în viitorul nu prea îndepărtat generația nouă de jurnaliști și mentalitatea europeană a patronilor mass-media vor face ca și în România să se instaureze atât în presa scrisă cât și audio vizuală o mentalitate sănătoasă în tot ce înseamnă jurnalism.

Primele lucrări filosofice românești au fost duse în Parlamentul Europei de Ștefan Nemeček

În cadrul unei vizite oficiale la Parlamentul European din Strasbourg, pe data de 11 iulie 2007, domnul Ștefan Nemeček a prezentat volumele sale "Controverse filosofice" și "Toleranța în filosofia lockeană" publicul român și european aflat la eveniment. Autorul a oferit celor prezenți copii ale lucrărilor sale și a înaintat Bibliotecii Parlamentului European mai multe exemplare din cele două cărți.

Evenimentul reprezintă o dublă premieră: în primul rând aceasta este prima lansare de carte a unui autor român ce are loc în Parlamentul de la Strasbourg; în al doilea rând, lucrările domnului Nemeček reprezintă primele opere de natură filosofică în limba română ce vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Biblioteca Parlamentului European deține în continuare puține publicații în limba română și de aceea, lansarea celor două cărți poate fi considerată drept un eveniment binevenit pentru prezența culturală românească în cadrul instituțiilor europene. De asemenea, este foarte îmbucurător faptul că un autor din Valea Jiului este primul scriitor român care lansează o carte la Strasbourg în cadrul instituțiilor europene, după aderarea României la Uniunea Europeană.

(Fragment din adresa primită de Ștefan Nemeček de la Parlamentul European din Strasbourg).

„Primele lucrări filosofice românești au fost duse în Parlamentul Europei de Ștefan Nemeček”

Ziarul Afaceri în Valea Jiului, nr. 144, 1 august 2007, pag.

2

„Îmbucurător!”

Primele lucrări filosofice românești din Biblioteca Parlamentului European sunt ale unui jurnalist din Valea Jiului!

În cadrul unei vizite oficiale la Parlamentul European din Strasbourg de pe data de 11 iulie 2007, domnul Ștefan Nemeșek a prezentat volumele sale „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” publicului român și european aflat la eveniment.

Autorul a oferit celor prezenți copii ale lucrărilor sale și a înaintat Bibliotecii Parlamentului European câte un exemplar al celor două cărți.

Evenimentul reprezintă o dublă premieră: în primul rând, aceasta este prima lansare de carte a unui autor român ce are loc în Parlamentul de la Strasbourg; în al doilea rând, lucrările domnului Nemeșek reprezintă primele opere de natură filosofică în limba română care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Biblioteca Parlamentului European deține în continuare puține publicații în limba română, în contextul în care colecția sa numără peste 100.000 de volume. De aceea, consider apariția celor două cărți ca fiind un eveniment binevenit pentru prezența culturală românească în cadrul instituțiilor europene. Cele două lucrări vor contribui în mod esențial la conștientizarea publicului european cu privire la dezbaterea filosofică din țara noastră, precum și la o mai bună cunoaștere în Europa a unor importante personalități ale culturii românești, ale căror opere de referință sunt discutate în cărțile domnului Nemeșek, precum Constantin Rădulescu-Motru sau Lucian Blaga.

De asemenea, este foarte îmbucurător faptul că un autor din Valea Jiului este primul scriitor român care lansează o carte la Strasbourg în cadrul instituțiilor europene, după aderarea României la Uniunea Europeană de la 1 ianuarie 2007. Ca europarlamentar român și cetățean al Văii Jiului, îl felicit pe domnul Nemeșek pentru publicațiile sale și aștept cu mare interes viitoarele sale lucrări!

Monica Iacob Ridzi
europarlamentar Partidul Democrat

**„Îmbucurător”
Primele lucrări filosofice românești din Biblioteca Parlamentului European sunt ale unui jurnalist din Valea Jiului”**

Ziarul „Săptămâna Văii Jiului” nr. 366, 3 august 2007, pag. 2

Partidul Popular European (Creștini - Democrați) și Democrați europeni în Parlamentul European
Fraktion der Europäischen Volkspartei (Christdemokraten) und europäischer Demokraten im Europäischen Parlament
Group of the European People's Party (Christian Democrats) and European Democrats in the European Parliament
Groupe du Parti Populaire Européen (Démocrates-Christiens) et Démocrates Européens au Parlement européen

Monica Iacob-Ridzi (MEP)

17.07.2007, Strasbourg

Primele lucrări filosofice românești din Biblioteca Parlamentului European

În cadrul unei vizite oficiale la Parlamentul European din Strasbourg de pe data de 11 iulie 2007, domnul Ștefan Nemecek a prezentat volumele sale „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” publicului român și european aflat la eveniment. Autorul a oferit celor prezenți copii ale lucrărilor sale și a înaintat Bibliotecii Parlamentului European câte un exemplar al celor două cărți.

Evenimentul reprezintă o dublă premieră: în primul rând, aceasta este prima lansare de carte a unui autor român ce are loc în Parlamentul de la Strasbourg; în al doilea rând, lucrările domnului Nemecek reprezintă primele opere de natură filosofică în limba română care vor face parte din colecția Bibliotecii Parlamentului European.

Biblioteca Parlamentului European deține în continuare puține publicații în limba română, în contextul în care colecția sa numără peste 100.000 de volume. De aceea, consider apariția celor două cărți ca fiind un eveniment binevenit pentru prezența culturală românească în cadrul instituțiilor europene. Cele două lucrări vor contribui în mod esențial la conștientizarea publicului european cu privire la dezbaterile filosofice din țara noastră, precum și la o mai bună cunoaștere în Europa a unor importante personalități ale culturii românești, ale căror opere de referință sunt discutate în cărțile domnului Nemecek, precum Constantin Rădulescu-Motru sau Lucian Blaga.

De asemenea, este foarte îmbucurător faptul că un autor din Valea Jiului este primul scriitor român care lansează o carte la Strasbourg în cadrul instituțiilor europene, după aderarea României la Uniunea Europeană de la 1 ianuarie 2007. Ca europarlamentar român și cetățean al Văii Jiului, îl felicit pe domnul Nemecek pentru publicațiile sale și aștept cu mare interes viitoarele sale lucrări!

Monica Iacob-Ridzi
Europarlamentar Partidul Democrat

Clădirea Parlamentului European de la Strasbourg

Hemiciclul unde se desfășoară ședințele în plen

Grupul ziaristilor români prezenți în Parlamentul European de la Strasbourg la lansarea celor două volume

„CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană” în hemiciclul Parlamentului European

Colegul Tiberiu Vințan prezintă alesului auditoriu cele două volume

Deputatul Monica Iacob Ridzi vorbește despre importanța acestei manifestări culturale în capitala Europei, Strasbourg

Ștefan Nemeck (centru), împreună cu colegii Corina OROSZ și Tiberiu VINTAN la prezidiu

Enrico D'Ambrogio șeful Biroului de Presă de la Strasbourg consemnează evenimentul în cartea de onoare

Interes maxim pentru subiectele discutate

LA CONSILIUL EUROPEI

Consiliul European, a doua instituție importantă de la Strasbourg, care a primit „CONTROVERSELE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană”

Gazda, Claudia Klein scrie în Cartea de onoare

Recepția cărților pentru Biblioteca Consiliului European

Europarlamentarul dr. Ștefan MORTUN - PNL

**Kilometru zero din Strasbourg, unde se află locația
Parlamentului European**

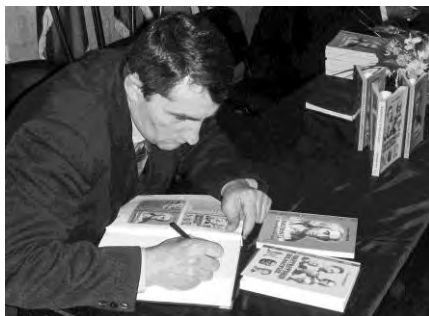
Despre filosofie și sport cu George Ștefan (PINALTI)

La revedere Strasbourg, Capitală Europeană !

AU SCRIS ÎN CARTEA DE ONOARE

Fie că sunt Controverse filosofice, politice sau sociale este salutară apariția unor cărți pe această temă în peisajul literaturii filosofice din Valea Jiului.

A aborda un domeniu despre toleranță într-o societate care este cuprinsă de liberalism și libertinaj tolerant este o lecție de morală.

Autorului, îi doresc mult succes și o cât mai multă putere de muncă pentru următoarea carte.

Cu deosebită simpatie

ing. Cristian Tomescu

Fie că sunt Controverse filosofice, politice sau sociale este salutară apariția unor cărți pe această temă în peisajul literaturii filosofice din Valea Jiului.

A aborda un domeniu despre toleranță într-o societate care este cuprinsă de liberalism și libertinaj tolerant este o lecție de morală.

Autorului, îi doresc mult succes și o cât mai multă putere de muncă pentru următoarea carte.

26.02.2007

*Cu deosebită simpatie
ing. Cristian Tomescu*

Încă o dovadă a harului creator al unui ziarist, filosof, fin cunoscător al caracterelor umane, pentru care merită toată considerația.

Două lucrări care demonstrează că Valea Jiului a dat talente incontestabile, oameni cu multă modestie, dar și cu o profundă implicare în realitatea contemporană.

**Cu deosebită stimă și prietenie,
Prof. univ. dr. ing. Sorin Radu**

Încă o dovadă a harului creator al unui ziarist, filosof, fin cunoscător al caracterelor umane, pentru care merită toată considerația.

Două lucrări care demonstrează că Valea Jiului a dat talente incontestabile, oameni cu multă modestie, dar și cu o profundă implicare în realitatea contemporană.

Cu deosebită stimă și prietenie

Prof. univ. dr. ing. Sorin Radu

Vă felicit pentru aceste realizări deosebite pe plan profesional și vă urez multă sănătate, fericire și noi și noi succese pentru a ne deschide și nouă porțile, cunoașterii către noi orizonturi.

Cu mult respect,
ing. diplomat
Claudiu Moldovan

Vă felicit pentru aceste realizări deosebite pe plan profesional și vă urez multă sănătate, fericire și noi și noi succese pentru a ne deschide și nouă porțile cunoașterii, către noi orizonturi.

Cu mult respect,
ing. diplomat Claudiu Moldovan

*Vă doresc succes în tot
ceea ce întreprindeți și
scrieți. Vă urez să fiți același
om îndrăgostit de Valea
Jiului.*

Cu stimă,

Gheorghe Barbu
Ministrul Muncii

*Vă doresc succes în tot ce
întreprindeți și scrieți. Vă urez să
fiți același om îndrăgostit de Valea Jiului*

02.03.2007

*Cu stimă
Ghe. Barbu
Ministrul Muncii*

Indiferent de ce anume cuprind rândurile care poartă semnătura dumneavoastră, ele sunt de excepție. Nu pot decât să vă felicit pentru ideea și în același timp pentru curajul de a scrie aceste volume. Sper, ca pe viitor numărul cărților care vă poartă semnătura să fie tot mai mare. La cât mai multe cărți și la cât mai

multe teme abordate.

Cu sinceră admirație,

Corina Orosz

*Indiferent de ce anume cuprind rândurile
care poartă semnătura dumneavoastră, ele sunt
de excepție. Nu pot decât să vă felicit pentru
ideea și în același timp pentru curajul de
a scrie aceste volume. Sper, ca pe viitor
numărul cărților care vă poartă semnătura
să fie tot mai mare. La cât mai
multe cărți și la cât mai multe teme
abordate.*

Cu sinceră admirație,

Corina Orosz

Dorim redacției Zona Specială și Curierul Văii Jiului mult succes și activitate îndelungată.

Consider că cel mai eficient este să fiți echidistanți în slujba oamenilor pentru progresul societății românești.

Avem nevoie în Valea Jiului și în județul Hunedoara de conducători care să muncească cu sinceritate în slujba oamenilor

Victor Vaida

*Dorim redacției Zona Specială și
Curierul Văii Jiului mult succes
și activitate îndelungată*

*Consider că cel mai eficient este
să fiți echidistanți în slujba
oamenilor pentru progresul societății
românești*

*Avem nevoie în Valea Jiului și în
județul Hunedoara de conducători
care să muncească cu sinceritate
în slujba oamenilor*

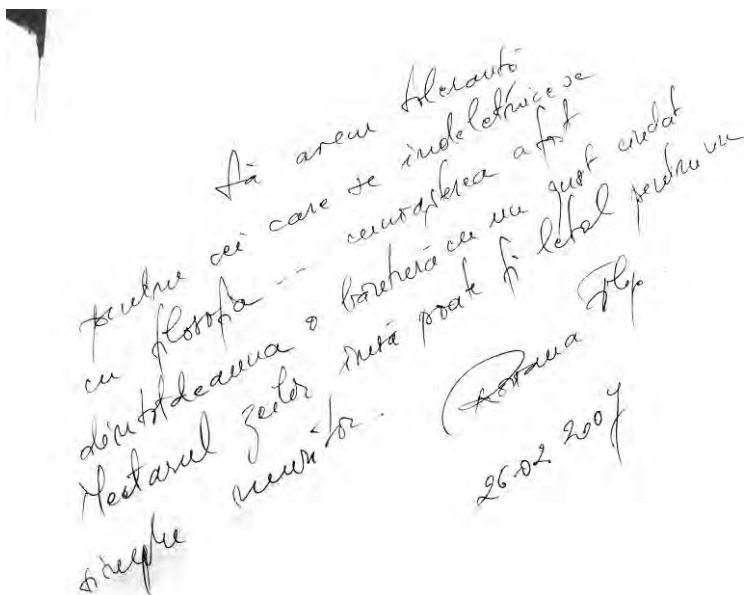
*Petroșani
5.03.2007*

Victor Vaida

V. Vaida

Să avem toleranță pentru cei care se îndeletnicesc cu filosofia... cunoașterea a fost dintotdeauna o băutură cu gust ciudat... Nectarul zeilor însă poate fi letal pentru un simplu muritor.

Roxana Filip

*Să avem toleranță
pentru cei care se îndeletnicesc
cu filosofia... cunoașterea a fost
dintotdeauna o băutură cu gust
ciudat... Nectarul zeilor însă
poate fi letal pentru un
simplu muritor.*

Roxana Filip
26.02.2007

Volumul Controverse filosofice de Ștefan Nemeček cuprinde concepții moderne și contemporane cu trăirea din zilele noastre. Autorul scoate în evidență mass-media din Valea Jiului și o raportează la contextul actual.

Succes în continuare

ing. Lăpădătescu Ion

Volumul Controverse filosofice de Ștefan Nemeček cuprinde concepții moderne și contemporane cu trăirea din zilele noastre. Autorul scoate în evidență mass-media din Valea Jiului și o raportează la contextul actual

Succes în continuare

26. Feb. 2007

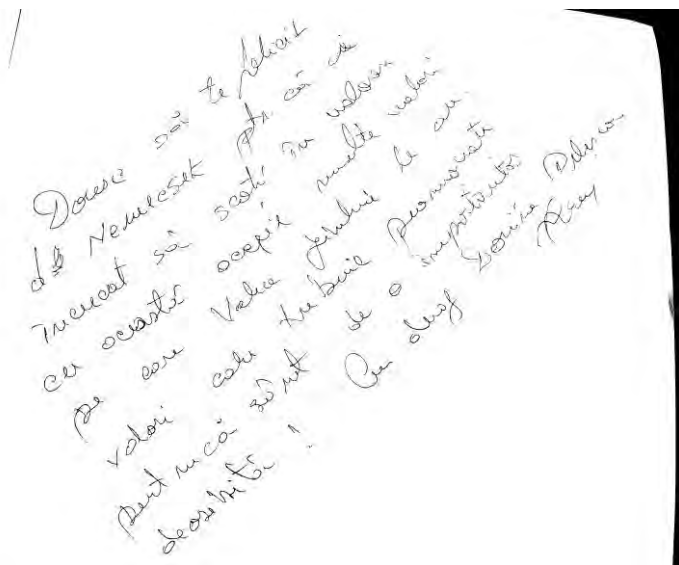
ing. Lăpădătescu Ion

Doresc să te felicit dl. Nemeșek pentru că ai încercat să scoți în valoare cu această ocazie multe valori pe care Valea Jiului le are, valori care trebuie promovate pentru că sînt de o importanță deosebită!

Cu drag

Dorina Pleșcan

Într-o lume mereu schimbătoare este necesar și un strop de filosofie. Ați venit să aduceți un strop de lumină. La mai multe aspirații de acest fel.

ing. Mardare Daniela

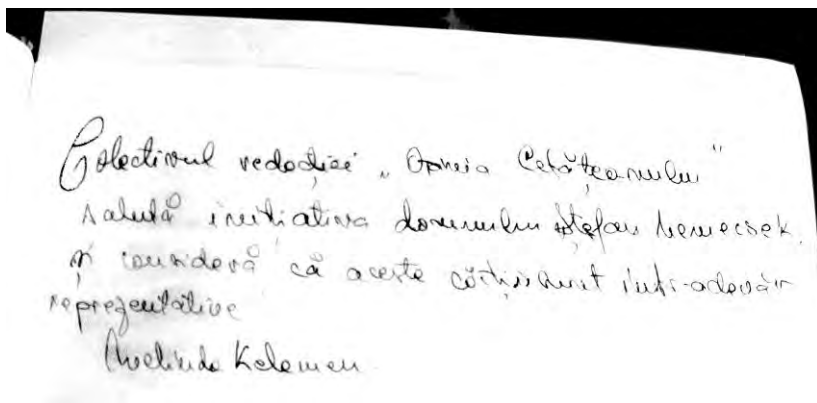
Într-o lume mereu schimbătoare este necesar și un strop de filosofie. Ați venit să aduceți un strop de lumină. La mai multe aspirații de acest fel.

ing. Mardare Daniela
[Signature]

Colectivul redacției „Opinia Cetățeanului” salută inițiativa domnului Ștefan Nemecek și consideră că aceste cărți sunt într-adevăr reprezentative!

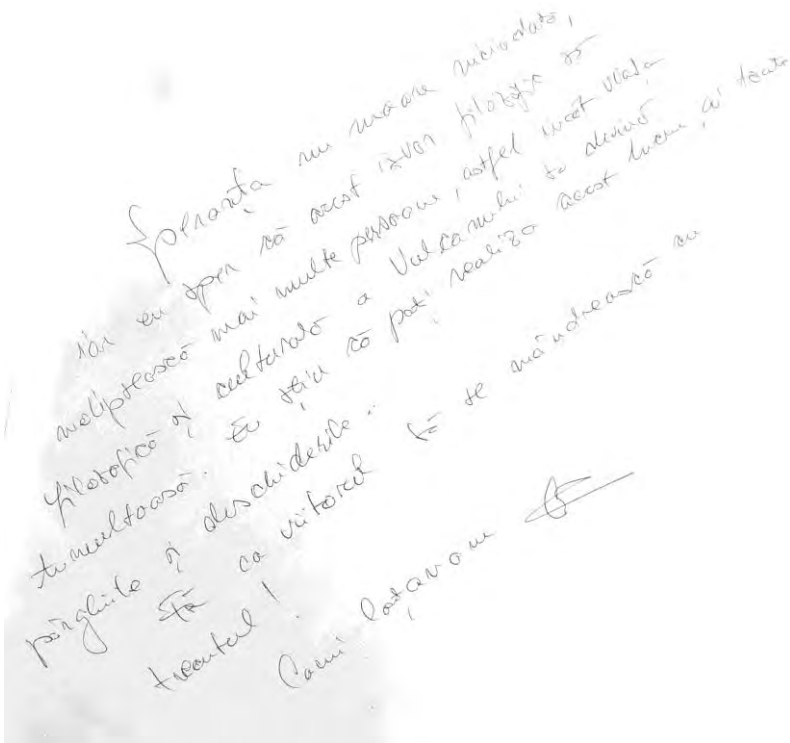
Melinda Kelemen

Speranța nu moare niciodată, iar eu sper că acest izvor filosofic să molipsească mai multe persoane, astfel încât viața filosofică și culturală a Vulcanului să devină tumultoasă. Eu știu că poți realiza acest lucru, ai toate pârghiile și deschiderile.

Fă ca viitorul să se mândrească cu trecutul!

Cami Coțovanu

Prima scânteie de filosofie locală. Sper să ajungă torță vie și peste timpul ce va să vină.

Romulus Burdan

*Prima scânteie de filosofie locală
Sper să ajungă torță vie și peste
timpul ce va să vină*

*Romulus R
Burdan*

Apariția acestor cărți va avea o existență permanentă și sunt bine venite pentru V. Jiului să sperăm că va avea un loc bine meritat atât ca lucrare cât și ca utilitate pentru noi.

ing. Mihai Cioacă

*Apariția acestor cărți va
avea o existență permanentă și sunt bine
venite pentru V. Jiului să sperăm că va avea
un loc bine meritat atât ca lucrare cât și ca
utilitate pentru noi.*

18.05.2002

ing. Mihai Cioacă

„Viața e ceea ce ni se întâmplă în timp ce ne facem alte planuri.”

J. Lennon

CARPE DIEM!

SHOW MUST GO ON!
SO....

Cu drag,

**Folkistul – miner Florin
Paul Camen**

„Viața e ceea ce ni se întâmplă în timp
ce ne facem alte planuri.”

J. Lennon.

CARPE DIEM!

SHOW MUST GO ON! SO....

Cu drag,
Folkistul-miner
Florin-Paul Camen

A stylized handwritten signature in black ink, appearing to read 'Camen'.

Vine o vreme când e timpul să culegem. Ce-am muncit în ani, ce n-am dormit în nopți, ce-am sădit constant, sau doar din când în când. Culegem, dar să nu uităm să semănăm în continuare.

C. Lazăr

Vine o vreme când e timpul să culegem. Ce-am muncit în ani, ce n-am dormit în nopți, ce-am sădit constant, sau doar din când în când. Culegem, dar să nu uităm să semănăm în continuare.

C. Lazăr

În filosofia noastră a constructorilor există un crez.

Este pedepsit pentru posteritate cel care crează ceva.

Tu prietenul meu Ștefan ai fost hărăzit de Dumnezeu să completezi panopia celor care nu au trecut prin viață fără rost.

Fie ca această ocazie să-mi ofere posibilitatea ca întotdeauna atunci când mă gândesc la prieteni dragi, tu mereu să fi în primii pe lista memoriei mele.

Cu stimă și alese sentimente

ing. Gheorghe Matei

*În filosofia noastră a constructorilor există un crez.
Este pedepsit pentru posteritate cel care crează ceva.
Tu prietenul meu Ștefan ai fost hărăzit de Dumnezeu să completezi panopia celor care nu au trecut prin viață fără rost.
Fie ca această ocazie să-mi ofere posibilitatea ca întotdeauna atunci când mă gândesc la prieteni dragi, tu să fi mereu în primii pe lista memoriei mele.*

*Cu stimă și alese
sentimente
ing. Gheorghe Matei*

Dragă autor,

Dragă Bubo,

*Ne leagă o viață de
amintiri plăcute și mai puțin
plăcute. Te felicit pentru
cărțile apărute. Te admir
din tot sufletul.*

Toader Rusu

*Dragă autor,
Dragă Buba
Ne leagă o viață de amintiri
plăcute - și mai puțin plăcute
- Te felicit ptr. cărțile apărute
- Te admir din tot sufletul
Te felicit să avem o discuție
despre viața ta și a mea
mi s-a părut că am din nou
mă simțeam ca în copilărie*

Dacă până acum am privit ca fiind ceva normal apariția Dumneavoastră în mediile sociale, respectiv televiziune, ziaristică, etc., prin amploarea participării de astăzi mă apropii să vă estimez adevărata valoare.

A te ocupa de ziaristică, a prezenta la televizor diverse tematici, intră în domeniul

cotidianului deja.

A aborda filosofia apreciez că te ridică mult.

Voi citi cu drag ambele lucrări. Pregătirea și desfășurarea manifestației de astăzi m-a încântat.

Cu drag și prietenie

Avocat Ilie Șerban

Dacă părinți acum au primit ca fiind ceva
normal apărută în mijlocul societății, respectiv
televiziune, bară etc., prin amplasarea participării
de astăzi, mă aștept ca să este o selecție a
valorii.

A te ocupa de tranșă, a prezenta la
televiziune diverse teme, înțeleg în domeniul
cărui obiect de lucru.

A aborda filosofia aparecă ca te
rădica mult.

Voi citi cu drag ambele lucrări.

Președintele în desfășurarea manifestării
de astăzi mi-a încântat.

26.02.2007

Cu drag în prietenie
Aracal Ilie. Sibiu
SL/

*E minunat faptul că
ideile strălucite nu s-au lăsat
înăbușite de cotidianul care
vrea să ne egalizeze.
Felicitări!*

*Cu drag,
Mirela Vișan*

*E minunat faptul că ideile strălucite nu
s-au lăsat înăbușite de cotidianul
care vrea să ne egalizeze. Felicitări!*

Cu drag Mirela Vișan

Vasile Beldie
Ziarist

Am participat la un eveniment cultural, în cadrul căruia
a fost citită un "scenariu" care avea în tematică cultura, dar nu
putem să vorbim, încredulăm, al curiozității în ceea ce privește
de un ziarist care n-a luat lumea în cap, dar... În fine
a scris, într-o atmosferă de excepție de pe lângă de
literatură - într-un moment - și mai bine să vă spun că
și - îndrăgesc, în sfârșit, care a condus la o prezentare
într-un... Pe la filozofii sau etici, având ca
atribuție artistică. La mai multe!
Cu mare încredere
H. Beldie

Am pus și eu umărul la lansarea cărții. Eu cred că a fost un succes că au participat cei care te apreciază și îți înțeleg filosofia.

Cu stimă

Ovidiu Iliescu

Am pus și eu umărul la lansarea cărții. Eu cred că a fost un succes că au participat cei care te apreciază și îți înțeleg filosofia. Către: multă vreme peisaj.

*Cu stimă
Ovidiu Iliescu*

Multe felicitări pentru permanenta descoperire, modelare și reșezare a ideilor și gândirii filosofice într-o lume nebună și plină de frământări. Sunt mândru că îmi sunteți discipol într-un fel.

Succese, succese, succese!

Dănuț Buhăescu
Primarul orașului
Uricani

Multe felicitari pentru permanenta descoperire, modelare și reșezare a ideilor și gândirii filosofice într-o lume nebună și plină de frământări. Sunt mândru că îmi sunteți discipol într-un fel.

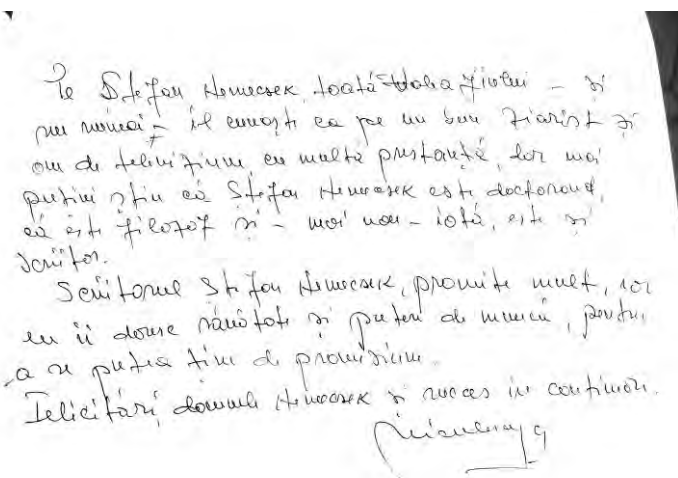
*Succese, succese, succese! Buhăescu
Dănuț
Uricani*

Pe Ștefan Nemecek, toată Valea Jiului – și nu numai – îl cunoaște ca un bun ziarist și om de televiziune cu multă prestață, dar mai puțini știu că Ștefan Nemecek este doctorand, că este filosof și – mai nou – iată, este și scriitor.

Scriitorul Ștefan Nemecek promite mult, iar eu îi doresc sănătate și putere de muncă, pentru a se putea ține de promisiune. Felicitări domnule Nemecek și succes în continuare.

**Gheorghe Niculescu
scriitor**

O rară ocazie de a descoperi că în Valea Jiului există potențial. Două cărți care, în partea finală, descopăr sciitorii și publicațiile din Valea Jiului.

Vă doresc succes în misiunea pe care v-ați asumat-o. Aceea de a arăta lumii că în „Vale” există valori.

Felicitări și succes în continuare!

ing. Daniel Moraru

26.02.2007 - O rară ocazie de a descoperi
că în Valea Jiului există potențial
Două cărți care, în partea finală, descopăr
sciitorii și publicațiile din Valea Jiului.
Vă doresc succes în misiunea pe care
v-ați asumat-o. Aceea de a arăta lumii că
în „Vale” există valori.
Felicitări și succes în continuare -
Uo

Toleranța e o virtute, rareori o valoare. Asta, din păcate. Primul câștig la această dublă lansare, este că se pune accent și (în) discuție toleranța, ca (pe) o condiție „sine qua non” pt. Mersul înainte. Felicitări pentru îndrăzneală. Succes!

Ioan Dorel Șchiopu

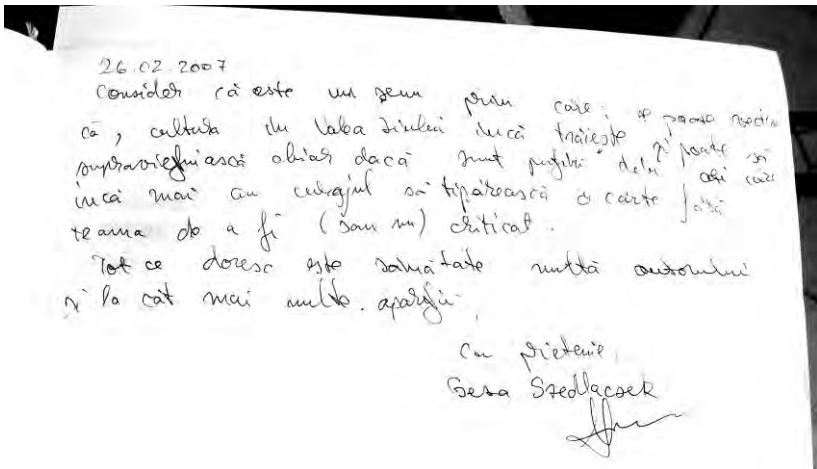
Toleranța e o virtute, rareori o valoare. Asta, din păcate. Primul câștig, la această dublă lansare, este să se pună accent și (în) discuție toleranța, ca (pe) o condiție „sine qua non” pt. Mersul înainte. Felicitări pentru îndrăzneală. Succes!
Ioan Dorel Șchiopu

Consider că este un semn prin care se poate vedea că, cultura în Valea Jiului dacă trăiește și poate să supraviețuiască chiar dacă sunt puțini dintre cei care încă mai au curajul să tipărească o carte fără teama de a fi (sau nu) criticat.

Tot ce doresc este sănătate multă autorului și la cât mai multe apariții.

Cu prietenie,

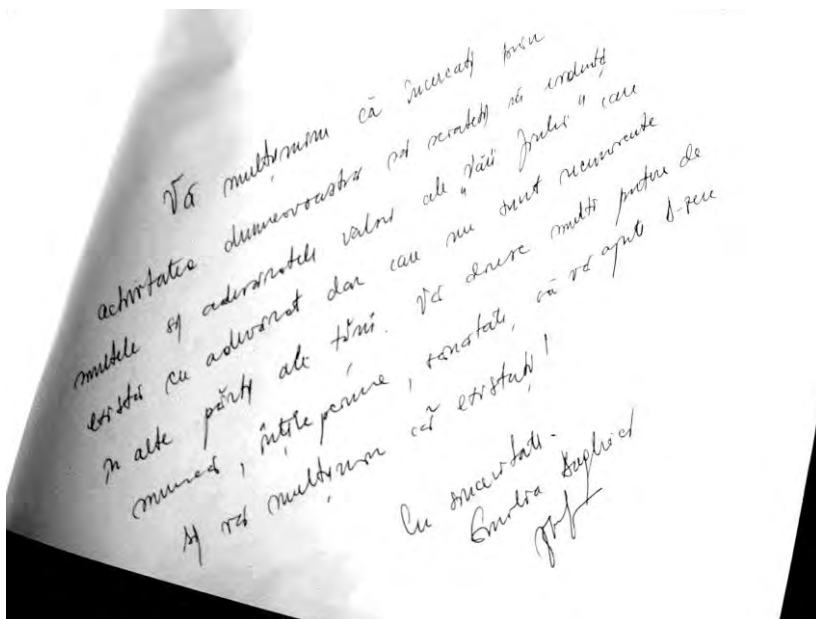
Geza Szedlacsek

Vă mulțumim că încercați prin activitatea dumneavoastră să scoateți în evidență multele și adevăratele valori ale Văii Jiului care există cu adevărat dar care nu sunt recunoscute în alte părți ale țării. Vă doresc multă putere de muncă, înțelepciune, sănătate, să vă apere D-zeu și vă mulțumim că existați!

Cu sinceritate,

Emilia Dreghici

Cu stimă, la un eveniment, pe care îl doresc repetat.

Sincere felicitări d-lui Ștefan Nemecek pentru acest dublu debut literar. Evenimentul de astăzi, de la Lupeni, este unul deosebit, nu numai pentru dl. Nemecek, ca autor, ci și pentru toată Valea Jiului, ca beneficiară a celor două volume, pe care le-am lansat astăzi.

Dincolo de importanța lor ca apariție editorială, cele două volume, prin studiile pe care le face autorul, aduc o inedită idee de aplicabilitate socială. A unor concepte c e sunt vechi din punct de vedere teoretic, dar extrem de actuale ca și aplicație practică.

Felicitări și pentru încercarea temerară de a face o istorie a presei de după 1989, precum și pentru trecerea în revistă a unor scriitori din această zonă.

În anul 1904, M. Sadoveanu debuta cu patru volume. În 2007, Șt. Nemecek debutează cu două volume. Îi doresc să realizeze măcar jumătate din vastitatea operei marelui prozator.

Prof. Gheorghe Chirvasa

POLITICĂ, RELIGIE ȘI MORALĂ

213 2007
Cu ocazia, la un eveniment, pe
care îl doresc repetat.

Sursele felicitării d-lui Ștefan Henricșek pentru acest datu
debit literar. Evoluventul de astăzi, de la Lipova, este unu
deschis, un minim pentru dl. Henricșek, ca autor, și pentru tratu
Valea Jului, ca denumire a celor două volume, pe care se-au
lansat astăzi.

Graculo de importanță lor cu aparțină esențială, ale
dois volume, prin stăruite pe care la face actualu, acelu
invalida ideea de aplicabilitate socială, a unor concepte ce
sunt vechi din punct de vedere teoretic, dar extrem de actuale
ca și aplicație practică.

Felicitări și pentru înțercarea temerară de a face o referen
a presei de după 1989, precum și pentru trecerea în revistă
a scrierilor din această zonă.

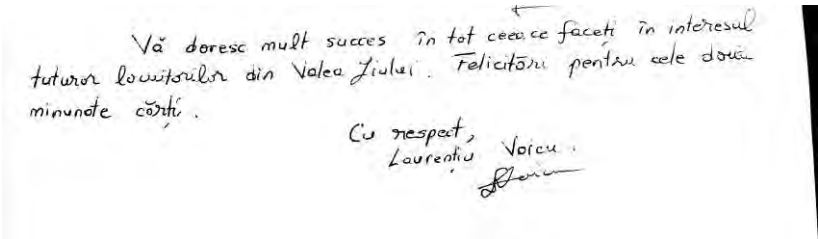
În anul 1904, M. Sădoveanu debuta cu patru volume de
literă, Șt. Henricșek debutează cu două volume. Și doresc să
realizeze măcar jumătate din vastitatea operei marelui pregător

prof. Gheorghe Chirvănă
Chirvănă

Vă doresc mult succes în tot ceea ce faceți în interesul tuturor locuitorilor din Valea Jiului. Felicitări pentru cele două minunate cărți.

Cu respect,

Laurențiu Voicu

Vă doresc mult succes în tot ceea ce faceți în interesul tuturor locuitorilor din Valea Jiului. Felicitări pentru cele două minunate cărți.

*Cu respect,
Laurențiu Voicu*

Acest eveniment sper din suflet să rămână un pas către dezvoltarea culturii. Nutresc speranța că citind cărțile dlui. Nemecsek, să fiu mai aproape de frumos, de filosofie și mai ales de sufletul nostru care-și dorește mai mult decât ce ni se oferă zilnic. Sper la mai multe întâlniri de acest fel, pentru că acest oraș și celelalte ale Văii să iasă din somnul în care a intrat cam demult.

Mult succes!

*Acest eveniment sper din suflet
să rămână un pas către dezvoltarea
culturii noastre. Nutresc speranța
că citind cărțile dlui Nemecsek, să fiu
mai aproape de frumos, de filosofie și
mai ales de sufletul nostru care-și
dorește mai mult decât ce ni se oferă
zilnic. Sper la mai multe întâlniri
de acest fel pentru că acest oraș și celelalte
ale Văii să iasă din somnul în care a
intrat cam de mult.*

Mult succes!
D. J. J.

Munca cotidiană nu confirmă valoarea unui om, ci realizările palpabile sunt cele ce confirmă valoarea OMULUI. DVS. Ștefan Nemecek ați reușit să vă conformați valoarea – intelectului, inteligenței și-a lucrului bine făcut. Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană sunt două cărți foarte fluide, de actualitate și mereu de studiat.

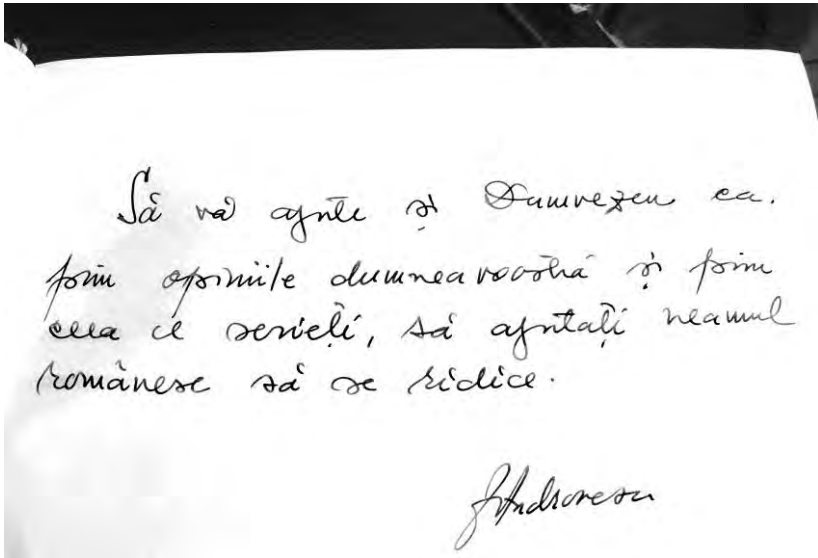
Munca cotidiană nu confirmă valoarea unui om, ci realizările palpabile sunt cele ce confirmă valoarea OMULUI. Ștefan Nemecek ați reușit să vă conformați valoarea – intelectului, inteligenței și-a lucrului bine făcut. Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană sunt două cărți foarte fluide de actualitate și mereu de studiat.

Ștefan

Să vă ajute Dumnezeu ca prin opiniile dumneavoastră să fim ceea ce scrieți, să ajutați neamul românesc să se ridice.

Ecaterina Andronescu
Rector Universitatea
Politehnică București

Mă bucur că ați reușit să scoateți cele două volume și sper să continuați. Veți deveni un nume și ca scriitor așa cum v-ați făcut un nume ca ziarist.

Cu stimă și respect

**Primarul orașului
Aninoasa**

Ilie Botgros

Mă bucur că ați reușit să scoateți câte
deună volume și sper să continuați să faceți
un număr și ca scrierile așa cum v-ați făcut un
nume ca Zicrișt

Cu stima și respect
Primarul orașului Arăduș
Moly

*Cu bucurie și stimă
pentru ceea ce ați făcut
pentru cultura Văii Jiului
iar acest pas să vă aducă
satisfacții nebanuite.*

Mult succes

Versanski Eduard
Președintele UDMR
filiala Petroșani

*Cu bucurie și stimă pentru ceea ce
ați făcut pentru cultura Văii Jiului iar acest
pas să vă aducă satisfacții nebanuite*

*Mult succes
Versanski Eduard
Președintele UDMR filiala
Petroșani*

Fie ca aceste rânduri să rămână un semn de adâncă considerație pentru omul Ștefan Nemecek, pentru sufletul mare pe care îl are.

Cristian Bădulescu

*Fie ca aceste rânduri să rămână
un semn de adâncă, considerare
pentru omul Ștefan Nemecek,
pentru sufletul mare pe care îl
are*

*Vulcan
06.02.2017
C. Bădulescu*

*Prietenului și
tovarășului meu Ștefan
Nemecsek cu urări de „la cât
mai multe volume”*

**Director Enel România
Florin Mârza**

*Prietenului și tovarășului meu
Ștefan NEMECSEK cu urări de „la cât
mai multe volume”*

Florin Mârza
7.08.07

Enel ROMANIA

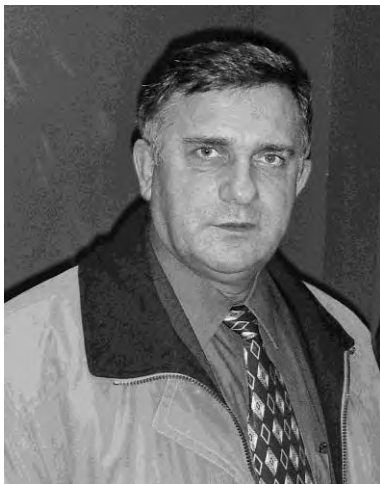

*Mulțumim pentru
contribuția
dumneavoastră la
înfrumusețarea spiritului
românesc!*

Anca Boagiu
Ministrul
Integrării Europene

Mulțumim pentru contribuția dumneavoastră la înfrumusețarea spiritului românesc!
Anca Boagiu
10 martie 2007

Felicitări pentru cele două lucrări. Cu mulțumiri și urarea de a fi sănătos și inspirat pentru alte cărți.

**Senator dr. Gheorghe
Funar
Secretar general al
Partidului România Mare
Chestor al Senatului
României**

Felicitări pentru cele două lucrări. Cu mulțumiri și urarea de a fi sănătos și inspirat pentru alte cărți.

*Senator dr. Gheorghe Funar
Secretar general al Partidului România Mare
10.03.2007*

Chestor al Senatului României

Multă bucurie și echilibru în suflet laolaltă cu sincerele mele felicitări pentru cele două lucrări!

Ioan Codruț Șereș
Senator
Fost ministrul al
Economiei și Comerțului

Multă bucurie și echilibru în suflet laolaltă cu sincerele mele felicitări pentru cele două lucrări!

Ioan Codruț Șereș
Senator
15.03.2007.

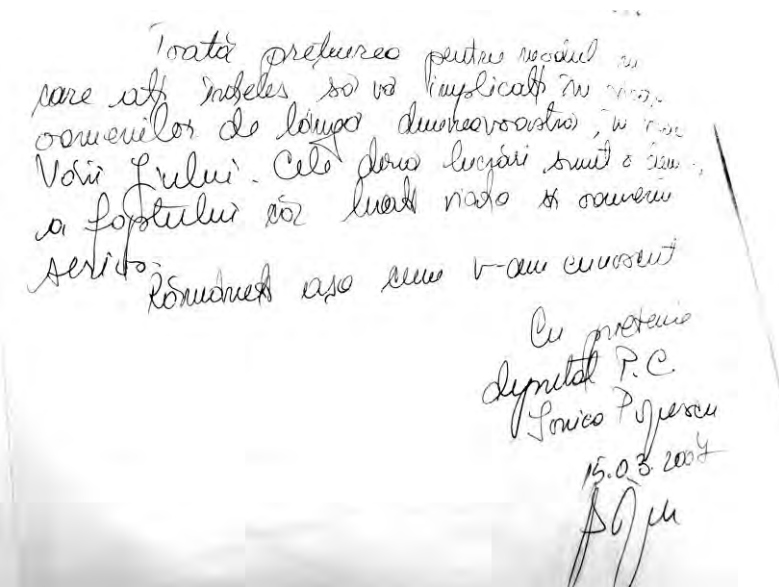

Toată prețuirea pentru modul în care ați înțeles să vă implicați în viața oamenilor de lângă dumneavoastră, în viața Văii Jiului. Cele două lucrări sunt o demonstrație a faptului că luați viața și oamenii în serios.

Rămâneți așa cum v-am cunoscut!

**Cu prietenie,
deputat PC**

Ionica Popescu

*Este de admirat faptul
că în ziua de azi sunt
oameni care mai au timp să
se aplece și către cultură!!!*

*Sincer să fiu invidiez pe
acești oameni*

Dan Radu Rușanu,
deputat PNL

ESTE DE ADMIRAT FAPTUL
CĂ ÎN ZIUA DE AZI SUNT
OAMENI CARE MAI AU TIMP SĂ
SE APLECE ȘI CĂTRE CULTURĂ!!!
SINCER SĂ FIU INVIDIEZ
PE ACEȘTI OAMENI!!!
DAN RADU RUȘANU deputat PNL

15.03.2007.

*În iluzii urcă omul
În decepții el coboară
Mai întâi doboară timpul
Apoi timpul îl doboară
Cu prietenie
**Primarul municipiului
Deva,
Mircea Muntean***

15.03 2007

*În iluzii urcă omul
În decepții el coboară
Mai întâi doboară timpul
Apoi timpul îl doboară*

*Cu prietenie
Primarul municipiului Mircea Muntean
DEVĂ*

Cu deosebită prietenie și mulțumiri dlui Ștefan Nemeșek pentru „darul” intelectual. Am înțeles că este un intelectual tolerant. Asta se cheamă înțelepciune.

Dr. Sorin Oprescu

Senator PSD

**Director Clinica
Universitară București**

16.03.2007

Cu dezvoltări primare
și metrumul și Ștefan
Nemesek pentru "darul"
Intellectual Am intelis
Că este un intelectual
Tobuant Asta se cheamă
inteligință

→
Că este un intelectual
fapt - inteligință
Eligibil

La Petroșani, în primăvara unor alegeri pentru un primar tânăr european vorbind despre solidaritatea dintre generații.

Sorin Frunzăverde

Ministrul Apărării

La Petroșani în
primăvara unor alegeri
pentru un primar tânăr
european vorbind despre
solidaritatea dintre
generații.

Sorin Frunzăverde

Ministrul Apărării

*Într-o Vale a Jiului
supranumită și Valea
Plângerii, într-o Vale a Jiului
cunoscută doar pentru
mineriade, cine scrie o carte
este un erou.*

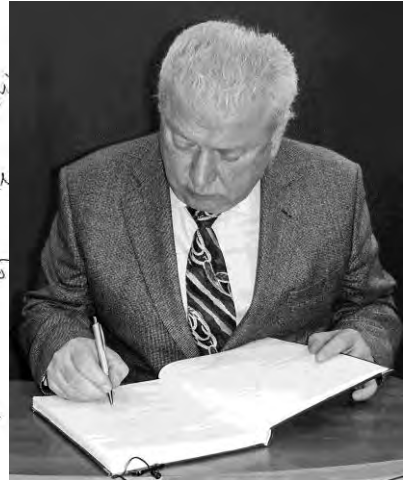
*Vă doresc să aveți
puterea să continuați.*

Ștefan Pășcut
Președinte filiala PRM
Jud. Hunedoara

16.03.2007.

*Într-o Vale a Jiului supranumită și
Valea plângerii, într-o Vale a Jiului
cunoscută doar pentru mineriade, cine
scrie o carte este un erou.
Vă doresc să aveți puterea să
continuați.*

*Ștefan Pășcut
Președinte filiala P.R.M.
Jud. Hunedoara.*

*Nu
știu ce
înseamnă
„local”*

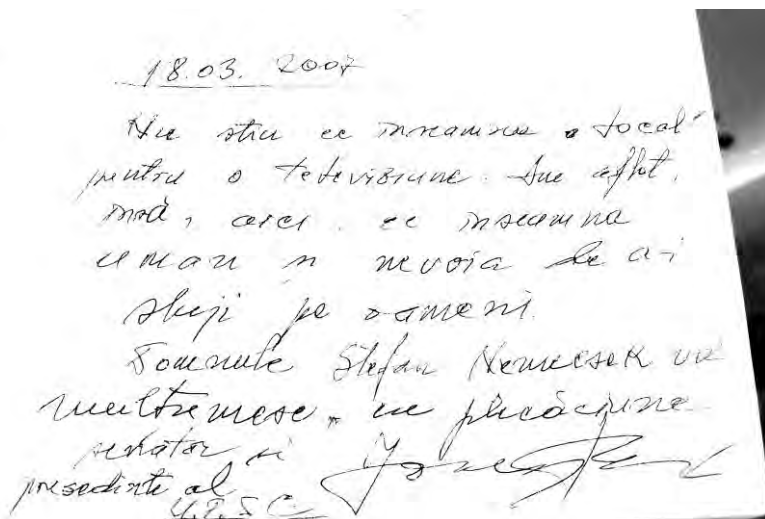
pentru o televiziune. Am aflat însă, aici, ce înseamnă uman și nevoia de a-i sluji pe oameni.

Domnule Ștefan Nemeșek, vă mulțumesc, cu plecăciune

Senator și

președinte al UPSC

Ioan Talpeș

18.03. 2007

Am știu ce înseamnă o localitate
pentru o televiziune. Am aflat
însă, aici, ce înseamnă
uman și nevoia de a-i
sluji pe oameni.

Domnule Ștefan Nemeșek vă
mulțumesc cu plecăciune
senator și
președinte al UPSC

Ioan Talpeș

Pentru un om de milioane (denominat) pentru o valoare inestimabilă a culturii, pentru mândria Vulcanului de a avea asemenea oameni și pentru speranța că vom mai trăi asemenea ocazii de lansări de carte, să dea Dumnezeu să ne reîntâlnim mereu cu aceeași plăcere.

Cu deosebită considerație

Ec. Simona Dumitru

Șef Administrația
Finanțelor Publice a
Municipiului Vulcan

19.03.2007

Pentru un om de milioane (denominat), pentru o valoare inestimabilă a culturii, pentru mândria Vulcanului de a avea asemenea oameni și pentru speranța că vom mai trăi asemenea ocazii de lansări de carte, să dea Dumnezeu să ne reîntâlnim mereu cu aceeași plăcere

Cu deosebită considerație

Simona Dumitru

Vulcan

24.03.2007

Orice efort de punere în valoare a gândirii universale merită toată stima și onoarea noastră, mai ales că acest gest vine din Valea Jiului, care nu este nici pe departe apanajul minerilor lui Miron Cozma, ci mai degrabă, a familiei Stanca sau a lui I.D. Sârbu.

Tiberiu Istrate
Ziarist

24.03.2007

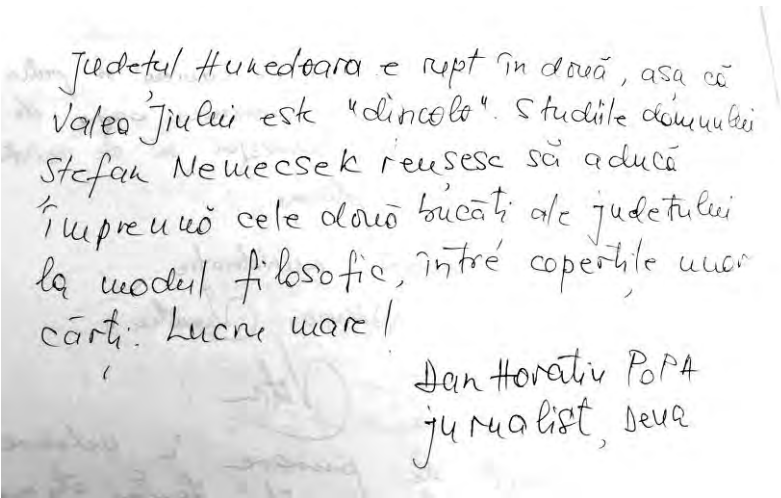
*Orice efort de punere în valoare
a gândirii universale merită toată stima
și onoarea noastră, mai ales că acest
gest vine din Valea Jiului, care nu este
nici pe departe apanajul minerilor lui
Miron Cozma, ci mai degrabă, a
familiei Stanca sau a lui I.D. Sârbu*

*T. Istrate
ziarist*

Județul Hunedoara e rupt în două, așa că Valea Jiului este „dincolo”. Studiile domnului Ștefan Nemeček reușesc să aducă împreună cele două bucăți ale județului la modul filosofic, între copertile unor cărți. Lucru mare!

Dan Horațiu Popa

Jurnalist, Deva

Munca înnobilită de pasiune poate genera performanțe deosebite. Preocupările domnului Nemeček constituie un exemplu românesc de îmbinare a dorinței de cunoaștere și de implicare în social. Mul succes în continuare.

Bujor Bogdan

*Munca înnobilită de pasiune
poate genera performanțe deosebite.
Preocupările D-lui Nemeček
constituie un exemplu românesc
de îmbinare a dorinței de
cunoaștere și de implicare în
social. Mul succes în
continuare.*

B. Bujor

26-03-2007

Cu bucuria de a avea un doctorand ca Ștefan Nemeček, pasionat pentru filosofie și jurnalistică în egală măsură, care scrie despre personalități din locurile mele natale și despre mari filosofi ai lumii, cu talent și erudiție, dovadă că „se nasc și pe plaiurile hunedorene oameni” de mare valoare.

Prof. univ. dr. Angela Botez

Redactor șef al „Revistei de filosofie” a Academiei Române

Cu bucuria de a avea un doctorand ca Ștefan Nemeček, pasionat pentru filosofie și jurnalistică în egală măsură, care scrie despre personalități din locurile mele natale și despre mari filosofi ai lumii, cu talent și erudiție, dovadă că „se nasc și pe plaiurile hunedorene oameni” de mare valoare.
15.04.2007
Prof. univ. dr.
Angela Botez
Redactor șef al „Revistei de filosofie” a Academiei Române

**prof. univ. dr. Nicolae
Constantin Georgescu,
Eminescolog, decanul
Facultății de Filologie
Hyperion București**

Domnul Ștefan Neameșek face fondul din
filozofie, ridicând la idee eminentul - din
lămpul inspirat al elpelor săi face literă,
linie continuă, din „momente” să
face „momente” cum i s-a făcut lui
J. L. Comenius - iste și vestie, nu o
singură profesie. Și așa dăruie Ștefan
Neameșek să-și scrie mereu cu
steați și voină vece interioară -
și să se amănăte în voina care
incunajoni - *Ornaji* -

Prof. univ. dr. N. C. Georgescu
Eminescolog
Decanul Facultății
de Filologie, Hyperion
15 aprilie 2007

prof. univ. dr.
Victor Botez
Ziarist,
doctor în filosofie,
senior editor

POLITICĂ, RELIGIE ȘI MORALĂ

Felicitări pentru cele două cărți care
reprezintă un fel de solidă eruditie și frapantă
originalitate, spirit de sinteză și îndrăzneț, înțelegător
și preocupat, dezbătut și planul și detaliile
social-politice, de înțelegere și analiză a
fenomenului cultural și generalist. De
profund eloncoș se îndreaptă în lumea
pedește vizualizată în cultura noastră națională din perioada
inturbalivă, în care îl considerăm micșor, dar
ntandare interpretare și ocazia, epocă specială
și li susține. Câte de omenie, îndrăzneț și
sonat să su. Valea Jului, în înțelegerea
se lansează și afirmă personalități de valoare
Ureieșcă, care înțeleg că ille și al călă
săle frățime și simpatie. Mult succes, în continuare!

Victor Botez
Acad. de filosofie, senior editor
București

15-04-2007

*Dumnezeu ne-a dat cuvântul
ca să ne ascundem gândurile.
Eminescu a postulat că
urechea ne minte și ochiul ne
înșală. Ne rămâne însă
comunicarea cu toate fațetele
ei în care filosofând, ne-am
aventurat și sper că vom
cutreera împreună unghiane
nebănuite de fermecătoare
care sudează o relație
spirituală și, de ce nu, o
prietenie ca între ziaristi și
mânuitori de condei.*

Doina Rizea

Director Editura Floare albastră București

*Dumnezeu ne-a dat cuvântul
ca să ne ascundem gândurile. Eminescu a postulat
că urechea ne minte și ochiul ne înșală.
Ne rămâne însă comunicarea cu toate fațetele
ei în care filosofând ne-am aventurat și sper
că vom cutreera împreună unghiane
nebănuite de fermecătoare care sudează
o relație spirituală și, de ce nu, o prietenie
ca între ziaristi și mânuitori de condei.*

de condei

*Doina Rizea
15 apr 2007
Director Editura Floare albastră
București*

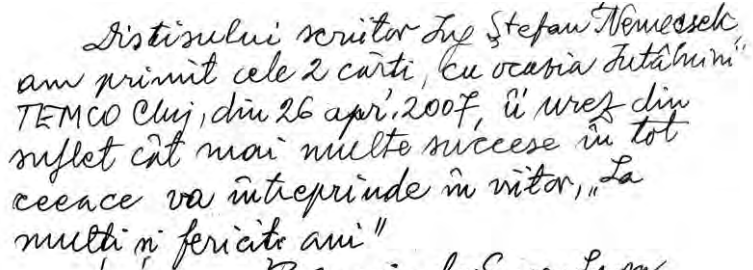
Distinsul scriitor ing. Ștefan Nemeșek

Am primit cele 2 cărți, cu ocazia Întâlnirii TEMCO Cluj, din 26 aprilie 2007, îi urez din suflet cât mai multe succese în tot ceea ce întreprinde în viitor, „La mulți și fericiți ani!”

Prof. univ. dr. Eugen Lupu

Cluj Napoca

Fiu al munților Apuseni din Arieșeni

*Distinsului scriitor ing. Ștefan Nemeșek
am primit cele 2 cărți, cu ocazia Întâlnirii
TEMCO Cluj, din 26 apr. 2007, îi urez din
suflet cât mai multe succese în tot
ceea ce va întreprinde în viitor, „La
mulți și fericiți ani!”*

Prof univ dr Eugen Lupu

Cluj-Napoca

*fiu al Munților Apuseni
din Arieșeni*

În lucrarea „Toleranța în filosofia locekeeană” autorul, cunoscut ziarist și editor, Ștefan Nemeček, doctorand în filosofie, analizează o serie de momente paradigmatic, spirituale sau politice, care au dus la încetățenirea ideii de toleranță atât în sfera religiei, cât și în raporturile societății politice și civile față de fenomenul religios.

Ștefan Nemeček are vocația planurilor tematice de anvergură și rezonază la ideile mari care au frământat gândirea umană, fiind animat și de patosul valorificării trecutului în vederea prezentului, a satisfacerii cerințelor de mai bine din zilele noastre. Având în vedere și stilul cartezian al discursului, întâlnim reunite principalele motive care recomandă o carte nu numai interesantă, ci și incitantă, care invită la reflecție.

prof. univ. dr. Ioan N. Roșca,

**Decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism
Universitatea „Spiru Haret”**

În lucrarea sa Ideea de toleranță în gândirea modernă, autorul, cunoscutul jurnalist și editor Ștefan Nemecek, doborând în filosofie, analizează o serie de momente paradigmatice, spirituale sau politice, care au dus la încheierea ideii de toleranță atât în sfera religioasă, cât și în raporturile societății politice și civile față de fenomenul religios.

Ștefan Nemecek are vocația planurilor tematice de convergență și rezonanță la ideile mari care au frământat gândirea umană, fiind animat și de patosul valorii trecutului în vederea prezentului, a satisfacerii cerințelor de mai bine din zilele noastre. Având în vedere și stilul cartezian al discursului, întâlnim recunoscute principalele motive care recomandă o carte nu numai interesantă, ci și incitantă, care invită la reflecție.

J. Roga

(Ioan N. Roga, prof. univ. dr.)
 Facultatea de Filozofie și Psihologie,
 Universitatea "Ștefan cel Mare"
 Iași

Este știut că orice succes al învățăceilor se răsfrânge și asupra profesorului. De aceea bucuria mea e cu atât mai mare, cu cât dl. Ștefan Nemeček, ziarist de frunte din Valea Jiului, este de o bună bucată de timp și învățăcelul meu, străduindu-se să facă un doctorat în istoria culturii și a presei. Mă bucur că-l am doctorand și că cele două cărți editate de curând îl recomandă

pentru asumarea mai susținută a unor responsabilități în domeniul culturii. Calitatea sa de ziarist nu se desminte și putem spera și pe viitor la validarea sa cât mai convingătoare într-un domeniu pe care să-l reprezinte plenar. La multe și la cât mai bune cărți!

Prof. univ. Mircea Popa

Este știut că orice succes al turățăcelor
 se răsfrânge și asupra profesorului. De aceea
 încreșina mea e cu atât mai mare, cu cât dl.
 Ștefan Henccelok, zărușt de frunte din Valea
 Jiului, este de o tură bucătă de timp și
 învătăcelul meu, străduindu-se să facă un
 doctorat în istoria culturii și a presei. Mă
 bucur că-l am doctorand, și că cele două
 cărți editate de curând, îl recomundă pentru
 învătarea mea susținută a unor responsabilități
 în domeniul culturii. Calitatea să se fiară
 nu se desparte și între spera și pe
 întor la validarea sa cât mai potrivitoare
 într-un domeniu pe care să-l reprezinte
 plenar.

La multe și la cât mai bune cărți!

Cluj-Napoca, 26 apr. 2007

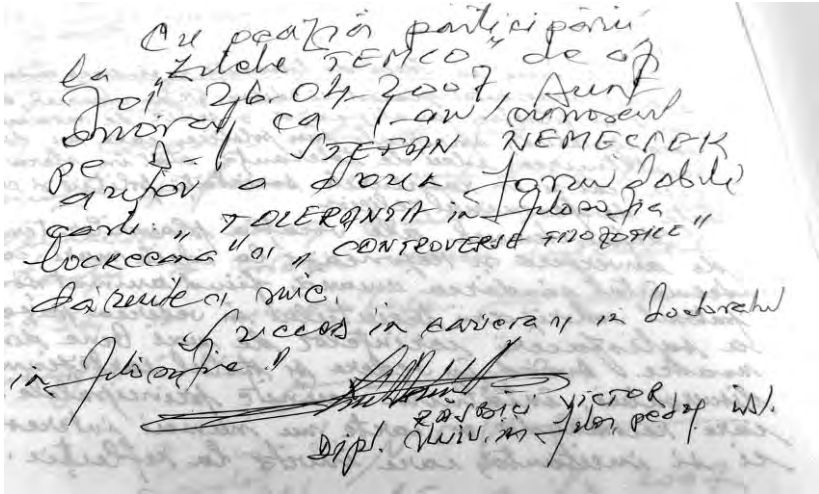
Prof. univ. dr. Vasile Bănuș

Cu ocazia participării la „Zilele TEMCO” de azi, joi, 26.04.2007, sunt onorat că l-am cunoscut pe domnul Ștefan Nemecek autor a două formidabile cărți: „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice” dăruite mie.

Succes în cariera sa doctorandului în filosofie

Răzbici Victor

Dilpomat universitar

Cu ocazia participării
la „Zilele TEMCO” de azi,
Joi, 26.04.2007, sunt
onorat că l-am cunoscut
pe domnul ȘTEFAN NEMECSEK
autor a două formidabile
cărți: „TOLERANȚA în filosofia
lockeeană” și „CONTROVERSE
FILOSOFICE”
dăruite mie.
Succes în cariera și în doctoratul
în filosofie!

[Signature]
Răzbici Victor
Dipl. Univ. în filozofie

Să cunoști și să admiri un om atât de plăcut și atât de plin de haruri, e o șansă. Iar când publicistica de calitate este cea care te leagă, bucuria e și mai mare. Spre aducerea aminte a lansărilor cărților sale la Cluj Napoca, în cadrul reuniunii „Joia culturala TEMCO”

Constantin MUSTAȚĂ

Scriitor, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști

Să cunoști și să admiri un om atât de plăcut și atât de plin de haruri, e o șansă. Iar când publicistica de calitate este cea care te leagă, bucuria e și mai mare. Spre aducerea aminte a lansărilor cărților sale la Cluj-Napoca în cadrul reuniunii „Joia Culturală TEMCO”

Cluj-Napoca, 26 aprilie 2016
(Cont. Număr, 10264/426835)

Constantin Mustață

Am avut o deosebită plăcere să văd redacția ziarului din această minunată zonă, să discut cu acești oameni minunați care prin eforturile lor aduc sub ochii oamenilor din Valea Jiului tot ceea ce se întâmplă și este important pentru viața lor.

De asemenea am putut să-i mulțumesc dl. Ștefan Nemeček, autorul unor cărți deosebite „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice” pentru că a reușit să-și aducă aproape de final visul pe care a dorit să-l îndeplinească și despre care mi-a povestit în urmă cu 30 de ani.

Felicitări și îți urez să ai putere să-l finalizezi. Eu am încredere că vei reuși și totul va fi ca o încununare de succes a întregului efort pe care l-ai depus.

Nina Monica Pocioagă

Director Economic SC IDEA REAL ESTATE

Analist programator

POLITICĂ, RELIGIE ȘI MORALĂ

1. MAI 2007.

Am avut o deosebită plăcere să văd actualitatea jurnalului din această minunată zi, să discut eu aceste convingeri minunate care prin eforturile lor aduc oare ochii oamenilor din „Valea Jiului” sătă ceea ce „intelectual” și este important pentru viața lor.

De asemenea am putut să-i mulțumesc dl. Ștefan Nemeseș, autorul unor carti deosebite „Toleranțe în filozofia lockeană” și „Controverse filozofice” și că a avut să-mi aducă aproape de final vial pe care a dorit să-l încheie și după ce mi-a prezentat în urmă cu 30 de ani.

Felicitări și îți urez să ai putere să-l finalizezi. Eu am încredere că vei reuși și totul va fi cu o încredere de succes și întregul lui efort care l-ai depus.

Nina Mariana Tociș

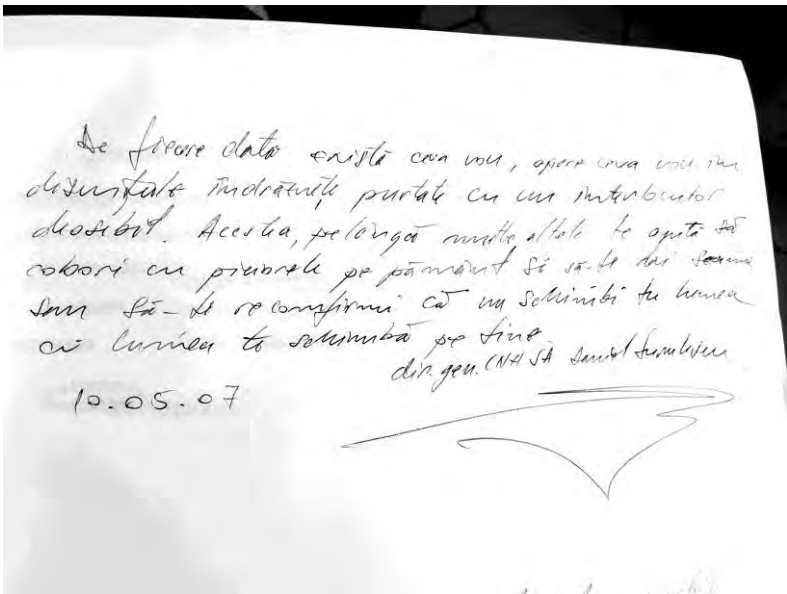
Director Economic și IDEA REAL ESTATE
Anchetă Proprietar.

Daniel Surulescu

De fiecare dată există ceva nou, apare ceva nou în discuțiile îndrăznețe purtate cu un interlocutor deosebit. Acestea, pe lângă multe altele te ajută să cobori cu picioarele pe pământ și să-ți dai seama sau să-ți reconfirmi că nu schimbi tu lumea ci lumea te schimbă pe tine.

**Director General CNH
SA**

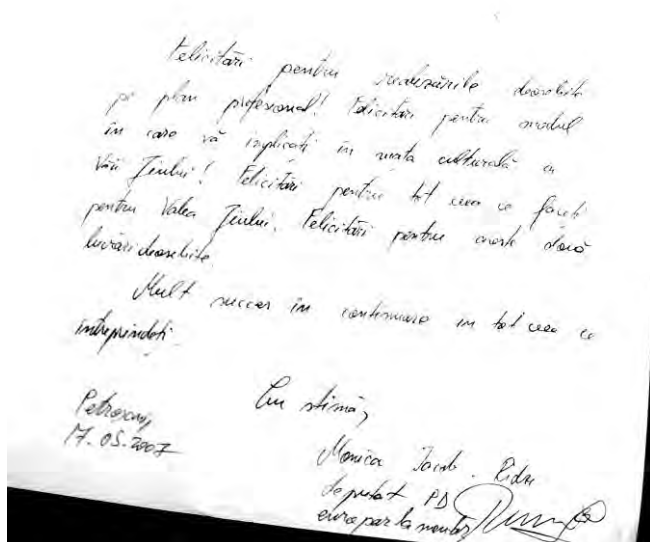
Deputat PD, Europarlamentar

Felicitări pentru realizările deosebite pe plan profesional! Felicitări pentru modul în care vă implicați în viața culturală a Văii Jiului! Felicitări pentru tot ceea ce faceți pentru Valea Jiului. Felicitări pentru cele două lucrări deosebite.

Mult succes în continuare în tot ceea ce întreprindeți.

Cu stimă,

Monica Iacob - Ridzi

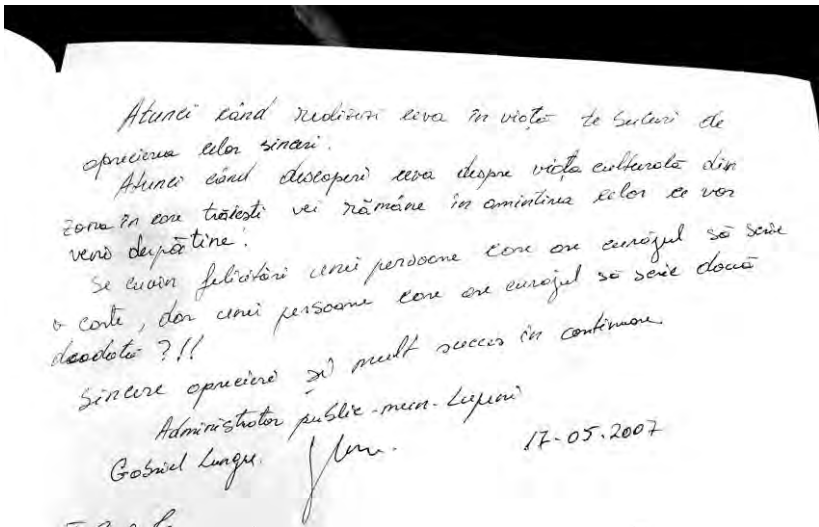

Atunci când realizezi ceva în viață te bucuri de aprecierea celor sinceri. Atunci când descoperi ceva despre viața culturală din zona în care trăiești vei rămâne în amintirea celor ce vor veni după tine. Se cuvin felicitări unei persoane care are curajul să scrie o carte, dar unei persoane care are curajul să scrie două deodată?!?

Sincere aprecieri și mult succes în continuare.

Administrator public municipiului Lupeni

Gabriel Lungu

*Atunci când realizezi ceva în viață te bucuri de aprecierea celor sinceri.
Atunci când descoperi ceva despre viața culturală din zona în care trăiești vei rămâne în amintirea celor ce vor veni după tine.*

Se cuvin felicitări unei persoane care are curajul să scrie o carte, dar unei persoane care are curajul să scrie două deodată?!?

Sincere aprecieri și mult succes în continuare.

Administrator public - municipiul Lupeni

Gabriel Lungu

[Signature]

17-05-2007

Filosofia înseamnă viață, existență, analiză, implicare, conexiune. Cine este capabil să lege materia de spirit, să facă analiza implicării intelectului în conexiunea filosofică a acestora și cine mai și reușește în acest demers este de admirat și de urmat.

Sincere felicitări pentru analiza comparativă a tendințelor filosofice și a conceptelor existente de-a lungul existenței noastre. Filosofia înseamnă percepția vieții, iar viața este la rândul ei o întreagă filosofie. Cu stimă,

Vasile Iorgovan

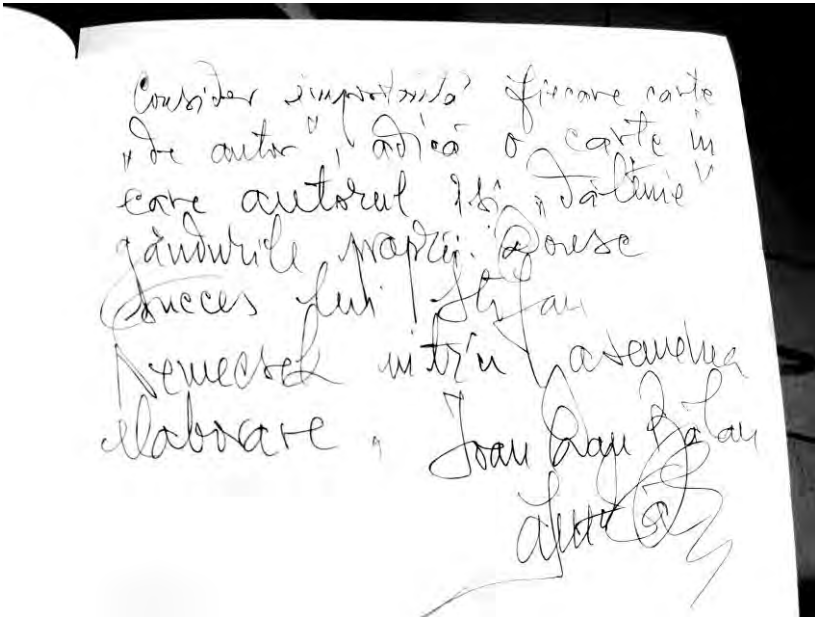
Director Executiv AJOFM Hunedoara

Filosofia înseamnă viață, existență, analiză, implicare, conexiune. Cine este capabil să lege materia de spirit, să facă analiza implicării intelectului în conexiunea filosofică a acestora și cine mai și reușește în acest demers este de admirat și de urmat.
Sincere felicitări pentru analiza comparativă a tendințelor filosofice și a conceptelor existente de-a lungul existenței noastre.
Filosofia înseamnă percepția vieții iar viața este la rândul ei o întreagă filosofie. Cu stimă
Vasile Iorgovan
Director Executiv AJOFM Hunedoara

Consider importantă fiecare carte „de autor”, adică o carte în care autorul își „dătuie” gândurile proprii. Doresc succes lui Ștefan Nemeček într-o asemenea elaborare.

Prof. Ioan Dan Bălan
scriitor

Îmbinând perspectiva filosofică, pe o axă diaconică a treptelor în timp, cu simțul reporterului, de a consemna faptele prezentului, dl. Ștefan Nemeșek dă în volumele „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” cu o structură inedită, dau dovada unei căi de cercetare aparte.

Prof. Elisabeta Bogătan
poetă

Îmbinând perspectiva filosofică, pe o axă diaconică, a treptelor în timp, cu simțul reporterului, de a consemna cu scribie faptele prezentului dl. Ștefan Nemeșek dă în volumele „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană”, cu o structură inedită, dau dovada unei căi de cercetare aparte.

Elisabeta Bogătan

*Un mare iubitor al
oamenilor de cultură din
Valea Jiului. Un mare
iubitor al științei. Un mare
iubitor al tradițiilor unor
comunități care le mai
păstrează încă,*

*Un mare iubitor al
Cuvântului*

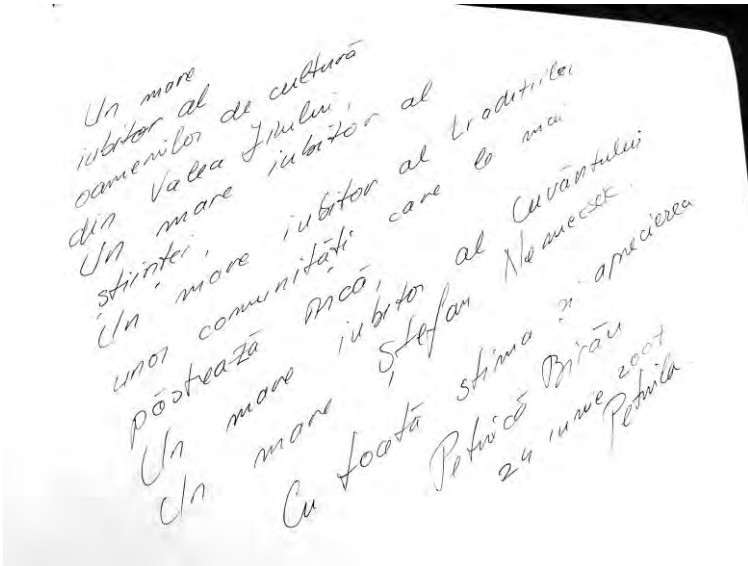
*Un mare Ștefan
Nemecsek*

*Cu toată stima și
aprecierea*

Petrică Birău

Pictor și scriitor

Domnul Ștefan Nemeșek, o veche cunoștință din lumea jurnalismului se ocupă de filosofie. Surprinzător! Surprinzător! Surprinzător! Nu pot decât să-l felicit și să sper! Să sper că va continua și va fi tot mai sus, în spirala sa filosofică!

Conf. univ. dr. Ioan Lascu

**Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova**

*Domnul Ștefan Nemeșek, o veche cunoștință din
lumea jurnalismului se ocupă de filosofie. Surprinzător!
Surprinzător! Surprinzător! Nu pot decât să-l felicit și
să sper! Să sper că va continua și va fi tot mai sus,
în spirala sa filosofică!*

*prof. univ. dr. Ioan LASCU
CRAIOVA*

24. iunie 2007

Dle. Nemeček Ștefan

„Tot ce-i mai bun și-i mai frumos să vi se împlinească”. Iată folosind cuvintele Dvs. mă exprim și eu, dorindu-vă deasemenea ca foarte mulți din semenii noștrii să se apropie de posibilitatea morală, etică și profundul simț civic-cultural pe care îl aveți.

Felicitări!

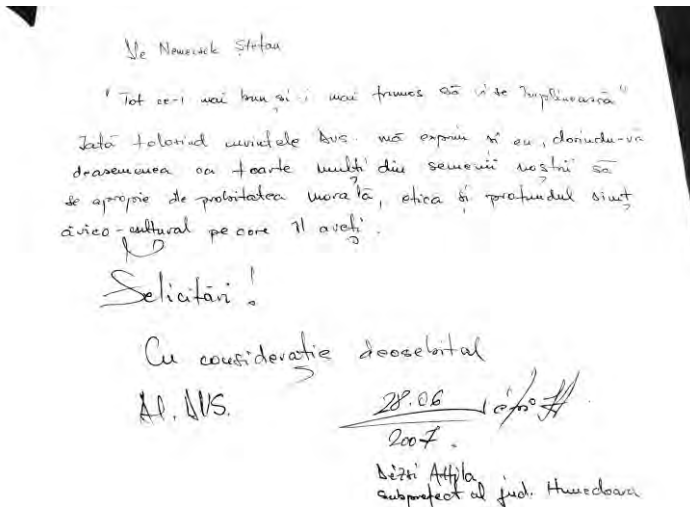
Cu considerație

deosebită

Al DVS.

Dezsi Attila

Subprefect al județului Hunedoara

Dragă Bubo

m-am simțit excelent la emisiunea TV la care am fost invitat. Sunt foarte bucuros și încântat pentru preocupările tale și mai ales pentru realizările tale în televiziune presa scrisă și mai ales aplecăriunile tale spre filosofie.

Cu cea mai aleasă și sinceră prietenie, colegul de liceu

Ilie Pârvan

Direcor Școala Generală nr. 1 Uricani

Dragă Bubo

M-am simțit excelent la emisiunea TV la care am fost invitat ! Sunt foarte bucuros și încântat pentru preocupările tale și mai ales pentru realizările tale în televiziune presa scrisă și mai ales aplecăriunile spre filosofie

28.06.2007.

Cu cea mai aleasă și sinceră prietenie, colegul de liceu

*Direcor
Școala Gen. nr. 1
Uricani*

Ilie Pârvan

A fost o mare bucurie de a vă cunoaște și vă doresc succes pentru cărți „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice”.

**ENRIKO
D'AMBROGIO**

**Șeful Biroului de
Informare**

**Parlamentul European
Strasbourg, 11.07.2007**

*A fost o mare bucurie de a vă
cunoaște și vă doresc succes pentru
cărți „Toleranța în filosofia lockeeană” și
„Controverse filosofice”.*

ENRIKO D'AMBROGIO
PARLAMENTUL EUROPEAN
STRASBOURG, 11/07/07

*Neilleurs souvenirs et
amitiés européennes'*

*Claudia (Conseil de
l'Europe)*

Le 11 juillet 07

*PS Multumesc pour les
ouvrages de Mr Nemecek
(Controverse philosophique,
Tolérance en philosophie
John Locke) a l'arrention de
nos collègues roumaino.*

Claudia Klein

Neilleurs souvenirs et
amitiés européennes'

Claudia (Conseil de l'Europe)

Le 11 juillet 07

PS Multumesc pour les ouvrages de Mr Nemecek
à l'attention de nos collègues roumaino.

(Controverse
philosophique
Tolérance en
philosophie
John Locke)

Dlui ing. Ștefan Nemecek cu urări de mult succes în misiunea deloc ușoară, în a „înfrumuseța” prin „filosofia culturii”, Mediatizarea evenimentului de astăzi a Universității de vară – Petroșani se alătură efortului pe care l-ați cuprins în cele două lucrări ale Dumneavoastră „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filoosice” în a da prestață culturală și științifică acestor meleaguri.

Mă bucur că ați fost alături la efortul de a „colora” cu pictura și arta noastră „griul” din Valea Jiului”.

Cu sentimente de aleasă prețuire

Conf. univ. dr. Nicolae Suciu

Universitatea de Nord din Baia Mare

Său
 ing. Ștefan Neumeșter, cu mare
 de mult succes în mitruarea de loc
 eșoară, în a "înfrumuseța" și
 "filosofia culturii"! (Practicizarea
 evenimentului de astăzi a Universității
 de vară - Petropoli - se alătură
 efortului pe care l-ati cuprins în
 cele două lucrări ale Dumneavoastră
 "Toleranța în filosofia lockeană" și
 "Controverse filosofice" în a da
 prestată culturală și științifică
 acestor meleaguri. Nu bucur ca
 ati fost a lăture la eșutul de
 "coloză" cu pietura și asta noastră
 "școală" din Calea Tricolor
 cu sentimente de rădăcină peșteră
 conf. univ. dr. Nicolae Luciu
 S. Luciu

Nimic nu este întâmplător, de Ziua Minerului, aici la Petroșani am primit o carete, un tratat despre toleranță. Este nevoie de toleranță între oameni, între popoare și trebuie înțelească corect toleranța.

Autorul cărții a fost și moderatorul emisiunii TV la care am participat și am putut înțelege din această emisiune modul cum se raportează la toleranță.

Felicitări pentru lucrările filosofice și pentru pioneratul de a face parte din Biblioteca UE.

Cu aleasă considerație

Senator Gheorghe Flutur

Președinte

executiv

PLD

Fost Ministru al Agriculturii

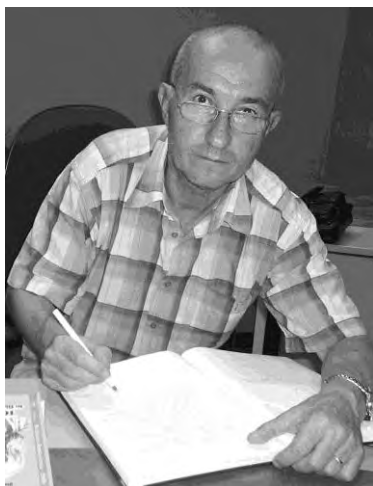
Alina nu este intolerantă, de ziua
mămulei are la Petroseni am primit o
carte, un tractat, despre toleranță. Este
mesaj de toleranță între oameni, între popoare
și trebuie înțelesă căst toleranță
Autorul cărții a fost și moderatorul
emisiunii TV la care am participat și
am putut înțelege din această emisiune mai
cum se repetă la toleranță

Felicitări pentru lucrările filosofice și pentru
păstrarea de a face parte din biblioteca
UT.

Cu aleasă considerație
secretar Ștefelia Furtus
președinte ex. PLD

06 August 2007

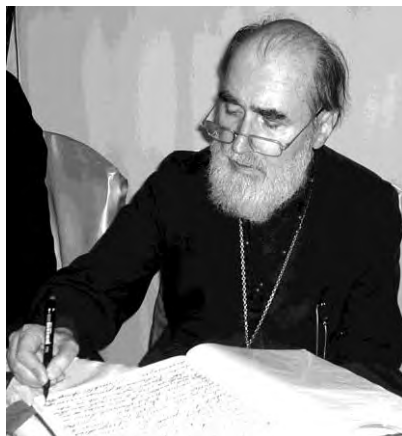
Am petrecut câteva momente – mai exact vreo două ore – în studioul TV Parâng. M-am simțit ca peștele în apă. Îl felicit pe domnul Nemecek pentru talk show-ul său. Profit de ocazie pentru a-l mai felicita pentru cele două cărți „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice”. Sincer, ca jurnalist, coleg de breaslă și prieten de o viață îl invidiez pentru talent și

putere de muncă. Încă o dată felicitări Ștefane!

Mircea Lepădatu
ziarist

Au petrecut câteva momente -
 Mai exact vreo două ore! -
 în studioul TVR 1. M-am
 simțit ca pe deplin în casă. R
 felicit pe d. (Numele pentru
 talk-show-ul său -
 Prof. de economie pentru el mi
 felicită pentru cele două
 cărți - "Toleranța în filosofie
 lockească" și "Cartea
 filosofice" - Sincer ca profesor,
 coleg de facultate și prieten
 de 30 de ani îl învesc și
 lăudă și mă bucur să văd
 că o dată felicitat,
 Ștefan! (Numele
 Leșcuțu, 23.08.2007. Lepidate

Cu prilejul vizitei canonice la parohia Vulcan având în principal momentul aniversar centenarul bisericii Sfântul Nicolae la care a participat primăria cu unitățile locale, iar presa în mod deosebit, citând Redacția Zona Specială și Curierul Văii Jiului, numărând între reporteri pe semnatarul lucrărilor

„Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană”, anume dl. Ștefan Nemeček. În cadrul amintit, Biserica se străduiește ca peste diferențele dintre oameni să cultive virtuțile ce unesc cugetele, principiile pedagogice legate și de educația generațiilor dobândind o importanță aparte. La solemnitatea de sfințire a lucrărilor înnoitoare cei prezenți am înțeles mesajul privind răspunderea societății de azi în fața lumii întregi.

Timotei Seviciu
episcop al Aradului și Hunedoarei

Înscris

Cu prilejul vizitei canonice la parohia Vulea, având în principiu momentul aniversar - centenar bisericii Sântul Nicolae la care a participat primăria cu unitățile locale, iar presa în mod deosebit, citând, Redacția Zona Specială a Curiei urmărind între altele și umbratul "Curier", Controversa Abazilor, în toleranța în toleranța locală "canonă", anume M. Helian Nemecsek. În cadrul seminarului Biserică se străduiesc ca peste diferențele dintre oameni să cultive virtuțile ce vizează cugetul, principiile pedagogice legate și de educația generativă dobândind o importanță aparte. La solemnitatea de slăvire a lucrărilor inovatoare cei prezenți au înțeles mesajul privind responsabilitățile de azi în țara unui întregi. Biserica în ciuda slăvii ale salei - I Cor. XV & Matei XXI - umărașă soarelui strădăniilor benevolențiale de Dumnezeu și de care e nevoie să se bucure lucrarea lui, de orice vârstă, necă și ideal. Biserica învârtă de un nou timp balot și dăruie de parcuri necă și de desăvârșire. / Timoteu Episcopul

*Petrila, 1 septembrie
2007*

*Drag prieten, știu că ați
fost primit la Strasbourg cu
onoare și prietenie pentru
cărțile Dv. care aduc un
sânge nou literaturii.
**Toleranța în filozofia
lockeeană** este foarte
interesantă și **Controverse
filozofice** merită de
asemenea primirea care i-a
fost făcută.*

*În ceea ce mă privește , sunt fericită de prietenia pe care
țara dumneavoastră mi-o manifestă și sunt mândră de această
invitație.*

Primiți, drag prieten și confrate, întreaga mea prietenie.

Linda Bastide

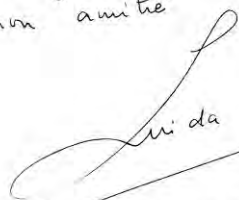
Vicepreședintă a Societății Poetilor Francezi

**Ambasadoare a Occitaniei pentru Narbonne și
Armissan**

Petila 1. Septembre 2007.

Cher ami, je sais que vous avez
été reçu à Strasbourg avec honneur
et amitié pour vos livres qui apportent
un sang nouveau à la littérature
La Tolérance dans la philosophie lockienne
est très intéressant et controversé
philosophie mûrite aussi l'accueil qui
lui a été fait.

Pour moi, je suis heureuse de
l'amitié que me manifeste votre pays
et très fière de cette invitation -
Recevez cher ami et confrère, toute
mon amitié

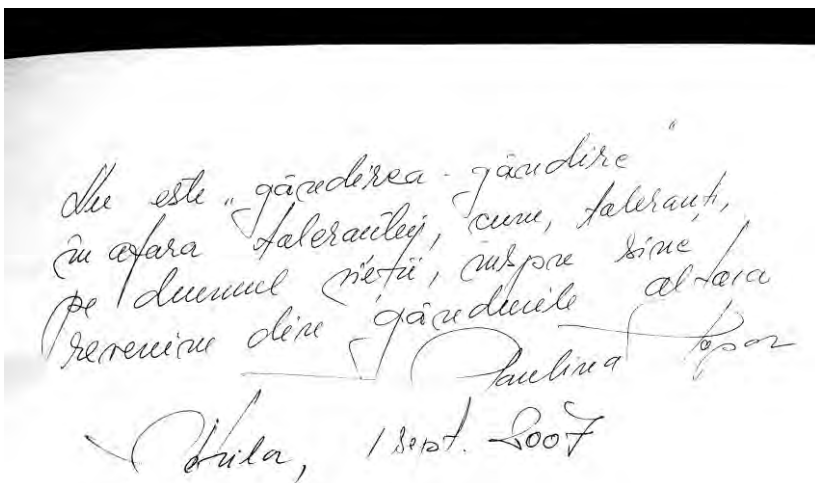
Ari da Bastide

Vice Présidente de la Société des Poètes Français
Ambassadrice de l'Occitanie pour
Narbonne et Armissan -

*Nu este gândirea gândire în
afara toleranței, cum toleranți,
pe drumul vieții, înspre sine
revenim din gândurile altora.*

Paulina Popa
scriitoare
Directorul Editurii Emia
Deva

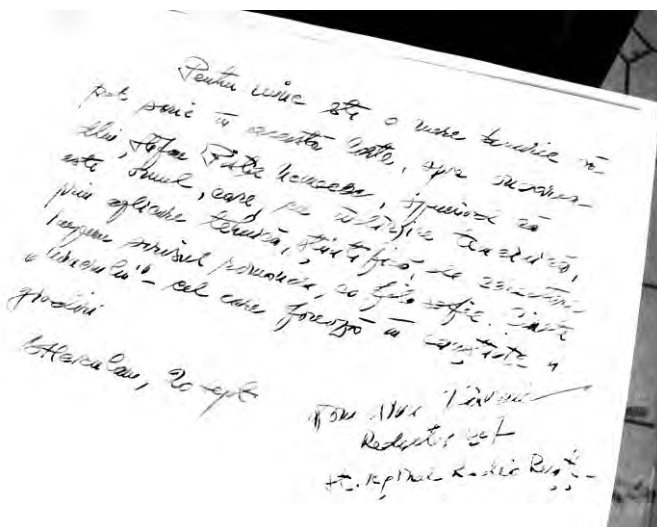

Pentru mine este o mare bucurie să pot scrie în această carte, spre onoarea dlui Ștefan Nemeșek, spunând că este omul, care, cu îndârjire temeinică, prin aplicare tehnică, științifică, de cercetare, impune scrisul românesc, ca filosofie. Cinste „minerului” cel care forează în conștiințe și gândiri.

Doru Dinu Glăvan
ziarist

Redactor șef stația regională Radio Reșița

Mă găsesc pentru a doua oară la Herculane, într-o zi de toamnă puțin mohorâtă, dar plină de sens și de limpezire sufletească, la o întâlnire a ziariștilor profesioniști (UZP) unde împreună cu scriitorul Ștefan Nemeček, autor a unor cărți despre filosofie „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” care pentru orice cititor, cât de cât versat

înseamnă o mare bogăție, cunoștințe despre cei mai mari înaintași ai spiritului și gândirii al culturii lumii.

Am parcurs ambele cărți, am și scris o cronică despre una din aceste deosebite cărți și sunt mândru să am un asemenea confrate în ale scrisului.

Peste timp înainte aceste pagini din acest caiet de onoare vor rămâne ca niște rugăciuni înscrise în timpul ce trece peste noi, observându-l cum ne apasă și ne lasă urme.,

Viața merge înainte. Există un principiu al timpului ce o să dăinuie, pentru totdeauna.

Mulțumesc domnului Ștefan Nemeček pentru faptul că m-a rugat să-mi exprim gândurile și la faptul că ducem o prieteniei pe calea culturii, a spiritului și a vieții civilizate.

Cu dragoste și prietenie

Scriitor Miron Țic

Herculane, 20.09.2007

Uă găsesc pentru a doua oară la literatură
 într-o zi de toamnă, puțin mohorată, dar plină
 de pânză și de lăptosie sufletească, la o
 întâlnire a jurnaliștilor profesioniști (JZP) unde
 împreună cu seniorul Ștefan Democsek, autor
 a unor cărți despre filosofii "Controverse filosofice"
 și "Jurnalul în filosofie rockeană" care
 pentru orice cititor, cât de cât versat în această
 mare bogăție, curiozitate despre cei mai
 mari mairăi ai spiritului și gândirii
 al culturii lumii.

Am parcurs ambele cărți, am și scris
 o cronică despre una din aceste deosebite
 cărți și poate mândru să am un asemenea
 confrate în ale scriiturii.

Peste timp înainte, aceste pagini au
 acest capot de onoare, poezie și
 ca niște rugăciuni, înseamnă înțelegere
 ce trece peste noi, lăsa vreme.
 ne epușă și ne înalte.

Udată mică înalte. Este ne
 principiu al timpului ce a sădămintă,
 pentru totdeauna.

Pentru mine și lui Ștefan pentru
 faptul că m-a rugat să-mi exprim
 gândurile și la faptul că, lucrul a
 prețenie pe caldă culturii, a spiritului
 și a vieții; civilizate

Cu broșare și prețuri
 scriitor - literar

MIRON TIC

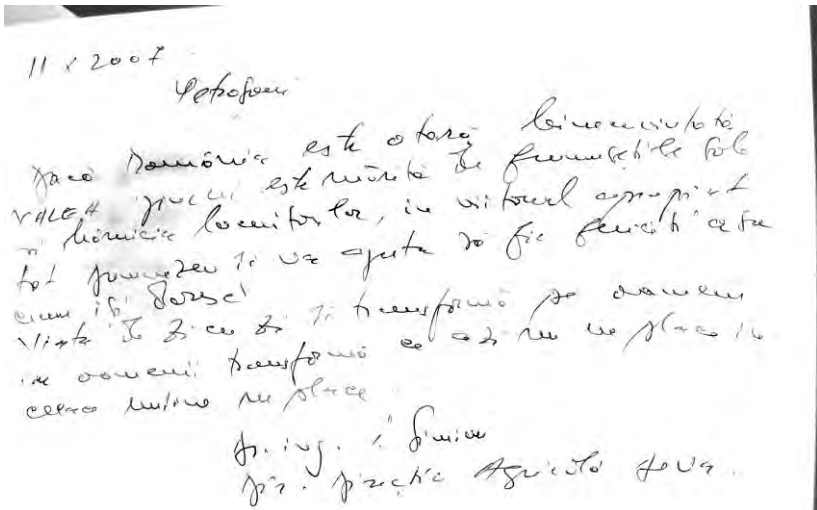

Dacă Dumnezeu este o țară binecuvântată Valea Jiului este mărită de frumusețile sale și hărnicia locuitorilor, în viitorul apropiat tot Dumnezeu îi va ajuta să fie fericiți așa cum își dorește!

Viața de zi cu zi îi transformă pe oameni, iar oamenii transformă ce azi nu ne place în ceea ce mâine îi place.

dr. ing. I. Simion

Director Direcția Agricolă Deva

Puterea cuvântului este puterea exemplului. D-ul Nemecek este puterea cuvântului, un fapt, o luptă, un exemplu pentru toți, pentru noi toți cei care-l prețuiesc și îl admiră.

**dr. Popescu
Octavian
Medic șef**

11.10.2007

*Puterea cuvântului este puterea
exemplului. D. Nemecek este puterea
cuvântului, un fapt, o luptă, un exemplu
pentru toți, pentru noi toți cei care-l
prețuiesc și îl admiră.*

*Dr. Popescu Octavian
Medic șef AUSA
Petrosani*

În aceste zile să primești cărți de filosofie este un mare privilegiu. M-am bucurat de acest privilegiu, mai mult, am fost onorat și cel mai frumos semn de mulțumire mi se pare a lectura aceste cărți.

av. Lucian Bolcaș
Vicepreședintele al
Camerei Deputaților
Vicepreședinte PRM

In aceste zile să primești cărți de filosofie este un mare privilegiu. M-am bucurat de acest privilegiu, mai mult, am fost onorat și cel mai frumos semn de mulțumire mi se pare a lectura aceste cărți.

12.10.2007

Lucian Bolcaș
vicepreședintele Camerei Deputaților
vicepreședinte P.R.M.

Felicitări pentru cărțile domnului Ștefan Nemecek și pentru emisiunile sale de televiziune. Reamintim că Ștefan a fost primul martir al cretinismului.

Corneliu Vadim Tudor
Vicepreședinte al
Senatului
Președintele PRM

*Felicitări pentru cărțile domnului
Ștefan Nemecek și pentru
emisiunile sale de televiziune.
Reamintim că Ștefan a fost
primul martir al cretinismului.*

Corneliu Vadim Tudor

12 oct. 2007

CONTROVERSELE FILOSOFICE CA TOLERANȚĂ A GÂNDIRII UMANE

Al. Florin Țene
Președintele Ligii Scriitorilor
din România

„Viața de pretutindeni”, anul
III, nr. 1-7, iulie 2007, pag. 44

Cunoscutul editor și ziarist Ștefan Nemecek vine în fața cititorilor săi cu două volume de teorie și interpretări filosofice, inclusiv de istorie literară recentă, intitulate “Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană”, Editura “Realitatea Românească”, 2006 în care se îmbină într-o sinteză cercetarea fenomenului toleranței “la nivelul structurii psihologiei individuale de grup și colectiv” (“Cuvânt înainte” – prof. dr. Ion Constantin și “interpretarea unor concepții

îmbracă forma substanțialității gânditoare. În “Controverse filosofice” Ștefan Nemeček abordând determinismul social în filosofia antică grecească “atacă” secretul libertății nu numai prin viziunea lui Platon, dar și prin concepția hegeliană când spiritul liber își găsește corespondentul propriei meniri în ceea ce-l reprezintă ca alteritate – Natura. Structurată în 6 capitole și o “parte a doua” cu subtitlurile: “Ziaristul, între libertatea de exprimare și responsabilitatea cuvântului scris”, “Bibliografie”, “Ce este Credința?”, “Presa Văii Jiului după 1989”, cartea este un evantai de reflecții libere inserțiate cu divagații pertinente socio-ideologice. Expunerea “fișelor” unor filosofi (Baruch Spinoza, Rousseau, F.A.M. Schieck, F. Nietzsche etc.) întărește autoritatea filosofică a ideilor dezbătute în paginile cărții.

Sensul noician al autorității, ca spornicie a ideii, este interiorizat cu sensibila polemică, iar capacitatea eseistică de a lega filosofia cu retorica argumentației într-un silogism al conceptului este exersată în direct. Cărțile au la bază conceptul lui Socrate că Adevărul nu se poate stabili decât readucând conceptele și obiectul fiecăruia dintre ele în relația unității lor structurale: numai când subiectul, angajat în judecăți care să urmărească un atare țel, găsește modalitatea și calea de a le reîmprospăta cu calitatea de părtașe la întregul în conformația lui Cosmos. De aici deosebirea netă dintre opinie și conștiință, dintre subiecții operând cu simple concepte și cei cu intuiția lumii ideilor.

Autorul cărții n-a ignorat nici cursul principal de la bursa ideilor filosofice, acela care face ca epoca istoriilor ideilor filosofice să aparțină deja unui trecut al tradiției.

“Toleranța în filosofia lockeeană” a resimțit “nevoia acută de a expune fragmente semnificative din conținutul operei “Scrisoare despre toleranță”, apreciind că literatura

filosofică românească a procedat la analize și interpretări sub limitele valorii ei intrinsece. (prof. dr. Ion Constantin). Lucrarea se deschide, practic, cu “Viața spiritual-politică a lui John Locke și operele sale majore” în care autorul construiește un caleidoscop de idei antemergător spre natura intelectului omenesc. Comparațiile, punerea în oglindă a ideilor care scurtcircuitează viziunea lockeeană face ca această carte să recristalizeze în conștiința de sine proiectul liberal. Cu adevărat savuroase sunt cele două cărți prin risipa de imaginație semantică, acumulări de informație, prin inteligența omologiilor și interpretărilor filosofice. Sunt capitole în care Ștefan Nemeșek mută accentul de la considerațiile și interpretările filosofice la ideologie, prin extrem de subtile sociolecturi. Eseurile sunt strălucite demonstrații de comprehensiune a resurselor hermeneutice ale filosofiei.

Dacă în “Controverse filosofice” în ultima parte a cărții autorul face o istorie a “Presei Văii Jiului după 1989”, (numeroasă, incisivă și dornică de afirmare), în Toleranța în filosofia lockeeană”, în partea a doua publică fișele “Scriitorilor din Valea Jiului” din care evidențiez pe: I.D. Sîrbu, Radu Stanca, Valentin Tașcu, Dumitru Velea (spațiu tipografic puțin oferit unei personalități ca Dumitru Velea), Elisabeta Bogățan, Dominic Stanca, Nicolae Uțică, Petrică Birău (prea puțin se vorbește de cărțile sale, bine scrise), Vasile Copilu Cheatră, Cecilia Gabriela Feier, Daria Dalin etc.

Cele două cărți înserează concepte despre idei filosofice și stări de spirit printr-un activism, care, cel puțin la nivel programatic, dacă nu și la nivel practic, conferă o funcționalitate aparte “criteriilor de adevăr”, “filtrate prin Heidegger, Husserl și Kant” care rupe lumea sensibilă de cea inteligibilă” reducându-le la imanența lumii fenomenale. Reabilitarea “Controverselor filosofice” prin “toleranța” ideilor

se bazează pe trei categorii de dominante (filosofice, istorice și psihologice), prilej de a pune sub lupa analizei un întreg evantai de motive filosofice (conflictul adevăr/neadevăr, credință – religie, toleranță/opțiunea tragică, sacrificiul, contractul social, valoarea cunoașterii, consens, valoare științifică, gândire, critici, psihologia circumstanțială, simbolul).

Analiza temelor propuse este un nivel științific susținut de o bibliografie fundamentală, în comentarii de texte și corelație de idei susținută de o dialectică a demonstrației, de o erudiție în domeniu, Sunt cuprinse domeniile conexe filosofiei, literatura, publicistica, inclusiv arta, în baza unor cercetări de autoritate în istoricul problemelor. Autorii citați, străini și români, aparțin bibliografiei clasice, reluați însă într-o interpretare personală, ceea ce dovedește o preocupare îndelungată a autorului privind temele abordate.

Redactate într-un stil al exactității și proprietății, dens prin încărcătura conceptuală, adesea rabarbativ însă din pricina voinței de ordine, cele două cărți comentate aici, semnate de Ștefan Nemecek sunt rodul unei inteligențe filosofice aplicate, al unei discipline de studiu și interpretare, devenind pentru cititori prilej de încântare și de iluminare culturală.

APRECIERI ACADEMICE PENTRU „TOLERANȚA NEMECSEKIANĂ”

Prof. univ. dr.

Ioan N. ROȘCA

**Decanul Facultății de
Filosofie și Jurnalism
București**

**Ziarul „Afaceri în
Valea Jiului” nr. 129, anul
VII, 8 aprilie 2007, pag. 2**

În lucrarea sa *Toleranța în filosofia lockeeană*, autorul, cunoscutul ziarist și editor Ștefan Nemeșek, doctorand în filosofie, analizează o serie de momente paradigmatică, spirituale sau politice, care au dus la încetățenirea ideii de toleranță atât în sfera religiei, cât și în raporturile societății politice și civile față de fenomenul religios.

Autorul trece în revistă reforma ecleziastică întreprinsă de germanul Martin Luther prin cele 95 de teze din 1517, concepția politică afirmată de florentinul Niccolò Machiavelli

în cartea sa *Principele* (apărută postum, în 1532), doctrina politică a lui Thomas Hobbes, cuprinsă îndeosebi în capodopera *Leviathan* (1651), considerațiile lui John Locke despre toleranță din lucrarea sa *Scrisoare despre toleranță* (1686)), dezvoltarea ideilor lockeene de către luminiștii francezi, îndeosebi de Rousseau, Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii (1776)), concepută de Thomas

Aprecieri academice pentru "toleranța nemecekiană"

În lucrarea sa *Ideea de toleranță în gândirea modernă*, autorul, cunoscutul ziarist și editor Ștefan Nemecek, doctorand în filosofie, analizează o serie de momente paradigmatic, spirituale sau politice, care au dus la înțetăținerea ideii de toleranță atât în sfera religiei, cât și în raporturile societății politice și civile față de fenomenul religios. Autorul trece în revistă reforma ecleziastică întreprinsă de germanul Martin Luther prin cele 95 de teze din 1517, concepția politică afirmată de florentinul Niccolò Machiavelli în cartea sa *Principele* (apărută postum, în 1532), doctrina politică a lui Thomas Hobbes, cuprinsă

atât de largă, care reverberează până în zilele noastre, autorul își întregește și își încheie lucrarea în mod firesc cu prezentarea articolelor despre libertate din *Declarația universală a drepturilor Omului* din 1948, care constituie carta actuală a demnității umane. Așadar, cum ar fi spus filosoful Constantin Noica, ajungem la o închidere care deschide.

Preocupat de evoluția ideii de toleranță în succesiunea cronologică a „evenimentelor” exemplare amintite, în primele capitole autorul redă mersul ideii de toleranță de la subminarea papalității de către Luther și reclamarea de către acesta a toleranței interreligi-

prof. univ. dr. Ioan N. Rosca decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism București alături de prof. univ. dr. Angela BOTEZ de la Institutul de Filosofie și Psihologie Constantin Rădulescu Motru din cadrul Academiei Române, prof. univ. dr. Alexandru BOBOC membru corespondent al Academiei Române și doctorand Ștefan Nemecek.

pronunța expres pentru separarea puterii legislative nu umană, fiind animat și de patosul valorizării trecutului în

Jefferson, cel care avea să devină al treilea președinte american, și Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului (26 august 1789) proclamată de Revoluția franceză de la 1789. Având în vedere o perspectivă istorică atât de largă, care reverberează până în zilele noastre, autorul își întregește și își încheie lucrarea în mod firesc cu prezentarea articolelor despre libertate din Declarația universală a drepturilor Omului din 1948, care constituie carta actuală a demnității umane. Așadar, cum ar fi spus filosoful Constantin Noica, ajungem la o închidere care deschide.

Preocupat de evoluția ideii de toleranță în succesiunea cronologică a „evenimentelor” exemplare amintite, în primele capitole autorul redă mersul ideii de toleranță de la subminarea

papalității de către Luther și reclamarea de către acesta a toleranței interreligioase și de la îndemnul lui Machiavelli ca principele să pună temei pe popor până la proiectul lui Hobbes ca suveranul (un om sau o adunare de oameni) să fie și lider religios sau să desemneze capul bisericii, dar să fie tolerant față de cei de alte confesiuni, și la concluzia lui Locke privind separarea completă a puterii laice față de puterea religioasă și, de asemenea, independența legislativului față de executiv. În următoarele capitole, despre Secolul luminilor, se arată că, pe calea deschisă de Locke, francezul Montesquieu se va pronunța expres pentru separarea puterii legislative nu numai de cea executivă, ci și de cea judecătorească, iar Rousseau, mai radical, va susține suveranitatea poporului și, deci, dependența executivului de legislativ. În fine, în ultimele capitole se precizează că, în noul context teoretic, libertatea credinței va fi nu numai proclamată, ci și legiferată prin Declarația americană din 1776 și Declarația revoluției franceze de la 1789, așa cum se întâmplă și în Declarația universală a drepturilor Omului din 1948. Ștefan Nemeček are vocația planurilor tematice de anvergură și rezonează la ideile mari care au frământat gândirea umană, fiind animat și de patosul valorizării trecutului în vederea prezentului, a satisfacerii cerințelor de mai bine din zilele noastre. Având în vedere și stilul cartezian al discursului, întâlnim reunite principalele motive care recomandă o carte nu numai interesantă, prin cunoașterea mai aprofundată a ideii de toleranță, ci și incitantă, prin capacitatea de a stimula reflecția cititorului.

„CONCEPTE FILOSOFICE MODERNE ȘI CONTEMPORANE”

inginer
Gheorghe ILE
Primarul municipiului
Vulcan

În istoria filosofiei, în concepția ei generală despre lume, găsim ansamble de idei încă din antichitate, în Babilon, Egipt, China, Grecia, India. Apariția filosofiei a fost determinată de nevoile oamenilor de a pătrunde în problemele generale ale timpului. Cuvântul „filosofie” este cunoscut și vine de la greci cu peste două mii de ani în urmă și s-a născut din două cuvinte **fileo** (iubesc) și **sofia** (înțelepciune), adică dragoste de înțelepciune.

Între timp, au apărut și concepții filosofice, care au avut un caracter de clasă. Au apărut și două metode de gândire

diametral opuse: Dialectica și Metafizica. Poate, de aici, din această perioadă a apariției celor două metode, au apărut și luptele sau controversele filosofice.

În acest volum, aproape 200 de pagini, autorul le dedică acestor controverse filosofice. Sunt pagini în care aflăm interpretări ale unor concepții moderne și contemporane, cu un deosebit ecou în timpurile noastre, unele făcând referire la societate și stat, altele la adevăr, valoare, determinism și intermanism în societate.

Capitolul I al volumului se deschide, după un interesant Cuvânt al autorului cu „determinism și interminism în viața socială”.

Este abordat Determinismul social în gândirea vechilor greci care, poate mai mult decât alte popoare, au fost preocupați de rosturile ascunse ale lumii și naturii umane. Legenda regelui Midias este grăitoare prin faptul că acesta „cel mai bogat și cel mai faimos om al timpului său ar fi fost obsedat de problema cunoașterii și a libertății umane”. Această legendă este legată și de Vechiul Testament, care ne spune că: „Acolo unde este multă cunoaștere este și multă durere”. Se vorbește despre Determinismul social în filosofia antică grecească și despre „Determinismul social în filosofia medievală”, despre „Determinismul social în filosofia modernă”. Apoi, se ajunge în secolul XX la „Determinismul social în filosofia contemporană”.

Pagini interesante și deosebit de lămuritoare sunt dedicate unor mari filosofi cum sunt Socrate (c. 409-399 î.Hr.), Platon (c. 469-347 î.Hr.), Aristotel (c. 384-322 î.Hr.). Capitolul I se încheie cu paginile dedicate lui Baruch (Benedict) Spinoza (1632-1677) care este unul dintre inițiatorii filosofiei moderne. Toate aceste pagini au fost scrise de Ștefan

Nemecsek cu o mare determinare, ce vizează directă participare a acestor filosofi la o generatoare contradicție care, iată, peste timp este luată în seamă.

Capitolul II „Concepție lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ”. În titlul „Contractul social, context istoric și social” autorul ne pregătește „Pentru a înțelege opera unui mare gânditor, nu este de ajuns să ne aplecăm reflexiv asupra ei însăși ci trebuie să o gândim, dacă vrem să avem o imagine corectă a ei, în spiritul epocii în care a fost scrisă. Așa cum bine observa și marele Hegel, intimitatea dintre filosofie și actualitatea prezentului este una indisolubilă, indiferent de vizionarismul autorului respectiv”. Ne este redată și „Influența lui Rousseau asupra istoriei filosofiei” și „Contractul social, merite și lipsuri”.

Capitolul III se referă la „Problematika și controverse filosofice actuale privind adevărul și criteriile de adevăr” la teoria adevărului și determinarea acestuia în sistemul valorilor științifice, la principalele teorii asupra adevărului, la Teoria pragmatică a adevărului la consens și adevăr. Oamenii au avut întotdeauna nevoie de adevăr și însăși autorul este mânat de această dorință, pe care o dezvoltă și o interpretează pe baza principalelor teorii concepute de-a lungul vremurilor. Prin o serie de filosofi, Ștefan Nemecsek ridică adevărul la valoare științifică.

Alte pagini de care cititorul se simte legat și pe care le parcurge cu mare atenție și deosebit respect, sunt cele dedicate filosofilor Gottlob Frege, Friedrich Albert Moritz Schlick, Ludwig Wittgenstein și Immanuel Kant, toți patru cu merite importante în „Teoria generală a cunoașterii”, în „Teoria conceptului, un limbaj formalizat al gândirii pure după modelul aritmeticii” sau în lucrările despre Etică și Estetică.

Cel de-al IV-lea capitol este intitulat „Filosofie și valoare în opera lui Nietzsche” filosoful care a exercitat o considerabilă influență asupra filosofiei secolului XX. Opera acestui mare filosof este întrutotul vastă și în întregime foarte valoroasă, profundă și exprimată printr-o gândire de mare efect. Fie că ne gândim la „Nașterea tragediei”, la „Așa grăit-a Zarathustra” sau la „Genealogia moralei” ne simțim, fundamental stăpâniți de gândurile acestora, de conceptele ce le așază în pagini nemuritoare.

Între marii gânditori ai lumii, are loc și Fredrich Nietzsche pe care autorul acestei cărți îl așază la locul cuvenit, arătându-i valoarea prin ceea ce scria Philip Stokes, că este „unul dintre cei mai profunzi, enigmatici, și, în ultimă instanță, controversați filosofi din întregul perimetru al gândirii occidentale”.

Destul de multe pagini, autorul dedică capitolul V, intitulat „Fenomenologie și hermeneutică la Husserl și Heidegger”, care de fapt reprezintă metode și stil de filosofie, ambii filosofi germani care au trăit între anii 1858-1938, și respectiv 1889-1976, deci, am putea spune că s-au aflat în imediata contemporanitate.

Interesant este și capitolul VI „Concepția lui Constantin Rădulescu Motru despre psihologia poporului român și misticismul la români”.

A alege, între da și nu, importanța acestei cărți, nu este un lucru greu de făcut, Da-ul reprezintă reușită, interes, valoare și o explozie de bucurie și susținere. Felicitări, Domnule Ștefan Nemeček!

O ÎNCERCARE FILOSOFICO-ZIARISTICĂ POSTMODERNĂ

**prof. univ. dr..
Angela Botez
Cercetător - Institutul de
Filosofie și Psihologie
„C.R. Motru”
din cadrul Academiei
Române**

**Ziarul
„Gazeta Văii Jiului”
nr. 128, joi 7 iunie 2007,
pag. 6**

Apar în ultima vreme multe încercări de prezentare a vieții și operei unor filosofi clasici (Platon, Kant, Hegel, Nietzsche, Locke, Berkeley, Heidegger) și români (Rădulescu-Motru, Blaga, Eliade, Cioran) scrise de autori profesioniști ai altor domenii interesați de filosofie nu numai cu scopul de a-și etala cunoștințele, dar și de a le împărtăși altora. Există voci ale unor specialiști elitiști în filosofie care susțin că ar fi dăunătoare astfel de încercări. Păreră mea este că numai

atunci când textele conțin erori grave ele sunt neavenite, altfel orice astfel de încercare folosește cunoașterii operelor diverșilor filosofi și doar prin deschiderea unor orizonturi de interes cultural pentru filosofie și relația ei cu alte domenii.

O încercare filosofico-ziaristică postmodernă

ranță" asupra gândirii moderne; Niccolò (di Bernadodei) Machiavelli (1469-1527); Thomas Hobbes (1588-1679); Martin Luther (1483-1546) și despre: Determinism și indeterminism în viața socială; Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ; Problematice și controversate filosofice actuale privind adevărul și criteriile de adevăr; Filosofie și valoare în opera lui Nietzsche; Fenomenologie și hermeneutică la Husserl și Heidegger; Concepția lui Constantin Rădulescu-Motru despre psihologia poporului român și misticismul la români.

Impotriva filosofiei, susține Dandă, nu înseamnă întoarcerea paginii unei filosofii reale ci un alt mod de a gândi filosofia. Afirmația „nu există nimic decât scrierile” arată că trebuie să și citim scrierile, oricare ar fi ea, literară, științifică, filosofică, în alt mod. Un exemplu de negare a filosofiei grave apare la Deleuze: „subiectul nu e centrul ci periferia, el nu e fixat prin identitate ci este definit prin stările prin care trece”. Neopragmatismul susține că nu resping realismul în favoarea altui „am”, pentru ei termenii discuției ontologice trebuie să dispară. De aceea și refuză să se refere la statutul ontologic al comunității de vederi.

Construirea vocabularului și a culturilor așa cum o concep textualiști presupune o referință inter și intra-textuală, noțiunea de statut ontologic nu are sens. Este înăbușată de asemenea noțiunea

despre Locke, Nietzsche, Husserl, cu unele despre ziarști Văli Jiului.

Felul în care autorul îl prezintă pe John Locke (și pe alți filosofi) este și el unul de tip postmodern cu prezentarea vieții filosofului în strânsă legătură cu opera. Despre John Locke (1632-1704) afirmăm că s-a născut într-o familie obișnuită în Somerset. A studiat la Westminster School și, din 1652, la Christ Church din Oxford. Încă din timpul școlii preocupările sale s-au îndreptat spre domeniul științific: fizică, chimie, medicină. Și-a luat licența în medicină în 1674. Principaliul om de știință care l-a influențat pe John Locke a fost Robert Boyle. Interesul său pentru filosofie se înscrie pe o linie diferită de cea academică practică la Oxford, el părăsește în 1667 Universitatea din Oxford și devine doctorul și stătuitorul lordului Ashley de Shaftesbury. În 1668 este ales membru

Apar în ultima vreme multe încercări de prezentare a vieții și operelor unor filosofi clasici (Platon, Kant, Hegel, Nietzsche, Locke, Berkeley, Heidegger) și români (Rădulescu-Motru; Șieaga, Eliade, Cioran) scrise de autori profesioniști.

Lucrări ca acestea semnate de Șt. Nemeșek și înscu într-o paradigmă de gândire nouă, cea a post-modernității

Vom menționa în această perspectivă lucrările lui Ștefan Nemeșek „CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană” constituite fiecare din două părți una despre filosofie, alta despre ziaristică.

Partea de filosofie cuprinde capitole despre: Viața spiritual-politică a lui John Locke și operele sale majore; „Scrisoare despre toleranță” o reformă politică și socială; Impactul „Scrisorii despre toleranță” asupra gândirii moderne; Niccolò (di Bernadodei) Machiavelli (1469-1527); Thomas Hobbes (1588-1679); Martin Luther (1483-1546) și despre: Determinism și indeterminism în viața socială; Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ; Problematice și controversate filosofice actuale privind adevărul și criteriile de adevăr; Filosofie și valoare în opera lui Nietzsche; Fenomenologie și hermeneutică la Husserl și Heidegger; Concepția lui Constantin Rădulescu-Motru despre psihologia poporului român și misticismul la români.

Lucrări ca acelea semnate de St. Nemecek se înscriu într-o paradigmă de gândire nouă, cea a post-modernității în care rolul intelectualilor se schimbă. Dacă în perioada modernă când exista credința că gândirea poate fi condusă spre adevăr, intelectualul era considerat conducător de opinie, cel care stabilea regula, metoda, calea de orientare justă a opiniilor comunității în lupta pentru cunoaștere; astăzi în rețeaua lumilor posibile, a multiplelor sisteme de valori și credințe, el poate fi doar interpretul, susținătorul conversației, cel ce intervine în înfruntarea opiniilor de o parte sau de alta.

Filosoful nu se mai poate separa de celelalte forme de cultură. Căile optime de a acționa se pot găsi numai pe baza succesului și eficienței actelor umane și nicidecum prin referire la standarde unice. Fiecare membru al comunității depinde de gândirea și vocabularul celorlalți, după cum toți ceilalți depind de el. Realismul respins de postmoderniști nu va fi înlocuit însă de idelalism sau alte monisme neutrale tradiționale. Mersul împotriva filosofiei, susține Derrida, nu înseamnă întoarcerea paginii unei filosofii rele ci un alt mod de a gândi filosofia. Afirmatia „nu există nimic decât scrierea” arată că trebuie să și citim scrierea, oricare ar fi ea, literară, științifică, filosofică, în alt mod. Un exemplu de negare a filosofiei grave apare la Deleuze: „subiectul nu e centrul ci periferia, el nu e fixat prin identitate ci este definit prin stările prin care trece”. Neopragmatistii susțin că nu resping realismul în favoarea altui „ism”, pentru ei termenii discuției ontologice trebuie să dispară. De aceea și refuză să se refere la statutul ontologic al comunității de vederi.

Construirea vocabularului și a culturilor așa cum o concep textualiștii presupune o referire inter și intra-textuală, noțiunea de statut ontologic nu are sens. Este înlăturată de asemenea noțiunea de necesitate metafizică și altele de același

tip. După unele poziții textualiste „cuvântul nu e doar începutul, el este totul”.

Apare o rejectare a metanarativului, care caută înlăturarea rațiunii manipulative și a fetișului totalității, în vederea întoarcerii la pluralismul stilurilor de viață și al „jocurilor de limbaj”. Științei și filosofiei li se cere să renunțe la „grandioasele” lor teze și perspective universaliste și să se prezinte ca modeste grupări conservative fără a mai avea nostalgia legitimării în sine. După postmoderniști, diferitele realități pot coexista și interpenetra, limita între ficțiune și realitate, între iluzie și știință se estompează. Noua filosofie denunță rațiunea abstractă a modernității și are o adâncă voință de emancipare a omului de sub dominația științei și tehnologiei.

Pe această linie postmodernă putem accepta modul în care auorul cărților la care ne referim combină comentarii despre Locke, Nietzsche, Husserl cu cele despre ziarștii Văii Jiului.

Felul în care autorul îl prezintă pe John Locke (și pe alți filosofi) este și el unul de tip postmodern cu prezentarea vieții filosofului în strânsă legătură cu opera. Despre John Locke (1632-1704) aflăm că s-a născut într-o familie obișnuită în Somersewt. A studiat la Westminster School și, din 1652, la Christ Church din Oxford. Încă din timpul școlii preocupările sale s-au îndreptat spre domeniul științific: fizica, chimia, medicina. Și-a luat licența în medicină în 1674. Principalul om de știință care l-a influențat pe John Locke a fost Robert Boyle. Interesul său pentru filosofie se înscrie pe o linie diferită de cea scolastică practică la Oxford, el părăsește în 1667 Universitatea din Oxford și devine doctorul și sfătuitorul lordului Ashley de Shaftesbury. În 1668 este ales membru la Royal Society. A călătorit mult în străinătate în Franța și

Olanda. A îndeplinit și funcții politice, ca de pildă comisar al comerțului, dar în ultima parte a vieții s-a restras la Oates în Essex unde s-a dedicat exclusiv filosofiei purtând discuții cu prieteni iluștri precum Isaac Newton și Anthony Collins. Două dintre lucrările sale l-au impus până în zilele noastre *An Essay Concerning Human Understanding* (1690) și *Two Treatises of Government* (1690). John Locke este considerat principalul filosof englez reprezentant al empirismului și liberalismului clasic.

Interesante sunt și referirile la Hobbes, J.J. Rousseau, Nietzsche, Machiavelli. Apreciem apropierea unor astfel de autori de viața politică și publicistică românească.

DESPRE OM ȘI SOCIETATE...

Dănuț

**ODAGIU-
BUHĂESCU**
Primarul Orașului
Uricani

Locke își elaborează concepția despre om și societate pe temeiul principiilor sale ontologice și gnoseologice.

Ontologic, afirmă un Dumnezeu creator nu numai al naturii fizice, ci și al naturii umane și, astfel, stăpân și proprietar al omului. Ideea că există o natură (esență) umană dată de proveniență divină, iar nu una care ar rezulta din faptele

indivizilor implică ideea că această esență este universală, aceeași pentru toți. Iar dacă Dumnezeu a creat aceeași esență pentru toate creaturile, rezultă că toate ființele umane sunt egale. **“dacă nu cumva Domnul și Stăpânul tuturor ar situa-o pe vreuna dintre ele, printr-o declarație manifestă a voinței sale, deasupra celorlalte și i-ar oferi printr-o evidentă și clară numire un drept neîndoielnic de a domina și a stăpâni”**

Gnoseologic, consideră că rațiunea umană constituie o facultate ideală, desăvârșită, care poate cunoaște exact trăsăturile defnitorii ale lumii create, inclusiv pe cele ale naturii umane.

În teoria sa despre om și societate, adept al contractualismului, Locke admite și el că, inițial, oamenii ar fi trăit în stare de natură și că, la un moment dat, ar fi încheiat un contract prin care au constituit societatea.

Locke îi defniște pe oamenii aflați în stare de natură prin libertate și rațiune precum și prin egalitate, întrucât cele două facultăți cu care sunt înzestrați sunt identice. Oamenii sunt pe deplin liberi în sensul că, limitele legii naturale, decid și dispun de posesiunile și persoanele lor în mod independent, iar nu dependent de voința altuia. Libertatea lor naturală perfectă nu înseamnă însă permisivitate completă, căci intervine rațiunea care le interzice să se comporte arbitrar. Întrucât le arată și le poruncește cum trebuie să se comporte, rațiunea este însăși legea care guvernează starea naturală. Și anume, rațiunea este facultatea prin care fiecare se recunoaște pe sine ca fiind egal cu semenii săi. Mai mult, rațiunea **“îi învață pe cei care țin cont de ea că, fiind toți egali și independenți, nici unul nu ar trebui să pricinuiască rău altuia, vieții, sănătății, libertății și posesiunilor sale”** deoarece, se subînțelege, a-l prejudicia pe egalul tău înseamnă a-ți afecta propria ta esență, esența umană.

În plus, este invocat și argumentul teologic care susține că oamenii nu sunt stăpâni sau proprietari ai vieții lor, care să-și poată periclita viața, ci îi aparțin celui care i-a creat, lui Dumnezeu.

În concluzie, potrivit lui Locke, oamenii în stare de natură n-ar fi fost ostili unii altora, cum susținea Hobbes, ci dimpotrivă, fiecare ar fi avut grijă să nu atenteze la viața celuilalt.

Locke consideră că scopul societății civile este acela de a asigura protecția proprietății, prin proprietate el înțelegând viața, libertatea și bunurile oricărui om.

Din legile atribuite de el contractului social, rezultă că societatea care ia naștere asigură protecția proprietății numai dacă aceasta este afectată în relațiile dintre indivizi nu și în ce privește raportarea fiecărui om la el însuși. Totodată, afirmă că în afara relațiilor reglementate de societate, fiecare om este obligat să-și conserve viața și să intervină, inclusiv prin forță, în cazul în care cineva din semenii săi și-ar periclita propria viață. Individul uman trebuie să-și apere viața proprie, ca și viața celuilalt, tocmai pentru că natura umană este divină. El poate să-și dea seama oricând dacă își primejduiește viața, pentru că perceperea sa de sine este infailibilă. Implicit, poate ști și dacă semenul său se expune vreunui pericol, pentru că acesta are același fond genetic ca și al său.

Iată idei “de esență” care pot fi concluzionate și reținute după lecturarea volumului “TOLERANȚA în filosofia lockeeană” apărut sub semnătura ziaristului Ștefan Nemecek.

CONTROVERSELE FILOSOFICE CA PUNCTE DE VEDERE PLATONICE, ARISTOTELICE, KANTIENE ȘI HEGELIENE

**Maria Mihaela
HEPCAL**

**Studentă, Facultatea de
Istorie și Filosofie**

La fel ca și autorul începem cu titlul care este, fără îndoială, bine ales. Se poate spune aceasta pentru că ideea de “Controversă filosofică” este un câștig din cel puțin două puncte de vedere: avem pe de-o parte controvesa filosofică ce stârnește curiozitatea celui interesat de astfel de tematică și nu numai lui, și pe de altă parte controversa filosofică ce inspiră cu energie pe cel ce se decide

să raspundă provocării.

Filosofia are o istorie ce se pierde în timp și paradoxal sau minunat, nu se poate spune categoric despre nici o lucrare că și-a pierdut iremediabil actualitatea. Filosofia este o întrebare la început...și la sfârșit...pentru că unul dintre lucrurile pe care ni le dovedește istoria filosofiei este faptul că o controversa nu are sfârșit, întotdeauna va exista un gânditor care să aiba ceva de adăugat sau de contestat, iar acesta a fost întotdeauna unul dintre catalizatorii evoluției gândirii filosofice.

În lucrarea de față autorul, Stefan Nemecek, a făcut o selecție a controveselor filosofice oprindu-se la problematica determinismului social, contractul social la Rousseau, la problema adevărului și a criteriilor sale, la controvesatul Nietzsche, la Heidegger și Husserl, și la psihologia poporului român prin ochii lui Rădulescu Motru. Acesta selecție nu este în nici un fel o limitare ci poate, mai mult decât ne-am fi așteptat, o rampa de lansare pentru o discuție mult mai complexă.

Abordând aceste teme, autorul reușește făcă referire la un număr mare de filosofii care și-au pus în vreun fel sau altul amprenta asupra temelor abordate. Nu lipsesc punctele de vedere platonice, aristotelice, kantiene, hegeliene sau ricoeuriene. Putem în consecință deduce că autorul a ales teme de suflet pentru studiile sale iar numărul paginilor dedicate fiecăruia dintre ele nu a făcut dreptate cunoștințelor pe care ar fi putut să le împărtășească cititorilor.

Succinta dar cuprinzătoare, abordarea denotă calitatea de ziarist a autorului. Acesta este și motivul pentru care studiilor nu le lipsesc nici coordonatele istorico- social-culturale. De la simplu la complicat, precum orice construcție de acesta gen, fără a banaliza și cu particularizările și

explicitările necesare, discuțiile propuse de autor reușesc să trezească interesul pentru un studiu mai aprofundat oferind în același timp o bază suficient de solidă pentru un astfel de demers.

Componentă a unui proiect personal al domnului Ștefan Nemecek, partea a doua a cărții este dedicată prezentării publicațiilor din zona locală, precum și a unor personalități care și-au pus amprenta asupra presei Văii Jiului. Ca persoană care a beneficiat de acest proiect, consider inițiativa binevenită din mai multe puncte de vedere. Însă unul care trebuie menționat este faptul că acest proiect va ajuta în viitor cercetătorii care vor fi interesați de studierea presei acestei zone. Motiv pentru care aștept cu nerăbdare elaborarea proiectelor viitoare.

*

* *

Ce ar putea un student în anul IV la istorie și filosofie să spună despre o lucrare intitulată “Toleranța în filosofia lockeeană”? În primul rând faptul că atrage de la prima privire prin titlu. Toleranța este, fără îndoială, una dintre cele mai actuale și mai controversate teme ce preocupă gândirea contemporană iar John Locke a avut un aport considerabil la maniera în care în zilele noastre se vorbește despre toleranță. Motivul se numește “Scrisoare despre toleranță”. Filosof contractualist, Locke a dezvoltat un punct de vedere în care a susținut idei care pentru noi sunt azi realități: separația puterii în stat, dreptul la proprietate, dreptul la libera acțiune și expresie precum și independența de constrângeri religioase. Cum să nu vorbești în aceste condiții despre toleranță având în vedere că toate premisele sunt prezente, și toate par să se

potriveasca ca piesele unui puzzle.

Comparațiile cu Machiavelli, Hobbes și Luther sunt fără îndoială și ele mai mult decât sugestive, pentru maniera în care “Scrisoare despre toleranță” poate fi percepută ca o încercare, și o reușită așa spune eu, de reformă politică și socială. Valorile liberale ce predomină în societățile occidentale sunt toate axate pe individ iar condiția de bază pentru ca fiecare dintre noi să ne putem bucura de ele este toleranța, atât politică cât și religioasă. Aceasta ca să nu mai adăugăm importanța toleranței pentru universalizarea reală a drepturilor omului ce se vor și ele inalienabile ființei umane, avându-și justificarea tocmai în faptul că țin de condiția inerentă a oamenilor și fac complet abstracție de orice fel de altă dimensiunea a sa politică, religioasă, geografică etc.

Acesta este cadrul în care se vorbește de o inserție a conceptului de toleranță la nivelul conștiinței umane și în consecință de o revoluție subtilă, analizată de autor din mai multe perspective, în speranța creării unei imagini cât mai complete și mai convingătoare: valori și principii liberale trec printr-o analiză minuțioasă fiind puse în cele mai surprinzătoare, și poate din acest motiv cele mai relevate, combinații. Proiectul autorului Stefan Nemeček este fără îndoială, o reușită.

Putem, fără a greși, să spunem că avem nevoie de astfel de lucrări atâta timp cât consideram de multe ori că idei precum toleranța, dreptatea, dreptul la proprietate și întregul complex al drepturilor omului sunt deja o realitate care nu mai trebuie chestionată. Și aceasta deoarece experiența de zi cu zi ne-o dovedeste: nu avem dreptate sau drepturi fundamentale și nu ne bucurăm de o libertate fără inconsecvențe și paradoxuri. Căutarea trebuie să continue.

Partea a doua a cărții vine în atenția cititorilor cu

informații despre problemele cu care se confruntă presa românească, prin care autorul specifică faptul că ea nu se bucură de o reală libertate de expresie. Experiența lui de jurnalist și problemele cu care s-a confruntat l-au determinat să întreprindă acest demers.

De asemenea, această ultima parte aduce informații despre scriitorii Văii Jiului, care vor contribui prin operele lor, la îmbogățirea culturii locale.

TEME UNEORI CRITICI

INTERESANTE, OCOLITE DE

profesor
Adina BĂCEAN
Doctorand al Facultății
de Istorie Filologie
Universitatea 1
Decembrie 1918 Alba Iulia

Citind ca un student cele 2 cărți mi-am dat seama că dacă aș fi realizat o teză de licență pe marginea unui subiect găsit în aceste pagini (oricare ar fi fost el: filosofii, credință, presă) mi-aș fi dat seama că sunt prea multe teme la un loc. Oricare cercetător poate fi puțin debusolat să găsească într-o carte viețuind filosofia cu presa.....și acum să vorbesc în nume personal dacă ar fi fost să-mi structurez aș fi încercat ca partea de filozofie să fie într-o carte și presa în alta...

Ați avut mult curaj prin abordarea unor teme precum credința, dar ar mai fi multe de spus, cel puțin cu acest sentiment am rămas..mai aveți multe aspecte de abordat....dar asta separat într-o altă carte...

Temele sunt interesante și readuc în discuție anumite aspecte, uneori ocolite de critici.

*

* *

Ce este oare credința??

Fiind preocupat de ideea credinței, m-am gândit că ar fi potrivit să contribui cu niște reflecții personale pe marginea celor scrise în Controverse filosofice.

Credința înseamnă să faci primul pas chiar dacă nu vezi toată scara.(Martin Luther King).

Ați provocat cititorii la o temă veșnic controversată și inepuizabilă în teorii. Intregul capitol e presărat de capcane folosite cu ajutorul întrebărilor, nu aveți pretenția de a da soluții, ați făcut primul pas fără a vedea scara, o scară pe care mergeți cu fiecare interogație rostită. Dacă întrebările nu ar fi existat, nici scara nu o vedeți. Credința fiecăruia stă puterea de a da celorlalți un zâmbet sau o frântură din suflet, de a întreba atunci când ai credința că știi răspunsul și de a încerca a răspunde când nu știi rezolvarea. **Controverse Filosofice** reprezintă o parte din imensa scară pe care autorul o creează zilnic prin framântările interioare care determină cautarea unor răspunsuri.

O VIZIUNE FILOSOFICĂ AVANGARDISTĂ

Petru BIRĂU

Pictor și scriitor

**„Gazeta Văii Jiului”
Nr. 1223, anul VI,
marți 27 martie 2007,
pag. 4**

“CONTROVERSE FILOSOFICE” și “TOLERANȚA în filosofia lockeeană” sunt titlurile celor două cărți publicate de Ștefan Nemeșek în anul 2006, la Editura “Realitatea Românească” din Vulcan, două tratate de filosofie clasică și modernă, unde, cu abilitatea jurnalistului profesionist, autorul decriptează în orientarea gândirii conceptualiste contemporane, o avangardă pentru posibilul radicalism din acest mileniu despre care Marlaux spunea ca “sau va fi religios, sau nu va fi deloc”.

Cartea “Controverse filosofice” începe cu un capitol intitulat “Determinism și indeterminism în viața socială” și abordează problemele filosofice și sociale ridicate încă din antichitate de către marii gânditori (Socrate, Platon, Aristotel, Spinoza etc.), cărora autorul le prezintă succint și biografiile. Capitolul 2 se intitulează “Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ” și, după ample dezbateri din filosofia lui Rousseau se încheie cu o schiță biografică a acestuia.

În următoarele trei capitole Ștefan Nemecek extrage chintesentele conceptelor filosofice din dezbaterile și confruntările de idei, atât de complexe în operele unor corifei ai gândirii moderne cum sunt: Frege, Schlick, Wittgenstein, Kant, Nietzsche, Heidegger, Constantin Rădulescu Motru și alții. Prima secțiune a cărții se încheie cu un capitol foarte important intitulat “Ce este oare Credința?”, în care este adusă în discuție problema legăturii dintre gândirea umană și dezideratul Divinității.

Partea a doua a cărții reflectă în aceeași manieră confruntarea de idei și concepții din diversitatea presei ce s-a dezvoltat în Valea Jiului după anul 1989.

A doua carte publicată de Ștefan Nemecek sub titlul “Toleranța în filosofia lockeeană”, continuă dezbaterile

filosofice, urmărind același filon al rațiunii pure, pornind de la opera “Scrisoare despre toleranță” a lui John Locke și ajungând la Revoluția Franceză și la Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii, relevând înrâurirea avută de filosoful englez asupra acestor evenimente cruciale pentru istoria modernă a omenirii.

Autorul conturează și în acest volum portretele a trei dintre cei mai mari reformatori ai gândirii religioase și civice moderne și anume Nicolo Machiavelli și Martin Luther. Cel mai incitant capitol al cărții “Toleranța în filosofia lockeeană” se intitulează “Întrebări la care cu greu putem răspunde”. Aici filosoful Ștefan Nemeșek intră în contradicție cu câteva precepte Biblice și cu Tradiția Bisericii lansând o îndrăzneță provocare la dezbatere pentru teologi. Cel mai bun răspuns pentru toate întrebările puse de Ștefan Nemeșek în acest capitol este dat de filosoful Ludwig Wittgenstein (1889-1951), citat în volumul “Controverse filosofice”: “Din moment ce ordinea logică este necesară sensului - susținea Wittgenstein - limbajul comun nu poate fi imperfect din punct de vedere logic. Dimpotrivă, limbajul este ordonat. Orice poate fi spus, poate fi spus clar. Despre ceea ce nu se poate spune nimic clar, nu trebuie să se spună nimic” (pag. 112).

Cartea “Toleranța în filosofia lockeeană” se încheie cu prezentarea câtorva personalități din Valea Jiului.

Ca o concluzie pot spune că prin volumele “Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană” doctorul în filosofie și jurnalistică Ștefan Nemeșek a trecut peste rigiditatea presei din Valea Jiului, uneori tributară conjuncturilor sociale, și a relevat, prin amplele studii și conexiuni filosofice, ca rădăcină tuturor convulsiilor sociale

din Vale sau din alte părți se află în complexarea cugetului uman.

„CULTURA ÎNTÂI, FIINDCĂ ACEEA SCHIMBĂ SUFLETELE.”

economist

Angela STOICA

Viceprimarul
municipiului Vulcan

În 3 martie 2007, la Galeria de artă Iosif Tellmann din Lupeni a avut loc lansarea cărților „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” autor Ștefan Nemeček. Lecturând volumele cu multă atenție pot fi reliefate mai multe idei:

Erudiția – deci știința de carte a autorului - șeful primei promoții de master, specializarea filozofie – jurnalism din

România, doctorand al Institutului de Filozofie și Psihologie „C. R. Motru” din cadrul Academiei Române și doctorand al Facultății de Filologie și Istorie a Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia etc. considerăm că această „carte de vizită” vorbește de la sine despre valoarea intelectuală a autorului, știut fiind că nu este la îndemâna oricui această performanță.

Autorul realizează un fericit „purpuriu” în filozofie, istorie și istoria filozofiei, abordând problematici din antologie (teoria existenței), etică și religie.

Firul „roșu” al acestor cărți evidențiază un pertinent imn dedicat RAȚIUNII („Puterea cea mai nobilă a omului e RAȚIUNEA” – S. Bărnăuțiu) și CULTURII („Lectura și scrisul sunt ABSOLUT NECESARE pentru HRANA SPIRITULUI” - Seneca). Tindem să credem că autorul se încadrează volens – nolens în ceea ce afirma Fr. Hayek în „Constituția libertății”: Pentru ca vechile adevăruri să-și mențină puterea asupra spiritului omenesc, ele trebuie reformulate în limbajul și conceptele generațiilor succesive. Din studiul aprofundat și sistematic a reușit să selecteze acele texte de o frumusețe literară deosebită, dar și cu un bogat conținut ideatic filosofic, care ne invită la reflecție cu un impact în mentalul cititorilor, la care se adaugă comentarii pertinente care sporesc valoarea cărților. „Marele principiu, acel principiu CĂLĂUZITOR către care converg toate argumentele așternute în aceste pagini, este IMPORTANȚA absolută și esențială a DEZVOLTĂRII OMULUI, în cea mai BOGATĂ și DIVERSITATEA sa ”(J. Stuart Mill „On Liberty”). Pentru că a fi cetățean într-un stat democratic este un lucru care se învață de-a lungul întregii vieți. J. Hallowell spunea că „Democrația este guvernarea poporului este șansa și libertatea lui. Democrația este cea mai bună ocazie pe care individul a avut-o vreodată de a participa

la viața socială, de a hotărî propriul destin politic, dar și cea mai mare responsabilitate.” Cărțile conțin multe idei valoroase, de stringentă actualitate, de aceea merită să fie cunoscute. În „Amurgul idolilor” de Fr. Nietzsche – extragem cum este formulată o idee remarcabilă – „a reuni în sfârșit într-un singur suflet și a le înmănunchia într-un singur simțământ, acesta ar trebui să zămislească o fericire necunoscută până acum de vreun om. Acest simțământ dumnezeiesc s-ar numi atunci OMENIE!” Este cunoscut faptul că una din trăsăturile psihomorale ale românilor este OMENIA. Pentru că l-am abordat pe Fr. Nietzsche – domnul Ștefan Nemeček ne furnizează o lămurire esențială legată de conceptul de „supraom – ÜBERMANSCH se apropie mai mult de omul VIRTUOS al lui Aristotel decât de glorificatul erou arian”. Spicuim din R. Aron: „Este o bucurie pentru spirit să citească o carte sistematică în care un spirit viguros a încercat să deruleze, după o logică serioasă o înlănțuire de rațiuni, să precizeze plecând de la câteva definiții, cea ce trebuia să fie o SOCIETATE LIBERĂ, adică o bună societate.” Autorul mai aduce argumente de necontestat în realizarea „omului luminilor” – în viziunea lui J. J. Rousseau: „În cea ce privește individul, fiecare este desigur un Fiu al timpului său – stăpân pe propriul său destin, o dată înlăturate piedicile prejudecăți, ale religiei și ale condiționărilor inerente propriei sale firi, se deosebește de celelalte animale ca FIINȚĂ RAȚIONALĂ – A CREAT CIVILIZAȚIA. Este maleabil și perfectibil! Istoria oamenilor fiind cea a progresului...pe Pământ scopul lui ultim îl constituie FERICIREA TERESTRĂ”. Contribuția majoră a lui Ștefan Nemeček se înscrie pe orbita avertismentului sesizat de Fr. Hayek: „Dacă vrem să învingem în marea bătălie a ideilor, aflată în plină desfășurare, trebuie să știm în ce CREDEM. De

asemenea, trebuie să avem clar în minte ceea ce PĂSTRĂM, dacă vrem să nu intrăm în derivă”.

Dacă antichitatea a permis circulația ideilor aproape nestingherite, în lumea medievală s-a manifestat intoleranță – ajungându-se până la arderi pe rug. În epoca modernă și contemporană asistăm la o efervescentă a ideilor. Aristotel: „Omul este RESPONSABIL pentru TOT BINELE și RĂUL care stau în puterea lui”.

Dacă societatea umană milita în epocile anterioare pentru a triumfa BINELE – ADEVĂRUL – FRUMOSUL – DREPTATEA, astăzi se completează cu PACEA – LIBERTATEA – PROPRIETATEA. Speranța că au apus vremurile în care Socrate avertiza: „Cel mai mare pericol, atât pentru individ și pentru societate constă în suspendarea GÂNDIRII CRITICE”. Referindu-ne la „Scrisoarea despre toleranță” o reformă politică și religioasă” a lui J. Locke reținem că toleranța „este caracteristica esențială a adevăratei biserici”. Rolul religiei este cu totul altul „de a orândui viețile oamenilor după canoanele VIRTUȚII și PIETĂȚII”. Religia este în esența sa „o convingere interioară și completă a minții”. Democrația trebuie să se întemeieze pe cel mai mare respect al legilor indiferent de ierarhia socială: „sarcina legilor nu e de a asigura adevărul părerilor, ci SIGURANȚA și liniștea ÎNTREGII COMUNITĂȚI”. cum poate deveni omul proprietarul lucrurilor? J. Locke răspunde: PRIN MUNCĂ. Impactul gândirii lui J. Locke a pregătit Revoluția franceză (1789 - 1794). În documentul programatic al burgheziei franceze. Declarația drepturilor omului și cetățeanului (26 august 1789) se relevă în Art.2: „Aceste drepturi sunt LIBERTATEA, PROPRIETATEA, SECURITATEA, REZISTENȚA la OPRESIUNE”. Art.11 „Comunicarea liberă a gândurilor, opiniilor este unul din drepturile cele mai

prețioase ale omului”. T. Jefferson –a redactat la 4 iulie 1776 „Declarația de independență a S.U.A.” unde se resimte influența directă – filozofia toleranței lockeene: Art.18 „Este o îndatorire reciprocă a tuturor cetățenilor de a practica TOLERANȚA CREȘTINĂ, DRAGOSTEA și MILA unii față de alții”. În esență depinde de noi ca să creem o lume a COEXISTENȚEI PAȘNICE, să schimbăm aprecierea realistă a lui C. Rădulescu – Motru: „Suntem meșteri de gură și răi de faptă”. S-ar impune să fim japonezi – să investim mai multă creativitate în tot ceea ce producem deoarece Iordanes – autor antic afirma despre geto-daci că erau „din fire DEȘTEPTI”; și americani – adică OAMENI DE ACȚIUNE. Ne vom câștiga prestigiul și vom schimba imaginea României în Europa și în lume – dacă toți – indiferent de sex, rasă, etnie, religie vom elimina prejudecăți și himere hegemonice, dacă vom gândi și acționa împreună pentru binele tuturor.

Deși momentan România este bulversată de o accentuată criză morală, economică, politică și socială, răspunsul îl găsim la C. Rădulescu – Motru: „Nu suntem la prima năvălire de barbari, Românii au fost de veacuri o veșnică santinelă pusă să apere acest colț al Europei, CREȘTINISMUL și CIVILIZAȚIA”.

Pentru a salva pacea lumii și popoarele să trăiască într-un climat de coexistență pașnică – toți cei chemați să dirijeze destinele omenirii – să apeleze la RAȚIUNE și CREDINȚĂ. Mircea Eliade – în marea sa intuiție recomanda de ținut minte: „Cu cât mai multă știință, cu atât mai mult Dumnezeu” (1971).

O TRIADĂ DE FILOSOFIE, LITERATURĂ ȘI JURNALISTICĂ

ziarist

Victor BOTEZ

Doctor în filosofie (specializare în estetică, filosofie românească și teoria comunicării de masă)

Ziarul „Matinal”

nr. 4852, miercuri 20
iunie 2007, pag. 5

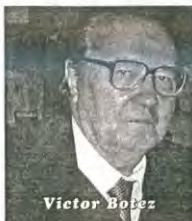
Judecățile de valoare asupra cărților din sfera umanismului – filosofie, morală, literatură ș.a. – le facem, îndeosebi, fără a cunoaște personal autorii și a conchide cât de fidel îi reprezintă ca ființă,

opera. Contează, de asemenea, succesiunea în care ți se prezintă creația și creatorul, fandarea impresiilor la culesse într-un moment sau altul al întâlnirii cu cartea și autorul.

DIVERSE

Pagina 5 • Miercuri, 20 Iunie 2007 • MATINAL nr. 4852

O triadă de filosofie, literatură și jurnalistică

Victor Boțez

Judecățile de valoare asupra cărților din sfera unanimității – filosofie, morală, literatură ș.a. – le facem. Îndoișeli, fără a

intelectualului rafinat care este Ștefan Nemeșek, cu dinamismul personalității sale. Ambele sunt concepute ca un triptic: filosofie; meditații despre jurnalism și societatea noastră în tranziție; scriitori din județul Hunedoarei.

Ne afirmăm evident în fața unei structuri frapante, poate chiar inedită, în tiparele cărora se transmite ca într-un puzzle postmodernist o informație culturală valoroasă pentru publicul cititor din arealul Vălii Jiului, Hașegului, Hunedoarei, Orăștiei, străveche vatră spirituală

mulă expresivă numită de teoreticienii ai presei precum americanii Robert Benaman și Joseph Llibrety, „staiament jurnalistic”. În presa contemporană occidentală s-au format corpurile de specialiști, din rândul oamenilor de știință și cultură, capabili să „traducă” teorii savante într-un limbaj accesibil publicului cu educație medie, așa cum făcea, de pildă, istoricul britanic Bronovski, în memorabilul serial de televiziune despre marile situri arheologice. Di Nemeșek găsește o fină linie de cuplură între a-și valorifica prin publicare studiul și eseuri filosofice din activitatea doctorală făcându-le utile. Intelectualilor interesați profesional, dar și pe înțelesul

Monde”: „faptul e sacru, comentariul e liber”. Dar cât de iscusite manipulari nu se pot face cu fapte irefutabile, alese pervers din avalanșa informațională, sau trunchiate, sau împietrișite! Mai aproape de zilele noastre, Alfred Sauvy spunea în *Mythologie de notre temps*: „Libertatea de a informa” este înainte de toate libertatea de a ascunde. A da știri false ar fi absurd, când este atât de ușor să deformezi realitatea fără ca un singur cuvânt să poată fi tăcut a neadeveri. Se poate spune că adevărul a devenit forța primordială de a minti”.

În sfârșit, înșușul conceptual de libertate este – după cum indică altmăd Ștefan Nemeșek –

poezii, articole de cultură, eseuri în Banat, Crișana, Sibiu ș.a., ba a fost chiar și retractor la o gazetă din Lugoj.

În pofida prejudecării potrivit căruia Vălea Jiului nu strălucea prin cultură „s-au născut” aici ... ca și la Moldova, oameni de litere, scriitori, lingviști ș.a. Senta portretelor, literă documentate și superb scrise, cu scriitori hunedoreni din volumul *Toleranța în filosofia lockeeană*. Începe cu cei de renume pe plan național, cum sunt Itruș alții, dramaturgul și eseistul Ion D. Șirbu, de baștină din Petrosani, Radu Șianca, poet, dramaturg, regizor și actor, membru a celebrului Cerc literar de la Sibiu patronat de Lucian Băga, născut la Sebeș

Pe domnul Ștefan Nemeșek l-am cunoscut înainte de a fi citit cărțile, în diverse etape ale accederii la doctoratul său în filosofie. Dacă ar fi să-i „creionez” portretul din câteva trăsături l-aș descrie: fizic athletic, privire pătrunzătoare, fire energetică, hiperactivă, eficient, pasionat de multiple domenii ale cunoașterii și comunicării, deopotrivă rațional și sensibil, îmbinând formația tehnico-științifică de inginer, cu cea de cercetător în filosofie, filologie și teoria presei, cu cea de jurnalist, fotoreporter și scriitor. Toate acestea au presupus o muncă imensă, o foarte bună organizare (nemțească, dacă vreți), o extraordinară ambiție și vocație a reușitei.

Structura cărților *Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană* exprimă și se mulează până la un punct, cu polivalența intelectualului rafinat care este Ștefan Nemeșek, cu dinamismul personalității sale. Ambele sunt concepute ca un triptic: filosofie; meditații despre jurnalism și societatea noastră în tranziție; scriitori din județul Hunedoarei.

Ne aflăm evident în fața unei structuri frapante, poate chiar inedite, în tiparele căreia se transmite ca într-un puzzle postmodernist o informație culturală valoroasă pentru publicul cititor din arealul Văii Jiului, Hațegului, Hunedoarei, Orăștiei, străveche vatră spirituală românească, dar și mai larg, în orizontul țării care nu și-a perceput încă exhaustiv, creatorii, nici măcar în marile dicționare.

Textele filosofice evocă solid documentat, dar în interpretarea pertinentă, sobră și îndrăzneță, fără complexe, a d-lui Nemecek, o vastă galerie de prinți ai înțelepciunii precum Socrate, Platon, Aristotel, Spinoza, Rousseau, Machiavelli, Locke, Peirce, James, Frege, Nietzsche, Schlick, Wittgenstein, Husserl, Heidegger, Rădulescu-Motru ș.a.

În problematica abordată se înscriu determinismul social în filosofia antică, medievală, modernă și contemporană, controverse filosofice actuale privitoare la adevăr și criteriile de adevăr, conceptul de valoare în opera lui Nietzsche, fenomenologie și hermeneutică la Husserl, psihologia poporului român la Rădulescu-Motru, toleranța la Locke etc.

Îndelungata și valoroasa activitate de ziarist a autorului, i-a furnizat acestuia abilitatea de a ști să expună adevăruri complexe, idei și concepte „încifrate” pentru nespecialiști, într-o formulă expresivă numită de teoreticieni ai presei precum americanii Robert Bensman și Joseph Lilienfeld, „tratament jurnalistic”. În presa contemporană occidentală s-au format corpuri de specialiști, din rândul oamenilor de știință și cultură, capabili să „traducă” teorii savante într-un limbaj accesibil publicului cu educație medie, așa cum făcea, de pildă, istoricul britanic Bronovski, în memorabilul serial de televiziune despre marile situri arheologice. D-l Nemecek găsește o fină linie de cumpănă între a-și valorifica prin publicare studii și eseuri filosofice din activitatea doctorală făcându-le utile

intelectualilor interesați profesional, dar și pe înțeleșul studenților, elevilor din clasele superioare, publicului doritor de informație culturală elevată.

Partea a doua a tripticului structural vizează jurnalistica autorului și a presei românești asupra căreia meditează din perspectiva filosofului, într-o îndrăzneță „prelungire” în gazetărie a ideilor din eseurile primei părți a volumelor amintite. Îl preocupă și scrie înțelepte și frumoase pagini despre „etern” controversata etică a ziaristului, situat potrivit lui Nemeček „între libertatea de exprimare și responsabilitatea cuvântului scris”. Temă veche de când s-a inventat presa, de când Theophrast Renaudat preciza în primul număr (anul ... 1631), din a sa „La Gazette”: „Într-un singur caz nu voi ceda nimănui: în căutarea adevărului căruia, totuși, nu mă voi face garant”. Garanții ai adevărului se proclamă, de multe secole, oamenii de știință și teologii. Ziariștii propun fapte, variante de interpretare a evenimentelor lumii în care trăim. Această ipostază a formulat-o sec, poate prea optimist, Hubert Beuve Merry, fondatorul ziarului „Le Monde”: „faptul e sacru, comentariul e liber”. Dar cât de iscusite manipulări nu se pot face cu fapte irefutabile, alese pervers din avalanșa informațională, sau trunchiate, sau înșelător înseriate! Mai aproape de zilele noastre, Alfred Sauvy spunea în *Mythologie de nôtre temps*: „Libertatea de a informa este înainte de toate libertatea de a ascunde. A da știri false ar fi absurd, când este atât de ușor să deformezi realitatea fără ca un singur cuvânt să poată fi taxat ca neadevăr. Se poate spune că adevărul a devenit forța principală de a minții”.

În sfârșit, însuși conceptul de libertate este – după cum îndrituit afirmă Ștefan Nemeček – „unul dintre cele mai ambigue și mai greu de operat dintre toate conceptele de sprijin ale existenței noastre. Este normal să definim libertatea în

funcție de cultura căreia aparținem. (...) Putem spune că în prezent, în primul deceniu al mileniului trei al omenirii, libertatea poate fi comparată cu o enormă umbrelă, sub a cărei umbră pe sol s-au putut adăposti la înghesuială, pacea și agresiunea, generozitatea și puzderia de lașități produse în fiecare zi, masacre sângeroase și promisiuni liniștitoare, iraționalitatea sterilizată și senzualismul descătușat, paradisurile artificiale și creativitatea fertilă etc. Profitând chiar de ambiguitatea conceptului sub stindardul LIBERTĂȚII au defilat țanțoși și decerebrat cele mai greu de imaginat forme de sclavie sau terorism sau de alienare”.

Explozia de presă din Română postdecembristă n-a ocolit nici Valea Jiului unde trăiește, de-o viață, fiul de miner, distinsul ziarist, talentatul scriitor și gânditorul cultivat care le inculcă concetățenilor săi idei pertinente precum: „Este un paradox al democrației moderne, conform căruia cu cât ai mai multă putere, cu atât ai mai puțină LIBERTATE reală”.

Pentru dreptate reală, pentru progres real și echitabil distribuit, pentru libertate și democrație reală, luptă cu condeiul gazetarului și eseistului, în articolele de presă și în cărțile sale Ștefan Nemecek, fără a-și uita confrății de ieri și de azi, prezentându-le publicațiile, profilul profesional, așa cum face și în partea ultimă a tripticului structural scriitorii, scoțându-i pe mulți la lumină din nedreptul zăbranic al uitării.

Literaturile originale, județene au stat la temelia literaturii naționale încă din începuturile ei în cele trei principate românești. Scriitori mari n-au ocolit ziarele, revistele și editurile din „provincie”. Eminescu a debutat în revista lui Iosif Vulcan din Oradea, Blaga publica frecvent poezii, articole de cultură, eseuri în Banat, Crișana, Sibiu ș.a., ba a fost chiar și redactor la o gazetă din Lugoj.

În pofida prejudecății potrivit căruia Valea Jiului nu strălucea prin cultură „s-au născut” aici ... ca și la Moldova, oameni de litere, scriitori, lingviști ș.a. Seria portretelor, bine documentate și superb scrise, cu scriitori hunedoreni din volumul Toleranța în filosofia lockeeană, începe cu cei de renume pe plan național, cum sunt întru alții, dramaturgul și eseistul Ion D. Sârbu, de baștină din Petroșani, Radu Stanca, poet, dramaturg, regizor și actor, membru a celebrului Cerc literar de la Sibiu patronat de Lucian Blaga, născut la Sebeș (în paranteză fie spus, teatrele de stat din Sibiu și Petroșani poartă numele lui Stanca, respectiv Sârbu). Și filologul Valentin Tașcu, cancelar al Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu s-a născut la Petroșani, ca și Mihai Dragolea, filolog și jurnalist de televiziune, iar poetul Valeriu Butulescu, în satul Preajba, înspre Tg. Jiu, tot din Petroșani este caricaturistul Mihai Barbu, ș.a.m.d.

Om al proiectelor ambițioase, Ștefan Nemeșek anunța un volum Scriitori din Valea Jiului din al cărui cuprins desprindem câteva nume de notorietate, cum ar fi Vlaicu Bârna, Ion Breazu, Ion Budai Deleanu, Ion Dodu Bălan, Ovid Densușianu, Silviu Dragomir, Dumitru Ghișe, Emil Giurgiuță, Francisc Munteanu, Romul Munteanu, Vasile Nicorovici, Marcel Petrișor, Petru Poantă, Mircea Sântimbreanu, Radu Selejan, Nicuță Tănase, Nicolae Țic, Tiberiu Utan etc. „Fiecare nume va fi o poveste”, anunță autorul, iar la povestea numelui Ștefan Nemeșek vor fi adăugate și două „romane filosofice” proprii.

Undeva în acest ținut de muncă aspră, de probleme sociale grave, dar și cu priveriști încântătoare care-și așteaptă cuvenita înflorire a turismului, la locul numit Râu de Mori, marea și străvechea familie de nobili români Cârdea, cu origini în secolul al XIII-lea, ridică pe un pisc semeț Castelul de Colț, ale

căruia vestigii i-au inspirat lui Jules Verne „localizarea” romanului Castelul din Carpați. Simbolul acesta de noblețe, de cutezanță, de longevitate a Cândeștilor cu un arbore genealogic de șapte secole, îmi pare că aduce un imbold și o binecuvântare pentru toate stăruințele și creațiile culturale ce îi urmează la preajma Râului de Mori.

VARZĂ A LA NEMECSEK

Vasiliță ICHIM

ziarist

Absolvent al
Facultății de Științe Socio-
Umane, profil Filosofie
din cadrul Universității
din Oradea

Ziarul „Gazeta Văii
Jiului” nr. 1204, luni 5
martie 2007, pag. 6

În data de 08.02.2007, Ștefan Nemecek și-a lansat ultimele două lucrări "filosofice". Este vorba de **"TOLERANȚA în filosofia Lockeeană"** (?) și **"CONTROVERSE FILOSOFICE"**. În prima dintre ele autorul este cât se poate de tolerant, dar - din păcate - nu în ceea ce îl privește pe empiristul englez. Acestuia nu îi acordă decât aproximativ 90 de pagini (cu tot cu Cuvântul Înainte al lui Ion Constantin) din cele 226, într-o carte despre, așa cum orice om cu mintea normală ar crede, filosoful englez. Restul de 130 de pagini sunt dedicate presei și culturii din Valea Jiului. Încercarea scriitorului Nemecek de a explica lucrarea

"Scrisoare despre toleranță" ținând cont pe de o parte de epoca în care autorul a trăit, iar pe de altă parte urmărind înrâurirea doctrinară a ideilor lockene în filosofii politice care i-au urmat, este una lăudabilă.

Ba mai mult, cred cu tărie că este și una reușită, deși bibliografia nu este una prea stufoasă. Forma în care se prezintă, mă refer la modul în care este structurată lucrarea, lasă din păcate multe de dorit. Nu știu câți dintre filosofii care vor vrea să-l cunoască pe John Locke vor fi încântați că mai mult de jumătate din cartea pe care o vor cumpăra tratează un cu totul alt subiect. Să nu mai vorbim

de faptul că într-o carte despre Locke, care a influențat puternic filosofia și despre care nu ai cum să nu citești dacă vrei să citești istoria filosofiei în orice colț al lumii te-ai afla, poți citi despre "marii" scriitori din Valea Jiului între care există doar unul sau două nume care s-au impus la nivel național. Oare John Locke ce ar fi spus despre o asemenea carte? Același lucru îl putem afirma și despre "Controverse Filosofice", o carte în care este tratat foarte bine subiectul, cu o bibliografie bună de această dată, dar care se ocupă în partea a doua de lucruri care nu au nicio treabă cu filosofia. Norocul scriitorului Nemecek este acela că în bibliografia, pe care suntem convingși că a citit-o, nu a găsit lucrări ca ale domniei sale în care

filosofia să fie prezentată doar ca un pretext pentru cele mai bune rețete de bucătărie sau pentru istoria frunzei de arțar.

O CARTE DE DEBUT

Profesor

Maria VAIDA

**Doctorand al
Facultății de Istorie și
Filologie din cadrul
Universității**

1 Decembrie 1918

Alba Iulia

**Ziarul „Ecoul Văii
Jiului” nr. 32, 5 aprilie
2005, pag. 5**

Într-o lume care adoră fotbalul, politica și moda, iată că apare un jurnalist ca debutant cu o carte de filosofie, dovadă certă a reflexivității ființei umane, a întrebărilor ce ne mistuie despre tainele Universului, ale Ființei, ale Istoriei și Adevărului. Jurnalistul Ștefan Nemecek debutează cu volumul *Controverse filosofice*, Ed. Realitatea Românească, Vulcan, 2006. Cartea este structurată în mod insolit : prima parte(fără a se numi astfel) cuprinde șase capitole de filosofie, partea a doua cuprinde presa Văii Jiului după 1989, precum și câteva eseuri despre credință, libertate, atitudine a ziaristului în lumea contemporană, deci, cum ar spune Camil Petrescu: „E tot filosofie!”

Controverse filosofice - O carte de debut

Între lume care adună fotbalul, politica și moda, iată că apare un jurnalism ca dezbătut cu o carte de filosofie, dovadă certă a reflexivității ființei umane; a înviorărilor ce ne mistuie despre tainele "Universului, ale Franței, ale Istoriei și Ale cărilor". Jurnalul Ștefan Nemeșeck dezbătăză cu volumul *Controverse filosofice*, Ed. Realitatea, România, Vulcan, 2006. Cartea este structurată în mod insolit: prima parte, fără a se numi astfel, cuprinde șase capitole de filosofie, partea a doua cuprinde presa Văii Jiului după 1989, precum și câteva escuri despre credință, libertate, auzințe și diavolului în lumea contemporană, deci, cum ar spune Camil Petrescu, „E tot filosofie!”

Primul capitol al primei părți urmărește cronologic evoluția unor idei ale gândirii filosofice din antichitate și până în contemporaneitate, începând cu vechii greci, continuând cu perioada medievală, apoi modernă și contemporană. Autorul este preocupat mai ales de aspectele sociale ale determinismului și indeterminismului filosofic, accente ca o consecință a profesiei sale de jurnalist, cu ochiul bine fixat pe aspectele vieții cotidiene, pe unul mediativ contemporan, așa „trestie gânditoare”, ca să filosofice o simțăm filosofic. *Controverse filosofice* este o carte

pe Aristotel, Platon, Kant și Hegel.

Al doilea capitol, intitulat „Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ”, ne reamintește că nu există formă de guvernământ care să practice echitabil și eficient adăugându-i în drepturi a oamenilor și să ofere acestora libertate, deplină, deoarece: „Omul s-a născut liber, dar pretutindeni e în lanțuri”, spune Jean-Jacques Rousseau în lucrarea *Contractul social*. Stângăcia dezbătutului se poate sesiza în acest capitol din fraza autorului: „Nostalgia unui lumi perfecte, a unei libertăți absolute, în care să domnească dreptatea se pare că nu există.” (p. 71.) Bu da, colega, există; filosofi sau nu, toți avem nostalgi de această natură pentru că omul, fiind dual, trăiește prin scorie divizat între cer și pământ, fapt ce generează numeroase conflicte interioare și externe nostalgii. Cea a unei lumi perfecte este una dintre ele.

Al treilea capitol se referă la adevăr și criteriile sale, stabilindu-i structura, teoriile mai importante, pragmatismul său, valoarea lui și unității. Sunt prezentate succint ipoteze adevărului: correspondenței, coerenței, teoria consensualității, și cea pragmatistă. Ultimul capitol urmărește gândirea filosofică a lui Nietzsche; fiindcă referire la

lata. Amargul idolilor unde se explică și conceptul morții lui Dumnezeu, strâns împletit cu o vehementă critică adusă creștinismului. Voința de putere este vizată de autor ca „a lupii estetic”, între creații și morții lui Martin Heidegger; care s-a născut în 26.09.1889 și a murit în 26.05.1976! Această ființă pagină 173 pe care editorial și corectorul n-au văzut-o !) Se impune reeditarea volumului și corectarea acestor neagtabile erori. Lista bibliografică aduce, prin compensație, 13 nume de rezonanță ale celor care au marcat gândirea umanității în veacul trecut și opere de ultimă oră, publicate după anul 2000. Capitolul șase dezbate pe înțelesul noțiunilor fiind vorba despre Nietzsche.

Capitolul cinci dezbate capitole problemele fenomenologiei și ale hermeneuticii la doi autori de referință: Husserl și Heidegger. Și de această dată autorul raportează mișcarea ideilor la contextul social și cultural, în manieră jurnalistică, reușind să scrie o frază limpede, fără posibile înalță, cu o proprietate a termenilor demnă de un jurnalist. Nici un soi de contorsionism, nu prejudiciată hermeneutica ideilor pe care Ștefan Nemeșeck le explică în acest capitol. Este regretabil însă că aici se strecoară erori de schurmechobote, chiar la titlul sursele dintr-un manual de

de artă, p. 174, la numele biografului român al filosofului german, W. Biemel p. 162, amoson, p. 173 și lista poate continua cu greșala anulului morții lui Husserl, care de fapt este 1859, culminând cu datele nașterii și morții lui Martin Heidegger; care s-a născut în 26.09.1889 și a murit în 26.05.1976! Această ființă pagină 173 pe care editorial și corectorul n-au văzut-o !) Se impune reeditarea volumului și corectarea acestor neagtabile erori. Lista bibliografică aduce, prin compensație, 13 nume de rezonanță ale celor care au marcat gândirea umanității în veacul trecut și opere de ultimă oră, publicate după anul 2000. Capitolul șase dezbate pe înțelesul noțiunilor fiind vorba despre Nietzsche.

Capitolul cinci dezbate capitole problemele fenomenologiei și ale hermeneuticii la doi autori de referință: Husserl și Heidegger. Și de această dată autorul raportează mișcarea ideilor la contextul social și cultural, în manieră jurnalistică, reușind să scrie o frază limpede, fără posibile înalță, cu o proprietate a termenilor demnă de un jurnalist. Nici un soi de contorsionism, nu prejudiciată hermeneutica ideilor pe care Ștefan Nemeșeck le explică în acest capitol. Este regretabil însă că aici se strecoară erori de schurmechobote, chiar la titlul sursele dintr-un manual de

riare al publicatorilor apărute în Valea Jiului după 1989. Aici jurnalistul este în elementul său: frucele au o curgere firească, firibujul îmbină stilul beleristic cu cel jurnalistic, uneori prezentările, înșagale de altfel, evidențiază implicarea afectivă a autorului, alături se utilizează persuașivitatea penii a convinge lectorul că el care scrie deșine adevărul universal. Logica și succesiunea părților se întind armonios, dar și de data aceasta combină stilul eterogen, deoarece în final apare marea descoperire a anilor 80 cu toate că titlul ne amănșe „după 1989!”. Cu un avertor la maraton, autorul păstrează forța pentru finalizarea lucrării până la sfârșit, aducând revelația la final, prin acei „Masters”, ziar apărut în manuscris pe terie sportive, difuzat în localitățile Păvan și Vulcan.

Deșine, timpul va spune dacă volumul *Controverse filosofice* semnat de Ștefan Nemeșeck este bun sau nu; numai în timp se face proba de foc. Cu certitudine însă, e nevoie de editura Realitatea România de un corector profesionist, pentru că noi dăm societății pentru o bună parte dintr-un an în fața zeilor pentru cuvântul scris, spunea un scriitor din Valea Jiului, și-l am parafrazat pe I.D. Șibru.

Prof. doctorand Maria Lida

Primul capitol al primei părți urmărește cronologic evoluția unor idei ale gândirii filosofice din antichitate și până în contemporaneitate, începând cu vechii greci, continuând cu perioada medievală, apoi modernă și contemporană. Autorul este preocupat mai ales de aspectele sociale ale determinismului și indeterminismului filosofic, aceasta ca o consecință a profesiei sale de jurnalist, cu ochiul bine fixat pe aspectele vieții cotidiene, pe omul mediativ contemporan, așa „trestie gânditoare”, ca să filosofice o simțăm filosofic. Capitolul are opt titluri ca surse bibliografice dintre care amintim pe Aristotel, Platon, Kant și Hegel.

Al doilea capitol, intitulat „Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ”, ne reamintește că nu există formă de guvernământ care să practice echitabil și eficient idea

egalității în drepturi a oamenilor și să ofere acestora libertate deplină, deoarece :”Omul s-a născut liber, dar pretutindeni e în lanțuri”, spune Jean- Jacques Rousseau în lucrarea sa *Contractul social*. Stângăcia debutului se poate sesiza în acest capitol din fraza autorului: „Nostalgia unei lumi perfecte, a unei libertăți absolute, în care să domnească dreptatea se pare că nu există.”(p. 71). Ba da, colega, există; filosofi sau nu, toți avem nostalgii de această natură pentru că omul, ființă duală, rătăcește prin istorie divizat între cer și pământ, fapt ce generează numeroase conflicte interioare și eterne nostalgii.Cea a unei lumi perfecte este una dintre ele.

Al treilea capitol se referă la adevăr și criteriile sale, stabilindu-i structura, teoriile mai importante, pragmatismul său, valoarea lui științifică.Sunt prezentate succint teoriile adevărului corespondență, coerență, teoria consensualistă, și cea pragmatică.Următorul capitol tratează gândirea filosofică a lui Nietzsche, făcând referire la lucrarea filosofului german intitulată *Amurgul idolilor* unde se explică și conceptul morții lui Dumnezeu, strâns împletit cu o vehementă critică adusă creștinismului. Voința de putere este văzută de autor ca „o luptă estetică , între creatori, între marii oameni ai omenirii”.Parcă avem în față un autor iluminist,un cărturar al Școlii Ardelene care ține prelegeri pe teme filosofice, așa ca să înțeleagă tot omul, selectând un citat pe care îl interpretează, pătrunzându-i înțelesul , deși uneori acesta nu este unic, dar autorul nu dezvoltă, cred, posibilitățile interpretative pentru a nu cufunda lectorul în hățișul ideilor dificile, cum este aceea a supraomului care a adus atâta rău omenirii în ultimul război mondial, fiind vorba despre Nietzsche.

Capitolul cinci dezbate explicit problemele fenomenologiei și ale hermeneuticii la doi autori de referință:Husserl și Heidegger. Și de această dată autorul

raportează mișcarea ideilor la contextul social și cultural, în manieră jurnalistică, reușind să scrie o frază limpede, fără podoabe inutile, cu o proprietate a termenilor demnă de un jurnalist. Nici un soi de contorsiuni nu prejudiciază hermeneutica ideilor pe care Ștefan Nemeček le explică în acest capitol. Este regretabil însă că aici se strecoară erori de tehnoredactare chiar la titlul uneia dintre renumitele opere ale lui Heidegger: *Originea operei de artă*, p. 174, la numele biografului român al filosofului german, W. Biemel p. 162, angoasei p. 173 și lista poate continua cu greșeala anului nașterii lui Husserl, care de fapt este 1859, culminând cu datele nașterii și morții lui Martin Heidegger, care s-a născut în 26. 09. 1889 și a murit în 26. 05. 1976! (aceeași fatală pagină 173 pe care editorul și corectorul n-au văzut-o !) Se impune reeditarea volumului și corectarea acestor regretabile erori . Lista bibliografică aduce, prin compensație, 13 nume de rezonanță ale celor care au marcat gândirea umanității în veacul trecut și opere de ultimă oră, publicate după anul 2000. Capitolul șase dezbate pe înțelesul inocenților lectori concepțiile gânditorului român Constantin Rădulescu Motru despre psihologia românilor, conștiința religioasă și misticismul lor.

Partea a doua tratează , pe lângă câteva eseuri pe care deliberat le voi ignora ca să nu ajung la același citat camilpetrescian invocat anterior, *Presa din Valea Jiului după 1989*. Partea aceasta inventariază un număr de 117 ziare și reviste, în limba română sau în alte limbi, tipărite sau în manuscris, pe care autorul le prezintă diferențiat, în funcție de informațiile pe care le deține. Documentarea și munca de cercetare ale autorului sunt imense, ținând seama de numărul mare al publicațiilor apărute în Valea Jiului după 1989. Aici jurnalistul este în elementul său; frazele au o curgere firească,

limbajul îmbină stilul beletristic cu cel jurnalistic; uneori prezentările, inegale de altfel, trădează implicarea afectivă a autorului, alteori se utilizează persuasiunea pentru a convinge lectorul că cel care scrie deține adevărul universal. Logica și succesiunea părților se îmbină armonios, dar și de data aceasta combinațiile sunt eterogene, deoarece în final apare marea descoperire a anilor 80 cu toate că titlul ne anunțase „după 1989”!. Ca un alergător la maraton, autorul păstrează forța pentru finiș, aducând revelația la final, prin acel „Masters”, ziar apărut în manuscris pe teme sportive, difuzat în localitățile Paroșeni și Vulcan.

Desigur, timpul va spune dacă volumul *Controverse filosofice* semnat de Ștefan Nemecek este bun sau nu; numai în timp se face proba de foc. Cu certitudine însă, e nevoie la Editura Realitatea Românească de un corector profesionist, pentru că *noi dăm socoteală pentru cuvântul rostit în fața oamenilor și în fața zeilor pentru cuvântul scris*, spunea un scriitor din Valea Jiului, și l-am parafrazat pe I.D. Sîrbu.

VOLUMELE LANSEAZĂ REZOLVĂRI NOI LA NIȘTE PROBLEME VECHI...

inginer
Carmen PINTE
Director executiv
Oficiul Prefectural
Petroșani

Cele două volume publicate recent de dl. Ștefan Nemecek reprezintă un important eveniment cultural pentru Valea Jiului. Ele se înscriu perfect în sfera de preocupări a autorului care este un remarcabil publicist și un bun cunoscător al vieții intelectuale din această zonă de referință.

„Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice” completează în mod fericit bogatul peisaj editorial local. Ele lansează rezolvări noi la niște probleme vechi, de însemnătate crucială pentru evoluția societății umane.

Cărțile menționate au însă un rol deosebit în întregirea cunoștințelor despre publicațiile și scriitorii din perimetrul Văii Jiului, autorul dovedindu-se a fi un exeget atent și obiectiv.

În acest context așteptăm cu interes următoarele cărți, deja anunțate, ale domnului Ștefan Nemeček care, cu siguranță vor spori zestrea de informații și cunoștințe în domeniul culturii Văii Jiului.

O FORMĂ COERENTĂ A IDEILOR DE BAZĂ ALE DEMOCRAȚIEI CONSTITUȚIONALE

Profesor

Ilie SARDESCU

**Ziarul „Opinia
Cetățeanului” nr. 39, 20
aprilie 2007, pagina 5**

**Motto: “A fi tolerant
nu înseamnă a tolera
intoleranța altora” (Jules Roumains)**

Filosoful englez John Lock a fost primul scriitor care a dat o formă coerentă ideilor de bază ale democrației constituționale.

Concepțiile sociale, politice și religioase au avut un impact puternic asupra părinților fondatori ai SUA ca și a unor filosofi de marcă ai Secolului Luminilor, pregătind Revoluția Franceză (1789-1794).

A Paul Iliescu referindu-se la John Lock îl recomanda ca **“printre pușinii privilegiați care au realizat acest tur de forță, alături de Kant, se numără și filosoful englez John Lock”**.

În 3 martie 2007, la Lupeni a fost lansată și cartea: **“Toleranța în filosofia Lockeană”, autor dl. Ștefan Nemecek**. J. Lock a fost martor al Revoluției engleze (1642-1649) și sub pecetea vremurilor a scris: **“Scrisoare despre toleranță. O reformă politică și religioasă”**. Sunt inserate influențele asupra lui John Lock ale lui Machiavelli, Th. Hobbes, Luther- care au demonstrat că conceptul de democrație să nu mai fie din start cenzurat sau negat de autoritățile vremii. John Lock formulează ideea că nu este creștin cel “fiind lipsit totuși de milă, modestie și altruism pentru întreaga omenire, chiar și pentru cei care nu sunt creștini, e departe de a fi el însuși un creștin adevărat”.

Critică Biserica, raportându-se la Biblie: ”Regii neamurilor domnesc peste ele (popoare)”, le spune Isus discipolilor săi, cu recomandarea - “dar între voi să nu fie astfel”. Rolul religiei este de esență spirituală nu de a instiga la lupta pentru putere și dominație - adică întreținerea focarului de război. Scopul fundamental al religiei este bine determinat” a orândui viețile oamenilor după canoanele VIRTUȚII și PIETĂȚII”. Este demn de remarcat că Umanismul și Renașterea impuneau ca omul să

aibă ca predilecție această calitate, VIRTUTEA, la care omul poate aspira prin EDUCAȚIE și CULTURĂ.

Orice creștin trebuie să ducă o luptă interioară permanentă împotriva propriilor poftes și vicii pentru a posedea virtutea, bunătatea (omenia) sau SFINȚENIA VIEȚII: Omul creștin. "Să se depărteze de la NEDREPTATE oricine cheamă numele Domnului" să elimine din comportamentul lui, desfrânarea, viclenia și răutatea.

OPINIA CETĂȚEANULUI

“Scrisoare despre toleranță” Idei de trei secole valabile

Motto: “A fi tolerant nu înseamnă a tolera intoleranța altora” (Jules Roumains

Filosoful englez John Lock a fost primul scriitor care a dat o formă coerentă ideilor de bază ale democrației constituționale. Concepțiile sociale, politice și religioase au avut un impact puternic asupra părinților fondatori ai SUA ca și a unor filosofi de marcă ai Secolului Luminilor, pregătind Revoluția Franceză (1789-1794). A Paul Iliescu referindu-se la John Lock îl recomandă ca “printre puținii privilegiați care au realizat acest tur de forță, alături de Kant, se numără și filosoful englez John Lock”.

La Petroșani și Lupeni au avut loc festivitățile de lansare a două volume: „Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeană”, autor dl. Ștefan

recomandarea - “dar între voi să nu fie astfel”. Rolul religiei este de esență spirituală nu de a instiga la lupta pentru putere și dominație - adică întreținerea focarului de război. Scopul fundamental al religiei este bine determinat” a orândui viețile oamenilor după canoanele „VIRTUȚII și PIETĂȚII”. Este demn de remarcat că Umanismul și Renașterea impuneau ca omul să aibă ca predilecție această calitate, VIRTUTEA, la care omul poate aspira prin EDUCAȚIE și CULTURĂ. Orice creștin trebuie să ducă o luptă interioară permanentă împotriva propriilor poftes și vicii pentru a posedea virtutea, bunătatea (omenia) sau SFINȚENIA VIEȚII: Omul creștin. “Să se depărteze de la NEDREPTATE oricine cheamă numele Domnului” să elimine din comportamentul lui,

sunt plini de ei, de necărnuit și dăunători pentru confrății lor”.

Impactul gândirii lui Lock asupra lui J.J. Rousseau se relevă: “Pretutindeni unde intoleranța teologică este admisă e cu neputință ca ea să nu aibă și vreun efect de ordin civil”. Din “Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului” (27 august 1789) redăm doar Art. - 12. Garantarea drepturilor omului și ale cetățeanului face necesară o forță publică. Această forță e deci instituită în avântul tuturor și nu pentru folosința particulară a celor cărora îi este încredințată”. În “Declarația de Independență” a SUA (4 iulie 1776) autor Th. Jefferson: Art. 1 “Toți oamenii se nasc în mod egal, liberi și independenți; au drepturi sigure, esențiale și naturale,

În Comunitatea civilă, J. Lock recomandă că : “sarcina legilor nu e de a asigura adevărul părerilor, ci SIGURANȚA și LINIȘTEA întregii comunități”. Nu diversitatea opiniilor ci

lipsa TOLERANȚEI față de cei care au alte opinii, este cauza tuturor relelor puse pe seama religiei. O. Goga are un aforism celebru: **“Prea multă toleranță naște intoleranță”**.

Lucrarea se încheie cu o rugă a filosofului J. Lock care sintetizează întreaga operă: “ Mă rog din tot sufletul Domnului Atotputernic și scriptura păcii (Biblia) să poată fi propăvăduită, să-și îndrepte toate povețele și strădaniile către promovarea BUNĂSTĂRII CIVILE UNIVERSALE a tuturor copiilor lor cu excepția acelor care sunt plini de ei, de necârmuit și dăunători pentru confracții lor”.

Impactul gândirii lui . Lock asupra lui J.J. Rousseau se relevă: “Pretutindeni unde intoleranța teologică este admisă e cu neputință ca ea să nu aibă și vreun efect de ordin civil”. Din **“Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului”** (27 august 1789) redăm doar Art- 12. Garantarea drepturilor omului și ale cetățeanului face necesară o forță publică. Această forță e deci instituită în avantajul tuturor și nu pentru folosință particulară a celor cărora îi este încredințată”. În **“Declarația de Independență”** a SUA(4 iulie 1776) autor Th. Jefferson: **Art. 1 “Toți oamenii se nasc în mod egal, liberi și independenți; au drepturi sigure, esențiale și naturale, de care nu pot prin nici un fel de contract să-și lipsească sau să-și despoaie urmașii”**.

Acestea sunt: dreptul de a se bucura de viață și de libertate, ca mijloace de a poseda proprietăți, de a căuta și de a obține FERICIREA și SIGURANȚA”.

Dl. Ștefan Nemecek prin analiza riguroasă a lucrării **“Scrisoare despre toleranță”** de John Lock – ne impune comandamentul major al omenirii care trebuie să se sprijine pe aceste cariatide: **PACEA- LIBERTATEA- DREPTATEA-** într-un mediu de **COEXISTENȚĂ PAȘNICĂ**.

PRO MEMORIA: John Lock a fost spiritul cel mai înțelept, mai metodic și logicianul cel mai riguros. (Voltaire).

DOUĂ CĂRȚI SCRISE CU MULT BUN SIMȚ

scriitor
**Gheorghe
NICULESCU**

Pe Ștefan Nemecek, toată Valea Jiului – și nu numai – îl cunoaște ca pe un bun ziarist și om de televiziune cu multă prestanță, dar mai puțini știu că Ștefan Nemecek este doctorand, că este filozof și – mai nou – iată că este și scriitor.

După o viață de acumulări, Ștefan Nemecek, a găsit de cuviință, și bine a făcut, să reverse din preaplinul înțelepciunii dobândite, către noi cititorii, două cărți prin intermediul cărora

ne introduce în tainele filozofiei dar și în istoria culturală a Văii Jiului.

Ștefan Nemecek, și-a refuzat ataraxia, invocată de Epicret și Seneca și a explodat cultural, prin aceste două volume de excepție („Controverse filozofice” și „Toleranța în filozofia lockeeană”).

Dacă Socrate „a coborât filozofia din cer , pe pământ”, Ștefan Nemecek, încearcă, prin aceste două volume, să coboare filozofia cu picioarele pe pământ, folosind un limbaj accesibil și celor care lucrează sub pământ.

Cărțile lui Nemecek sunt scrise cu mult bun simț, sfidând sfertodocșii care au umplut țara de maculatură inutilă.

Sciitorul Ștefan Nemecek, promite mult, iar eu îi doresc sănătate și putere de muncă, pentru a se putea ține de promisiune.

Felicitări, domnule Nemecek și succes, în continuare!

PICĂTURI CREATIVE ÎN IMENSUL OCEAN AL CUNOAȘTERII

Inginer

Elisabeta

KOCSIK

Pictor și poet

Autorul cărților, d-l Nemecek Ștefan ne lasă libertatea de a da sau de a nu da răspunsuri la dese întrebări. Influențele domniei sale nu se fac simțite deși ... fiecare frază este o provocare.

Voi încerca cu foarte multă sinceritate să răspund, atât cât îmi îngăduie statutul meu de cititor, afirmațiilor prezente în carte.

Recunosc că am fost plăcut surprinsă văzând volumele. Umanismul și optimismul autorului m-au încurajat să le citesc.

Titlurile cărților ne dezvăluie seriozitatea și “greutatea” subiectelor abordate – **Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană.**

Citind, cu respect și satisfacție, despre realizările autorului vin cu fireasca întrebare: aveți certitudinea că lăsați o picătură de învățătură în imensul ocean al cunoașterii, sau doar vorbe, ca multe alte vorbe, fără putere de adevăr creativ?

Cărțile sunt structurate, cuprinzând :

- în prima parte - studii despre filosofie;
- în cea de a doua - apariții jurnalistice și “câteva dintre personalitățile cunoscute ale Văii Jiului consacrate prin cărțile pe care le-au scris...”

Cuvântul autorului, “un creier mereu activ care să alimenteze cu energie vitală un spirit ce veci nu îmbătrânește”, îndemnul pentru tineri și crezul că valorile sunt apreciate în societate, îi adâncesc doza de optimism, umanitate câștigând aprecieri și un respect binemeritat.

Veți descoperi în cărțile domniei sale lucruri știute și neștiute sau uitate. Meritul cărților este cel de a ne (re)aminti seriozitatea vremurilor trecute sau trăite și puterea de percepție, de-a lungul timpului, a celor dornici de a afla răspunsuri. Firea scormonitoare a omului este într-o permanentă căutare și dorință de autodepășire.

Exploratorii cunoașterii au fost uneori învinși, alteori învingători. Unii au reușit să treacă dincolo de întrebări, (Martin Luther, singur împotriva tuturor - prin reforma

religioasă și traducerea în limba germană a Bibliei) alții, mai puțin perseverenți, s-au oprit învinși de neputință sau lipsă de credință (Voltaire în agonia morții). Știm multe și totuși nu știm destul. Cunoașterea este o fată morgană. Timpul este ireversibil, pe axa lui se desfășoară evenimente, trăiri cu sau fără valoare, noi, exploratorii cunoașterii dornici de creativitate îi dăm valorile necesare.

Cărțile d-lui Ștefan Nemecek au meritul de a ne sili, într-un mod sau altul, de a nu uita, să fim ceea ce prin creație am fost zămisliti - oameni. Fiecare și toți la un loc să avem un “creier mereu activ,, și dornic de creativitate.

Închei prin a spune ”carte frumoasă cinste cui te-a scris”, dar și celui ce te citește, autorul pecetluind cărțile cu experiența, doza de optimism și umanism dovedită... nu de puține ori. Nu-mi rămâne decât să-i mulțumesc pentru încrederea de a-mi fi înmânat în premieră cărțile și să-i urez perseverență și curajul de a se lăsa ocrotit de credință, har și... înțelepciune.

FILOSOFIA DRAGOSTE ÎNTELPCIUNE

CA PENTRU

Economist
Gabriela NEGREA

O lucrare care ne lasă să-l descoperim pe acest jurnalist, mereu obiectiv, mereu imparțial, mereu un maestru al condeiului, și într-o altă ipostază - un om care ajuns la momentul maturității intelectuale, are dreptul și plăcerea să ne împărtășească din acumulările sale din domeniul filozoficului și să ne readucă în suflet dragostea de înțelepciune. E o mare

onoare să se afle printre noi un jurnalist care are un master făcut la Academia Română.

La fel de obiectiv, de conștient de puterea cuvântului, autorul expune în cuprinsul acestei lucrări interpretarea unor concepții moderne și contemporane referitoare la stat și societate - contractul social - în accepțiunea lui Jean Jaques Rousseau, la veșnica controversă legată de noțiunea de „adevăr” așa cum se desprinde din gândirea filosofică a lui Descartes, Kant ori Russell, la determinism și interdeterminism în societate, fără a uita să redea și concepția marelui Constantin Rădulescu – Motru despre psihologia poporului român.

Realmente este o lucrare temeinic documentată, o adevărată incursiune în gândirea și principiile filosofice specifice fiecărei vremi, meritul autorului fiind acela de a ne propune să conștientizăm actualitatea principiilor și postulatelor acestor grandioși gânditori de la Socrate și Aristotel până la Nietzsche, Hegel, Kant.

Lucrarea Controverse Filosofice ne oferă plăcerea să-l descoperim pe acest om – Ștefan Nemecek – în profunzimea gândirii sale. În partea a doua a lucrării, acesta încearcă să ne găsească un răspuns la veșnica întrebare care ne frământă pe fiecare dintre noi „Ce este credința?”. Vă las pe voi cititorii să găsiți răspunsul lecturând „Controverse filosofice”.

*

* *

Având ca sursă de inspirație lucrarea lockeeană Scrisoare despre toleranță, autorul reușește să pătrundă spiritul acestei opere filozofice și să ne ofere mai mult decât o simplă traducere a acestei lucrări.

Analizând minuțios contextul socio-istoric în care a apărut această lucrare aparținând lui John Locke, autorul reușește să ne convingă asupra rolului decisiv pe care l-a avut lucrarea lockeeană, cel puțin la nivel conceptual, în privința configurării principiilor și valorilor specifice unei societăți democratice. Toleranța, fie ea religioasă, fie politică, la nivelul psihologiei individuale ori de grup, este soluția pentru o societate liberă în gândire, pentru o societate sănătoasă, cu structuri bine conturate, în care religia nu mai este arma politicului și nici politica unealta religiei. Fără îndoială, autorul remarcă influența puternică pe care Luther a avut-o asupra ideilor lui John Locke, precum și îmbinarea reușită dintre principiile filosofice statuate de empirismul englez și lucrarea practică a lui Machiavelli, „Principele”.

Este absolut remarcabilă pasiunea și dăruirea cu care autorul Ștefan Nemeșek reușește să contureze aceste lucrări – Controverse filosofice și Toleranța în filozofia lockeeană – oferindu-ne nouă cititorilor săi, posibilitatea să ne redescoperim ca oameni, să nu uităm tainele înțelepciunii, principiile care au clădit omenirea sau au schimbat-o, căci filozofia este chiar arta de a gândi, libertatea de a alege, de a îmbrățișa sau a respinge o idee: esența este să ai voința de a cerceta și de a alege.

Este o mare bucurie să-l descoperim pe cel ce este realmente un iscusit jurnalist, ca om cu un fin simț al firii umane, măcinat și el de îndoieli, de întrebări fără răspuns, dar însetat de cunoaștere.

Insertiile jurnalistice din aceste două lucrări, precum „Scriitori din Valea Jiului”, „Cârtițe în redacțiile ziarelor”, „Presa Văii Jiului după 1989”, nu pot decât să ne trezească interesul pentru următoarele lucrări ale sale „Teme Epistologice Popperiene”, „nimic fără Mass-Media”, „Istoria

presei hunedorene” și „Scriitori din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei”.

AM DESCOPERIT SUBIECTE DELICATE ÎN „CONTROVERSE FILOSOFICE”

studentă

Iulia KOCSIK

Surprinsă este puțin spus. Privind copertile cărților am crezut pentru moment că am în fața ochilor un extremist, o persoană duplicitară. Momentele de șovăială nu au durat prea mult... am deschis carte cu dorința de a nu lăsa rebelul gând să stăpânească. Am parcurs filele cărților în căutare de răspuns. M-au izbit, pe parcursul lecturării, alte multe întrebări. Am ridicat capul pentru a privi autorul, implicat în discuție cu alte

persoane, nu părea a fi un nehotărât. Partea de filozofie amintește de “vremi de mult apuse,” știute sa mai puțin știute, dar este bine că s-a găsit cineva “să mai șteargă colbul” de pe ele.

Capitolele următoare au adus la cunoștința cititorului (a mea în acel moment) dovada că și în Vale se scrie. Revistele, ziarele, cărțile, autorii lor au defilat prin fața ochilor mei din paginile cărților. Salut inițiativa, altfel nu aflam nicicând de existența lor.

Subiectele “delicate” le-am lăsat pentru a încerca să alung rebelul gând ce îmi foră creierul în căutare de sertăraș, pentru a se stabili. Timpul, evenimentele, gândirea “computerizată” al secolului XXI au dat năvală.

Viteza, nevoia de a lua decizii prompt și rapid, necesitatea de acționare au hotărât: întrebări fără inițiativă, deci persoană nehotărâtă. Așa să fie, oare?

Am ridicat din nou privirea spre autorul cărților răsfoite, întrebându-mă din nou : așa să fie oare?

În timp voi afla, poate, de ce d-l Nemecek Ștefan nu vrea să spună ce și în ce crede, dacă împărtășește păreri și le susține. Este bine sau nu să își păstreze neutralitatea? Am timpul necesar și aștept cu respect și răbdare maturele certitudini ale domniei sale.

PUBLICIST HUNDOREAN ABORDÂND FILOZOFIA LOCKEEANĂ

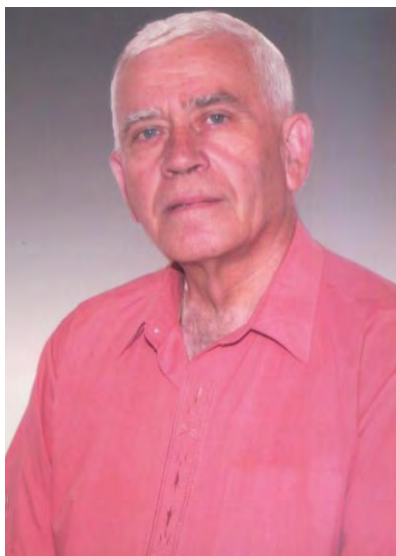
Scriitor

Miron ȚIC

**Membru al Uniunii
Scriitorilor din România**

**Revista „Ardealul
Literar” , nr. 1-2 (33-
34)/2007**

Pag. 59

Ștefan Nemeček este unul dintre publiciștii hunedoreni interesați, nu numai prin publicistica și colaborările la jurnalele, mai ales din Valea Jiului, dar, iată și prin două lucrări, una intitulându-se „Toleranța în filosofia Lockeeană” și alta „Controverse filozofice”.

Se știe că odată cu destrămarea feudalismului și apariția relațiilor de producție capitaliste are loc o puternică dezvoltare a gândirii științifice și filozofice, proclamând suveranitatea rațiunii și a cercetării.

• LA PAS PRINTRE CĂRȚI •

ARDEALUL
literar

Ștefan Nemecek

abordând filozofia lockeniană

Ștefan Nemecek este unul dintre publiciștii hunedoreni interesați nu numai prin aparițiile publicistice și colaborările la jurnale, mai ales din Valea Jiului, dar, iată, și prin două lucrări, una intitulându-se „Toleranța în filozofia lockeană și alta „Controverse filozofice”.

Se știe că odată cu destrămarea feudalismului și apariția relațiilor de producție capitaliste are loc o puternică dezvoltare a gândirii științifice și filozofice, proclamând suveranitatea rațiunii și a cercetării.

Prin reprezentanți ai materialismului în perioada Renașterii se afirmă într-o serie de țări o serie de filozofi de la Leonardo da Vinci la Galileo Galilei.

Mai mult, gândirea materialistă ia un puternic avânt în perioada revoluției burgheze din Anglia și din Franța. Găsim în această perioadă o serie de filozofi materialişti, precum Hobbes Baco, Locke în Anglia și Spinoza, Diderot, La Mettrie în Olanda și Franța. Astfel, în teoria cunoașterii au fost formulate importante teze materialiste, iar filozofi ca Locke sau

TOLERANȚA
în filozofia lockeană

„culturalizarea populației și ridicarea conștiinței la rang de interes universal.

Un alt lucru important ce reiese din paginile cărții, este faptul că filozoful John Locke a fost întemeietorul empirismului matur, adică, o filozofie bazată pe experiență și nu pe imaginație. Acest curent și acest fenomen i-a rămas aproape toată viața cum i-a rămas și teoria politică, deși în acea perioadă când a trăit și a scris filozoful a fost una dintre cele mai zburcimate. John Locke a trecut prin multe perioade dificile, pe care Ștefan Nemecek le sesizează foarte bine, conducând cititorul către momentele definitive ale operei sale și a gândirii sale. La un moment dat, aflăm că filozoful a trebuit să plece în Olanda pentru un anumit timp, care i-a folosit în definitivarea unor opere. În anul încoronării lui Wilhelm de Orania, John Locke se reîntoarce în Anglia, unde devine un om de importanță politică majoră și unde ocupă o seamă de funcții. Viața spirituală și de gândire științifică este mult mai mare și mai importantă în viața filozofului iar lucrările sale reprezintă rodul unui mare gânditor.

Prin reprezentanți ai materialismului în perioada Renașterii se afirmă într-o serie de țări o serie de filozofi de la Leonardo da Vinci la Galileo Galilei.

Mai mult, gândirea materialistă ia un puternic avânt în perioada revoluției burgheze din Anglia și din Franța. Găsim în această perioadă o serie de filozofi materialişti, precum Hobbes, Bacon, Locke în Anglia și Spinoza, Diderot, La Mettrie în Olanda și Franța. Astfel, în teoria cunoașterii au fost formulate importante teze materialiste, iar filozofi ca Locke sau Diderot, au realizat cunoașterea ca un proces de oglindire a

realității în conștiință, iar reprezentările oamenilor ca un rezultat acțiunii fenomenelor naturale asupra conștiinței. Concepția lui John Locke a fost însă nu suficient de consecventă, utilizând unilateral rolul simțurilor în cunoaștere.

Autorul acestei lucrări „Toleranța în filosofia lockeeană” a simțit nevoia unei analize și chiar a unei interpretări, încercând să individualizeze structurile psihologiei de grup și individuale.

Ștefan Nemecek a purces la scrierea acestei cărți și din faptul că în prezent este foarte puțin abordată filosofia lui John Locke, fiind convins că opera acestuia stă foarte bine la dezvoltarea premiselor teoretice ale dezvoltării societății politice democratice din timpurile noastre.

În concepția autorului, în realizarea acestei cărți, credem că au stat și chiar au fost esențiale, trei mari probleme cu aspecte diferite, dar toate legate de acest însemnat filosof al secolului al XVII-lea. Astfel, Ștefan Nemecek, își îndreaptă atenția, către trei mari episoade: **Din prisma trecutului**, a doua perioadă **Din prisma epocii** și a treia perioadă **Din prisma viitorului**.

Încă de la începutul cărții, autorul descoperă un lucru esențial și perfect adevărat: John Locke nu a fost un filosof reformator care să împingă masele spre organizarea unor manifestări largi, care să stârnească revolte și nemulțumiri, el a recurs la metoda spirituală și politică, făcând în acest fel, un pas important spre cel de cultură, către culturalizarea populației și ridicarea conștiinței la rang de interes universal.

Un alt lucru important ce reiese din paginile cărții, este faptul că filosoful John Locke a fost întemeietorul empirismului matur, adică, o filosofie bazată pe experiență și nu pe imaginație. Acest curent și acest fenomen i-a rămas aproape toată viața cum i-a rămas și teoria politică, deși în acea perioadă când a trăit și când a scris filosoful a fost una dintre

cele mai zbuțumate. John Locke a trecut prin multe perioade dificile, pe care Ștefan Nemeček le sesizează foarte bine, conducând cititorul către momentele decisive ale operei sale și a gândirii sale. La un moment dat, aflăm că filosoful a fost nevoit să plece în Olanda pentru un anumit timp, care i-a folosit la definitivarea unor opere. În anul încoronării lui Wilhelm de Orania, John Locke se reîntoarce în Anglia, unde devine un om de importanță politică majoră și unde ocupă o seamă de funcții. Viața spirituală și de gândire științifică este mult mai mare și mai importantă în viața filosofului iar lucrările sale reprezintă rodul unui mare gânditor.

Invitația autorului de a face o analiză a cărții și a trage câteva concluzii, este un fapt îmbucurător, mai ales că, dintr-un noian de astfel de aprecieri sau nedumeriri, autorul poate trage, nu învățăminte de interpretare și nici sfaturi, ci simple încurajări.

Părerea noastră este că, Ștefan Nemeček și-a asumat o destul de mare răspundere în a prezenta și a sistematiza opera Lockeeană, într-o perioadă când la noi, conceptul de gândire și libertate este destul de tânăr și poate prea puțin înțeles și prea puțin îndreptat spre marea masă a populației.

Poate această carte, cu un atât de interesant și important subiect, ar fi trebuit separată de ce întâlnim în „Partea a doua”, fiindcă, credem că, erau suficiente 90 de pagini de filosofie într-un volum și sporit tirajul, pentru ca această carte să ajungă în cât mai multe colțuri ale țării.

Nu cred că, filosofia poate fi gustată chiar și de oamenii care nu au o pregătire adecvată, fiindcă în această carte, în primul rând, este foarte multă gândire și o mare înțelepciune. Și ce poate, oare, să ne fie, nouă oamenilor mai bun și mai apropiat, decât gândirea și înțelepciunea.

Puten spune că este un merit al publicistului Ștefan Nemeșek cât și a editurii „Realitatea Românească” pentru ieșirea pe piață a unei asemenea lucrări.

Îl felicităm pe autor, pentru trudnica muncă, consultarea unei bibliografii destul de mare, care la urma urmei, a adus și satisfacția autorului cât și a celor ce au ajuns în posesia acestei cărți.

CAPACITATE DEMONSTRATIVĂ ȘI PUTERE DE SINTEZĂ PE MĂSURĂ

**Dr. Rodel
Gavrilaș**
Medic primar
medicină generală
Medic specialist
cardiolog

În volumul “**Controverse filosofice**” autorul – domnul Ștefan Nemecek, vechiul nostru prieten, ne face o foarte plăcută surpriză, abordând probleme largi de dezbateri

filosofică, cu o vastă suprafață temporară sar de o deosebită actualitate, trecând în revistă, cu multă acuratețe, dar și cu profunzime rațională, concepte foarte disputate pe „piața” gândirii dar și a aplicațiilor acestora în viața noastră cotidiană. Analiza gândirii lui J.J. Rousseau e cât se poate de bine venită, în special a problemelor ridicate de „Contractul social” operă care a avut și are încă (printre altele) serioase repercursiuni concrete chiar și în zilele noastre. Capitolul dedicat conceptului de „adevăr” e poate, din punct de vedere filosofic, cel mai interesant și apreciez eu, ca nespecialist în domeniu, cel mai complet dezvoltat și argumentat.

Citind volumul despre „Toleranța în filosofia lockeeană” al Domnului Ștefan Nemeček am avut din nou o surpriză deosebit de plăcută, descoperind un mod de gândire profund dar alert, cu o mare capacitate demonstrativă și analiză și cu o putere de sinteză pe măsură. Stilul Domniei Sale de Expunere, ne facilitează înțelegerea și interpretarea corectă a Școlii filosofice engleze, în speță a empirismului, a caracteristicilor sale, la nivelul cunoașterii din punctul lor de vedere, dar mai cu seamă la nivelul eticii. Rezumând, percepem mai bine și mai profund gândirea lui Locke, pentru care ideile nu au decât un singur izvor: Experiența care generează, „Senzațiile”, adică „Ideile” și care reprezintă materia primă a cunoașterii. Domnul Ștefan Nemeček descifrează analitic și recompune concluziv, dezvoltând pas cu pas modul de a gândi, de a percepe și a interpreta fenomenologia filosofică a lui Locke. Se desprinde cu claritate ce înțelege acesta prin nominalism și mai cu seamă prin realism. În sfârșit, dar poate în primul rând, autorul pune un accent deosebit și dezvoltă admirabil reflecția politică socială și etică a filosofului englez, care schițează teoria liberalismului politic, condamnând sclavia, monarhia absolută și în general despotismul, proclamând dreptul la replică, face

recomandări pentru alegerea corpului legislativ, formulează separația puterilor politice și glorifică toleranța. Iată cum, dl. Ștefan Nemecek, plecând de la „Epistola de toleranțe” ne revelează, capitol cu capitol, rând pe rând, întreaga arhitectură „empirică” lockeeană, demonstrând astfel, în mod neechivoc, întreaga contribuție a filosofului englez la fundamentul liberalismului și a ideologiei burgheze liberale în mod particular.

Cu privire la „add.” celor două volume mai sus amintite „Presa Văii Jiului după 1989” și „Scriitori din Valea Jiului” – le găsesc extrem de interesante și utile și consider că ele merită a fi dezvoltate ulterior.

„ISCODIRE PENTRU DREPTATE, TOLERANȚĂ ȘI GUSTUL PENTRU ARMONIE...”

profesor universitar
Ioan UIFĂLEAN,
licențiat în filosofie și
științe economice

Ziarul „Actualitatea
Hunedoreană” nr.
pag. 5

Ca român am avut întotdeauna bucuria de a aparține unei culturi deschise, angajată în dialogul universal. Structura de raționalitate, de omenie și perseverență, a minții iscoditoare a poporului român, spiritul său de dreptate, toleranță și gustul pentru armonie sunt întrupate în cărțile lui Ștefan Nemeček „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice”.

L-am cunoscut pe Ștefan Nemecek în anul 1974, fiind numit diriginte la clasa a XII-a A – Liceul real-umanist Vulcan, o

clasă de referință – 29 dintre absolvenți au fost declarați admiși la examenul de admitere la facultate în prima sesiune – dar nici un profesor nu dorea să fie diriginte considerându-i mai neastâmpărați. Erau într-adevăr inteligenți și neastâmpărați în căutarea adevărului.

În iarna anului 1974/1975 am dat și „interviuri” la securitate, deoarece în pauză apăreau pe tablă melodii în limba engleză și comentarii de la Europa Liberă.

La Ștefan Nemecek (Bubi) se manifestă din acea perioadă abilitățile de ziarist și creator. Îl priveam cu multă atenție, studiindu-i modul de comportament și privirea sa ageră în calitatea mea de profesor-diriginte.

Constatând că era avid de cunoaștere, având o putere de muncă extraordinară, lucrând după orele de curs și câte opt ore în laboratorul foto al școlii, am tras concluzia că dispune de o voință de fier și este un autodidact.

Viața a confirmat această predicție de acum 33 de ani, întâlnindu-l în timp student la mai multe facultăți, doctorand, om de afaceri, ziarist și scriitor. În calitatea mea de om politic – el moderator de televiziune, am apreciat realismul și obiectivitatea în redarea faptelor, calitate esențială pentru un ziarist, scriitor și om de televiziune.

„Iscodire pentru Dreptate, Toleranță și Gustul pentru armonie...”

Ioan Urzilean

Ca român am avut întotdeauna bucuria de a aparține unei culturi deschise, angajată în dialogul universal. Structura de rationalitate, de onestitate și perseverență, a mișcii iscoditoare a poporului român, spiritul său de dreptate, toleranță și gustul pentru armonie sunt intruși în cărțile lui Ștefan Nemeșek „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice”.

L-am cunoscut pe Ștefan Nemeșek în anul 1974, fiind numit diriginte la clasa a XII-a A – Liceul real-umanist Vulcan, o clasă de referință – 29 dintre absolvenți au fost declarați admisi la examenul de admitere la facultate în prima sesiune – dar nici un profesor nu dorea să fie diriginte considerându-i mai neastâmpărați. Eiau într-adevăr inteligenți și neastâmpărați în căutarea adevărului.

În luna anulului 1974/1975 am dat și „interviului” la securitate, deoarece în pauză apăreau pe tablă melcolii în limba engleză și comentarii de la Europa Liberă.

La Ștefan Nemeșek (Bubi) se manifestă din acea perioadă abilitățile de ziarist și creator. Îl priveam cu multă atenție, studiindu-i modul de comportament și privirea sa ageră în calitatea mea de profesor-diriginte.

Constatând că era avid de cunoaștere, având o putere de muncă extraordinară, lucrând după orele de curs și câte opt ore în laboratorul foto al școlii, am tras concluzia că dispune de o voință de fier și este un autodidact.

Viața a confirmat această predicție de acum 33 de ani, întâlnindu-l în timp student la mai multe facultăți, doctorand, om de afaceri, ziarist și scriitor. În calitatea mea de om politic

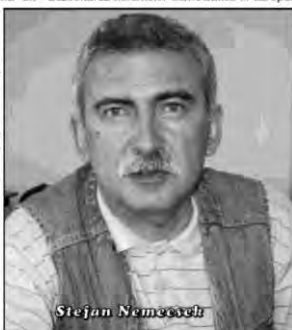
– el moderador de televiziune, am apreciat realismul și obiectivitatea în redarea faptelor, calitate esențială pentru un ziarist, scriitor și om de televiziune.

Îl felicit din toată inima pentru cele două lucrări apărute, pentru ideile originale și îndrăznețe pe care le susține, confirmând spusele lui John Locke „La naștere, mintea omului este asemenea unei coli de hârtie netipărite ce așteaptă să fie scrisă de către lumea experienței”.

Elaborarea unei concepții originale, contribuie întotdeauna la dezvoltarea gândirii filosofice în plan universal, dar și la incorporarea în cultura românească a acestor idei filosofice.

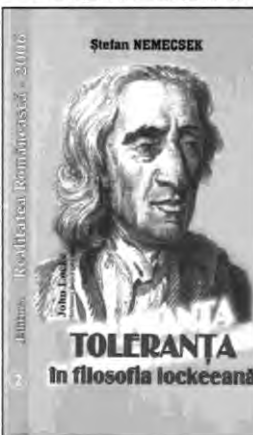
Explicația și valorizarea reprezentă un adăos necesar la date, evenimente și fapte, adăos care rezultă din lucrările lui Ștefan Nemeșek prin surprinderea legăturilor ascunse dintre ele, legături revelatoare pentru înțelegerea și

pe părinții fondatori ai S.U.A., contribuind la formarea viziunii social-politice moderne și dezvoltarea sistemelor democratice în Europa.

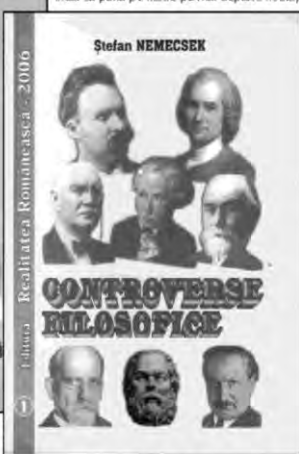

Ștefan Nemeșek

Personal îl doresc lui Ștefan Nemeșek succes în continuare și putere de muncă, astfel încât să pună pe hârtie pe mai departe nouăți

Librărie „Realitatea Românească” - 2006

Librărie „Realitatea Românească” - 2006

caracterizarea procesului istorico-filosofic, exprimând ceea ce are el mai specific, mai esențial și peren.

Studiul centrat pe lucrarea lui Locke „Scrisoare despre toleranță” sintetizează concepțiile politice democratice și filosofice libérale care au influențat în timp marile figuri ale gândirii politice europene reformatoare, cât și

care se bazează pe multă înțelepciune, realism și toleranță.

Profesor universitar Ioan Urzilean, (specializare în filosofie și științe economice)

Îl felicit din toată inima pentru cele două lucrări apărute, pentru ideile originale și îndrăznețe pe care le susține, confirmând spusele lui John Locke „La naștere, mintea omului este asemenea unei coli de hârtie netipărite ce așteaptă să fie scrisă de către lumea experienței”.

laborarea unei concepții originale, contribuie întotdeauna la dezvoltarea gândirii filosofice în plan universal, dar și la încorporarea în cultura românească a acestor idei filosofice.

Explicația și valorizarea reprezintă un adaos necesar la date, evenimente și fapte, adaos care rezultă din lucrările lui Ștefan Nemecek prin surprinderea legăturilor ascunse dintre ele, legături revelatoare pentru înțelegerea și caracterizarea procesului istorico-filosofic, exprimând ceea ce are el mai specific, mai esențial și peren.

Studiul centrat pe lucrarea lui Locke „Scrisoare despre toleranță” sintetizează concepțiile politice democratice și filosofice liberale care au influențat în timp marile figuri ale gândirii politice europene reformatoare, cât și pe părinții fondatori ai S.U.A., contribuind la formarea viziunii social-politice moderne și dezvoltarea sistemelor democratice în Europa.

Personal îi doresc lui Ștefan Nemecek succes în continuare și putere de muncă, astfel încât să pună pe hârtie pe mai departe noutăți care se bazează pe multă înțelepciune, realism și toleranță.

ȘTEFAN NEMECSEK ȘI VOLUMELE SALE...

scriitor

Dumitru

HURUBĂ

Ziarul „e-Timpul”
nr. 32, luni, 12 noiembrie
2007, pag. 4

Îl știam pe Ștefan Nemeček un jurnalist al Văii Jiului foarte bun, foarte documentat, serios și cu desăvârșită responsabilitate profesională. Așa îl știam și, dintr-odată, m-am trezit că îmi oferă, pentru lectură, două volume al căror autor este, purtând titluri ușor pretențioase, cel puțin la prima vedere. Este vorba despre **Controverse filozofice** și **Toleranță în filosofia lockeeană**, ambele apărute în anul 2006, la Editura „Realitatea Românească”. De fapt, și ca să fie lucrurile clare,

este vorba despre volumele 1 și 2, însumând aproape 600 de pagini, ale unei scrieri de mai mare întindere...

Așa cum mă bucur ori de câte ori cineva se încumetă să abordeze tematici de-o anumită factură – să-i zicem, de această dată, chiar ceva mai dificilă – acum bucuria mea este cu atât mai mare cu cât că este vorba despre Ștefan Nemecek, mai ales gândindu-mă la „aventura” oricărei apariții editoriale în condițiile de azi, nu tocmai faste pentru o astfel de întreprindere. Mă rog. Important este că autorul a avut nu numai curajul dar și priceperea de a pune la dispoziția cititorului câteva puncte de vedere cel puțin interesante referitoare la nume sonore în domeniul filozofiei. Nu sunt în măsură să analizez cu perspicacitatea și probitatea profesională a unui specialist în materie, însă, ca informație pentru prezumtivii lectori, voi folosi ca argumente câteva nume de filozofi a căror gândire a fost „fotografiată” de Nemecek și „forfecată” cu minuțiozitate și îndatorire atât față de cei puși sub... lupa observației sale cât și față de cititor.

Subliniez, nu e locul și nici cazul să încerc o analiză a scrierii **și** din motivul menționat ceva mai înainte, aceste rânduri nefiind altceva decât un semnal al faptului editorial în sine. Mă voi opri puțin doar asupra câtorva capitole și titluri din cuprinsul volumelor și anume: Cap.I: Determinismul în gândirea vechilor greci; Determinismul social în filosofia medievală; Determinismul social în filosofia contemporană etc.; sau: Influența lui Rousseau asupra istoriei filozofiei (Cap.2); Principalele teorii asupra adevărului (Cap.3); Despre psihologia poporului român; Ce este credința ? (Cap.6) – din cuprinsul volumului I. Dar și: Viața spiritual-politică a lui John Locke și operele sale majore; Opera „Scrisoare despre toleranță”; Impactul „Scrisorii despre toleranță” asupra gândirii moderne din cuprinsul volumului II.

Mai trebuie neapărat să spun că, dacă în primul volum Ștefan Nemeček a inserat în partea a doua a acestuia mici, adesea minuscule biografii de autori din Valea Jiului, în cel de-al doilea volum, tot în „Partea a doua” – la urma urmei, lucru foarte important – el enumeră titluri ale presei hunedorene. Astfel că scrierea ia turnura unei mici enciclopedii, autorul trecând în revistă, cu unele mici scăpări, publicațiile apărute în județul Hunedoara, mai ales după '90. Aș mai zice că trebuie să apreciem această încercare, cât de cât temerară, de a „fixa” în istorie autori și publicații din această parte de țară, lucru pentru care merită, într-adevăr, felicitări. Cu atât mai justificate dacă ținem seama de „amenințarea” lui Ștefan Nemeček, citez: „Studiul care și-a propus prezentarea scriitorilor din Valea Jiului și județul Hunedoara într-un volum aflat în pregătire cuprinde și alte nume.”

Așteptăm cu încredere noua apariție editorială semnată de Ștefan Nemeček...

UNIVERSUL FILOZOFIC A LUI ȘTEFAN NEMECSEK

Profesor
**Gheorghe I.
DRĂGHICI-
SLĂVUȚESCU**

MOTO: *„Viziunea unificatoare asupra lumii nu vine dintr-o idee, ci din uimirea unui om care constată că totul – fiecare gest lucru și întâmplare – se poate deschide către un sens, dacă e așezat în lumina credinței. Totul poate fi înțeles așa. A crede în Dumnezeu nu înseamnă a fi convins că lumea are un autor, ci că viața fiecăruia dintre noi stă sub un dialog cu o instanță așezată la alt nivel decât noi. Semnele acestui dialog se află în tine chiar dacă tu nu le vezi cu toții suntem*

locuiți de Dumnezeu: Dumnezeu în care spui că nu crezi crede el în tine.

Credința e acest simplu pas către întâlnirea cu Dumnezeu care crede în tine”.

Nicolae Steinhardt – Dumnezeu în care spui că nu crezi...

Scrisori către Virgil Ierunca

Cele două cărți ale inginerului și ziaristului Ștefan Nemeșek citite și apreciate în spiritul adevărului ne oferă un prilej plăcut de a cunoaște mărturii despre libertate, dreptate, moralitate, stat și societate, despre filozofie și valoare, determinism și interdeterminism în societate, psihologie în general, și psihologia poporului român în mod special, răspunzând și întrebărilor privind universul religios al oamenilor. Studiile sale ne dezvăluie un neștiutor de multe, nu încapă îndoială, mult în sensul mai dintâi, Ștefan Nemeșek reușește să dea oricărei cunoștințe o informație autoritară și autentică, făcând-o să sporească și trecând-o în opera personală o redimensionează la nivelul de sus prin integrare într-o viziune gânditoare.

Este inginer dar și ziarist. Făcând gazetărie de foarte înaltă calitate, respectându-i stilul și condițiile de moralitate este mereu același, parcă sub nesfârșită diversitate.

Mărturiile adunate în aceste cărți „Controverse filosofice” și „Toleranța în filosofia lockeeană” sunt de multă nevoie pentru explicitarea contextului istoric în care au apărut aceste idei.

Viziunea sa asupra relației dintre religie și politică se îndreaptă spre un aspect important de reținut și anume că numai adevărata religie putea și poate să stabilească punți de

legătură cu filozofia, falsa religie rămânând în afara oricărei comunicări cu această disciplină a spiritului rațional .

Liberul arbitru (Willensfreiheit) de care vorbea Immanuel Kant i se definește inginerului filosof în problema Religiei corespunzător Creștinismului, care lasă liberă alegerea dintre Bine și Rău. Este această alegere un act al artificiei inteligenței umane? S-ar putea spune că întâlnim și aceasta, dar superioara deliberare care ajunge la comandamentul conștiinței, la actul ei decisiv, ca voce interioară (imperativ categoric) nici pe departe nu poate fi un arbitru al rațiunii.

Ființa noastră se întrecește în puterea eiîn care partea afectivă structurată în intenții, depășește plenar limitata putere a rațiunii, pe care rațiunea propriu-zisă nu o cunoaște. Potrivit adevărului că a crede în Dumnezeu este un pariu câștigat dacă eu cred că Dumnezeu există, dar dacă el nu ar exista nu pierd nimic, dar dacă nu cred că Dumnezeu există și el există totuși, am pierdut totul, prin libertatea noastră interioară ne putem defini o dată în raportul cu noi înșine și altă dată în raportul cu o realitate parțial.....,care nu e decât Religia. Noua lege venită cu profeție lui Iisus Hristos prin care Creștinismul propovăduiește „mila” și „iubirea” și că Dumnezeu este cu sediul în sufletul uman „va fi determinată de felul cum a evoluat Biserica” – spune Ștefan Nemecek. Sărăcia, umilința și suferința structurează valnic Creștinismul căruia i se adaugă speranța salvării în interiorizarea divinului în noi care justifică posibila salvare, redau încrederea continuării vieții într-o altă viață spiritualizată.

Religia și Politica sunt, nu mai puțin, arcul de triumf în întoarcerea către originea problemelor religioase ale lui Nemecek.

La capitolul constatărilor privind problema religiei în Neltanschamurgul Nemeckecian se conturează o concluzie potrivit căreia se alege dintre atâtea religii una în.....una cu vocația unei singure credințe, ceea ce a dus în sensul unei biografii interioare, la unitatea definitivă dintre Credință și Religie la Nemeckek, vocație și deliberare pentru creștinismul Ortodox.

„FOND BOGAT DE FILOSOFI CU CONCEPȚIILE LOR SPECIFICE”

profesor
**Carmen
MOGOȘIU**
Doctorand al Facultății
de Istorie Filologie
Universitatea 1
Decembrie 1918 Alba Iulia

Prin însăși natura ei, o „antologie” și aici mă refer la volumul „Controverse filosofice” reprezintă doar un torso. Oricât de judicioase ar fi criteriile de selecție, acest volum nu poate corespunde întru totul gustului oricui.

Concepută ca un instrument de lucru „mini antologia” domnului Ștefan Nemecek, tinde să illustreze epoci și

concepții diferite. Astfel pentru diferitele trepte de evoluție, epoci, curente și școli, autorul a ales numai pe cei mai iluștri reprezentanți.

Pe baza selecției operate, autorul prezintă un fond bogat de filozofi, cu concepțiile lor specifice. Din succesiunea lor, cititorul atent poate desprinde linia evoluției.

Prin natura selecției autorul a creat mici goluri (neintenționate) în succesiunea filozofilor. Dar, să ne aducem aminte că un florilegiu nu poate înlocui o istorie a filozofiei. Criteriul cronologic n-a fost respectat întru totul decât în cazurile în care nu leza liniile mari ale evoluției filozofice.

Având în vedere faptul că acest volum se adresează unui public, larg, deci și celor care vor să-și îmbogățească cunoștințele filozofice, autorul volumului nu s-a limitat numai la alegerea pasajelor celor mai realizate din punct de vedere filozofic, ci a avut în vedere și accesibilitatea informațiilor.

Informațiile și argumentele aduse de autor sunt precedate de note biografice esențiale vizând un anume filozof. Datele concrete sunt puse în slujba conturării cât mai expresive a personalității creatoare a filozofului. Concepute în sensul unor mici biografii spirituale, ele (aceste date) nu urmăresc în mod cronologic evenimentele din viața unui anumit filozof, ci înglobează și exemple din opera acestuia. În genere se dau indicații asupra locului pe care filozoful îl ocupă în ansamblul larg al epocii precum și asupra orientării sale ideologice și politice.

Autorul volumului a încercat și a reușit într-un mod deosebit să îmbine armonios subiectele operelor cu genezele lor, apoi a insistat asupra influențelor suferite sau exercitate asupra altora.

Capitolele sunt însoțite de analize în care se dau toate amănunțele necesare unei cât mai depline înțelegeri. Se insistă asupra detaliilor privind structura capitolului respectiv pentru a dezvălui caracteristici și frumuseți, sau de ce nu adevăruri, care, astfel, ar putea fi trecute cu vederea.

„Analizele” filozofice pun la îndemâna cititorului și o metodă de lucru subtilă, bazată pe ultimele rezultate ale „exegezei” filozofice dar și literare.

În ansamblu aceste „analize - păreri” contribuie la formarea unei idei fundamentale asupra operelor în discuție la dobândirea unei orientări sigure în filozofie.

Îmbinarea mai multor criterii de selecționare - realizarea artistică, importanța filozofico – literară în cadrul evoluției generale, conținutul înalt, acțiunea interesantă și accesibilitatea – a determinat, deci, profilul bine conturat al volumului de față.

„Controverse filozofice” se adresează atât celor care doresc să-și formeze o noțiune clară despre filozofie, pornind de la texte, cât și a acelor care vor să-și completeze sau să-și desăvârșească cunoștințele filozofice.

Dacă volumul poate trezi interesul cititorului ca un mijloc de a-și consolida și perfecționa cunoștințele filozofice, frumusețea pasajelor alese și bogăția de idei cuprinse contribuie atât la formarea gustului artistic cât și la dezvoltarea personalității în spiritul idealurilor umaniste.

*

* *

Împrejurările vieții lui Locke au pus în lumină unele din trăsăturile caracterului său. Dar analiza subiectului propriu-zis,

aprofundarea lui, făcute de autor n-au întârziat – acestea putând fi continuate oricând. În lucrarea domnului Nemeček întregirea portretului lockeean ar fi fost poate cu atât mai necesară cu cât principala temă a filosofului, despre toleranță a prins rădăcini în “solul” personalității sale conflictuale.

Operele sale filosofice, ideea de toleranță, pun în centrul lor – pe omul care le scrie, astfel încât Locke a putut afirma cu un deosebit curaj (!), având în vedere perioada în care trăia și se desfășura – că el, nu s-a ocupat de oameni, de întâmplări, ci a fost atras de felul său propriu de a le vedea și mai apoi reflecta.

Este necesar să adaug că autorul volumului “Toleranța în filosofia lockeeană” a fost neconținut preocupat de ideea de a ni-l prezenta pe Locke și concepția lui despre toleranță, astfel autorul a adâncit filonul prin care filosoful a încercat și printr-un paradox a și reușit să se autocunoască, etalându-se în fața cititorilor prin propriile scrieri.

Domnul Nemeček a pus un deosebit accent pe inspirația și patosul adevărului lockeean, reliefând cu multă culoare pe unul din acei oameni care au resimțit mai puternic greutatea de-a cuprinde acest adevăr, atunci când este căutat în direcția cunoașterii de sine.

Nici un moment autorul volumului, nu a uitat să lase loc liber între termenul de adevăr și cunoașterea de sine – și pentru ideea toleranței.

Citind volumul, am avut impresia că autorul a suprins într-un mod șters sentimentul scurgerii continue a vieții sufletești lockeeane, această paloare a făcut ca individul, în acțiunea cunoașterii de sine să fie forțat de împrejurări, să se împiedice de necesitatea toleranței și astfel să devină altul prin chiar punerea în mișcare a acestui act.

Poate conștiința dificultăților legate de dorința de a oglindi toleranța în prezent și mai cu seamă în trecut, împrumută scrierilor lockeene nota lor atât de modernă și obiectivă.

Formula toleranței lockeene este una din cele mai caracteristice pentru cunoașterea omului.

Prin volumul de față, domnul Nemecek s-a adresat marelui public, iubitor al acestei literaturi încercând să-i pună la dispoziție jaloanele fragile ale unei creații care acoperă o mare producție spirituală, tot autorul a căutat să lege, pe cât i-a fost cu putință, fenomenul filosofic de tot ceea ce a unit gândul omului – preocupări și fapte – indiferent de coordonatele geografice, în dorința de a se merge înainte.

Ce a adus nou autorul cu volumul său?

Dorința de a înmănunchia pentru publicul cititor într-o optică cât mai contemporană, fapte și gânduri despre principiul toleranței... și nu numai ...

Cu intenția de a face din “Toleranța în filosofia lockeeană” o cronică fidelă dar de amănuntele care i-ar fi îngreunat lectura, autorul și-a permis, căutând să nu abuzeze de această libertate, să se oprească numai asupra filosofilor (creatorilor) și operelor de cea mai mare importanță.

Volumul domnului Nemecek a prezentat o concentrare de autori și de fapte care a urmărit din start acel echilibru care să fie în raport cu spațiul general al lucrării.

Aș conchide printr-un adevăr universal valabil la oricâte volume ar putea scrie domnul Nemecek:

...numai **adevărul** – OMUL- **toleranța** sunt cei care garantează durata unei sau unor opere scrise sau care așteaptă să fie scrise!...

RECONCILIERE

Prof. Adrian Coroian SĂVULEA

Omul nu este prin excelență numai rațiune; el prin emfază, atribuindu-și servitutea de “Eminență”, este și dorință, pasiune și eroare...

Poate fi recuzat în viziune deschisă, dialectică, în concepte proprii sau comune, gânditorul sau creatorul care practică refularea ca mijloc de recunoaștere, adică reconsiderare și reclasare a celor mai determinante facultăți și anume: inteligența, proeresis - benefică, generoasă, imaginația, simțurile sau memoria ?...

Avem de-a lungul timpului, o justificare istorică, teoretică și spirituală? Dar imputările moraliste, devenite ridicole, conjugă lupta împotriva pasiunilor prin mijlocirea dorințelor, în viziuni conflictual- combinative ? Unde contrareforma și intoleranța se manifestă cu virulență... prietenia sinceritatea și toleranța se opun cu vehemență în spirit critic? Spiritul de frondă, ca răzvrătire cu oarecare caracter de pesiflare pornită din motive personale... o expresie a afirmării personalității, a împotrivii în chip îl aduce pe “gânditor” la ura purtată filosofiei, ca o neîmplinire pentru propria-i incapacitate, o ură suspectă pentru acel care, mai puțin scrupulos sau mai dotat îl regretă pe filosoful care ar fi putut fi obsedat fiind de pleiada autentică a breslei?

Filosofia morală sau știința despre natura umană îl consideră pe om capabil, în primul rând, pentru acțiune, iar în al doilea rând, o ființă mai mult cugetătoare decât activă, încercând să-i formeze intelectul decât să-i cultive moravurile.

În ce parte înclină cititorul, lecturând, cu toleranța-i caracteristică, opera celui mai de seamă reprezentant al empirismului clasic englez, atunci când autorul își rezervă o pledoarie pentru inserția ideii de toleranță la nivelul structurii psihologiei individuale de grup și colective în contextul istoric, ideologic ca susținător al ideii de democrație și de drepturi și libertăți civile în societate? Să ne limităm la paradigme de gândire și să credem că putem avea și răspunsurile pertinente la toate aceste întrebări, chiar retoric exprimate?

Pentru a înțelege realitatea, această ingerință în mecanismul normal al spiritului; înțelegând complexitatea problemelor legate de structura macrocosmosului, putem constata că atât macrocosmosul și microcosmosul au “Structuri Identice” formate în principiu din existență – spațiu - timp.

Mișcarea, însă, acea permanentă energie degajată din sursele și resursele materiale și umane se regăsește în tendințele creatorului de concepte și totodată, ale analistului sau ale criticului asupra gândirii moderne, manifestată în scrieri filosofice de-a lungul supremei comuniuni dintre universală și existența umană, acea stare de univers în care existența fundamentală a omului parcurge relația om – societate – univers, o relație nu numai sistemică și cibernetică, ci și o relație logică și axiologică privită sub două aspecte esențiale: evoluția în timp a sistemelor om – societate (posibilitatea trecerii de la valoarea de adevăr la fals și / sau invers) și conștiința de sine (starea) specifică lor.

Pornind de la o analiză comparativă între conceptele generale despre lume și viață, noțiuni și idei, la reflecții asupra problemelor vieții sub aspectele cele mai generale, aducem în atenție operele gânditorilor în conexiuni doctrinare provocând “reflexe interrogative” care îl incită pe “autor” la exegeze pe

tema influențelor asupra filosofiei; în speță filosofiei lockeene. În astfel de “Structuri Identice” putem situa filosoful, a cărui filosofie reclamă recunoașterea acestuia în știința lumii, cititorul însetat de știință filosofică, mânat de raționamente timide și analistul de știință filosofică în încercări de a influența filosofia lumii contemporane.

Să fie aceasta o încercare la o recidivă pentru cititorul de filosofie ?... o posibilă modalitate de revigorare pentru cei care au o atitudine înțeleaptă față de viață și societate?...

Da!... este o atitudine care poate să însoțească pe fiecare dintre noi...

Ștefan Nemecek a luat atitudine.

„CONCEPȚII INTERESANTE REFERITOARE LA STAT ȘI SOCIETATE, LA ADEVĂR ȘI ALTELE”

**Ioan
HORINCARU-
BUTUZA
Miner pensionar**

Prin volumul său „Controverse filosofice” autorul Ștefan Nemeșek pe care-l cunosc de când eram copil și ne domina pe noi ceilalți prin inteligența sa, avea predilecție spre filosofie,

m-a făcut să înțeleg ce s-a întâmplat cu viața și familia mea ceea ce s-a întâmplat. Prin exemplul regelui Laios și multe alte exemple pe care le dă autorul mi-au luminat mintea și m-a făcut să-ncep să-mi recapăt acea toleranță la care face referire în volumul său. Concepțiile contemporane referitoare la stat și societate, la devăr, autorul prin modernismul său a reușit să coboare și la nivelul meu de înțelegere. Prin această lucrare dezinvoltă și un larg cuprins filosofic, m-a făcut să-nțeleg cum unii din mass-media au dat naștere unor monștrii, că unii politicieni sau unii îmbogățiți peste noapte au reușit să adune niște averi fabuloase în foarte scurt timp, fără muncă. Autorul surprinde prin ideile necontemporane dând dovada de cunoaștere profundă a filosofiei, dând exemple din viața și lucrările unor mari filosofi, începând cu Socrate, Platon, Descartes, Nietzsche, Heidegger, C-tin. Rădulescu Motru etc.

Autorul Ștefan Nemecek surprinde plăcut și când se referă la religie, creier, unele boli ale omului, dând dovadă de vaste cunoștințe. Se vede de departe că a studiat foarte mult să ajungă la un nivel de cunoaștere atât de înalt.

Bravo, domnule Ștefan Nemecek, sunt mândru că am un asemenea prieten.

*

* *

Prin lucrarea sa „Toleranța în filosofia lockeeană”, autorul Ștefan Nemecek m-a făcut să-nțeleg mai bine Biblia și celelalte religii, chiar și natura umană pe care o arată chiar Biblia în Vechiul Testament, vezi: Genesa, Cain și Abel. După cum arată autorul “Întreaga putere a cârmuirii civile privește

doar interesele civile ale oamenilor”. Acum îmi dau seama de ce unii judecători sau magistrați să nu mai vorbim de avocați, se cred niște mici dumnezei și consideră că ar exista mai multe adevăruri în loc de unul singur. Făcând această mare eroare nu-și dau seama cât rău pot să facă distrugând familia și schimbând în rău destinele unor oameni, mă refer la cei nevinovați.

Citind această carte m-a convins să fiu mai tolerant. Autorul surprinde prin cunoașterea profundă a lucrărilor unor mari filosofi ca John Locke, Niccolo Machiavelli, Thomas Hobbes.

Cât de bine vede autorul Ștefan Nemeček, realitatea zilelor noastre din România prin capitolul “Critici și inconsecvențe”. Autorul dovedește prin lucrarea sa că în Valea Jiului sunt mulți oameni valoroși nu numai mineri care au provocat mineriade așa cum demonizează unii din mass-media. Le recomand să citească această lucrare, să se mai lumineze puțin. După ce am citit această carte am început să înțeleg adevăratul liberalism și adevărata democrație. Felicitări autorului Ștefan Nemeček și să continue tot așa.

“PUTEREA NARATIVĂ ÎN TRE PATOS ȘI PASIUNE”

Vasile Beldie
Ziarul Valea Jiului,
nr. 371,
16 februarie 2007, pag.

4

În 2006 în panopia scriitorilor din Valea Jiului și-a făcut apariția un cunoscut ziarist, Ștefan Nemecek, într-o nouă postură cea de scriitor, autor a două noi cărți extrem de interesante și apetisante, care se numesc “Controverse Filosofice” și “Toleranță în filosofia lockeeană”. Răsfoindu-le am putut constata lucruri inedite despre filosofie și filosofi, am putut aprecia puterea narativă între patos și pasiune pentru literatură a autorului, care descrie sau înglobează cu ajutorul interiorului “placentei” cerebrale concepții despre filosofie, dar

și despre cronologia laturii jurnalistice din Valea Jiului și din județul nostru.

Se observă în stilul narativ al autorului reverberația enunțării literare, în lupta cu ineditul și eterogenul, tocmai pentru a se adresa cititorului cu ideea că la baza scrierii celor două cărți au stat la bază studiul și documentarea. Sunt două cărți complete care merită atenție. Contextul literar și filosofic poartă amprenta lucrului bine făcut (în speță lucrarea celor două cărți) și poartă cititorul nu într-un neant al narațiunii ci într-o etică desăvârșită a autorului despre viață în mod filosofic.

Chiar dacă cele două noi cărți sunt contradictorii prin titlul lor, ele sunt prin conținut adevărați excitanți

care conferă cititorului un excelent apetit de a parcurge fiecare pagină. Aceste două noi cărți vin deasemenea să retrezească memoria cititorului despre lucruri inedite în retrospectivă. Recomandăm autorului să fie cât mai meticolos în cronologia evenimentelor și pe cât posibil să nu scape dacă se poate de sub lupa descrierii, aspecte și autori care probabil în aceste două

cărți au fost omiși. În rest, acest început de drum să fie de bun augur.

„... AJUNS LA MOMENTUL ÎN CARE POATE ÎMPĂRTĂȘI ȘI ALTORA DIN ACUMULĂRILE SALE”

Dana Grațierea Hileagă

Pulsul Văii Jiului

Nr. 7, 22 februarie 2007, pag. 7

„Prin volumul său, Ștefan Nemeček, cunoscut ziarist și artistic debutează în mod fericit și în literatura teoretico-

filozofică” spune prof. univ. dr. Ioan N. Roșca decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism București, în prefața cărții, adăugând că autorul „a ajuns la momentul în care poate

împărtăși și altora din acumulările sale...”Cartea pe care o recomandăm cuprinde expunerea și interpretarea unor concepții moderne și contemporane, cu deosebit ecou în zilele noastre. Însuși autorul în „Cuvântul Autorului” spune: **„Mulți prieteni, colegi, cunoscuți, biunevoitori sau rău voitori mi-au pus întrebarea: LA CE-ȚI AJUTĂ LA VÂRSTA TA UN DOCTORAT? VIAȚA TREBUIE TRĂITĂ NU ÎNGROPATĂ ÎN CĂRȚI ȘI EXAMENE... RĂSPUND SIMPLU: ARMONIA EXISTENȚEI ÎNSEAMNĂ MEREU UN CREIER ACTIV CARE SĂ ALIMENTEZE CU ENERGIE VITALĂ UN SPIRIT CE VECI NU ÎMBĂTRÂNEȘTE!”**

Cartea mai are și o parte a doua cuprinzând **„PRESA DIN VALEA JIULUI DUPĂ 1989”**. O idee generoasă și binevenită, din păcate neacoperită în întregime, deoarece câteva publicații nu apar deloc, iar destul de multe sunt redată cu date incomplete. E laudabilă însă ideea și punerea ei în aplicare, urmând după spusele autorului ca acesta să mai revină asupra materialului într-o carte ulterioară. Să-i urăm autorului mult succes!

*

**

TOLERANȚA ÎN FILOSOFIA LOCKEEANĂ **Editura Realitatea Românească – 2006”**

“Deși lucrarea lockeeană “Scrisoare despre toleranță” este puțin citată în prezent, consider că această operă poartă în sine premisele teoretice ale dezvoltării societății politice, democratice moderne, spune autorul adăugând: lucrarea ce

pledează în favoarea ideii de toleranță, atât în sfera politică, cât și în cea religioasă a fost urmărită sub trei aspecte diferite: DIN PRISMA TRECUTULUI, DIN PRISMA EPOCII, DIN

TOLERANȚA ÎN FILOSOFIA LOCKEEANĂ
Editura "Realitatea Românească-2006"

"Deși lucrarea lockeeană "Scrisoare despre toleranță" este puțin citată în prezent, consider că această operă poartă în sine premisele teoretice ale dezvoltării societății politice, democratice moderne, spune autorul adăugând: Lucrarea ce pledează în favoarea ideii de toleranță atât în sfera politică cât și în cea religioasă a fost urmărită sub trei aspecte diferite: DIN PRISMA TRECUTULUI, DIN PRISMA EPOCII, DIN PRISMA VIITORULUI". Prin acest studiu autorul "aprofundează cunoașterea unor probleme care nu și-au pierdut actualitatea, invitând categorii largi de cititori la atitudine antidogmatică și propensiune pentru înțelepciune încheie prefața cărții Prof. dr. Ion Constantin.

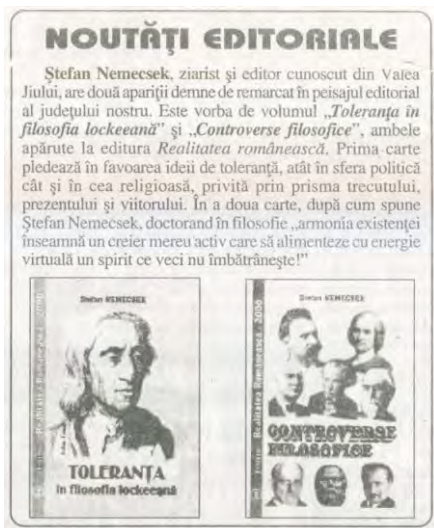
Partea a doua a cărții ne prezintă **SCRIITORII DIN VALEA JIULUI**, o altă intenție lăudabilă. Din păcate nici aceasta nu a fost dusă pînă la capăt. Astfel unele "biografii" sunt făcute după ureche iar altele sunt atât de simplificate încât un autor cu 7 cărți publicate se trezește că n-are nici una. E bine că și aici se va reveni într-o altă ediție, cu precizări și completări. Felicităm autorul și îi dorim cât mai multe cărți! Cele două volume trebuie să neapărat citite, nu veți regreta, având multe de descoperit și învățat printre rândurile lor.

Grupaj realizat de Dana GrațIELA HILEAGĂ

PRISMA VIITORULUI". Prin acest studiu autorul "aprofundează cunoașterea unor probleme care nu și-au pierdut actualitatea, invitând categorii largi de cititori la atitudine antidogmatică și propensiune pentru înțelepciune încheie prefața cărții prof. univ. dr. Ion Constantin.

Partea a doua a cărții ne prezintă **SCRIITORII DIN VALEA JIULUI**, o altă inițiativă lăudabilă. Din păcate nici aceasta nu a fost dusă pînă la capăt. Astfel, unele « biografii » sunt făcute după ureche iar altele sunt atât de simplificate încât un autor cu 7 cărți publicate se trezește că n-are nici una. E bine că și aici se va reveni într-o altă ediție, cu precizări și completări. Felicităm autorul și îi dorim cât mai multe cărți ! cele două volume trebuie să neapărat citite, nu veți regreta, având multe de descoperit și învățat printre rândurile lor.

NOUTĂȚI EDITORIALE

Ziarul
„Călăuza
noastră”,
nr. 895, 14 iunie 2007,
pag. 7

„Ștefan Nemeșek
ziarist și editor cunoscut
din Valea Jiului, are două
apariții demne de reamintit

în peisajul editorial al județului nostru. Este vorba de volumul „Toleranța în filosofia lockeeană” și „Controverse filosofice” ambele apărute la Editura Realitatea Românească. Prima carte pledează în favoarea ideii de toleranță, atât în sfera politică cât și în cea religioasă, privită prin prisma trecutului, prezentului și viitorului. În a doua carte, după cum spune Ștefan Nemeșek, doctorand în filosofie „**Armonia existenței înseamnă un creier mereu activ care să alimenteze cu energie vitală un spirit ce veci nu îmbătrânește**”.

**O CRONICĂ
PARODISTICĂ SAU O
PARODIE DE CRONICĂ**

Nicolae CHIRCULESCU
pensionar

**Ziarul „Curierul Văii Jiului”
nr. 564 din 16 august 2007,
pag. 4**

Fraților, a înnebunit Bubu! La 50 de ani s-a apucat de filozofie, dar nu orice fel de filozofie. Bubu nu filozofează despre femeile pe care le-a avut acum peste 30 de ani, nici despre normele de planșă pe care „le-a spart” când era tânăr stahanovist. Bubu filozofează despre Locke și despre Rădulescu – Motru și despre Machiavelli și despre alții. Dar ce-a făcut Locke? A cerut să avem un singur stăpân și așa am scăpat de papă și am rămas cu Măria Sa Împăratul Traian.

O CRONICĂ PARODISTICĂ SAU O PARODIE DE CRONICĂ

Fraților, a înnebunit Bubu! La 50 de ani s-a apucat de filozofie, dar nu orice fel de filozofie. Bubu nu filozofează despre femeile pe care le-a avut acum peste 30 de ani, nici despre normele de planșă pe care „le-a spart” când era tânăr stahanovist. Bubu filozofează despre Locke și despre Rădulescu – Motru și despre Machiavelli și despre alții. Dar ce-a făcut Locke? A cerut să avem un singur stăpân și așa am scăpat de papă și am rămas cu Măria Sa Împăratul Traian.

A cerut liberalismul? Și-l avem! Suntem liberi să-l înjurăm pe Măria Sa Împăratul. Sau pe Măria Sa Locșitorul de împărat. Dar suntem liberi și să murim de foame.

A cerut democrație, și o aveem! Din belșug!

Bubule filozofezi despre toleranță, dar ce este toleranță? Și care este „ultima ei limită”? Tolerăm, până unde? Și tolerăm pe oricine?

Locke l-a influențat pe Marx, pe Lenin și pe Stalin. Mai bine nu-l influența, că uite unde ne-au dus.

Locke l-a influențat pe „împăratul” Jefferson al Americii. Dar ce nu l-a influențat și pe Împăratul Traian? Dar mai e timp, Bubule, peste 100 de ani John Locke și împăratul Traian vor cinsti o bere la Golden Spritz.

„Un fapt demn de menționat este că lucrările lui Locke reprezintă rodul unei dense perioade de gândire, rezultând în urma unor lungi gestații...” Care de ce împăratul Traian al nostru nu are și el o perioadă densă de gândire și de gestație ca să ne facă să o ducem mai bine!

Bubule, mi-a plăcut lucrarea. Scoti în evidență anumite lucruri pe care le-am putea avea. Dar nu le avem! Și nu le avem nu din cauza lui Locke, sau a lui Machiavelli!, sau a lui Luther, sau a lui Hobbes, ci din cauza noastră, că nu șim până unde și

pe cine să tolerăm. Și n-ar fi rău să-l studiem pe Locke, poate mai învățăm ceva.

Bubule Bubule! Să ne trăiești! Și să te iubim! Pe tine și pe John Locke!

Dar cine este Bubule! Bubule este prietenul meu! Pe care îl voi pierde când va citi această cronică! Sau poate că mă va tolera! P.S. Uraaaa! Bubule mi-a rămas prieten!

Și un P.S. serios – Am citit cu mult interes cele două lucrări ale lui Ștefan Nemeșek, mi-au plăcut și le recomand pentru studiul politicianilor noștri, mai ales pe cea cu toleranța (că desigur îl tolerăm pe ei și pe faptele lor).

Nicolae Chirculescu

despre normele de planșă pe care „le-a spart” când era tânăr stahanovist. Bubule filozofează despre Locke și despre Rădulescu – Motru și despre Machiavelli și despre alții. Dar ce-a făcut Locke? A cerut să avem un singur stăpân și așa am scăpat de papă și am rămas cu Măria Sa Împăratul Traian.

A cerut liberalismul! Și-l avem! Suntem liberi să-l înjurăm pe Măria Sa Împăratul. Sau pe Măria Sa Locșitorul de împărat. Dar suntem liberi și să murim de foame. A cerut democrație. Și o aveem! Din belșug!

Bubule filozofezi despre toleranță, dar ce este toleranța? Și care este „ultima ei limită”? Tolerăm, până unde? Și tolerăm pe oricine?

Locke i-a influențat pe Marx, pe Lenin și pe Stalin. Mai bine nu-i influența, că uite unde ne-au adus.

Locke l-a influențat pe „împăratul” Jefferson al Americii. De ce nu l-a influențat și pe Împăratul Traian? Dar mai e timp, Bubule, peste 100 de ani John Locke și împăratul Traian vor cinsti o bere la Golden Spritz.

„Un fapt demn de menționat este că lucrările lui Locke reprezintă rodul unei dense perioade de gândire, rezultând în urma unor lungi gestații...” Oare de ce Împăratul Traian al nostru nu are și el o perioadă densă de gândire și de gestație ca să ne facă s-o ducem mai bine?

Bubule, mi-a plăcut lucrarea. Scoți în evidență anumite lucruri pe care le-am putea avea. Dar nu le avem! Și nu le avem nu din cauza lui Locke, sau a lui Machiavelli, sau a le lui Luther, sau a lui Hobbes, ci din cauza noastră, că nu știm până unde și pe cine să tolerăm. Și n-ar fi rău să-l studiem pe Locke, poate mai învățăm ceva.

Bravo Bubu! Să ne trăiești! Și să te iubim! Pe tine și pe John Locke!

Dar cine este Bubu? Bubu este prietenul meu! Pe care îl voi pierde când va citi această cronică! Sau poate că mă va tolera!

P.S. Uraaa! Bubu mi-a rămas prieten!

Si un P.S. serios – Am citit cu mult interes cele două lucrări ale lui Ștefan Nemecek, mi-au plăcut și le recomand pentru studiu politicianilor noștri, mai ales pe cea cu toleranța (că destul îi tolerăm pe ei și pe faptele lor).

„...VALOAREA CU PUTERE DE SIMBOL...”

inginer diplomat

**Claudiu Iusti
MOLDOVAN**

Director General la
ziarul Actualitatea
Hunedoreană

Cele două apariții la Editura Realitatea Românească, semnate de Ștefan Nemeček, **Controverse filosofice** și **Toleranța în filosofia lockeeană**, sunt dovada faptului că, în primul rând **omul** Ștefan Nemeček știe să descopere valoarea cu putere de simbol acordându-i atenția cuvenită, iar în al doilea rând, **ziaristul** Ștefan Nemeček a demonstrat că are puterea de a prezenta publicului larg, principii și concepte de o

complexitate aparte folosindu-se de un limbaj pe înțelesul tuturor. Eu nu pot decât să-mi exprim satisfacția că am norocul să fiu contemporan cu Ștefan Nemeček, un om cu o personalitate complexă, modelată de-a lungul unei vieții pline de succese, reușite și izbânzi. Mult succes și în continuare !

DRUMUL DINTRE „CONTROVERSE” ȘI „TOLERANȚĂ” TRECE PRIN JURNALISM!

inginer

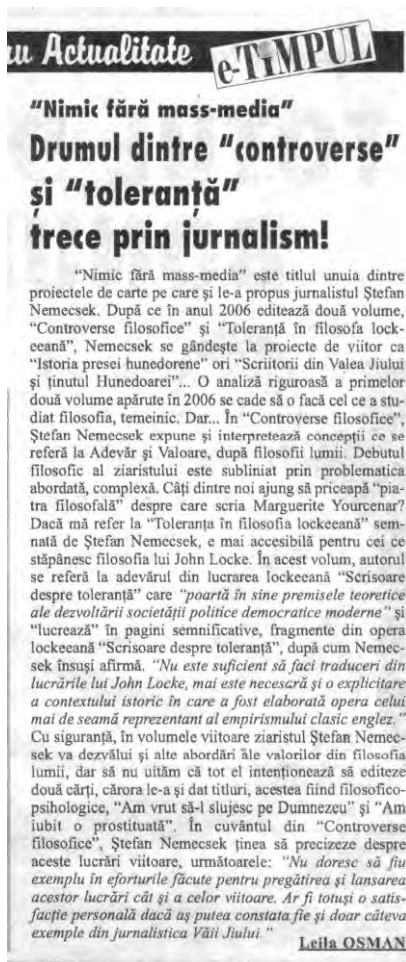
Leila OSMAN

Editorul
săptămânalului „e-
Timpul”

Ziarul „e-Timpul”
nr. 29, luni, 15
octombrie 2007, pag. 3

„Nimic fără mass-media” este titlul unuia dintre proiectele pe care și le-a propus jurnalistul Ștefan Nemeček.

După ce în anul 2006 editează două volume, „**Controverse filosofice**” și „**Toleranță în filosofia lockeeană**”, Nemecek se gândește la proiecte de viitor ca „**Istoria presei hunedorene**” ori „**Scriitori din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei**”...

„**Scrisoare despre toleranță**” care „**poartă în sine premisele**

O analiză riguroasă a primelor două volume apărute în 2006 se cade să o facă cel ce a studiat filosofia, temeinic. Dar, în...

„**Controverse filosofice**”, Ștefan Nemecek expune și interpretează concepții ce se referă la Adevăr și Valoare, după filosofii lumii. Debutul filosofic al ziaristului este subliniat prin problematica abordată, complexă. Câți dintre noi ajung să priceapă „**piatra filosofală**” despre care scria Marguerite Yourcenar? Dacă mă refer la „**Toleranța în filosofia**

teoretice ale dezvoltării societății politice democratice moderne” și „lucrează” în pagini semnificative, fragmente din opera lockeeană „Scrisoare despre toleranță”, după cum Nemeșek însuși afirmă. „Nu este suficient să faci traduceri din lucrările lui John Locke, mai este necesară și o explicitare a contextului istoric în care a fost elaborată opera celui mai de seamă reprezentant al empirismului clasic englez.”

Cu siguranță, în volumele viitoare ziaristul Ștefan Nemeșek va dezvălui și alte abordări ale valorilor din filosofia lumii, dar să nu uităm, că tot el intenționează să editeze două cărți, cărora le-a și dat titluri, aceste fiind filosofico-psihologice, „**Am vrut să-l slujesc pe Dumnezeu**” și „**Am iubit o prostituată**”. În cuvântul din „Controverse filosofice”, Ștefan Nemeșek ținea să precizeze despre aceste lucrări viitoare următoarele: „*Nu doresc să fiu exemplu în eforturile făcute pentru pregătirea și lansarea acestor lucrări cât și a celor viitoare. Ar fi totuși o satisfacție persoanlă dacă aş putea constata fie și doar câteva exemple din jurnalistică Văii Jiului*”.

JURNALIȘTI ȘI FILOSOFI

prof. univ. dr.

**Nicolae
Constantin**

Georgescu,

Eminescolog,

decanul Facultății de

Filologie

Hyperion

București

O formulă interesantă de manual pentru jurnaliști experimentează Ștefan Nemecek în cartea „Controverse filosofice” (Ed. Realitatea românească, Vulcan, 2006, 348 p.). Dânsul, ziarist în Valea Jiului, prezintă pe scurt mai multe sisteme filosofice, cu explicații „ad usum Delphini” ca să zicem așa, pentru ca tinerii ziariști să înțeleagă că problemele mari cum ar fi acelea ale libertății, ale determinismului social, ale cunoașterii sau ale axiologiei sunt vechi de când lumea iar abordarea lor în actualitate duce, de oriunde s-ar începe, către unul sau altul dintre aceste sisteme. Suntem kantieni sau nietzschienieni, rousseauiști sau heideggerieni chiar – fără să

știm, după modul cum punem problema, și ar trebui să fim avizați de acest lucru. Altfel, se poate întâmpla ca în „Burghezul gentilom” de Molière: să face versuri fără să știm că sunt versuri, de pildă.

Asemenea compendii care fac „filosofie de consum” pentru tineri sunt în firea lucrurilor, și ele își găsesc punctul maxim de referință în „Viețile și doctrinele filosofilor antici” de Diogenes Laertios, carte mult îndrăgită de-a lungul secolelor. Problema este ca cel care te conduce printre filosofi să fie în primul rând bine intenționat, adică să aibă un scop pedagogic explicit, și apoi să se arate un bun cunoscător. Dl. Ștefan Nemeșek pare a continua acel enciclopedism ardelenesc care a însoțit de totdeauna cultura română, cu cărțile lui populare, revistele populare, cu aducerea informației aride, sofisticate chiar, la numitorul mediu pentru a pătrunde cât mai adânc în rândul tinerilor contribuind la sincronizarea lor cu ceasul lumii. A rezuma și a prezenta „pe înțelesul tuturor” sisteme filosofice adesea aride, a le arăta actualitatea și necesitatea chiar, este operă de popularizare cât se poate de implicată, de nobilă chiar, ca ideal. În plus, în această carte răzbate tensiunea dintre idee și faptă, se străvede dinamismul învățării din mers, al autodeducerii. Autorul prezintă fișe de lectură îmbinate într-un curriculum necesar devenirii sale ca ziarist, o experiență personală, așadar, pe care o propune spre reușită și altora.

Acolo unde face istorie literară, prezentând publicațiile apărute în Valea Jiului după 1989 – și chiar nume de ziariști care s-au ilustrat în zonă - Ștefan Nemeșek reușește să ne rețină atenția ca istoric local gălgând de informație – o informație pe care o lasă hârtiei nu fără spaimă, nu fără teama teoretică uneori că altfel se poate pierde în neant. Un noian de fapte ce au hrănit clipa s-ar pierde în noianul timpului dacă n-ar

exista asemenea baraje ale memoriei care să le stiocheze undeva, care să le pregătească pentru istorie.

Iată la ce e bun un doctorat în filosofie pentru un bun jurnalist: racordează clipa la durată – și le propune tinerilor să-și construiască palatul de gânduri și idei dinspre durată.

ȘTEFAN NEMECSEK – UN ZIARIST GÂNDITOR

ec. GHEORGHE TOMA

**DIRECTOR
GENERAL AL
S.C. REALCOM S.A.
PETROSANI,**

Este un fapt firesc ca un ziarist, Ștefan Nemeček, cu experiența întinsă ca timp și spațiu în viața social-istorică a Văii Jiului, care s-a aplecat asupra problematicii tumultuoase a două regimuri politice, să-și întemeieze discursul jurnalistic pe o bază filozofică. La o vârstă matură, cu puternică reflexie asupra fenomenelor, s-a îndreptat spre zona filozofică, aducând în dezbateri câmpuri largi din domeniu, de la greci trecând prin filozofia clasică și modernă germană, oprindu-se, îndeosebi, în filozofia britanică, manifestată în genere prin cunoscutul pragmatism. Dintre printii gândirii pe care Ștefan Nemeček i-a

urmarit si le-a adus judecatile in contemporaneitate se afla Socrate, Platon si Aristotel, Kant si Nietzsche, Rousseau, Husserl si Heidegger, Frege si Wittgenstein, sfarsind cu englezii William James si John Locke. Determinismul social al acestori ganditori constituie cheia de bolta in demonstratiile cu recurs la prezent. Nemecek s-a indreptat asupra ganditorilor care au pus in centrul reflexiei omul ca fiinta sociala si gandirea ca dimensiune a ordinii civice. In acest sens, se leaga Socrate de Rousseau, **Contractul social**, al acestuia din urma, de **Scrisoare despre toleranta** a lui Locke. Tot demersul autorului rezoneaza cu prezentul; sau mai bine zis, gandirea actuala isi gaseste un punct de reazam in dimensiunile antropologice si, suprinzator, chiar in epistemologie. Astfel, este o bucurie sa vedem pusi la lucru vechii greci, cu logica aristotelica imbinata cu cercetarile de filozofia stiintei si cu logica si filozofia lingvistica ale unor ganditori precum Husserl, Frege si Wittgenstein.

Determinismului i se adauga, de catre Stefan Nemecek, cercetarea privind adevarul si criteriile de adevar.

Epoca prezenta solicita tot mai mult perspectiva adevarului si a teoriilor asupra acestuia, precum adevarul de coerenta, de corespondenta, de consens, stiintific si chiar asupra fiintei, din viziunea lui Heidegger. Trecerea de la adevar la fenomenologie si hermeneutica se face in mod firesc si necesar, metoda pe care Stefan Nemecek o imprima fiind cea de coerenta si cuprindere structurala. Este chiar benefic pentru gandire modul de redare simplu si atractiv, chiar de desfacere a textelor dense de gandire filozofica intr-o expresie mai la indemana cititorului.

Centrul dezbatelor din volumul **Controverse filozofice** il contituie teoriile asupra omului si societatii, a valorii pe care acesta o aduce in societate. Raportul dintre suveram sau

principe și popor luminat prin **Contractul social** a lui Rousseau cu reverberații din Machiavelli devine o lecție în raporturile din prezentul actual. Așa se explică de ce aproape întregul volum al doilea, **Toleranța în filozofia lockeeană**, se bazează pe celebra **Scrisoare despre toleranță** a lui John Locke, cu rezonanțe în **Declarația Dreptului Omului**, cartă actuală a civilizației noastre. Ștefan Nemeșek întoarce pe toate fețele **Scrisoarea despre toleranță** pentru a-i găsi rădăcinile sociale în protestantismul occidental, cu varianta sa, anglicanismul britanic, și a-i lumina dimensiunile în contemporaneitatea noastră, ca fundament pentru democrație. Liberul arbitru din controversele religioase ale evului mediu devine o dimensiune în modul democratic de guvernare și în manifestarea toleranței a omului. De la slujitor al domului, omul, în guvernarea modernă, devine slujitor al omului. Gândirea să se difuzeze în relațiile sociale politice și economice. Ziaristul Ștefan Nemeșek, spre bucuria noastră, reușește să pună la baza discursului său reflexiile filozofice, trecând prin materia socială precum razele x prin organismul uman. De fapt, meritul contribuțiilor sale constă tocmai în această rapidă traversare cu fante de lumină prin organismul social al zilelor noastre.

Un merit deosebit al celor două volume îl constituie claritatea expresiei, rapiditatea demonstrației și forța de convingere a acesteia. Ele ne dau satisfacția că totul, până la urmă, se bazează pe idei.

Nu se putea ca ziaristul să lase deoparte contribuțiile celor din zona Văii Jiului, pornind de la ziaristica la manifestările personalizate din literatură, știință și celelalte valori. Pentru un cititor din Valea Jiului este o satisfacție să întâlnească o istorie succintă a presei de aici, cu determinările ei în funcție de contextele istorice, și, mai ales, personalități, cum ar fi:

familia Stanceștilor (Avram, Sebastian, Constantin, Dominic, Radu, Horea), Ștefan Georgescu Gorjean – constructorul **Coloanei Infinitului** a lui Brancuși -, David Maniu, jurist, sau din lumea literaturii: Ion D. Sirbu, Corneliu Radulescu, Corneliu Marcu Loneanu, Dumitru Dem Ionascu, sfârșind cu mai tinerii Valeriu Butulescu, Dumitru Velea, Ion Dan Balan, Mircea Andras, sau foarte tinerii Alin Rus și Loredana Cristea. Presa, în florilegiul alcătuit de Ștefan Nemeček, pe lângă prezentarea specificului fiecărei publicații, aduce chipuri vii ale ziaristilor implicați în de fapte vii (de la Ion Baiesu și Constantin Madalin la Ion Vulpe și pitoreștii Ion Liciu, Mircea Bujoreșcu, sau Constantin Iovanescu și Catalin Docea).

Contribuția lui Ștefan Nemeček, prin cele două volume, **Controverse filozofice și Toleranță în filozofie lockeeana**, publicate la Editura Realitatea Românească, 2006, reprezintă o cercetare avizată asupra fenomenelor prezente sub o cupolă filozofică și avem siguranța că aceasta va fi deschizătoare de drumuri, bază pentru noi începuturi. Astfel, ziaristul Ștefan Nemeček este antemergătorul unei istorii culturale și de mass media, bazată pe filozofie, dar și pe o întinsă muncă arhivistică, niciodată posibil de încheiat. Este o bucurie pentru noi că un ziarist de probitate și aplicată cercetare da măsura prezentului nostru, obligându-ne să-l privim cu înțelegere și luciditate.

ȘTEFAN NEMECSEK – IN

ABATAJELE FILOZOFICE

GANDIRII

Dorel NEAMȚU
ziarist

Nu-mi este greu sa scriu despre ziaristul Stefan Nemecek. I-am fost dascal, coleg de breasla, si apoi, lucru cel mai important, prieten. Mi-l amintesc cu aparatul de fotografiat pe umar, ca elev, ca ziarist, ascunzand in spatele fotografiei o munca de cercetare, de arhiva, de cunoastere, intelegend de la Platon ca : Singurul lucru pe care il stiu, este ca nu stiu nimic.

In cele doua volume, Controverse filozofice si Toleranta in filozofia luckeeană, autorul parcurge etapele marilor ganditori de la Socrate la Kant, de la Platon la Frege, oprindu-se apoi asupra unuia dintre promotorii principiului separarii puterilor in stat, liberarul englez, John Locke. Docrina

liberala clasică din secolele XVIII – XIX, sublinia necesitatea respectării tuturor libertăților individului, a liberei inițiative. Pe acest fundal s-a născut doctrina drepturilor omului și a cetățeanului, ca drepturi negative, înăscute, înalienabile.

Ștefan Nemeček a fost și rămâne un însetat de cunoaștere și de adevăr. Explozia sa nu este una întâmplătoare ci una parca programată. A fost un idealist în regimul trecut, parcurgând toate treptele ascensiunii, fiind obligat, apoi, ca drept pedeapsă, să coboare în maruntaiele pamantului pentru a-și castiga existența. Se întâmplă prin 1988 – 1989 când cineva l-a turnat acolo unde trebuia, fiind cercetat la îngrozitoarea Lege 18 care te arunca, oricând, la cosul infamiei.

Nemeček a răzbit cu bine în lupta cu sine și cu regimul politic dictatorial, intrând cu zambetul împlinirii în era democratică, lasându-i în urmă pe toți acei care îi așteptau sfârșitul. Nu întâmplător Scrisoare despre toleranță l-a captivat, John Locke făcând parte din constelația gânditorilor lumii alături de Platon, Aristotel, Toma, Machiavelli, Hobbes, Montesquieu, Rousseau, Marx, Webber, etc.

Puterea politică nu aparține oamenilor care au cucerit-o, care o exercită, ci instituțiilor politice.

Teoriile asupra omului, asupra societății, a valorilor față de care nici o societate democratică nu poate exista au fost mereu în atenția autorului care dezleagă menirea fiecărei persoane în epoca modernă de a-și slujii semenii în detrimentul altor vremi ce aveau ca doctrină asuprirea și intoleranța.

Lansarea celor două volume într-o sală arhiplină, cu o prezentare scilipitoare a conținutului, făcută de filosoful Dumitru Velea timp de 41 de minute, a făcut trecerea pentru totdeauna a lui Ștefan Nemeček din rândul ziaristilor în rândul cercetătorilor, a scriitorilor, purtând cununa succesului pe chipul tolerant și gânditor cu care acesta va intra în istoria

scrisului hunedoarea si de ce nu si national.

Parca vad si acum chipul luminat al ziaristului implinit in contrast cu chipurile intunecate ale unor fosti colegi de breasla ai acestuia, gata sa-l asasineze pe Jonh Loche pentru ideile sale de libertate si egalitate a individului ce razbat din cartea dar si din mintea lui Stefan Nemecek.

Presa hunedoreana a fost si ramane un pamant fertil pentru valorile autentice ale scrisului, gandirii si cercetarii adancurilor filosofice ale lumii, acum fiind randul lui Stefan Nemecek sa erupa.

Daca il veti cauta candva pe autorul Controverselor filosofice il veti gasi cu siguranta in abatajele gandirii filosofice deschizand inca o portita spre lumea necunoscuta omului de rand, ce se hraneste din idealuri si multumiri ca si aceasta intalnire cu Stefan Nemecek.

TOLERANȚA ÎN FILOSOFIA LOCKEEANĂ

Ionuț CIOBOTARU
Președintele Sindicatului
Liber EM Vulcan

Autorul comentează lucrarea marelui filosof englez, John Locke, intitulată „Scrisoare despre toleranță”, care oferă cititorilor premisele teoretice ale dezvoltării societății democratice moderne. Toleranța este privită ca idee de bază în psihologia omului sau a unui colectiv.

John Locke a fost influențat în gândire de Martin Luther care era și el un bun cunoscător al firii oamenilor. După un conflict îndelungat între papalitate și regalitate se afirmă valorile liberalismului, adică ale puterii laice, ca doctrină politică.

Autorul compară operele gânditorilor John Locke și

Niccolò Machiavelli, amândoi pledând pentru alegeri constituționale care să exprime voința poporului care nu vrea să fie asuprit. O relație bună a conducătorilor cu poporul duce la salvarea din cele mai mari primejdii.

Alt filosof care l-a influențat pe Locke a fost Thomas Hobbes care așează filosofia și religia în perfectă armonie.

În continuare, Ștefan Nemeșek, analizează conceptul de dreptate privit din dublă perspectivă: cea a autorității divine și civile. Credința creștină impune și supunerea față de legea civilă.

Ideea de toleranță se află în centrul politicii și al religiei și este prezentată sub trei puncte de vedere: din prisma trecutului, studiind ce anume a dus la dezvoltarea acestei opere; din prisma epocii în care a fost creată, pledând pentru separarea domeniului ecleziastic de cel civil și favorizarea toleranței religioase și a dreptului de proprietate; din prisma viitorului, analizând influența teoriei lockeene peste timp.

John Locke este o importantă personalitate culturală în istoria filosofiei și în istoria universală, fiind întemeietorul empirismului matur, fondatorul paradigmei moderne a limbajului ca instrument de organizare a experienței. Fiecare limbă sau sistem conceptual este un mod particular de a percepe realitatea, care rămâne inaccesibilă așa cum este ea în sine însăși.

John Locke s-a născut la 26 august 1632 în localitatea Wroughton din comitatul Somerset. Încă din perioada studenției la Oxford, este atras de științele naturii, de științele exacte. Începe o carieră de profesor la Oxford, pe parcursul căreia scrie primele lucrări de teorie politică. Viața lui a fost marcată de întâlnirea accidentală și prietenia cu lordul Ashley care la vremea respectivă era ministru de finanțe și mai apoi a devenit conte de Shaftesburg. Astfel a avut acces în sferele diferite

celor în care trăise până atunci, dobândind notorietate și funcții politice înalte.

În relația sa cu contele Shaftsbury, el va fi medicul familiei aristocrate dar și aliatul și consilierul contelui și anturajului său. Dar în urma crizei politice din jurul anului 1680 a plecat în Olanda unde și-a definitivat principalele opere. Revine în țară, publicându-și lucrările și devenind un om cu influență politică. Are numeroși prieteni politicieni și cărturari.

Se stinge din viață la 28 octombrie 1704 la Oates.

John Locke, consideră toleranța „trăsătura caracteristică, esențială a adevăratei biserici”. El consideră că rolul religiei este de a „orându-i viețile oamenilor după canoanele virtuții și pietății”, că orice creștin trebuie să lupte împotriva propriilor vicii și să posede calități cum sunt: bunătatea, virtutea, sfințenia vieții. El dorește eradicarea războaielor religioase.

Ideea de bază a cărții este separarea puterii civile de puterea religioasă. Prin această reformă urmărește stoparea conflictelor religioase în numele ideii de toleranță.

Orientarea liberală a filosofului îl determină să pună la baza societății civile democrația, ca trăsătură fundamentală.

Dreptul la proprietate specific capitalismului trebuie să facă parte din comunitate. Comunitatea „este considerată o societate a oamenilor construită doar în vederea dobândirii, conservării și promovării propriilor interese civile”.

Interesul civil se referă la „viața, libertatea, sănătatea și tihna trupului, de asemenea posesia de bunuri exterioare cum ar fi: banii, pământul, casele, mobilele, ș.a.”.

„Datoria magistratului civil este executarea legilor egale și protejarea față de toți în general și față de fiecare în parte, corecta posesie a bunurilor aparținând acestei vieți”.

Pedeapsa pentru încălcarea legilor dreptății și echității publice, stabilite în vederea conservării acestor bunuri constă în „privarea totală sau parțială de acele interese civile sau bunuri de care omul ar fi putut și trebuie să se bucure”.

Grija pentru suflete nu poate aparține magistratului civil, întrucât atribuțiile sale constau în forța exterioară pe când religia reprezintă o convingere interioară.

Puterea civilă privește doar interesele civile ale oamenilor, limitându-se la grija pentru bunurile ce aparțin acestei lumi fără a avea de-a face cu lumea de apoi.

Biserica trebuie să îndemne la altruism și pace față de toți oamenii și să aibă atribuții și limite tolerante.

Raportul omului cu natura se definește la Locke prin muncă, astfel el devenind proprietarul lucrurilor. Oamenii au creat pentru asigurarea traiului și proprietății o construcție artificială, numită „societate”, întemeiată pentru apărarea bunurilor, având la bază legi și autoritatea magistratului civil care să aplice aceste legi în cazul atacurilor altor popoare sau în cazul violenței între cetățeni. Garanția societății este oferită de o viață morală și pașnică.

Magistratul care nu îngreădește libertatea supușilor săi în probleme religioase se va bucura de sprijinul lor în situații dificile cum ar fi starea de război cu alte popoare, iar lipsa toleranței este cauza tuturor relelor puse pe seama religiei.

Scriitorul Ștefan Nemeček analizează în lucrare și care au fost repercursiunile operei lui Locke asupra gândirii moderne. Astfel, filosofia lui Locke a influențat gândirea lui Rousseau. El consideră familia întâia societate, iar oamenii liberi, sclavajul negăsind justificare nici în război. Revoluția Franceză a îmbinat liberalismul politic cu democrația socială, acest fapt reieșind din Declarația drepturilor omului și cetățeanului, proclamată la 26 august 1689.

Apoi, gândirea lockeeană a avut impact și asupra Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii, prin reformatorul American Thomas Jefferson, ajuns mai apoi președinte. În acest act, primează îndatorirea reciprocă a tuturor cetățenilor de a practica toleranța creștină, dragostea și mila unora față de alții. S.U.A. a devenit „statul model” al democrației.

Autorul lucrării, concluzionează că marele merit al operei lockeene rezidă din evoluția conceptului de libertate și a gândirii. Ideile lui Locke au fost preluate și amplificate de Rousseau, Montesquieu, Voltaire, etc.

În operă mai sunt prezentați:

Niccolo Machiavelli (1469 - 1527) – conform judecății căruia, există trei „lumi” politice primare: securitatea națională, independența, și o constituție puternică. Idealul politic al lui Machiavelli constă într-o republică guvernată de principii, conducătorii principatelor dar și de nobilime și de cetățenii de rând deopotrivă, cu toții participând la Constituție.

Thomas Hobbes (1588 - 1679) – propune ca formă de guvernare monarhia absolută. El consideră că omul acționează conform principiului natural al autoconservării, adică fiecare dorește ce este bine pentru el.

Martin Luther (1483 - 1546) – întemeietorul protestantismului german, a influențat enorm evoluția limbii și literaturii germane. Teologul german a fost un antisemit înverșunat.

Partea a doua a cărții este destinată presei și scriitorilor din Valea Jiului, unde după Revoluție nu s-a reușit o uniune, prin unirea forțelor profesionalismului, spre a câștiga putere, deși au existat mai multe tentative în această direcție.

Ștefan Nemecek afirmă că, în perioada post decembristă „nici un mare ziarist român nu a reușit să

construiască măcar o instituție media capabilă să reziste independent. Fenomenul presei românești a creat lideri de opinie, vedete de TV, etc., nu și instituții media solide”.

Chiar dacă responsabilitatea jurnalistică este o trăsătură extrem de importantă, apar destule informații în presă, neverificate. Astfel, din lipsă de responsabilitate presa își tratează propriile greșeli fie prin ignoranță, fie le minimizează, sau este pusă în pericol libertatea presei. Ziaristul are o răspundere atât pentru persoana investigată cât și pentru societate și față de echipa din care face parte. El trebuie să evite calomnia, violența, prezentarea nejustificată a intimităților. Ziaristul se situează între libertate și responsabilitate, și ar trebui să supravegheze legea fiind o contra putere. Și în Valea Jiului ca peste tot în lume, puterea politică și economică dirijează mass-media, explicându-se astfel numeroasele publicații, nu toate de calitate.

Finalul cărții aparține scriitorilor din Valea Jiului care sunt prezentați ca importante personalități, consacrate prin cărțile pe care le-au scris sau prin creații literare.

Autorul cărții susține că „în acest spațiu mioritic, de istorie și legendă minerească – Valea Jiului – s-a desfășurat o intensă activitate culturală în care presa, literatura și cartea au avut o poziție determinantă în conturarea și definirea spirituală a acestei comunități”.

Povestea personalităților scriitorilor amintiți, urmează a fi prezentată într-un nou volum al lui Ștefan Nemecek intitulat „Scriitori din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei”.

CONTROVERSE FILOSOFICE

drd. Aurel ENACHE Vicepreședinte Sindicatul
Liber EM Vulcan

Cartea, scoasă la
lumină de Editura „Realitatea
Românească” în anul 2006,
dezvăluie pasiunea

scriitorului pentru filosofie și ziaristică.

Cu dragoste de înțelepciune, Ștefan Nemecek, împărtășește cititorilor concepții ale gândirii unor mari filosofi ai lumii, privitoare la stat, societate, adevăr, valoare, într-un periplu ce îmbrățișează istoria, începând de la vechii greci până la contemporanii noștri, dar și concepția personală despre credință și despre ceea ce înseamnă om de presă adevărat. Punerea sub condei a unei astfel de cărți trădează o vastă cultură și cunoaștere filosofică a autorului ei.

Primul capitol tratează determinismul și

indeterminismul vieții sociale. Determinismul este definit ca fiind o concepție conform căreia fenomenele și procesele sunt determinate de anumite condiții și cauze, sunt guvernate de legi obiective și se află în interdependență atât în natură, societate, cât și în viața psihică. Concepția filosofică opusă determinismului este indeterminismul care afirmă că oamenii dispun de o libertate absolută a voinței.

Determinismul social este o teorie conform căreia realitatea socială este guvernată de legi obiective, la fel ca și natura. Atribuie conștiinței un rol secundar în dinamismul comportamentului individual și colectiv sau conferă conștiinței colective statut de „realitate obiectivă” care are viața sa proprie și se impune cu necesitatea tuturor indivizilor.

Istoria filosofiei occidentale tratează faptele omului și manifestările sale sociale, subsumate problemei determinismului, pe care le asociază conceptului de libertate. Eschil și Sofocle au o viziune pesimistă despre natura umană: omul nu poate fi liber sau deplin cunoscător fără ca acest lucru să nu-i aducă suferință.

Epictet, Marc Aurelius, Seneca sunt căutători unei libertăți interioare, a unei înțelegeri a slăbiciunilor omenești. Sofocle vorbește despre libertatea de gândire. Pentru Platon, libertatea constă într-un continuu efort de îmbunătățire a cunoștințelor și a vieții spirituale: „o asceză psihică și morală”. La Aristotel, toate lucrurile au la bază substanța iar Pierre Auberque definește omul ca un „animal social”.

În perioada medievală societatea umană este descrisă ca o manifestare sub imperiul ordinii divine, vorbindu-se despre un determinism teologal, divin.

Filosofia modernă își are originile în Revoluția Franceză, fiind reprezentată de Husserl – cu celebrele „Mă îndoiesc – Gândesc – Deci exist” – libertatea unui cugetător;

Socrate a cărui filosofie nu a fost moștenită în scris, ci reprezentată în cadrul unor expuneri și convorbiri în care omul a fost pus în centrul gândirii sale, motivat de cunoașterea de sine. Celebra „Cunoaște-te pe tine însuși”. Discursurile sale au fost receptate mai ales de tineri, motiv pentru care la venerabila vârstă de 70 de ani a fost acuzat de „corupere a tineretului” și dus în fața Justiției, care l-a condamnat la moarte prin ingurgitarea unei cupe de cucută.

Platon, este cel care a așternut pe hârtie istoria procesului lui Socrate, discursul sau final. Au rămas celebre cuvintele lui Platon: „Singurul lucru pe care îl știu e că nu știu nimic”. Discipol al lui Socrate, a înființat la Atena Școala filosofică numită „Academia”. Statul ideal imaginat de Platon era împărțit în trei caste: filosofii – conducătorii, gardienii – apărătorii, agricultorii și meseriașii – slavii care nu făceau parte din Stat.

Blaise Pascal face o interesantă paralelă între om și Univers, și crede că „un om poate fi liber prin forța gândirii sale”.

Leibnitz în celebra „Monadologie” descrie „monada” – ca o entitate simplă, fără ferestre de comunicare cu exteriorul, dar care reflectă realitatea înconjurătoare ei.

Baruch Spinoza, identifică pe Dumnezeu cu Substanța și pe aceasta cu Natura, deschizând calea către cercetarea științifică a naturii.

Kant vorbește despre faptul că așa cum deasupra noastră se află cerul înstelat, tot așa înlăuntrul nostru este încrustată o lege morală. El clasifică acțiunile omului în trei categorii:

- cele contrare datoriei
- cele conforme datoriei, dar realizate dintr-o înclinație

-cele realizate din datorie.

La Hegel, toate formele umane din istoria universală au dus la auto edificarea Spiritului Universal.

Și în filosofia contemporană se distinge determinismul social reprezentat de: Nietzsche care crede că morala e doar convenție, invenție folosită pentru a domina și supune, iar oamenii puternici pot fi liberi în comparație cu cei slabi, fără voință. Pentru filosofi, au libertate doar aceia care pot supune voința celorlalți.

În concepția lui Rousseau: „libertatea este un act superior al conștiinței ” iar „progresul din artă și din știință nu este benefic omenirii”. Se spune că „scrierile lui Rousseau au contribuit la apariția socialismului, naționalismului, romantismului, totalitarismului, antiraționalismului” pregătind terenul propice declanșării și desfășurării Revoluției franceze, a prefigurată ideii moderne de democrație și egalitate. A elaborat Teoria Educației potrivit căreia „oamenii sunt aproape exclusiv rezultatul mediului în care trăiesc”, precizând importanța experienței în procesul de învățare. Rousseau consideră că tehnologiile moderne au efecte nocive pentru civilizație și susține întoarcerea la natură. Ulterior, s-a dovedit că orice cucerire științifică poate fi benefică dar și malefică. De exemplu energia nucleară produce energie electrică dar poate distruge și viața (Hiroshima, Nagasaki).

Aristotel a pus bazele unor discipline noi: logica formală, psihologia, politica și economia politică, etica, estetica, zoologia, etc. fiind om de știință, astronom, gânditor politic, filosof, inventator al logicii formale sau simbolice. În studiile sale a pus accent pe observația și clasificarea strictă a datelor, fapt pentru care, e considerat „părintele metodei științifice și a științei empirice”. Consideră că luarea unei decizii importante trebuie să aibă în vedere și opiniile

experților dar și părerile oamenilor de rând.

Pentru Baruch (Benedict) Spinoza Natura este Dumnezeu și în univers totul este Unul, iar a câștiga libertatea înseamnă a cerceta.

Scriitorul conferă un capitol întreg problematicii și controverselor filosofice pe tema adevărului. În abordarea adevărului se iau în calcul logica pentru justificarea propozițiilor ca fiind „adevărate”, efortul de raționare a gândirii. Adevărul mai e privit și ca valoare ce reglementează raportul teoriei cu experiența, adecvarea lucrului la intelect, proprietate a propozițiilor logico – matematice, existent în contextul relației dintre cunoaștere și obiect.

Lucrarea prezintă cele cinci teorii de bază ale adevărului:

1. teoria corespondenței care desemnează acordul cunoașterii cu realitatea faptelor fiind susținută de Schilk și Wittgerstein.

2. teoria adevărului coerentă ce se referă la convergența ideilor unor teorii, adevărul lor ne fiind unul în sine ci reieșind doar comparativ, prin integrarea unui fapt sau a unei serii faptei într-un ansamblu eidetic (care ține de esența lucrurilor)

3. teoria pragmatică a adevărului conform căreia adevărul reprezintă eficacitate în dominarea lumii, și rezidă în procesul de verificare, este susținută de Charles Peirce, Williams James.

4. teoria consensualistă – se referă la consensul geniilor științifice, a reprezentanților autorizați, a comunității cercetătorilor competenți și dovedește indirect că noțiunile și legile științe descriu aproximativ adecvat procesele și structurile lumii reale, o proiecție a adevărului.

5. teoria adevărului ca stare de ne ascundere a ființei,

care aparține filosofului german Martin Heidegger.

Pe lângă valoarea de adevăr a enunțurilor corespondente unor realități, teoria cunoașterii se interesează și de valoarea științifică. Valoarea științifică a unui enunț este mai complexă, mai bogată, decât valoarea lui de adevăr, dar cele două valori se corelează. Există enunțuri adevărate fără valoare științifică dar și enunțuri cu valoare științifică care nu pot fi determinate sub raportul adevărului. Dintre filosofii preocupați de problema adevărului scriitorul nominalizează pe: Gottlob Frege, logician, matematician, filosof, întemeietor al logicii simbolice moderne, care analizează propozițiile după modelul matematic al funcției și argumentului; Friedrich Albert Moritz Schilk, filosof și fizician austriac, profesor al Universității din Viena, care definește o propoziție ca fiind adevărată dacă, în principiu, este verificabilă prin experiență; Ludwig Wittgenstein, profesor universitar la Cambridge, întemeietor al neopozitivismului; Immanuel Kant întemeietorul filosofiei clasice germane de la care s-au păstrat celebre cuvintele: „acționează întotdeauna după o maximă care ai vrea în același timp să devină universală”; William James medic, psiholog, filosof, pentru care: „nu poate să existe o diferență undeva care să nu facă diferență altundeva”.

Scriitorul dedică un capitol întreg din lucrare controversatului filosof Nietzsche, despre care s-a scris că: „a fost aprobat, denigrat, venerat sau pur și simplu neînțeles”, dar care a avut o influență „magică” asupra filosofiei secolului XX. Astfel într-una din operele lui scrie:

„Pe cine îl consideri rău? – pe cel care vrea să facă neîncetat pe alții de rușine ”

„Ce consideri a fi faptul cel mai uman? – să cruți pe toți de rușine”

„Care este pecetea libertății atinse? – să nu-ți fie rușine

de tine însuși”.

Nietzsche a elaborat o nouă tablă de valori care are în centrul său puterea valoare opusă milei.

Alte concepte filosofice tratate de Ștefan Nemecek în această scriere sunt fenomenologia și hermeneutica.

Fenomenologia reprezintă un curent în filozofie care își propune să studieze fenomenele conștiinței prin prisma orientării și a conținutului lor, făcând abstracție de omul real, de activitatea lui psihică concretă și de mediul social.

La Hegel, această teorie afirmă primatul conștiinței asupra existenței și el încearcă în mod rațional descrierea procesului conștiinței. Filosoful descrie fazele succesive prin care spiritul evoluează de la „certitudinea senzorială” la „cunoașterea absolută”.

Hermeneutica este definită ca știință și artă a interpretării textelor vechi, în special biblice, știință și metodă a interpretării fenomenelor culturii spirituale.

Fenomenologia este privită întâi ca metodă apoi ca stil de filozofie. Filosoful german Edmund Husserl exprimă fenomenologia drept analiza descriptivă a evenimentelor și proceselor subiective care stau la baza existenței.

Unul dintre cei mai influenți gânditori ai sec. XX care a studiat mai întâi teologia apoi filosofia, analizează în opera sa modul specific de a fi a omului în lume.

Cât privește poporul român și misticismul la români, acestea sunt expuse în lucrare prin prisma gândirii lui Constantin Rădulescu Motru care a studiat psihologia, filosofia, sociologia. Acesta și-a susținut cele mai îndrăznețe teze în lucrarea intitulată „Personalismul energetic”.

C. R. Motru, influențat de Kant, studiază natura sufletului românesc. El privește societatea ca pe o realitate

mentală a cărei putere e unitatea culturală care păstrează tradițiile. O altă lucrare importantă a filosofului român este sub numele „Psihologia poporului român”, și tratează însușirile de suflet ale populației, ținând cont de factorul biologic, ereditar, de mediul geografic și de caracteristicile dobândite de popor în cursul evoluției sale istorice care și-au pus amprenta asupra personalității lui.

Lucrarea „Timp și destin”, are la bază ideea că fiecare popor are destinul său și că „un popor și-a realizat destinul atunci când și-a atins idealul”.

C. R. Motru declară că poporul român nu s-a maturizat încă, având o serie de caracteristici negative. Românul este în opinia autorului mai sus menționat „neperseverent, tradiționalist, ne disciplinat, muncește dezordonat și nu știe să aprecieze lucrurile după valoarea lor economică, ci numai după cea subiectivă”. Pentru români „timpul nu este monedă” așa cum pentru englez timpul înseamnă bani. Dar românul este primitiv, răbdător, tolerant, iubitor de dreptate, religios. Nu respectă legile, mai ales țărani ghidându-se după legi nescrise, ale satului, nu ale statului. „Românul e după cum bate vântul și întotdeauna de partea celui mai tare”.

Partea a doua a cărții este dedicată presei și activității de presă. Ștefan Nemeček așează ziaristul între limitele libertății și responsabilității.

Libertatea ține de cultură, e privită ca o competență.

Libertatea presei se bazează pe respectul pentru adevăr și pe răspunderea față de adevăr, având în vedere cunoașterea punctului de plecare și direcția pe care o parcurgem.

Scriitorul critică ziaristii care au denaturat libertatea presei, și menționează cu gravitate, responsabilitatea față de persoana despre care se scrie și corectitudinea prezentării faptelor fără părtinire.

Tot în jumătatea a doua a cărții este dezbătută problema credinței, despre a cărei putere scrie că se află într-o zonă necunoscută a creierului uman. Consideră că vindecarea cauzelor sau unor boli care există de sute de ani, ar putea fi obținută prin cercetarea creierului uman.

Finalul cărții este atribuit unei incursiuni în istoria presei hunedorene.

În lumea presei , scriitorul compară libertatea cu o „enormă umbrelă, sub a cărei umbră pe sol s-au putut adăposti la înghesuială, pacea și agresiunea, generozitatea și puzderia de lașități produse în fiecare zi, masacre sângeroase și promisiuni liniștitoare, iraționalitatea sterilizată și senzualismul descătușat, paradisurile artificiale și creativitatea fertilă”.

Ștefan Nemecek ne îndeamnă să conștientizăm faptul că într-o societate democratică avem mai întâi obligații și apoi drepturi și cu cât acestea sunt mai puține, libertatea reală se restrânge. Ar fi mai bine să privim la noi înșine, la propriile greșeli, decât să judecăm, să criticăm structuri și instituții pe care nu le cunoaștem.

Sușține ideea că nu au sens protestele de după aprobarea unor legi sau adoptarea unor măsuri, importante sunt interesul și implicarea înainte de momentul în care nu se mai poate face nimic. Din acest punct de vedere, presa este cea care trebuie să informeze, să explice, să fie transparentă.

Dacă înainte presa era cenzurată, existau puțini ziariști îndrăzneți care într-o exprimare camuflată, protestau politic și social.

Revoluția a descătușat ziariștii de reguli impuse, de controale, de adăugiri și eliminări, presa devenind liberă, și a produs o „explozie de ziare”. Unele publicații au avut un rol pozitiv în formarea gândirii cititorilor, în prezentarea realității, dar altele au profitat de această libertate, trecând peste adevărul

adevărat sau interpretându-l eronat.

Un principiu de bază accentuat în carte este „refuzul seducțiilor”, adică refuzul mitei, al călătoriilor plătite, al recepțiilor.

Ultimul capitol al cărții prezintă istoria presei hunedorene, pe scurt, istorie care va constitui subiectul unei viitoare lucrări din opera lui Ștefan Nemeček.

Profesor

Olga MORAR

**Doctorand al Facultății
de Istorie și Filologie din
cadrul Universității**

1 Decembrie 1918

Alba Iulia

Studiul dezvoltat de d-nul doctorand Ștefan Nemecek în cele două volume "Controverse filosofice" și "Toleranța în filosofia lockeeană" scot la iveală un fin analist și un bun cunoscător al problematicii filosofice.

Controversa poate constitui baza unor posibile discuții constructive, fapt care naște idei și chiar cărți: iată și cazul de față! Nu pot analiza aceste cărți cu sufletul unui filosof, ci cu acela al unui filolog, căci, deși expunerea este eterogenă, metodică într-un limbaj ce descinde din zona filosoficului, putem totuși sesiza o sensibilitate mascată de perceputele expuse. Textul ca întreg emană acea parte "umană" a autorului, în special atunci când intervin problemele legate de credință, libertate și adevăr transpuse într-o societate pe care autorul încearcă să o analizeze prin prisma cotidianului,

a gesturilor unei contemporaneități aflată în derivă și în contradicție cu toate modelele la care s-a raportat de-a lungul timpului. Să fie oare acesta blestemul postmodernității?!

Aici cred că este momentul să intevină toleranța, căci e într-adevăr *o cale a existenței care ne face viața mai frumoasă*, cu condiția de a fi mai puțin tranșanți și puțin mai buni.

Exprimarea liberă, dezinvoltă uneori cu accente subiective recomandă un autor despre care vom mai auzi cu siguranță și al cărui debut ca romancier îl așteptăm cu nerăbdare.

Ștefan NEMECSEK

Calea Victoriei 125, Sector 1, 010071 București

Academia Română
Vicepreședinte
Acad. Dan Berindei

D. Ștef
Domniei Ing. Ștefan Nemeșek
Bd. M. Viteaz 24

336200 Nulam

ACADEMIA ROMÂNĂ
Vicepreședinte

Scrisoare Domnule Inginer,
Toate mulțumirile pentru cele două volume
pe care ați avut amabilitatea de a mi le trimite.

Cu deosebit sentiment

D. Berindei

P.S. Am returnat la cabinet volumele destinate Acad. Virgil Condrea,
într-o timp directă. Am transmis și lui Ștrompel, membru de
mare volumele și
cau destinate.

Academia Română, Calea Victoriei 125, cod 010071, Sector 1, București
Tel: (+402 1) 212 8631, Fax: (+4021) 211 6608, e-mail: dan.berindei@acad.ro

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	9
Partea I Despre Toleranță, Politică și Religie.....	15
CONCEPTUL MODERN DE TOLERANȚĂ ÎN ACTUALITATE.....	17
Capitolul I. REFORMA LUTHERANĂ.....	20
Martin LUTHER (1483-1546).....	21
Capitolul II. MOMENTUL MACHIAVELI.....	28
NICCOLO (di Bernadodei) MACHIAVELLI (1469-1527).....	28
Capitolul III. DOCTRINA POLITICĂ A LUI THOMAS HOBBS	34
Thomas HOBBS (1588-1679).....	34
Capitolul IV CONCEPȚIA POLITICĂ A LUI JOHN LOCKE	42
CAP: V. LUMINISMUL FRANCEZ. ROUSSEAU	66
Capitolul VI. DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ A SUA (1778).....	71
Capitolul VII DECLARAȚIA DREPTURILOR OMULUI ȘI ALE CETĂȚEANULUI.....	83
Cap. VIII. DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI	88
BIBLIOGRAFIE	99
Partea a II-a MORALA latură a existenței umane.....	101
DOCTRINA MORALĂ A LUI SOCRATES.....	116
MORALA LUI PLATON.....	122
MORALA LUI ARISTOTELES	132
MORALA LUI EPICUR	149
EPICUR (341-270 î.Hr.).....	160
„CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană” două succese editoriale.....	164
Din Sala de Marmură a Primăriei Petroșani în hemiciclul Parlamentului European.....	165
„ACȚIUNILE CULTURALE TREBUIE SĂ SCHIMBE IMAGINEA VĂII JIULUI”	166

„ȘTEFAN NEMECSEK, DE LA ZIARIST LA SCRITOR...”	170
„LANSARE DE CARTE”	173
„EVENIMENT INEDIT PENTRU VALEA JIULUI”	175
ȘTEFAN NEMECSEK ÎNTRE „CONTROVERSE FILOSOFICE” ȘI „TOLERANȚĂ...”	178
CONTROVERSE ȘI TOLERANȚĂ LA GALERIILE IOSIF TELLMANN	182
REUNIUNE CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ: “JOIA CULTURALĂ TEMCO”	186
CARTE DIN VALEA JIULUI PREZENTĂ ÎN CAPITALA CULTURALĂ A TRANSILVANIEI.....	190
VALEA JIULUI REPREZENTATĂ CU CINSTE LA CLUJ NAPOCA	193
„IMAGINEA VĂII JIULUI PROMOVATĂ LA JOIA CULTURALĂ TEMCO”	198
“CONTROVERSE FILOSOFICE” și“TOLERANȚA - în filosofia lockeană” două cărți în biblioteca US ARMY	200
PRIMELE LUCRĂRI FILOSOFICE ROMÂNEȘTI ÎN BIBLIOTECA PARLAMENTULUI EUROPEAN	206
DESPRE OM ȘI SOCIETATE.....	338
„CULTURA ÎNTÂI, FIINDCĂ ACEEA SCHIMBĂ SUFLETELE.”	352
CUPRINS	466